DIAGNOZA

SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY CEWICE

CEWICE, MARZEC 2025

ZLECENIODAWCA:

GMINA CEWICE

UL. WINCENTEGO WITOSA 1

84-312 CEWICE

WYKONAWCA:

EKOD URBANISTYKA ŁUKASZ KOWALSKI

E-MAIL: ekod.urbanistyka@gmail.com

EKOD URBANISTYKA

- SPIS TREŚCI -

WSTĘP **5**

1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH **6**

1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM **6**

1.2. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU KRAJU **11**

1.3. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA **16**

1.4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH **22**

1.5. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA **25**

2 POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ **27**

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE **27**

2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE **28**

2.3. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA **29**

2.3.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA 29

2.3.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA 34

2.3.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA 34

2.3.4. TRANSPORT LOTNICZY 35

2.3.5. TRANSPORT ZBIOROWY 36

2.3.6. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH 36

2.3.7. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM 37

2.3.8. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ 39

2.3.9. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO 40

2.4. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET **41**

2.5. WNIOSKI… **42**

3 LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE **43**

3.1. STAN LUDNOŚCI **43**

3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA 43

3.1.2. STRUKTURA PŁCI 45

3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI 46

3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE **47**

3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI 47

3.2.2. MIGRACJE 48

3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI 49

3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA **50**

3.4. WNIOSKI… **52**

4 ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY **53**

4.1. ROLNICTWO **53**

4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE **54**

4.2.1. LICZEBNOŚĆ 54

4.2.2. RODZAJ 57

4.2.3. WIELKOŚĆ 60

4.3. RYNEK PRACY **60**

4.3.1. PRACUJĄCY 60

4.3.2. BEZROBOCIE 61

4.4. TERENY INWESTYCYJNE **62**

4.5. WNIOSKI… **63**

5 ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA **64**

5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE **64**

5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU 64

5.1.2. LITOSFERA I GLEBY 65

5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE 66

5.1.4. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN 68

5.1.5. ZASOBY LEŚNE 69

5.1.6. ŚWIAT ZWIERZĘCY 70

5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW **70**

5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY **72**

5.3.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY 72

5.3.2. PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY 75

5.4. SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY **75**

5.5. INFRATRUKTURA TECHNICZNA **78**

5.5.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA 78

5.5.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA 80

5.5.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA 81

5.5.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA 81

5.5.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII ... 81
5.5.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA ... 82
5.5.7. GOSPODARKA ODPADAMI ... 82
5.6. WNIOSKI… ... 84
6 KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE ... 85
6.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ... 85
6.1.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW ... 85
6.1.2. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW ... 86
6.1.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE ... 86
6.1.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ... 86
6.2. INSTYTUCJE KULTURY ... 87
6.3. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE ... 88
6.4. WNIOSKI… ... 89
7 SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA ... 90
7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE ... 90
7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA ... 91
7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE ... 91
7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE ... 92
7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI ... 93
7.3. WNIOSKI… ... 94
8 PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE ... 95
8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE ... 95
8.1.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ... 95
8.1.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ... 96
8.1.3. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO ... 98
8.2. STRUKTURA OSADNICZA ... 99
8.3. REWITALIZACJA ... 99
8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA ... 99
8.5. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONAREGIONALNYM ... 101
8.6. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM ... 102
8.7. WNIOSKI… ... 102
9 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE ... 103
9.1. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA ... 103
9.1.1. JEDNOSTKI WOJSKOWE ... 103
9.2. PRZESTĘPCZOŚĆ ... 104
9.3. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO ... 105
9.3.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO ... 105
9.3.2. ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU ... 105
9.3.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE ... 106
9.3.4. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI ... 107
9.3.5. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE ... 108
9.3.6. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ ... 109
9.4. WNIOSKI… ... 110
10 POLITYKA SPOŁECZNA ... 111
10.1. OCHRONA ZDROWIA ... 111
10.2. POMOC SPOŁECZNA ... 112
10.3. MIESZKALNICTWO ... 114
10.4. WNIOSKI… ... 117
11 EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY ... 118
11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE ... 118
11.2. LICZBA UCZNIÓW I WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI ... 118
11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY ... 120
11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA ... 120
11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH ... 121
11.4. WNIOSKI… ... 122
12 FINANSE SAMORZĄDOWE ... 123
12.1. DOCHODY GMINY ... 123
12.2. WYDATKI GMINY ... 126
12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA ... 128
12.4. WNIOSKI… ... 128
13 PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO ... 129
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE ... 135

WSTĘP

Niniejsza diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy. Zawarte opisy i analizy pozwoliły na sformułowanie wniosków i ocen oraz zidentyfikowanie najważniejszych trendów rozwojowych gminy Cewice oraz potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości.

Diagnozę sporządzono na początku I kwartału 2025 roku, w związku z czym większość analizowanych wskaźników dotyczy roku 2023 (najnowsze, możliwe na ten czas dane do pozyskania za pełny rok sprawozdawczy[1]), który nierzadko przedstawiany jest w zestawieniu z latami poprzedzającymi.

Zakres diagnozy oparto o wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny", 2021) oraz wymagania ustawowe. Zidentyfikowano najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowana terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk.

Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Szczegółowo omówiono także wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

Efektem końcowym diagnozy są wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT, stanowiące jeden z początkowych rozdziałów zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy.

[1] Dotyczyło to większości baz danych, w tym w szczególności danych GUS, dane pochodzących z Raportu o stanie Gminy itd.

1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH

Stosownie do Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Art. 10e, ust. 2): *Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.*

Ponadto, cele i działania określone w strategiach rozwoju gmin powinny być skoordynowane z założeniami dokumentów programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, regionalnego, ponadlokalnego oraz lokalnego.

W niniejszym rozdziale dokonano syntezy założeń najważniejszych polityk i dokumentów strategicznych opracowanych na poszczególnych szczeblach terytorialnych.

1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM

Kontekst aktualnej polityki Unii Europejskiej

Unia Europejska liczy obecnie 27 państw[2] i stanowi jednolity rynek, o ogromnym potencjale. Unia, która na początku była wyłącznie wspólnotą gospodarczą, stopniowo zaczęła obejmować różne obszary polityki: od klimatu, ochrony środowiska i zdrowia, po stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo oraz sprawiedliwość i kwestie migracyjne. Obecnie Unia stanowi unię gospodarczą i polityczną, której Polska jest jej członkiem od 1 maja 2004 r.

Założenia rozwojowe Unii Europejskiej na przestrzeni lat stale ewoluują. Wpływ na politykę UE wywierają nie tylko zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze poszczególnych krajów Wspólnoty, ale także dynamiczna sytuacja geopolityczna świata i związane z nią liczne wyzwania, przed jakim staje „stary kontynent".

W czerwcu 2024 roku Rada Europejska nakreśliła i uzgodniła **program strategiczny dla UE na lata 2024-2029**. Określono wówczas priorytety UE i strategiczne wytyczne. W obliczu zmieniających się globalnych realiów i wzrastającej niestabilności program strategiczny zakłada zwiększenie suwerenności Europy i lepiej przygotuje ją na aktualne i przyszłe wyzwania. Program oparty jest na trzech filarach tj.[3]:

– **Wolna i demokratyczna Europa** – zakłada się, że wartości takie jak: poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka będzie głównym atutem UE. Priorytety Rady Europejskiej w tym zakresie to:
  - promowanie i ochrona praworządności;
  - wzmocnienie odporności demokracji i debaty demokratycznej;
  - ochrona wolnych i pluralistycznych mediów i społeczeństwa obywatelskiego;
  - przeciwdziałanie ingerencjom zewnętrznym i próbom destabilizacji;
  - zapewnianie, by giganci technologiczni brali odpowiedzialność za ochronę debat demokratycznych w Internecie;

[2] Po opuszczeniu przez Wielką Brytanię struktur unijnych.

[3] Materiał źródłowy: https://www.consilium.europa.eu/pl/european-council/strategic-agenda-2024-2029/

- utrzymanie w mocy Karty Narodów Zjednoczonych i propagowanie pokoju, sprawiedliwości i stabilności na świecie;
- działania na rzecz zreformowanego i bardziej inkluzywnego systemu wielostronnego;

– **Silna i bezpieczna Europa** – zakłada się, że Unia Europejska będzie miała zdolności adaptacyjne do funkcjonowania w konfrontacyjnym i niepewnym świecie. UE dąży do potwierdzenia swoich ambicji i roli strategicznego podmiotu na arenie międzynarodowej. Priorytety Rady Europejskiej w tej dziedzinie to:
  - dalsze wspieranie Ukrainy, w tym jej rekonstrukcji i dążenia do sprawiedliwego pokoju;
  - większa gotowość obronna UE i jej większy potencjał obronny oraz zwiększenie wydatków na obronności inwestycji w tym zakresie;
  - współpraca z partnerami transatlantyckimi i z NATO;
  - walka z przestępczością zorganizowaną, radykalizacją, terroryzmem i brutalnym ekstremizmem;
  - wzmocnienie odporności, gotowości, zdolności w zakresie zapobiegania kryzysom i reagowania na nie, aby chronić obywateli i społeczeństwa przed różnymi kryzysami, w tym klęskami żywiołowymi i stanami zagrożenia zdrowia;
  - oparty na zasługach proces rozszerzenia UE uwzględniający zachęty, postępujący równolegle z niezbędnymi reformami wewnętrznymi;
  - kompleksowe podejście do migracji i zarządzania granicami;

– **Zamożna i konkurencyjna Europa** – zakłada się wzmocnienie długoterminowej konkurencyjności oraz poprawę ekonomicznego i społecznego dobrobytu obywateli. Obejmuje to zwiększenie ich siły nabywczej, tworzenie nowych miejsc pracy i zagwarantowanie wysokiej jakości towarów i usług. Priorytety UE mające na celu wzmocnienie suwerenności Europy w strategicznych sektorach technologicznych i przemysłowych to:
  - pogłębianie jednolitego rynku, zwłaszcza w dziedzinie energii, finansów i telekomunikacji;
  - znaczne wspólne wysiłki inwestycyjne z uruchomieniem finansowania zarówno publicznego, jak i prywatnego, w tym za pośrednictwem Europejskiego Banku Inwestycyjnego i zintegrowanych europejskich rynków kapitałowych;
  - ambitna, solidna, otwarta i zrównoważona polityka handlowa;
  - ograniczenie szkodliwych zależności oraz dywersyfikacja i zabezpieczenie strategicznych łańcuchów dostaw;
  - zwiększenie zdolności w zakresie kluczowych technologii przyszłości, takich jak sztuczna inteligencja, technologie neutralne emisyjnie i półprzewodniki;
  - transformacja ekologiczna i cyfrowa, w tym rzeczywista unia energetyczna i inwestycje w przełomowe technologie cyfrowe w Europie;
  - zrównoważony i odporny sektor rolny;
  - promowanie środowiska sprzyjającego innowacjom i przedsiębiorczości;
  - rozwój współpracy w dziedzinie zdrowia na szczeblach europejskim i międzynarodowym;
  - inwestycje w umiejętności, szkolenia i edukację.

Konsekwentnie, opierając się na strategicznym programie Rady Europejskiej i wynikach dyskusji z grupami politycznymi Parlamentu Europejskiego, po wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku przewodnicząca Komisji Europejskiej (KE) określiła **siedem priorytetów politycznych KE**, do których zaliczono[4]:

[4] Materiał źródłowy: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2024-2029_pl

- **Nowy plan na rzecz trwałego dobrobytu w Europie i konkurencyjności Europy** – zapewnienie firmom warunków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu, wspieranie konkurencyjności europejskiego przemysłu i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. Rozwój odpornej gospodarki o obiegu zamkniętym, w której na pierwszym miejscu są badania naukowe i innowacje oraz przyspieszone inwestycje, zapobieganie niedoborom pracowników i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców. Wiodąca rola we wprowadzaniu innowacji w dziedzinie technologii cyfrowych;
- **Nowa epoka dla obrony i bezpieczeństwa w Europie** – zagwarantowanie Europie bezpieczeństwa poprzez zbudowanie Europejskiej Unii Obrony. Reagowanie na wszystkie zagrożenia w Internecie i poza nim oraz przygotowanie się na kryzysy. Wzmocnienie wspólnych granic oraz sprawiedliwe i zdecydowane zarządzanie migracją;
- **Wsparcie dla ludzi, silne społeczeństwo i europejski model społeczny** – utrzymanie i podniesienie standardu życia obywateli poprzez promowanie sprawiedliwości społecznej w nowoczesnej gospodarce, wzmacnianie solidarności przez jednoczenie społeczeństw i wspieranie młodych ludzi oraz zapewnianie wszystkim równych szans;
- **Troska o jakość życia: bezpieczeństwo żywnościowe, woda i przyroda** – budowanie konkurencyjnego i odpornego rolnictwa i systemu żywnościowego oraz ochrona różnorodności biologicznej, co służy wspieraniu rolników i produkcji zdrowej żywności;
- **Ochrona demokracji i wartości europejskich** – ochrona demokracji i zwiększenie odporności i gotowości społecznej, wzmocnienie praworządności z myślą o sprawiedliwym i dobrze funkcjonującym społeczeństwie, promowanie aktywności obywatelskiej i czerpanie z pomysłów obywateli przy kształtowaniu polityki;
- **Globalny wymiar Europy: silna pozycja, silne partnerstwa** – dążenie do rozszerzenia Unii, aby wzmocnić jej wpływy na arenie międzynarodowe. Nacisk na współpracę w szerszym sąsiedztwie w celu promowania pokoju, partnerstwa i stabilności gospodarczej. Prowadzenie nowej gospodarczej polityki zagranicznej i reforma systemu międzynarodowego w celu dostosowania go do współczesnego świata;
- **Wspólna realizacja celów i przygotowanie się na przyszłość** – skonstruowanie wydajnego budżetu UE. Wdrożenie reform, aby większa Unia funkcjonowała sprawnie oraz wzmocnienie partnerstwa między Komisją Europejską a Parlamentem Europejskim, aby wspólnie działać skuteczniej.

Zaistniała w 2020 roku pandemia COVID-19 i związane z nią nowe zagrożenia i wyzwania spowodowały konieczność weryfikacji polityki wspólnotowej, w tym fiskalnej. Odpowiedzią Unii Europejskiej na pandemię stał się **Plan odbudowy dla Europy**. Został on oparty na największym długoterminowym budżecie w historii UE oraz na tzw. **Funduszu Odbudowy** (ang.: *Next Generation EU)* o wartości ponad 700 mld euro[5]. Ma na celu on złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii koronawirusa oraz zapewnienie zrównoważonej gospodarki przygotowanej na wyzwania i możliwości związane z transformacją ekologiczną i cyfrową.

Najważniejsze elementy porozumienia w ramach Funduszu Odbudowy[6]:

- badania naukowe i innowacje z wykorzystaniem programu „Horyzont Europa",
- sprawiedliwa transformacja klimatyczna i cyfrowa z wykorzystaniem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i programu „Cyfrowa Europa",
- gotowość, odbudowa i odporność na kryzysy, finansowane za pomocą Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności*, rescEU* i nowego programu działań w dziedzinie zdrowia – UE dla zdrowia,
- modernizację realizowanych od dawna polityk, takich jak polityka spójności i wspólna polityka rolna, aby zmaksymalizować ich wkład w realizację priorytetów Unii,

[5] Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl
[6] Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl#najwikszy-w-historii-pakiet-rodkw-na-rzecz-oywienia-gospodarki

- walkę ze zmianą klimatu – 30 proc. środków unijnych, czyli dotychczas największy odsetek na ten cel w europejskim budżecie,
- ochronę różnorodności biologicznej i równouprawnienie płci.

W konsekwencji przyjętego projektu budżetu UE na lata 2021-2027 i Funduszu Odbudowy (*Next Generation EU*), stanowiący Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF), dla Polski przypaść ma ok. 23,9 mld euro dotacji i ok. 11,5 mld euro pożyczek (w cenach bieżących)[7]. Korzystanie z w/w funduszy poszczególnych krajów członkowskich opiera się na tzw. Krajowych Planach Odbudowy, które są przełożeniem wsparcia finansowego na konkretne reformy, programy i inwestycje.

Wydarzenia zapoczątkowane w lutym 2022 r. (pełnoskalowa agresja militarna Federacji Rosyjskiej na Ukrainę), z pewnością doprowadzą do kolejnej rewizji unijnej polityki fiskalnej. W wielu aspektach zmiany mogą być fundamentalne. Prawdopodobnie nowego wymiaru nabierze polityka energetyczna, polityka spójności i współpraca międzynarodowa.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności[8]

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) został zaakceptowany w czerwcu 2022 roku przez Komisję Europejską i Rade UE, a następnie zmieniony pod koniec 2023 r. (rewizja). W okresie marzec – kwiecień 2024 przeprowadzone zostały konsultacje społeczne rewizji KPO, a następnie została ona przyjęta przez Radę Ministrów. Na początku lipca 2024 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej poinformowało, że Komisja Europejska zatwierdziła wniosek Polski w sprawie rewizji KPO.

KPO jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje, w horyzoncie czasowym do 2026 r. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*).

(KPO) koncentruje się na interwencjach, które przyczyniać się będą do pobudzenia gospodarki, inwestycji, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia. Zaplanowano realizację reform i inwestycji w tych obszarach, które są najbardziej istotne z punktu widzenia konieczności odbudowy gospodarki, ale także w tych, które tworzą trwałe podwaliny pod budowę gospodarki odpornej na kolejne wstrząsy.

W ujęciu generalnym KPO skupia się na wsparciu sześciu komponentów:

1) **Odporność i konkurencyjność gospodarki**.
2) **Zielona energia i zmniejszenie energochłonności**.
3) **Transformacja cyfrowa**.
4) **Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia**.
5) **Zielona, inteligentna mobilność**.
6) **Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.**

Wokół w/w komponentów koncentruje się wsparcie na rzecz przedsiębiorców, instytucji publicznych oraz innych podmiotów społeczno-gospodarczych. W każdym komponencie ujęto także działania na rzecz spójności terytorialnej – w zależności od zidentyfikowanych problemów – adresowane do obszarów wiejskich, miast, czy też obszarów szczególnie poszkodowanych w wyniku pandemii, gdzie występuje kumulacja problemów społeczno-gospodarczych.

[7] Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/recovery-and-resilience-plan-poland_pl
[8] Materiał źródłowy: https://www.gov.pl/web/planodbudowy/o-kpo

Adresatami proponowanych działań w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne, instytucje publiczne oraz podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. podmioty społeczne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe).

Krajowy Plan Odbudowy objęty jest **zasadą *do no significant harm (DNSH*) – niewyrządzania znaczącej szkody środowisku**.

Zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*) większość środków należy przeznaczyć na działania w obszarze związanym z realizacją **celów klimatycznych** oraz na **transformację cyfrową.** Do KPO mogą być włączone reformy i inwestycje, które rozpoczęły się 1 lutego 2020 r., jednak ich realizacja musi się zakończyć w sierpniu 2026 r. (płatności mogą być dokonywane do końca 2026 r.).

Polityka spójności[9]

Polityka spójności w latach 2021-2027 ma zadanie wdrażanie dwóch celów traktatowych UE: **inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu** oraz **Europejską Współpracę Terytorialną** (Interreg). Wyodrębniono także pięć dodatkowych celów polityki spójności:

1) **Bardziej konkurencyjna i inteligenta Europa.**
2) **Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa.**
3) **Bardziej skomunikowana Europa.**
4) **Europa społeczna i włączająca społecznie.**
5) **Europa bliska obywatelom**.

Podstawowym dokumentem określającym współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP) – uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania funduszy unijnych.

Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** – służy wzmacnianiu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** – służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** – służy zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).
- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** – jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.
- **Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury** - służy unijnej polityce morskiej i rybołówstwa. Celem funduszu jest szeroko rozumiane wsparcie społeczności nadmorskich, w tym m.in. wspieranie rybaków w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo czy finansowanie projektów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia jakości życia społeczności nadmorskich w Europie.

Do realizacji założeń Umowy Partnerstwa służą **programy krajowe i regionalne**, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Podobnie, jak w poprzednich latach

[9] Materiał źródłowy: https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/

(pespektywach: 2007-2013, 2014-2020), tak również w perspektywie 2021-2027 około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne.

1.2. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU KRAJU

Podstawowe (nadrzędne) uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju Polski w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w horyzoncie czasu dziesięcio-piętnastoletnim oraz podstawowe działania na okres czterech lat, określa średniookresowa strategia rozwoju kraju. Obecnie jest nią, uchwalona przez Radę Ministrów w 2017 roku, Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r.

Dokument powyższy realizowany jest przez inne strategie odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego (opisane w tabeli poniżej) oraz przez strategię rozwoju województwa (opisaną w rozdz. 1.3.).

Tab. 1 Główne założenia najważniejszych dokumentów strategicznych szczebla krajowego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r. (SOR)	SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem kraju w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Przedstawia model rozwoju kraju jako rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Przyjęty model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Celem głównym SOR jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności, w wymiarze społecznym, ekonomicznym środowiskowym i terytorialnym. Wyszczególniono także cele szczegółowe: I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna); II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE); oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	KSRR 2030 określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalnej. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. KSSR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów, jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnym.
Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP 2040)	PEP 2040 wskazuje ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Stanowi wkład w realizację Porozumienia Paryskiego z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. Zgodnie z PEP 2040 celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Cele szczegółowe PEP 2040 to: 1) Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. 2) Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. 3) Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. 4) Rozwój rynków energii. 5) Wdrożenie energetyki jądrowej. 6) Rozwój odnawialnych źródeł energii. 7) Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. 8) Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Polityka ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030)	Rolą PEP 2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. PEP2030 ma stanowić podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Celem głównym PEP 2030 jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który został przeniesiony wprost z obszaru „Środowisko" w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP 2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji. PEP 2030 wyznacza następujące cele środowiskowe, które są wspierane przez cele horyzontalne: – Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; – Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; – Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; – Cel horyzontalny 1: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; – Cel horyzontalny 2: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.
Strategia Produktywności 2030 (SP 2030)	Głównym celem SP 2030 jest: wzrost produktywności w warunkach gospodarki niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym i opartej na danych. Strategia przewiduje działania w ramach siedmiu obszarów interwencji, wraz z przypisanymi do nich celami szczegółowymi: – Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce): (a) Wzrost wydajności surowcowej gospodarki, (b) Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce; – Obszar II. Praca i kapitał ludzki: (a) Szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie, (b) Przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby scyfryzowanej gospodarki; – Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy): (a) Trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych, (b) Automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw; – Obszar IV. Organizacja i instytucje: (a) Podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych, (b) Stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi; – Obszar V. Wiedza: Wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i nowych technologii w gospodarce; – Obszar VI. Dane: Szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych; – Obszar VII. Umiędzynarodowienie: (a) Zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynki pozaeuropejskie, (b) Zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030)	Celem głównym SRKL 2030 jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza ponadto cztery cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych; – Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej; – Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy; – Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS 2030)	Głównym celem SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja niniejszego celu jest oparta na trzech celach szczegółowych: – Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne; – Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich; – Cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030)	Celem głównym SSiNP 2030 jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce. Do jego osiągnięcia w perspektywie do 2030 r. przyczyniać się będzie 5 celów szczegółowych – Cel szczegółowy I: Lepsze prawo. – Cel szczegółowy II: Sprawne instytucje państwa. – Cel szczegółowy III: Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia. – Cel szczegółowy IV: Efektywne planowanie i wykorzystanie środków finansowych. – Cel szczegółowy V: Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWRiR 2030)	Głównym celem niniejszej Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W kontekście realizacji celu głównego określone zostały następujące cele szczegółowe: – Cel szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; – Cel szczegółowy II: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; – Cel szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Obszarami wpływającymi na realizację celów strategii to: sprawne zarządzenie rozwojem, stabilne finansowanie rozwoju, trwała zdolność kreacji i uczenia się.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (SRT2030)	Głównym celem Strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Realizacja wyżej opisanego celu jest związana z wdrażaniem 6 kierunków interwencji dla każdej z gałęzi transportu tj.: – Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce. – Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym. – Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. – Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów. – Kierunek interwencji 5: ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. – Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowi wypełnienie zobowiązań wynikających z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie cyklicznej aktualizacji planów gospodarowania wodami, a także umożliwia dopełnienie zobowiązań raportowych do Komisji Europejskiej. Priorytetem Planu gospodarowania wodami jest stworzenie w ekosystemach wodnych i od wód zależnych warunków, określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla poszczególnych jednolitych części wód oraz dla obszarów chronionych. W dokumencie tym zawarto również wykaz inwestycji koniecznych do osiągnięcia założonych celów środowiskowych (dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych). W kontekście opracowania strategii rozwoju gminy Cewice istotne są następujące działania: – Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. – Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	Aktualny Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (2022), stanowi aktualizacje PZRP dla OD Wisły przyjętego do realizacji w 2016 r. Dokument ten, zgodnie z ustaleniami art. 173 ust. 21 Ustawy Prawo Wodne zawiera: – wszelkie zmiany lub uaktualnienia dotyczące tych planów, wraz z podsumowaniem przeglądów wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego; – ocenę postępów w realizacji celów zarządzania ryzykiem powodziowym; – opis i wyjaśnienie przyczyn niezrealizowania zaplanowanych działań zmierzających do osiągnięcia celów zarządzania ryzykiem powodziowym; – opis działań podjętych, a niezaplanowanych w tych planach; – możliwy wpływ zmian klimatu na występowanie powodzi. Nadrzędnym i podstawowym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego a także działalności gospodarczej. W ramach wdrażania założeń Planu wskazano następujące cele główne, którym przyporządkowano cele szczegółowe: – Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi, - Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP; – Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego; - Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi, - Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP, - Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP; – Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym; - Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych, - Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych, - Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi, - Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności, - Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe, - Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Dokument ten sporządzony został na okres sześcioletni (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje: – analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych; – propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych; – propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji; – działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy. Zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy stwierdza się, że gmina Cewice: – w stopniu „słabym" narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy rolniczej; – w stopniu „ekstremalnym" i „silnym" narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy atmosferycznej; – w stopniu „silnym" oraz „umiarkowanym" narażona jest na wystąpienie suszy hydrologicznej; – w stopniu „słabym" narażona na ryzyko wystąpienia suszy hydrogeologicznej; – w stopniu „słabym" w północno-wschodniej części gminy oraz „umiarkowanym" w pozostałej części gminy, narażona jest na syntetyczne ryzyko wystąpienia suszy. W zakresie przeciwdziałania skutkom suszy wskazano następujący katalog działań do realizacji na poziomie lokalnym (w tym gminnym): – Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych; – Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych;

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych; – Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji; – Podpiętrzenie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy; – Realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji; – Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej; – Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych; – Budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych; – Uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli; – Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych oraz budowa lub przebudowa rurociągów wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów; – Czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej; – Czasowe ograniczenie korzystania z wód; – Zmiana sposobu wykonywania oraz przesunięcie terminów realizacji prac utrzymaniowych na ciekach, z uwagi na wystąpienie suszy hydrologicznej, ujętych w planach utrzymania wód; – Edukacja i kreowanie świadomości rolników w zakresie zwiększania retencji na gruntach rolnych, zwiększania materii organicznej w glebie oraz upowszechniania upraw mniej wrażliwych na suszę. Propagowanie ubezpieczeń rolnych; – Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach strategicznych oraz na: https://www.gov.pl/web/ia/strategie-krajowe.

1.3. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami strategii rozwoju województwa, która stanowi punkt odniesienia oraz podstawowy dokument strategiczny określający długofalową wizję rozwoju województwa. Dla województwa pomorskiego obowiązuje aktualnie Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, przyjęta Uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku.

Tab. 2 Główne założenia obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030)	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 stanowi dokument prowadzenia polityki rozwoju województwa, w której wyznaczono cele rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, a także zdefiniowano jego politykę przestrzenną. Wizja określona w Strategii Rozwoju Województwa brzmi następująco: *Pomorskie w roku 2030 to region dobrobytu:* – *Rozwijający się w sposób trwały – bazujący na wyróżnikach Pomorza: aktywności i potencjale wykształcenia mieszkanek i mieszkańców, wysokim poziomie kapitału ludzkiego i społecznego, bogatym dziedzictwie wielokulturowym, morskim i wolnościowym, unikatowych walorach środowiskowych i krajobrazowych, zrównoważonej mobilności, a także branżach kluczowych dla gospodarki i inteligentnych specjalizacji.* – *Ekoefektywny – dążący do osiągnięcia neutralności klimatycznej i odporny na negatywne zjawiska klimatyczne, bazujący na racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a także zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska naturalnego oraz powszechny dostęp do zróżnicowanych źródeł energii, zwłaszcza odnawialnych.*

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– *Otwarty – zarówno w wymiarze społecznym, dzięki poszanowaniu różnorodności kulturowej, etnicznej, narodowościowej i światopoglądowej wszystkich osób zamieszkujących Pomorze, jak i poprzez aktywny udział w globalnych i europejskich procesach gospodarczych i technologicznych.* – *Spójny – zapewniający wszystkim mieszkańcom poszczególnych części województwa odpowiedni standard życia i warunki rozwoju, w tym powszechny dostęp do zindywidualizowanych usług publicznych, jak opieka zdrowotna, transport zbiorowy, edukacja, pomoc społeczna, kultura czy oferta czasu wolnego, jak również dążący do eliminowania nierówności społecznych i ekonomicznych występujących w regionie.* – *Innowacyjny – kreujący i wykorzystujący nowoczesne rozwiązania typu smart w kluczowych obszarach rozwoju, w szczególności w wymiarze środowiskowym, gospodarczym, społecznym i organizacyjnym, a także aktywnie czerpiący z trendów technologicznych i cyfryzacji.* W Strategii wyznaczono cele strategiczne z szeregiem celów operacyjnych. Układ celów strategicznych i operacyjnych prezentuje się następująco: – Trwałe bezpieczeństwo; - Bezpieczeństwo środowiskowe, - Bezpieczeństwo energetyczne, - Bezpieczeństwo zdrowotne, - Bezpieczeństwo cyfrowe, – Otwarta wspólnota regionalna; - Fundamenty edukacji, - Wrażliwość społeczna, - Kapitał społeczny, - Mobilność, – Odporna gospodarka; - Pozycja konkurencyjna, - Rynek pracy, - Oferta turystyczna i czasu wolnego, - Integracja z globalnym systemem transportowym. Z związku z zróżnicowaniem wewnątrzregionalnym w Strategii określone zostały cztery subregiony: – chojnicki (powiaty: chojnicki, człuchowski i kościerski), – słupski (powiaty: bytowski, lęborski, słupski i miasto Słupsk), – nadwiślański (powiaty: kwidzyński, malborski, starogardzki, sztumski oraz tczewski), – metropolitalny (Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz powiaty: gdański, kartuski, nowodworski, pucki i wejherowski). Gmina Cewice położono jest w subregionie słupskim na obszarach wiejskich. W subregionie tym mieszka ok. 14% Pomorzan. Ponadto, na terenie województwa pomorskiego wyznaczono następujące Miejskie Obszary Funkcjonalne: MOF Ośrodka Wojewódzkiego; MOF Kwidzynia; MOF Starogardu Gdańskiego; MOF Bytowa; MOF Lęborka; MOF Chojnice-Człuchów; MOF Malbork-Sztum; MOF Kościerzyny, MOF Słupsk-Ustka. Gmina Cewice położona jest poza zasięgiem miejskich obszarów funkcjonalnych oraz stref funkcjonalnych. Aczkolwiek gmina znajduje się w bezpośrednim położeniu MOF Lęborka, który w ujęciu krajowym OSI zdefiniowany jest jako *miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze*. Wsparcie tych ośrodków obejmuje działania wzmacniające pozytywny wpływ MOF na region, koncentrując się na odbudowie bazy gospodarczej oraz ich roli jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej. Zakres interwencji będzie dostosowany do specyfiki miast, uwzględniając ich wielkość oraz funkcje społeczne, gospodarcze i administracyjne. Dodatkowo, Lębork znajduję się w kaszubskim pasmie rozwojowym związanym z przebiegiem infrastruktury regionalnego korytarza transportowego, obejmującego elementy układu drogowo-kolejowego Łeba-Lębork-Kościerzyna-Chojnice, co znacząco może wpływać na poprawę dostępności transportowej w gminie Cewice.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w dokumencie.

Poza Strategią Rozwoju Województwa, do istotnych dokumentów regionalnych, kierunkujących ogólne założenia rozwojowe województwa i gmin należą m.in.:

Tab. 3 Główne założenia pozostałych dokumentów szczebla regionalnego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 **(PZPWP 2030)**	Aktualnie obowiązujący Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego przyjęto Uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Plan stanowi główny dokument polityki rozwoju przestrzennego województwa. Ustala on podstawowe elementy układu przestrzennego województwa, ich zróżnicowanie oraz wzajemne relacje. Plan przyjmuje zasadę zrównoważonego rozwoju województwa pomorskiego oraz zawiera kierunki zagospodarowania, a wśród nich poszczególne kierunki polityki przestrzennej, które wskazują sposoby realizacji wizji przestrzennego zagospodarowania województwa. Zgodnie z ustaleniami Planu, gmina Cewice położona poza zasięgiem obszarów funkcjonalnych. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa określono działania i przedsięwzięcia polityki przestrzennej służące realizacji wytypowanych kierunków, w tym nawiązujące do gminy Cewice, w zakresie: – Rozwoju spójnego systemu tras rowerowych oraz infrastruktury związanej z obsługą żeglarstwa (międzynarodowy szlak wodny wybrzeża Bałtyku i Zalewu Wiślanego) i kajakarstwa, w tym zagospodarowanie szlaków kajakowych na rzekach objętych przedsięwzięciem Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie Szlaki Kajakowe) – Łupawa. – Rozwijanie zagospodarowania turystycznego szlaków kajakowych przez budowę i modernizację pól biwakowych (m.in. urządzanie i wyposażanie w sanitariaty, suszarnie dla kajaków, przyłącza energetyczne i oświetlenie), stanic oraz punktów etapowych, miejsc wodowania i wyjmowania kajaków, miejsc przenoski przy przeszkodach oraz kompleksowe oznakowanie szlaków i dojazdów do przystani, przede wszystkim na rzekach objętych przedsięwzięciem Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie Szlaki Kajakowe) – Łupawa, Bukowina. Określono w tym celu rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym: – Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki; – Powiększenie lub uzupełnienie sieci parków krajobrazowych, chroniących cenne obszary przyrodniczo-krajobrazowe, mających znaczenie dla ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony funkcji łączności ekologicznej; – Optymalizacja regionalnego systemu obszarów chronionych, z założeniem wykonania oceny stopnia zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych i weryfikacji granic oraz zwiększenia w nim udziału obszarów, obiektów przyrodniczych i krajobrazów szczególnie cennych (priorytetowych, unikatowych, reprezentatywnych) i terenów pełniących funkcję korytarzy ekologicznych, w tym weryfikacja sieci obszarów chronionego krajobrazu [przedsięwzięcie zrealizowane]. Dodatkowo w Planie wskazano kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa oraz zasady zagospodarowania, w tym szczególne znaczenie dla gminy Cewice: – Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych na które składają się: - międzyregionalna trasa nr 15 (Trasa Pałaców i Zamków), - regionalna trasa nr 130 (Na Kolejowym Szlaku); – Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych szlaków wodnych, w tym: - śródlądowych kajakowych na systemach rzecznych Łupawy: Łupawa, Bukowina; – Zasada bezwzględnego zachowania i ochrony terenów i obiektów służących potrzebom obronności i bezpieczeństwa państwa na które składają się w szczególności: - wojskowe obiekty lotnicze m.in. Siemirowice Cewice; – Zasada hierarchizacji węzłów i połączeń w sieci transportowej według jej ważności dla dostępności zewnętrznej i wewnętrznej województwa, w tym infrastruktura drogowa szczególnie ważna dla dostępności wewnętrznej województwa: - droga nr 212 (droga nr 214 Osowo Lęborskie - Bytów - Chojnice – droga nr 25 Kamionka),

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	- droga nr 214 (Łeba - Lębork - Kościerzyna – Skórcz - Warlubie); – Zasada kształtowania struktury ponadregionalnej i regionalnej sieci transportowej województwa w oparciu o regionalny korytarz transportowy: kaszubski (Lębork – Kościerzyna – Chojnice); – Zasada zachowania i kształtowania spójności regionalnego systemu ekologicznego, w skład którego wchodzą istniejące obszary chronione oraz obszary potencjalne do objęcia ochroną (cenne przyrodniczo), a także system płatów i korytarzy ekologicznych: - korytarz regionalny: Pradoliny Redy-Łeby, - korytarze subregionalne: Doliny Bukowiny oraz Leśnego łącznika dolin Łeby i Łupawy, - płat ekologiczny: Lęborski. Ponadto w uwarunkowaniach wewnętrznych zagospodarowania przestrzennego wskazano: – konieczność zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania obiektów i kompleksów wojskowych oraz sprawną realizacje inwestycji obronnych, w szczególności: - poligonowej infrastruktury szkoleniowej dla specjalistycznych rodzajów wojsk - Osowo Lęborskie (gm. Cewice) - poligon wodny, - wojskowych obiektów lotniskowych i stref nalotów - Siemirowice Cewice o parametrach powierzchni ograniczających lotnisk dla samolotów klasy II. – zapewnienie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zapewnienie warunków bezkolizyjnego funkcjonowania terenów zamkniętych w obszarze województwa, które odpowiednie organy państwa procedują ustalenie stref ochronnych dla terenów zamkniętych kompleksów wojskowych, m.in.: - K-6068 Siemirowice (gm. Cewice), - K-5252 Bukowina (gm. Cewice).
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Pomorskiego 2030	Program wskazuje cele w zakresie ochrony środowiska województwa pomorskiego. Określono obszary (dziedziny) interwencji, dla których przyjęto określone cele w ramach poniższych kierunków interwencji: – Klimat i jakość powietrza: Poprawa stanu jakości powietrza, Adaptacja do zmian klimatu, Wspieranie transformacji energetycznej; – Zagrożenia hałasem: Poprawa klimatu akustycznego; – Pola elektromagnetyczne: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym; – Gospodarowanie wodami: Czyste wody i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, Zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury; – Gospodarka wodno-ściekowa: Racjonalna gospodarka wodno – ściekowa; – Zasoby geologiczne: Optymalizacja i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż; – Gleby: Przywrócenie i utrzymanie dobrego stanu gleb; – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów: Racjonalna gospodarka odpadami; – Zasoby przyrodnicze: Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej; – Zagrożenia poważnymi awariami: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska oraz minimalizacja ich skutków.
Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+	Dokument ten ma na celu określenie kierunków rozwoju dróg wojewódzkich, w tym systemu transportowego województwa pomorskiego do 2030 roku z perspektywą na kolejne lata. W niniejszym Planie wskazano działania z zakresu poprawy stanu funkcjonalnego i technicznego istniejącej sieci dróg wojewódzkich oraz kierunków rozwoju sieci o nowe odcinki zapewniając spójność terytorialną regionu. Celem dokumentu jest: – określenie krytycznych elementów sieci dróg wojewódzkich z punktu widzenia stanu technicznego, warunków ruchu i bezpieczeństwa ruchu, oddziaływania na środowisko, – określenie funkcjonalnej struktury sieci dróg wojewódzkich ze wskazaniem ważności jej elementów w obsłudze ośrodków osadniczych województwa, – określenie kryteriów kwalifikacji odcinków dróg do budowy, przebudowy i remontów, – wskazanie dróg do podniesienia lub obniżenia kategorii wraz z zasadami przejmowania i przekazywania,

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– określenie scenariuszy inwestycyjnych (np. wynikających m.in. z potrzeby dostosowania do planu inwestycyjnego GDDKiA) i możliwych ram finansowych (np. proporcje środków na inwestycje, przebudowy i poprawę stanu dróg przeznaczonych do obniżenia kategorii), – określenie docelowych (pożądanych parametrów technicznych), w tym klas dróg lub ich odcinków, – określenie zasad działań służących podniesieniu poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach wojewódzkich, w tym realizacji celów i kierunków działań określonych w Wojewódzkim Programie Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego „Gambit Pomorski", – określenie zasad lokalizacji i warunków urządzania ciągów pieszych, tras i dróg rowerowych, przystanków komunikacyjnych w ciągu dróg wojewódzkich, – wskazanie wytycznych do sporządzania gminnych dokumentów planistycznych w aspekcie istniejących i planowanych dróg wojewódzkich. W odniesieniu do dróg przebiegających przez teren gminy Cewice wyznaczono poszczególne kierunki i działania, w zakresie przebudowy i rozbudowy odcinków dróg: – priorytet I drogi regionalne podstawowe W1: - odcinek drogi nr 214 Maszewo Lęborskie – Sierakowice, – priorytet III drogi regionalne podstawowe W1: - odcinek drogi nr 212 Osowo Lęborskie – Czarna Dąbrówka, - odcinek drogi nr 214 Lębork - Maszewo Lęborskie.
Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu	Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na władze województwa obowiązek sporządzania programów ochrony powietrza dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych stężeń jakości powietrza. Obecnie dla województwa pomorskiego obowiązuje podział na dwie strefy, a gmina Cewice znajduje się w strefie pomorskiej. Z racji przekroczeń standardów jakości powietrza dla strefy pomorskiej obowiązuje aktualnie: – Uchwała Nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2020 poz. 4231); – Uchwała Nr 414/XXXIV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 r. zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2020 poz. 2817); – Uchwała Nr 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego 2022 poz. 5159). Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej został przygotowany w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza. Plan działań krótkoterminowych (PDK) dla strefy pomorskiej przygotowano dla pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Dokument ten stanowi ważny element polityki ekologicznej województwa, a zaproponowane w nich działania są zintegrowane z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla regionalnego. Obowiązują one dla całej strefy pomorskiej, tj. dla wszystkich gmin położonych w jej granicach, a zatem także dla gminy wiejskiej Cewice. W Programie określone zostały przede wszystkim: – działania niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza, a w tym podstawowe kierunki działań i harmonogram rzeczowo-finansowy, – plan działań krótkoterminowych, obejmujący m.in. identyfikację działań możliwych do podjęcia, tryb ogłaszania planu działań, środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, zestaw zadań systemowych i ograniczających emisję oraz sposób postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia wysokimi stężeniami, – źródła finansowania działań naprawczych, – efektywność ekonomiczna i ekologiczna poszczególnych działań naprawczych, – koszty zewnętrzne złej jakości powietrza,

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	– zadania poszczególnych jednostek publicznych i podmiotów korzystających ze środowiska.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego dla Województwa Pomorskiego	Dokument ten określa główne cele i kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego do 2025 roku w przewozach o charakterze wojewódzkim. W planowaniu przewozów szczególne znaczenie ma zapewnienie racjonalnego zakresu usług świadczonych przez transport zbiorowy tj.: – dostosowanie ilości i jakości świadczonych usług do preferencji i oczekiwań pasażerów, w tym w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych; – redukcja negatywnego oddziaływania transportu na środowisko, zwłaszcza na obszarach przyrodniczo-wrażliwych, a także poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego; – zapewnienie wysokiej jakości usług transportu zbiorowego, tworzących alternatywę dla podróży własnym samochodem osobowym; – koordynacja regionalnego planu transportowego z krajowym oraz lokalnymi planami transportowymi i planami rozwoju przestrzennego. Niniejszy Plan zakłada: – utrzymanie co najmniej na obecnym poziomie ogólnego udziału przewozów pasażerskich w województwie pomorskim, – poprawę dostępności wewnętrznej województwa poprzez skrócenie czasu podróży pomiędzy regionalnymi i ponadregionalnymi ośrodkami osadniczymi i gospodarczymi. Ponadto w dokumencie tym wskazano: – sieć transportową, na której będą realizowane przewozy o charakterze użyteczności publicznej; – prognozy potrzeb przewozowych; – ustalenie zasad finansowania usług przewozowych; – określenie preferencji dotyczących wyboru rodzaju środków transportu; – ustalenie zasad organizacji rynku przewozów; – określenie standardów usług przewozowych o charakterze użyteczności publicznej; – organizację systemu informacji dla pasażerów.
Uchwała Nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw	Uchwała wprowadza ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, w celu zapobieżenia negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi oraz na środowisko. Ustalenia te dotyczą obszaru całego województwa pomorskiego, z wyłączeniem obszaru miast i Sopotu. Uchwała odnosi się w szczególności do kotłów, pieców, kominków dostarczających ciepło do instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, a jednocześnie wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach.

1.4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami założeń dokumentów szczebla powiatowego oraz w odniesieniu do dokumentów strategicznych utworzonych w ramach partnerstw jednostek samorządu terytorialnego.

Na poziomie powiatu lęborskiego kierunki strategicznego rozwoju określa Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego na lata 2021 – 2027, przyjęta Uchwałą nr XXVI/192/2021 Rady Powiatu Lęborskiego z dnia 18 lutego 2021 roku.

Gmina Cewice została również włączona jako potencjalna strefa funkcjonalna do Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OM G-G-S). Zasięg przestrzenny Obszaru obejmuje miasta: Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz powiaty: gdański, tczewski, malborski, nowodworski, kartuski, wejherowski, lęborski i pucki. Głównymi dokumentami strategicznymi OM G-G-S są: Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 oraz Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Tab. 4 Główne założenia obowiązujących dokumentów strategicznych

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego na lata 2021-2027	Dokument sporządzony został w celu informacji dla mieszkańców o stanie i kierunkach rozwoju Powiatu Lęborskiego oraz o sposobie, w jaki będą realizować swoje zadania w perspektywie 2021-2027. Strategia określa cele oraz katalog działań, za pomocą których poszczególne cele będą realizowane. Opiera się ona na wynikach diagnozy kluczowych dla funkcjonowania Powiatu dziedzin oraz na wynikach badań ankietowych mieszkańców. W Strategii została opracowana wizja i misja rozwoju powiatu lęborskiego, jak i cztery obszary planowania strategicznego: 1) Infrastruktura publiczna i gospodarka, 2) Turystyka i środowisko naturalne, 3) Aktywne społeczeństwo obywatelskie i skuteczny samorząd, 4) Profesjonalne usługi publiczne. Na podstawie opracowanych obszarów interwencji strategicznej zostały wyznaczone cele strategiczne: – *Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę publiczną,* – *Cel strategiczny 2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego na rzecz rozwijania potencjału turystycznego i poprawy jakości życia mieszkańców,* – *Cel strategiczny 3. Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego poprzez rozwijanie potencjału kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwój instytucjonalny,* – *Cel strategiczny 4. Poprawa jakości usług świadczonych wspólnocie mieszkańców powiatu lęborskiego.* Do kluczowych zadań zawartych w Strategii należą: – Program modernizacji dróg powiatowych, – Wdrożenie programu rozwoju instytucjonalnego Starostwa Powiatowego i jego jednostek, – Poprawa jakości kształcenia na poziomie ponadpodstawowym, – Powołanie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, – Wsparcie budowy i funkcjonowania Lęborskiego Hospicjum Stacjonarnego, – Rozwój usług społecznych i wsparcie rodziny, – Budowanie pakietowej oferty turystycznej, – Stymulowanie społeczeństwa obywatelskiego, – Adaptacja do zmian klimatu, – Organizowanie wydarzeń mających znaczenie dla rozwoju i upowszechniania kultury.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030	Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 został przyjęty uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Głównym celem dokumentu jest określenie wizji zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego w perspektywie do roku 2030. Plan określa wizję oraz sposób jej realizacji poprzez zdefiniowanie polityki przestrzennej w postaci celów i kierunków oraz zasad zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczona w Planie wizja brzmi następująco: *Obszar Metropolitalny Gdańsk–Gdynia–Sopot jest w 2030 roku ukształtowaną, innowacyjną i zrównoważoną metropolią, której pozycja stale wzrasta w krajowej i europejskiej grze konkurencyjnej, pozwalając na osiągnięcie pozycji trzeciego centrum społeczno-gospodarczego kraju.* Do celów i kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania obszaru metropolitalnego należą: – C.1. WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY: - K.1.1. Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego, - K.1.2. Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego, - K.1.3. Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie, - K.1.4. Zapobieganie i ograniczanie skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych, – C.2. KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO: - K.2.1. Rozwój funkcji metropolitalnych, - K.2.2. Kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy, - K.2.3. Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne, - K.2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej, - K.2.5. Zwiększanie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i cieplnej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, - K.2.6. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa, – C.3. ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA: - K.3.1. Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności, - K.3.2. Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym, - K.3.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń środowiska. Do zasad zagospodarowania przestrzennego odnoszących się do gminy Cewice należą: – Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych, na które składają się: - międzyregionalna nr 15 (Trasa Pałaców i Zamków), - regionalna nr 130 (Na Kolejowym Szlaku); – Zasada bezwzględnego zachowania i ochrony terenów i obiektów służących potrzebom obronności i bezpieczeństwa państwa, w tym wojskowy obiekt lotniczy - Siemirowice Cewice. Ponadto dla poszczególnych rejonów obszaru metropolitalnego określono zróżnicowane zasady kształtowania terenów mieszkaniowych. Gmina Cewice znajduje się w rejonie rolniczym północno-kaszubskim (F), czyli ekstensywnego uzupełniania zabudowy mieszkaniowej. Wśród specyficznych zasad obszaru można wymienić: – zasada regeneracji (w tym rewitalizacji w Lęborku, Gniewie i Pelplinie) i uzupełniania zabudowy mieszkaniowej w miastach oraz we wsiach gminnych, proporcjonalne do rozwoju usług podstawowych, – zasada regeneracji zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach popegeerowskich, – zasada zapobiegania fragmentacji zwartych kompleksów gleb o najwyższej przydatności rolniczej oraz ograniczania lokalizowania zabudowy na obszarach produkcji rolnej (w celu zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla rozwoju rolnictwa).

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot	Celem działań realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot jest zintegrowanie powiatów otaczających Trójmiasto — wejherowskiego, kartuskiego, gdańskiego, tczewskiego, nowodworskiego, puckiego, lęborskiego, malborskiego i sztumskiego — z centralną częścią metropolii, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom łatwy dostęp do usług publicznych oraz możliwości rozwojowych, jakie oferuje obszar metropolitalny. Obszar Strategii ponadlokalnej obejmuje 61 jst (gmin i powiatów), w tym gminę Cewice, zrzeszonych w stowarzyszeniu Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz partnerów z sektora administracji publicznej, biznesu, nauki i sektora społecznego. Część z tego (30 gmin, bez gminy Cewice) tworzy Związek ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne). Strategia wskazuje 4 główne cele strategiczne oraz operacyjne OMGGS: – Cel strategiczny 1. Klimat i przestrzeń naszym priorytetem: - Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie odporności metropolii na zmiany klimatu, - Cel operacyjny 1.2. Spójny rozwój przestrzenny, - Cel operacyjny 1.3. Stworzenie struktur efektywnej współpracy na rzecz przestrzeni i klimatu, – Cel strategiczny 2. Sprawny transport: - Cel operacyjny 2.1. Sprawny i komfortowy transport zbiorowy podstawą mobilności mieszkańców, - Cel operacyjny 2.2. Poprawa warunków mobilności aktywnej, - Cel operacyjny 2.3. Wzmocnienie struktur współpracy transportowej, – Cel strategiczny 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego i społecznego: - Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej metropolii, - Cel operacyjny 3.2. Integracja społeczno-kulturowa mieszkańców, - Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie struktur współpracy społeczno-gospodarczej, – Cel strategiczny 4: Efektywna koordynacja współpracy metropolitalnej: - Cel operacyjny 4.1. Wspieranie efektywności instytucjonalnej gmin i powiatów, - Cel operacyjny 4.2. Przekształcenie w związek metropolitalny lub gminno-powiatowy. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gmina Cewice znajduje się w strefie pozamiejskiej B (ZB). Dla rozwoju gmin pozamiejskich ważną determinantą jest odległość i dostępność do rdzenia metropolii, która jest nierównomierna ze względu na różny dostęp do infrastruktury drogowej i kolejowej, dlatego też istotne będzie budowanie powiązań gmin z pobliskimi centrami subregionalnymi (Lębork, Malbork) i centrami lokalnymi. Gminy te będą wykorzystywać możliwości związane z rozwojem produkcji w oparciu o regionalne specjalizacje i już funkcjonujące obszary koncentracji ośrodków produkcji oraz bliskość rdzenia pozwalającą na działanie branż bazujących na dostępie do infrastruktury morskiej i energetycznej. Dla gminy Cewice szczególnym priorytetem będzie: – wzmocnienie powiązań terenów wiejskich z ośrodkami lokalnymi i centrami subregionalnymi (Lębork, Kartuzy, Sierakowice) i wzmocnienie dostępu do usług dla mieszkańców, – równoważenie potrzeb związanych z rozwojem terenów mieszkaniowych, zachowaniem charakteru rolnego a ochroną krajobrazu i ciągów ekologicznych.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opisywanych dokumentach.

1.5. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE WYBRANYCH ORGANIZACJI I STOWARZYSZEŃ

LOKALNE GRUPA DZIAŁANIA

Gmina Cewice wchodzi w skład Stowarzyszenia "Bursztynowy Pasaż" Lokalna Grupa Działania, które swoją działalnością obejmuje gminy: Choczewo, Gniewino, Wejherowo, Cewice, Nowa Wieś Lęborska, Wicko oraz miasto Łeba. Obszar ten jest spójny terytorialnie, obejmuje zasięgiem wszystkie gminy wiejskie powiatu lęborskiego i gminę miejską Łeba (za wyjątkiem miasta Lębork) oraz 3 gminy północne powiatu wejherowskiego w województwie pomorskim.

Tab. 5 Główne założenia obowiązującej strategii

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia "Bursztynowy Pasaż" na lata 2021-2027	Głównym dokumentem opracowywanym przez Stowarzyszenie jest Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia "Bursztynowy Pasaż" na lata 2021-2027. Lokalna Strategia Rozwoju jest narzędziem planowania rozwoju, które uwzględnia diagnozę lokalnych zasobów i wyzwań. Opiera się na współpracy mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz samorządów. Strategia obejmuje różnorodne działania, które mają przyczynić się do poprawy jakości życia, wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, a także ochrony środowiska. Układ celów i poszczególnych przedsięwzięć LSR kształtuje się następująco: – Cel 1. Zwiększenie niezależności energetycznej mieszkańców, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej obszaru: - Przedsięwzięcie 1.1 Magazyny energii, - Przedsięwzięcie 1.2 Poprawa stanu i ochrona cennych siedlisk; – Cel 2. Wzrost atrakcyjności turystycznej (w tym szczególnie rozwój turystyki aktywnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru) oraz poprawa dostępu i zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku/ rekreacji: - Przedsięwzięcie 2.1 Rozwój tras konnych wraz z infrastrukturą, - Przedsięwzięcie 2.2 Rozwój infrastruktury kąpielisk, - Przedsięwzięcie 2.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej w tym rekreacyjnej i turystycznej, jako uzupełnienie oferty rekreacyjnej obszaru, - Przedsięwzięcie 2.4 Rozwój usług czasu wolnego oraz produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, - Przedsięwzięcie 2.5 Rozwój usług agroturystycznych i gospodarstw edukacyjnych; – Cel 3. Przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poprawę dostępu do podstawowych usług konsumpcyjnych w tym wspomagających opiekę nad osobami zależnymi (w nurcie deinstytucjonalizacji), ograniczenie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja i integracja międzypokoleniowa lokalnej społeczności: - Przedsięwzięcie 3.1 Rozwój usług społecznych służących osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, - Przedsięwzięcie 3.2 Rozwój infrastruktury służącej realizacji i zaspokojeniu usług społecznych, - Przedsięwzięcie 3.3 Podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych w zakresie usług medycznych, paramedycznych i opiekuńczych w nurcie deinstytucjonalizacji oraz usług wspierających rodziny, - Przedsięwzięcie 3.4 Propagowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro (Smart Villages), - Przedsięwzięcie 3.5 Pobudzanie i rozwijanie współpracy na rzecz aktywizacji seniorów (60+) i/lub ludzi młodych (do 25 lat).

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opisywanym dokumencie.

Ponadto gmina należy do Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Łeby”, która obejmuje wszystkie gminy powiatu lęborskiego: Cewice, Łeba, Nowa Wieś Lęborska, Wicko i miasto Lębork oraz gminę

Choczewo w powiecie wejherowskim w województwie pomorskim. Głównym dokumentem strategicznym Stowarzyszenia jest Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Łeby" na lata 2014 – 2020. Obecnie (luty 2025 r.) brak aktualizacji powyższej Strategii.

ZWIĄZEK GMIN POMORSKICH

Gmina Cewice włączona została do tzw. Związku Gmin Pomorskich. Organizacja ta powstała z inicjatywy samorządów gminnych w 1992 r., jako efekt zapotrzebowania na wspólne działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich województwa pomorskiego. Jest to jednocześnie najstarsza i największa w województwie korporacja zrzeszająca jednostki samorządu terytorialnego, która zrzesza obecnie 104 gminy.

Nadrzędnymi celami realizowanymi w ramach statutu przyjętego przez ZGP są reprezentowanie i obrona wspólnych interesów członkowskich jednostek samorządu terytorialnego oraz wspieranie idei samorządu terytorialnego. Związek Gmin Pomorskich w swoich założeniach działalności skupia się na następujących obszarach:

- rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności;
- edukacja ekologiczna;
- rozwój dialogu społecznego;
- promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gmin;
- działania na rzecz rozwoju i ochrony gospodarki środowiskowej, w tym rybołówstwa;
- upowszechnienie kultury fizycznej i sportu;
- rozwój edukacji w oparciu o zasadę kształcenia ustawicznego;
- upowszechnienie i ochrona praw kobiet.

Stowarzyszenie realizuje zadania statutowe poprzez koordynacje i współdziałanie oraz tworzenie sieci kontaktów i inspirowanie. Ponadto Związek Gminy Pomorskich nawiązuje kontakty ze stowarzyszeniami gmin w Niemczech, Szwecji i Dani w ramach współpracy międzynarodowej, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.

LĘBORSKIE ZWIĄZEK POWIATOWO-GMINNY

Lęborski Związku Powiatowo-Gminnego – członkami Związku jest Powiat Lęborski oraz wchodzące w jego skład gminy: Cewice, Łeba, Nowa Wieś Lęborska, Wicko oraz miasto Lębork. Do głównych zadań Związku należy: reprezentowanie wspólnych interesów członków Związku we współpracy z instytucjami oraz realizacja projektów wspieranych przez Państwo, Unię Europejską i inne instytucje służących rozwojowi społeczności lokalnej i ponadlokalnej;

2 POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE

Gmina Cewice posiada status gminy wiejskiej. Zajmuje powierzchnię ok. 188 km^2, położona jest w południowej części powiatu lęborskiego, w województwie pomorskim i sąsiaduje:

- od północy – z gminą Nowa Wieś Lęborska i miastem Lębork;
- od północnego-wschodu – z gminą Łęczyce;
- od wschodu – z gminą Linia;
- od południowego-wschodu – z gminą Sierakowice;
- od południowego-zachodu – z gminą Czarna Dąbrówka;
- od zachodu – z gminą Potęgowo.

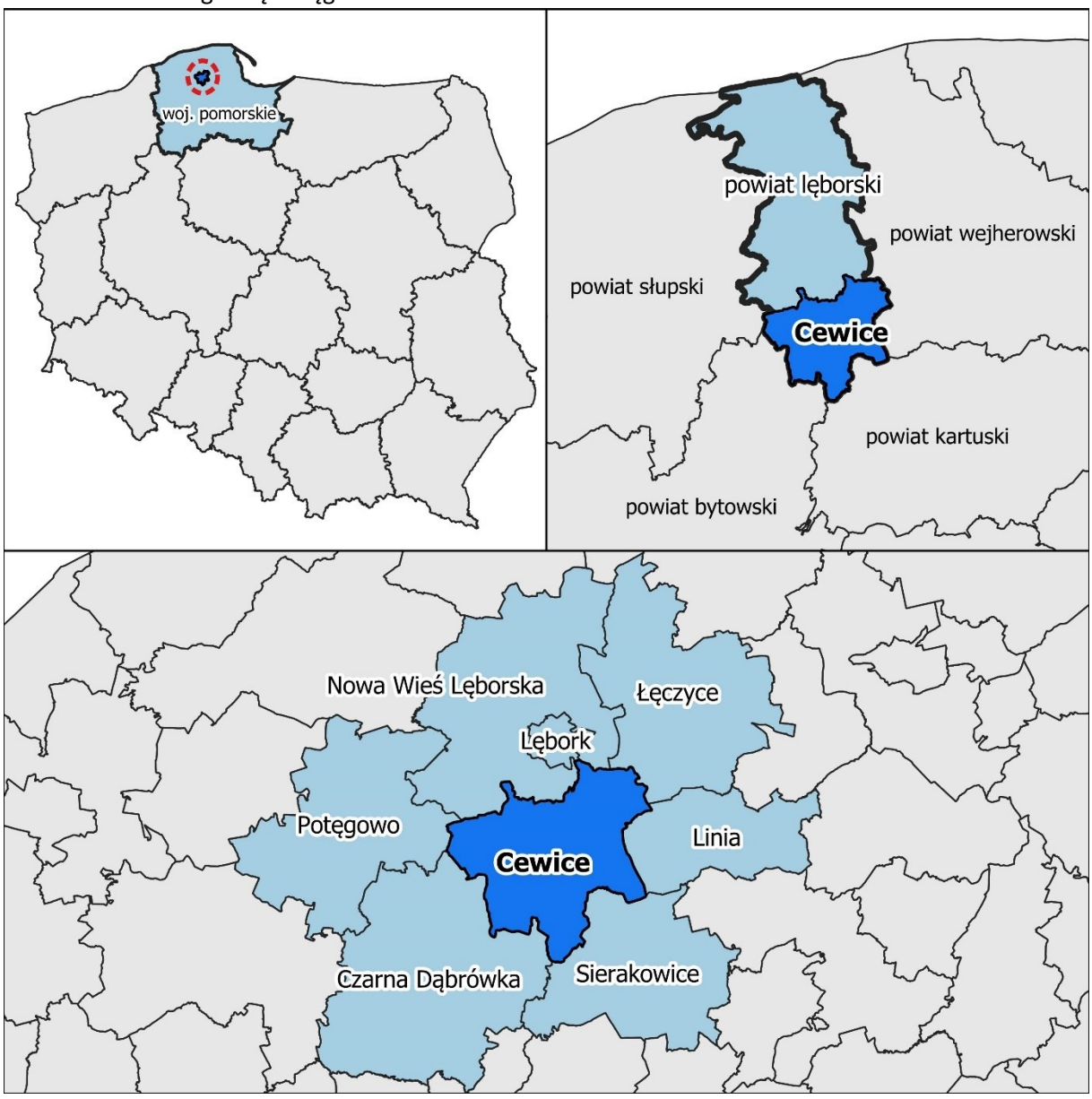

Ryc. 1 Położenie administracyjne gminy
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

W skład gminy wchodzą następujące miejscowości[10]: Bukowina, Cewice, Dziechno, Kamieniec, Karwica, Krępkowice, Krępkowo, Lesiaki, Leśnik, Łebunia, Malczyce, Maszewo Lęborskie, Okalice, Oskowo, Osowiec, Osowo Lęborskie, Pieski, Popowo, Roztopczyn, Siemirowice, Unieszyniec, Unieszynko, Unieszyno.

Podział na obręby ewidencyjne przedstawia się następująco:

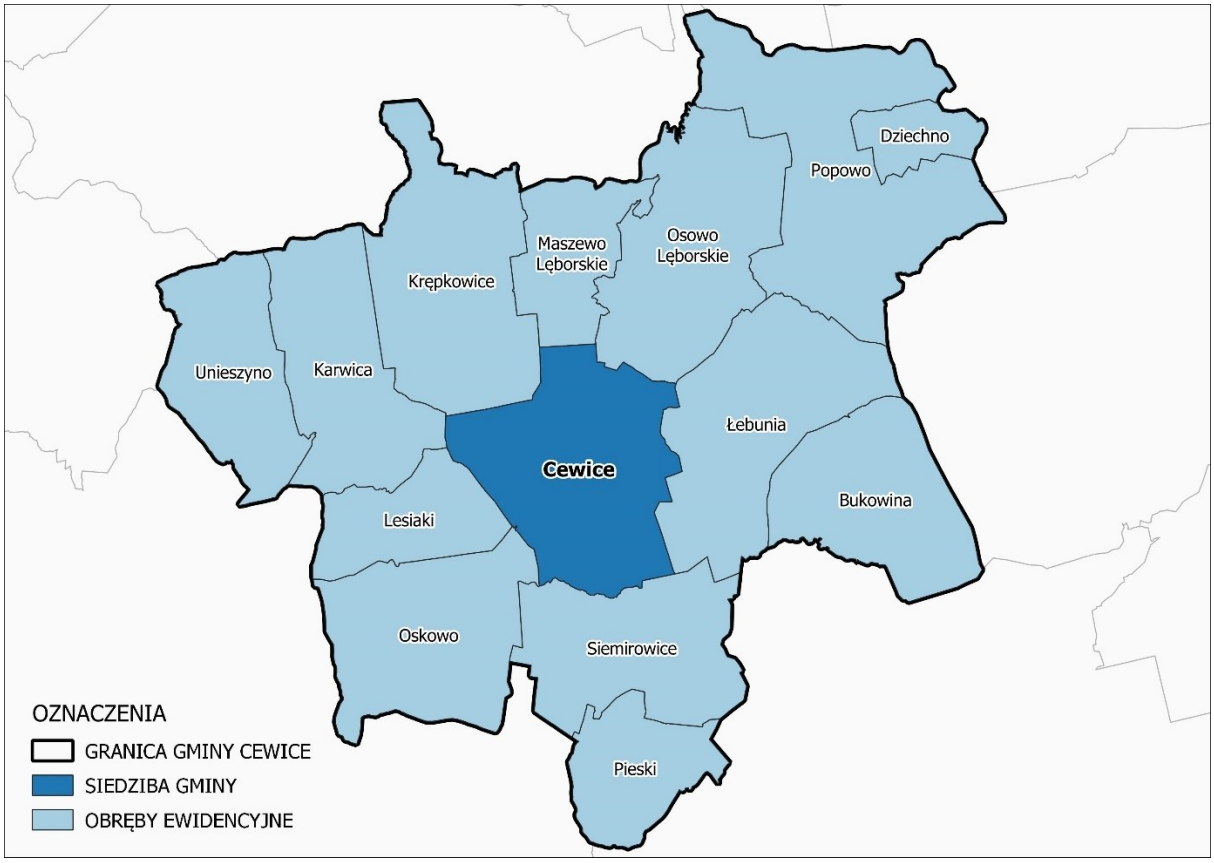

Ryc. 2 Struktura jednostek podziału terytorialnego
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy Cewice położony jest w zasięgu:

- prowincji: Nizina Środkowoeuropejska (31);
  - podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckie (314-316);
    - makroregionu: Pojezierze Wschodniopomorskie (314.5);
      - mezoregionu: Pojezierze Kaszubskie (314.51).

Pojezierze Kaszubskie znajduje się w centralnej i północnej części makroregionu. Granice północna i wschodnia są wyraźne, przebiegają wzdłuż krawędzi wysoczyzny, a granica południowa wzdłuż dolin Wierzycy i Szpęgawy. Zachodnia granica jest mniej wyrazista. Region wyróżnia się dużym zróżnicowaniem wysokościowym, z najwyższymi krawędziami osiągającymi ok. 120 m. W centralnej części znajduje się najwyższy ciąg morenowy z kulminacją Wieżycy (329 m n.p.m.). Geologicznie dominują gliny zwałowe zlodowacenia Wisły, a piaski i żwiry występują głównie w zachodniej części. Gleby są zróżnicowane, z dominacją gleb rdzawych, płowych i brunatnych. Jeziorność regionu to około 500 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, zajmujących 3,5% obszaru. Mezoregion ma zróżnicowaną roślinność, z przewagą kwaśnej buczyny niżowej i lasów bukowo-dębowych, a w dolinach rzek

[10] Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024

dominują łęgi jesionowo-olszowe. Lesistość wynosi ponad 40%, a szatę roślinną wzbogacają małe płaty borów, brzezin bagiennych i torfowisk wysokich. W centralnej i wschodniej części regionu znajdują się Kaszubski i Trójmiejski Park Krajobrazowy. Region obejmuje liczne obszary ochrony Natura 2000 i rezerwaty przyrody, chroniące głównie ekosystemy mokradłowe, doliny rzeczne, jeziora i torfowiska, a także Lasy Mirachowskie, będące obszarem specjalnej ochrony ptaków.[11]

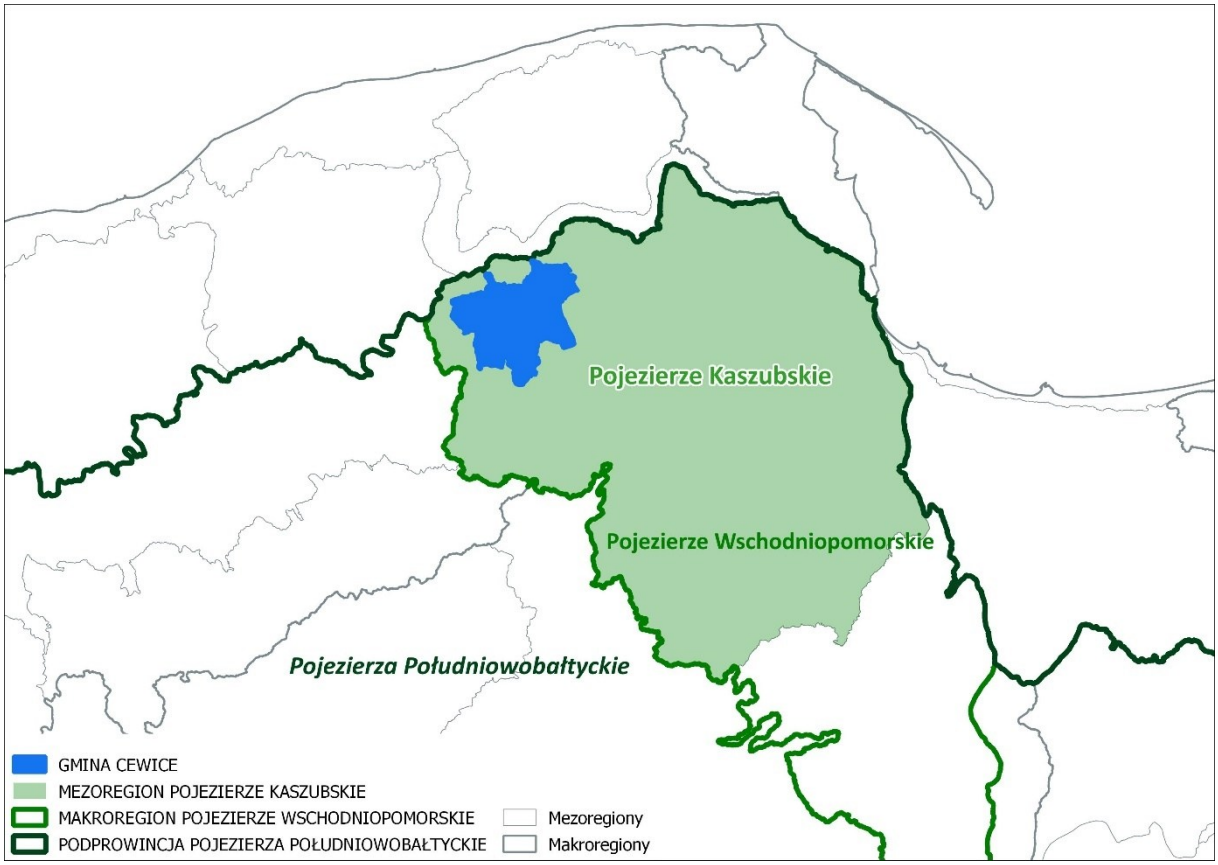

Ryc. 3 Położenie fizycznogeograficzne gminy
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego.

2.3. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

2.3.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Układ komunikacji drogowej na terenie gminy Cewice stanowi[12]:

- układ nadrzędny:
  - droga wojewódzka nr 212, relacji Osowo Lęborskie – Bytów - Chojnice - Zamarte;
  - droga wojewódzka nr 214, relacji Łeba - Lębork - Sierakowice - Puzdrowo - Kościerzyna – Warlubie;
- układ podstawowy:
  - drogi powiatowe:
    - 1320G – relacji Pogorzelice – Unieszyno – Maszewo Lęborskie – dr. woj. nr 212,
    - 1321G – relacji Unieszynko – Karwica – Lesiaki – dr. woj. nr 212,
    - 1324G – relacji Unieszyno- Maszewo – Cewice (ul. Zielona),
    - 1326G – relacji Cewice – Łebunia,

[11] Zarys ogólny mezoregionów według materiału źródłowego: Regionalna geografia fizyczna Polski, pod red. A. Richlinga i in., Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 2021 oraz kart informacyjnych mezoregionów, dostęp: www.gov.pl
[12] Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Cewice.

- 1327G – relacji Łebunia – Popowo,
- 1328G – relacji dr. woj. nr 212 – Siemirowice – Pieski – Smolniki,
- 1330G – relacji Lębork (ul. Kaszubska) – Rozłaski Bór – Nawcz,
- 1334G – relacji Oskowo – Jasięń – Pomysk Wielki,
- 1336G – relacji dr. pow. nr 1330G – Popowo – Strzepcz – Wejherowo,

– układ uzupełniający:
  - drogi gminne (tab. poniżej):

Tab. 6 Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Cewice (nr drogi, przebieg)

LP.	NR DROGI	PRZBIEG DROGI/ULICA
1	149105G	Unieszyno - Unieszyniec
2	149001G	Unieszyniec - od drogi gm. Nr 149105G do ostatniego zabudowania
3	149002G	Unieszyniec - od drogi gm. nr 149105G w stronę granicy gm. Czarna Dąbrówka (w kierunku m. Mikorowo) –
4	--	Unieszyno - od drogi pow. nr 1320G do drogi gm. nr 149105G
5	--	Krępkowice -od drogi pow. nr 1320G do granicy gminy
6	149003 G	Unieszyno – od dr. pow. nr 1320G – do „Osady leśnej”
7	149004G	Unieszynko– od drogi gm. nr 149011G do drogi pow. nr 1321G
8	149011G	Unieszynko – od drogi pow. nr 1320G do granicy z gm. Czarna Dąbrówka (kierunek Kozy)
9	149012G	Lesiaki – Oskowo – od drogi pow. nr 1321G (Lesiaki) do drogi woj. nr 212
10	149013G	Unieszynko - Cewice - od drogi pow. nr 1320G do drogi pow.nr 1324G
11	--	Cewice- od drogi pow. nr 1324G, przez Osiedle Młodych i Osiedle na Wzgórzu do drogi woj.nr 212
12	--	Cewice- od drogi woj. nr 212 w stronę Osiedla Na Wzgórzu (droga ślepa)
13	--	Cewice - od przepompowni ścieków do skrzyżowania przy placu zabaw (Osiedle Młodych)
14	149021G	Cewice - ul. Osiedle Młodych (od dz. nr 438/2 do drogi gminnej)
15	149022G	Cewice - ul. Osiedle Młodych (od drogi pow. nr 1324G do dr.gm. nr 149021G)
16	--	Cewice - ul. Wybickiego
17	149023G	Cewice - ul. Węgrzynowicza
18	149024G	Cewice od drogi woj. nr 212 do Bukowiny droga woj. nr 214
29	149025G	Cewice - ul. Krótka, ul. Słoneczna (dz.nr 230, 187/5, 187/3)
20	--	Cewice - ul. Kwiatowa
21	--	Cewice – ul. Spacerowa oraz ul. Witosa przy Zespole Szkól w Cewicach
22	--	Cewice – ul. Akacjowa i ul. Osiedle Młodych (działki nr 460/1, 431, 70/5, 23/8)
23	--	Oskowo - od drogi woj. nr 212 do drogi gm. nr 149012G
24	--	Oskowo - od drogi woj. nr 212 przez rzekę Bukowina do posesji nr 7
25	--	Osowo Lęborskie- od drogi woj. nr 214 przez byłe PGR do ostatniego zabudowania
26	--	Okalice – od pierwszego zabudowania do drogi pow. nr 1327G
27	149041G	Maszewo Lęborskie, ul. Szkolna
28	149042G	Maszewo Lęborskie, ul. Murowana
29	149043G	Maszewo Lęborskie, ul. Drewniana
30	149044G	Maszewo Lęborskie, ul. Fabryczna
31	149045G	Maszewo Lęborskie, ul. Ogrodowa
32	--	Maszewo Lęborskie, ul. Stroma
33	--	Maszewo Lęborskie, ul. Lipowa

LP.	NR DROGI	PRZBIEG DROGI/ULICA
34	149061G	Dziechno – od drogi pow. nr 1336G do granicy z gm. Łęczyce (w kierunku Dzięcielca)
35	149062G	Popowo - od drogi pow. 1336G- do zabudowań
36	149063G	Popowo - od drogi pow. nr 1336G do granicy z gm. Łęczyce (kierunek Dzięcielec)
37	149064G	Popowo - od drogi pow. nr 1336G do granicy z gm. Linia (kierunek Kętrzyno)
38	149071G	Łebunia- od drogi woj. nr 214 do linii lasu i dalej kierunek Łebunia
40	--	Łebunia - od drogi woj. nr 214 przez osiedle wielorodzinne do drogi pow. nr 1327G (ul. Kwiatowa)
41	--	Łebunia – od drogi woj. nr 214 do drogi pow. nr 1326G (Osiedle Słoneczne)
42	149081G	Bukowina - od drogi gm. nr 149082G do granicy z gm. Linia (kierunek Zakrzewo)
43	--	Bukowina - od drogi gm. nr 149081G do granicy gm. Linia (kierunek Niepoczołowice - wieś)
44	--	Bukowina – od drogi gm. nr 149083G do drogi gm. nr 149082G
45	--	Bukowina – od drogi gm. 149024G do końca działki nr 93/1
46	--	Bukowina - od drogi gm. 149081G do drogi gm. nr 14983G
47	149082G	Bukowina - od drogi woj. nr 214 do granicy z gm. Sierakowice (kierunek Kamienica Królewska)
48	149083G	Bukowina - od drogi gm. nr 149081G w kierunku jeziora
50	149084G	Bukowina – od drogi gm. nr 149081G do posesji nr 26
51	149085G	Bukowina- od drogi gm. nr 149082G do granicy gm. Linia (kierunek Niepoczołowice Folwark)
52	149091G	Siemirowice - od drogi pow. nr 1328G do granicy z gm. Sierakowice (kierunek Załakowo)
53	149092G	Siemirowice - droga pow. nr 1328G przez Zielony Dwór do drogi pow. nr 1328G
54	149093G	Siemirowice – od drogi pow. nr 1328G do drogi gm. nr 149092G
55	149101G	Pieski - od drogi pow. nr 1328G- do drogi gm. nr 149092G
56	149102G	Pieski – od drogi pow. nr 1328G – wzdłuż granicy gminy do drogi pow. nr 1328G
57	--	Pieski – od granicy z gm. Czarna Dąbrówka do drogi pow. nr 1328G
58	--	Pieski- pętla od drogi pow. nr 1328G koło szkoły do drogi pow. nr 1328G
59	--	Pieski – od drogi pow. nr 1328G do drogi gm. 149101G
60	--	Pieski- od drogi pow. nr 1328G w stronę gm. Sierakowice
61	--	Pieski- od drogi pow. nr 1328G do drogi gm. nr 149092G
62	149103G	Pieski – od drogi gm. nr 149104G do drogi pow. nr 1328G
63	149104G	Siemirowice od drogi pow. nr 1328G do granicy z gm. Czarna Dąbrówka (kierunek Bochowo)

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

– pozostałe drogi, niebędące drogami publicznymi, w tym wewnętrzne i dojazdowe.

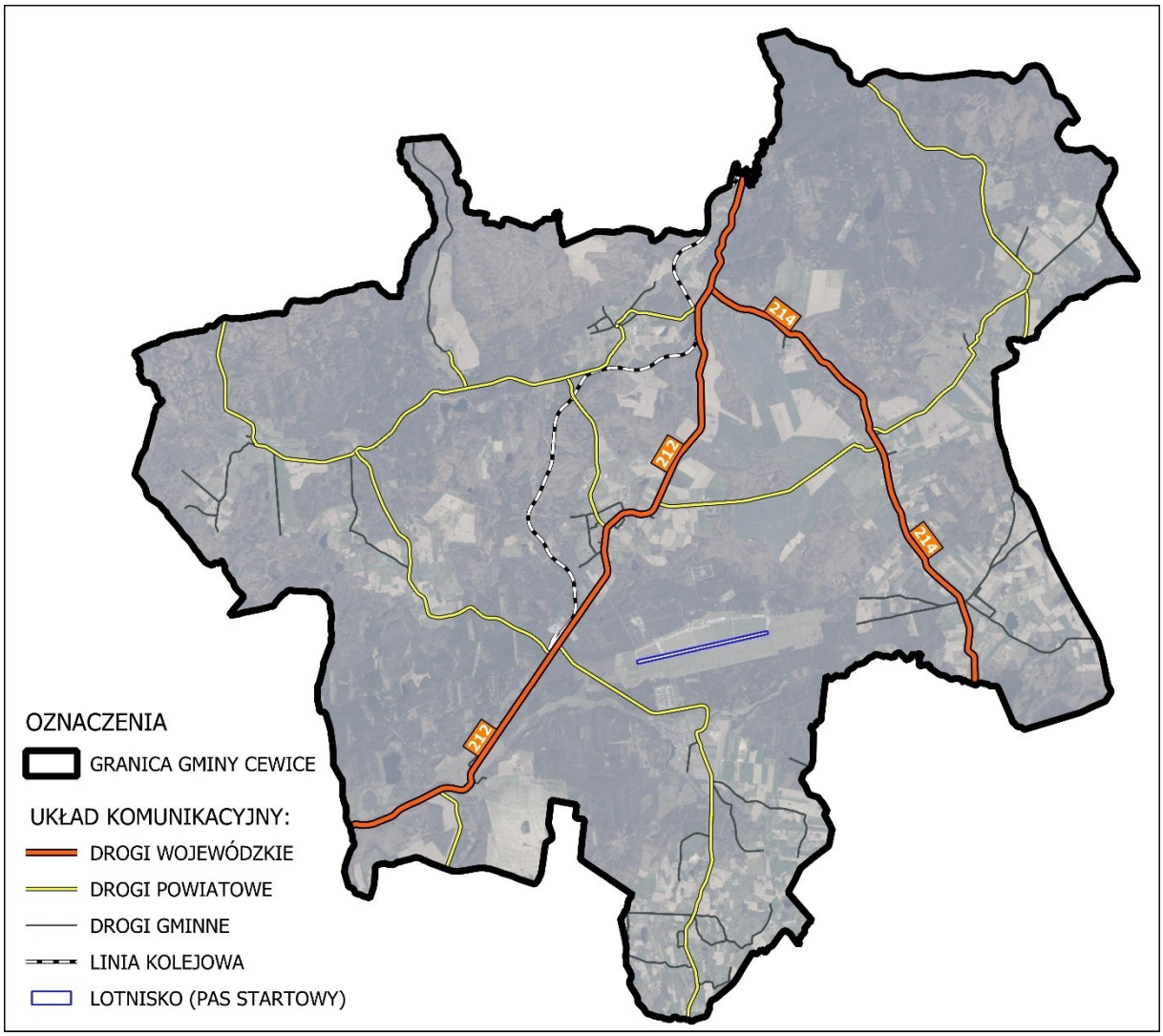

Ryc. 4 Układ komunikacyjny nadrzędny i podstawowy gminy
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Stan techniczny ponadlokalnych ciągów komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy kształtuje się następująco[13]:

- droga wojewódzka nr 212:
  - od skrzyżowania dróg wojewódzkich 212 i 214 do miejscowości Kamieniec, droga posiada mocno pogorszony stan techniczny,
  - od miejscowości Kamieniec w kierunku południowej granicy gminy, droga posiada na odcinkach przeciętny lub lekko pogorszony oraz mocno pogorszony stan techniczny;
- droga wojewódzka nr 214:
  - od miejscowości Łebunia w kierunku północnej granicy gminy, droga posiada dobry stan techniczny,
  - na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich 212 i 214, droga posiada mocno pogorszony stan techniczny,
  - od miejscowości Łebunia w kierunku południowej granicy gminy, droga posiada mocno pogorszony stan techniczny.

[13] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

Drogi wojewódzkie i powiatowe posiadają utwardzoną nawierzchnię[14]. Wśród dróg gminnych znaczna część z nich (ok. 79%) posiada nawierzchnię nieutwierdzoną, w szczególności grunt naturalny i żwir. W odniesieniu do nawierzchni utwardzonej, w dalszym ciągu stan części dróg wymaga poprawy. Pomimo poczynionych w ostatnich latach inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną konieczne są dalsze, sukcesywne modernizacje i przebudowy oraz realizacje nowych odcinków dróg.

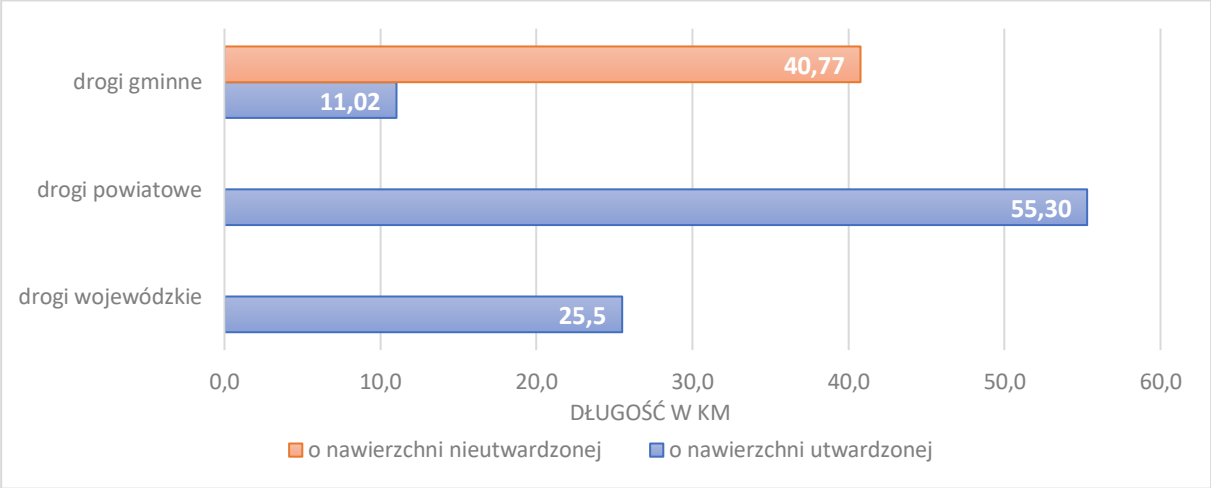

Ryc. 5 Długość dróg [km] na terenie gminy w podziale na drogi o nawierzchni utwardzonej i nieutwardzonej
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Spośród dróg przebiegających przez teren gminy, badaniem natężania ruchu objęte zostały odcinki dróg wojewódzkich nr 212 oraz nr 214. Wyniki badań zobrazowano na rycinie poniżej.

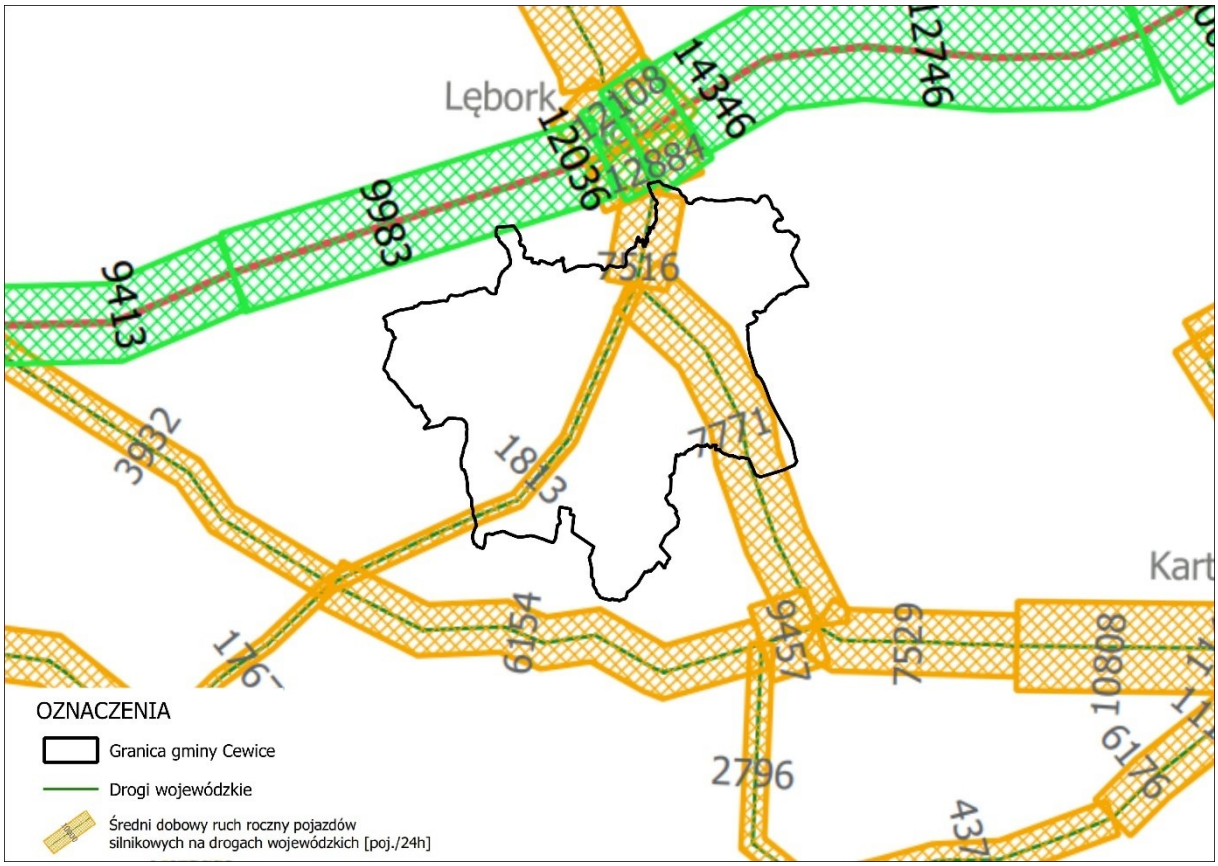

Ryc. 6 Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach wojewódzkich
Materiał źródłowy: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, GDDKiA

[14] Zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym: droga twarda to droga z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowcowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m.

Z badań wynika, że na drodze wojewódzkiej nr 214 w kierunku Sierakowice / Lębork występuje znacznie wyższy ruch w stosunku do drogi wojewódzkiej nr 212. Na ogół ruch samochodowy na drogach przebiegających przez gminę jest mniejszy niż na odcinkach w gminach po północnej stronie gminy Cewice, przez które przebiega droga krajowa nr 6.

Ponadto zgodnie z badaniami natężenia ruchu drogowego zawartych w Planie rozwoju sieci dróg wojewódzkich pomorskiego na lata 2021-2030+ stwierdza się, iż na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Cewice, poziom natężenia jest zróżnicowany. Poziom natężenia ruchu w 2030 r. na poszczególnych odcinkach dróg wojewódzkich kształtuje się następująco:

- dr nr 212 relacji Osowo Lęborskie – Czarna Dąbrówka: poziom niski (2000-5000 pojazdów/dobę),
- dr nr 214 relacji Lębork - Osowo Lęborskie: poziom wysoki (>7000 pojazdów/dobę),
- dr nr 214 relacji Osowo Lęborskie – Sierakowice: poziom średni (5000-7000 pojazdów/dobę).

2.3.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Przez teren gminy Cewice przebiega linia kolejowa znaczenia państwowego nr 237 relacji Lębork – Maszewo Lęborskie. Jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa jest wyłączona z eksploatacji. Na trasie znajduje się nieczynny przystanek osobowy „Osowo Lęborskie" oraz bocznica szlakowa w Maszewie Lęborskim.[15] W 2014 r. linia została zmodernizowana i umożliwia dojazd o prędkości maksymalnej 80 km/h do lotniska Marynarki Wojennej w Siemirowicach. Obecnie kolej jest wykorzystywana wyłącznie do celów wojskowych, ruch pasażerski został zlikwidowany w 1975 roku.[16]

Odcinek linii za stacją w Maszewie Lęborskim (która po remoncie PKP PLK stała się „stacją" jedynie w ujęciu historycznym z powodu likwidacji torów bocznych) oraz bocznica na lotnisku należą do Ministerstwa Obrony Narodowej.[17]

2.3.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Na terenie gminy Cewice infrastruktura rowerowa nie jest wystarczająco rozwinięta, a transport rowerowy odbywa się głównie poboczem, drogami publicznymi lub drogami leśnymi. Wybudowane drogi rowerowych znajdują się na trasie:[18]

- Kamieniec – Siemirowice – ścieżka asfaltowa długości ok. 2,58 km,
- Cewice – Kamieniec – ścieżka z kostki betonowej oraz odcinek gliniasto-żwirowy długości ok. 1,45 km,
- Cewice – Maszewo Lęborskie – ścieżka asfaltowa długości ok. 2,24 km.

W granicach gminy przebiegają również następujące trasy rowerowe:[19]

- Cewice – Łebunia – Bukowina – Siemirowice – Oskowo – Cewice,
- Lębork – Osowo Lęborskie – Maszewo Lęborskie – Krępkowice – Dziechlino – Leśnice – Lębork,
- Lębork – Osowo Lęborskie – Łebunia Okalice – Popowo – Lębork,
- Czerwony szlak rowerowy "Do Arboretum w Kozinie"(Krępkowice – lasy Leśnictwa Maszewo – Unieszyno – Mikorowo – Kozin).

Wyznaczono też propozycje tras rowerowych przez Stowarzyszenie Rowerowe „Lew" Lębork: [20]

- Trasa rowerowa do Jeziora Brody i do parkingu Grzybiarza,
- Trasa rowerowa do punktów widokowych niedaleko Unieszyna,
- Trasa rowerowa do punktu widokowego niedaleko Dębu Świętopełk.

[15] Materiał źródłowy: http://mapa.plk-sa.pl/
[16] Materiał źródłowy: https://lebork.naszemiasto.pl/
[17] Materiał źródłowy: https://www.rynek-kolejowy.pl/
[18] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.
[19] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020 r.
[20] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/inne-wpisy/trasy-rowerowe/

Należy nadmienić, że przez teren gminy Cewice przebiegają również trasy rowerowe wyznaczone na podstawie PZPWP 2030:

- nr 15 (*Trasa Pałaców i Zamków*): woj. zachodniopomorskie - Warcino (gm. Kępice) - Kępice - Trzebielino - Kołczygłowy - Borzytuchom - Bytów - Bytów (m.) - Parchowo - Czarna Dąbrówka - Cewice - Nowa Wieś Lęborska - Lębork (m.) - Łęczyce - Choczewo - Lubiatowo (gm. Choczewo) - Białogóra (gm. Krokowa) - Puck - Puck (m.) - Wejherowo - Wejherowo (m.) - Szemud - Przodkowo - Kartuzy - Kartuzy (m.) - Stężyca - Sulęczyno - Parchowo (o znaczeniu międzyregionalnym),
- nr 130 (*Na Kolejowym Szlaku*): Miastko (m.) - Miastko - Tuchomie - Bytów - Bytów (m.) – Pomysk (gm. Bytów) - Czarna Dąbrówka - Cewice - Nowa Wieś Lęborska - Lębork (m.) – Wicko - Łeba (m.), (o znaczeniu regionalnym).

Zważywszy na powszechne użytkowanie rowerów jako środków transportu lokalnego, pożądany byłby rozwój infrastruktury rowerowej, zwłaszcza realizowanej w formie ciągów rowerowych, zwiększających bezpieczeństwo użytkowników (odseparowanie ruchu pojazdów silnikowych od rowerowego i pieszo-rowerowego). W miejscach o utrudnionych warunkach realizacji ciągów wskazane jest wyznaczenie i oznakowanie ścieżek w formie pasów lub kontrapasów. Natomiast na terenach o niskiej intensywności zabudowy lub terenach otwartych warto wprowadzić oznakowanie. Ukształtowana sieć powiązań rowerowych stanowiłaby zachętę do korzystania z alternatywnych środków transportu, jakim są pojazdy rowerowe.

2.3.4. TRANSPORT LOTNICZY

Na obszarze gminy Cewice znajduje się lotnisko wojskowe w Siemirowicach. Lotnisko należy do 44 Bazy Lotnictwa Morskiego Marynarki Wojennej.[21]

Lotnisko Siemirowice posiada jedną drogę startową (RWY), o wymiarach 2 500 m x 60 m o nawierzchni asfalto-betonowej. Równolegle do RWY, po stronie północnej, znajduje się główna droga kołowania o długości ok. 3 tys. m, która łączy się z drogą startową pięcioma łącznikami o długościach 180-280 m. Łącznie lotnisko dysponuje ok. 5 tys. m drogami kołowania, a płaszczyzna postoju samolotów posiada powierzchnie ok. 100 tys. m^2. Na lotnisku wyróżnia się cztery strefy stojanek dla samolotów i śmigłowców: 25 w strefie centralnej, 16 schrono-hangarów w części północno-wschodniej, 19 stojanek w części południowo-wschodniej i 18 w północno-zachodniej. Ponadto, lotnisko w Siemirowicach posiada pełne zaplecze bojowe, eksploatacyjne i szkoleniowe.[22]

Ponadto na lotnisku bazują samoloty:

- samoloty patrolowo-rozpoznawcze M28B 1R (An-28B1R, BRYZA),
- samolot patrolowo-rozpoznawczy M28B 1RM/BIS (BRYZA BIS),
- samoloty monitoringu ekologicznego An-28 (An-28E).

Dodatkowo, obszar gminy położony jest w stosunkowo bliskim sąsiedztwie Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy, obsługującego cywilny ruch pasażerki. Dojazd transportem indywidualnym zajmuje tam ok. 1 godziny. Z lotniska realizowane są bezpośrednie loty pasażerskie do większych ośrodków miast europejskich.[23]

[21] Materiał źródłowy: https://www.wojsko-polskie.pl/blmw/lotniska/
[22] Materiał źródłowy: https://polot.net/pl/lotnisko-w-siemirowicach-2021r-962
[23] Materiał źródłowy: https://www.airport.gdansk.pl/

2.3.5. TRANSPORT ZBIOROWY

Transport zbiorowy gminy Cewice opiera się wyłącznie na transporcie autobusowym. Na terenie gminy nie znajduje się żaden dworzec autobusowy, natomiast występują 77 przystanki autobusowe,[24] które zlokalizowane są przede wszystkim wzdłuż dróg wojewódzkich nr 212 i nr 214 oraz dróg powiatowych.

Z terenu gminy Cewice realizowane są regularne połączenia autobusowe do Lęborka. Ograniczone są natomiast połączenia do takich ośrodków jak m.in. Gdańsk, Gdynia, Słupsk, Bytów, Kościerzyna, gdzie dojazd możliwy jest przede wszystkim poprzez przesiadkę z innych miejscowości zlokalizowanych poza granicami gminy (głównie z Lęborka). Usługi transportu zbiorowego świadczą autobusy PKS oraz prywatne linie autobusowe, na trasie[25]:

- Lębork - Cewice - Siemirowice – Przeryte,
- Lębork - Cewice – Oskowo,
- Lębork - Darżewo / Cewice – Oskowo.

Ponadto na terenie gminy przebiega linia kolejowa nr 237 relacji Lębork – Maszewo Lęborskie, jednakże jest ona wyłączona z pasażerskiego ruchu kolejowego.

2.3.6. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH

W odniesieniu do gminy Cewice najbliższym ośrodkiem miejskim jest Lębork, pełniący funkcję siedziby powiatu lęborskiego, znajdujący się w odległości ok. 14 km. Czas dojazdu transportem indywidualnym zajmuje do Lęborka średnio ok. 15 min.

Zaraz po Lęborku, najbliżej zlokalizowanymi ośrodkami miejskimi są: Bytów, pełniący funkcję siedziby powiatu bytowskiego oraz Kartuzy, pełniące funkcję siedziby powiatu kartuskiego. Obie miejscowości oddalone są w odległości ok. 40 km, a czas dojazdu to ok. 40 min. Kolejno znajdującymi się miejscowościami są: Łeba, Słupsk, Kościerzyna, Wejherowo i Żukowo. Szacunkowy czas dojazdu transportem indywidualnym do tych ośrodków zajmuje ok. 45 min – 1 h. W odległości do 75 km i czasie dojazdu ok. 1 h – 1 h 10 min. zlokalizowane są równie ważne ośrodki miejskie z perspektywy gminy: Reda, Rumia, Gdynia, Sopot oraz Puck.

Gdańsk, siedziba władz wojewódzkich województwa pomorskiego znajduje się w odległości ok. 75 km, co zajmuje ok. 1 godzinę i 10 minut drogi transportem samochodowym. Ponadto, siedziby sąsiednich województw, tzn. Olsztyn (województwo warmińsko-mazurskie), Szczecin (województwo zachodniopomorskie), Bydgoszcz (województwo kujawsko-pomorskie), znajdują się w stosunkowo dużej odległości, gdzie czas dojazdu transportem indywidualnym zajmuje ponad 3 h.

Odległość, a także stan infrastruktury komunikacyjnej przekłada się na czas dojazdu, potrzebny na dotarcie do poszczególnych miast (transport indywidualny), co zobrazowano poniżej:

[24] Materiał źródłowy: Dane GUS – transport i łączność: komunikacja miejska, stan na 31.12.2023 r.
[25] Materiał źródłowy: https://gryf.trasownik.net/

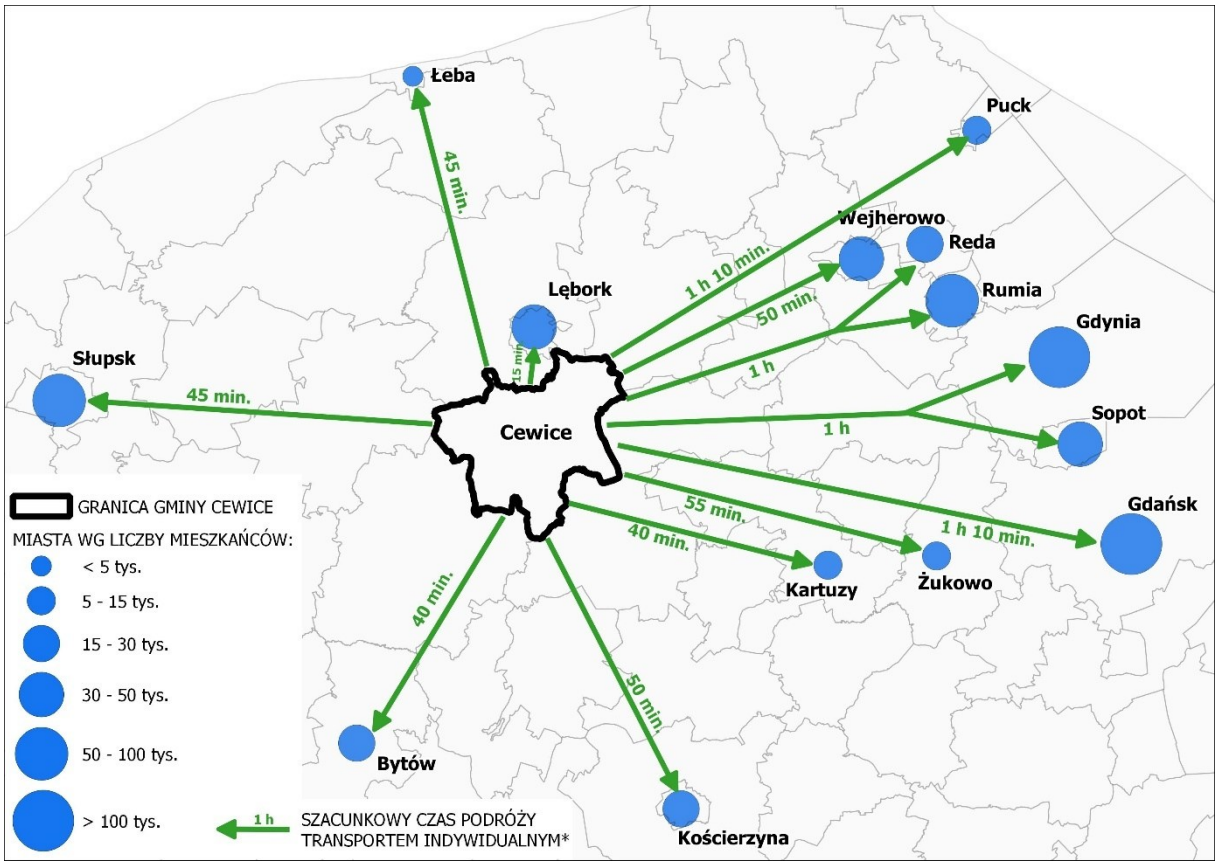

Ryc. 7 Lokalizacja gminy w stosunku do ośrodków miejskich oraz szacunkowy czas podróży transportem indywidualnym
* szacunkowy czas liczony z miejscowości Cewice.
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

2.3.7. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM

Dostępność transportową poszczególnych rejonów Polski można zobrazować za pomocą wskaźnika dostępności potencjałowej, czyli wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej (WMDT), będącego wypadkową sytuacji w różnych gałęziach transportu.[26]

Jak wynika z poniższej ryciny gmina Cewice odznaczała się niskim w skali kraju wskaźnikiem dostępności transportowej (WMDT: 10-20). Jest to charakterystyczne dla gmin z tego rejonu województwa pomorskiego, które cechuje zbliżona dostępność transportowa. Warto przy tym nadmienić, że powyższe dane obrazują stan z 2017 roku.

[26] Wskaźnik stanowi syntetyczną miarę jakościową wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej najważniejszych krajowych ośrodków osadniczych oraz węzłów transportowych (wewnętrznych i granicznych) uwzględniającą wszystkie podstawowe rodzaje transportu (w proporcji do ich udziału w pracy przewozowej) oraz ważoną poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego (definicja według GUS). Dane gromadzone są nieregularnie, w zależności od przeprowadzonego badania. Źródłem danych są: Polska Akademia Nauk / Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

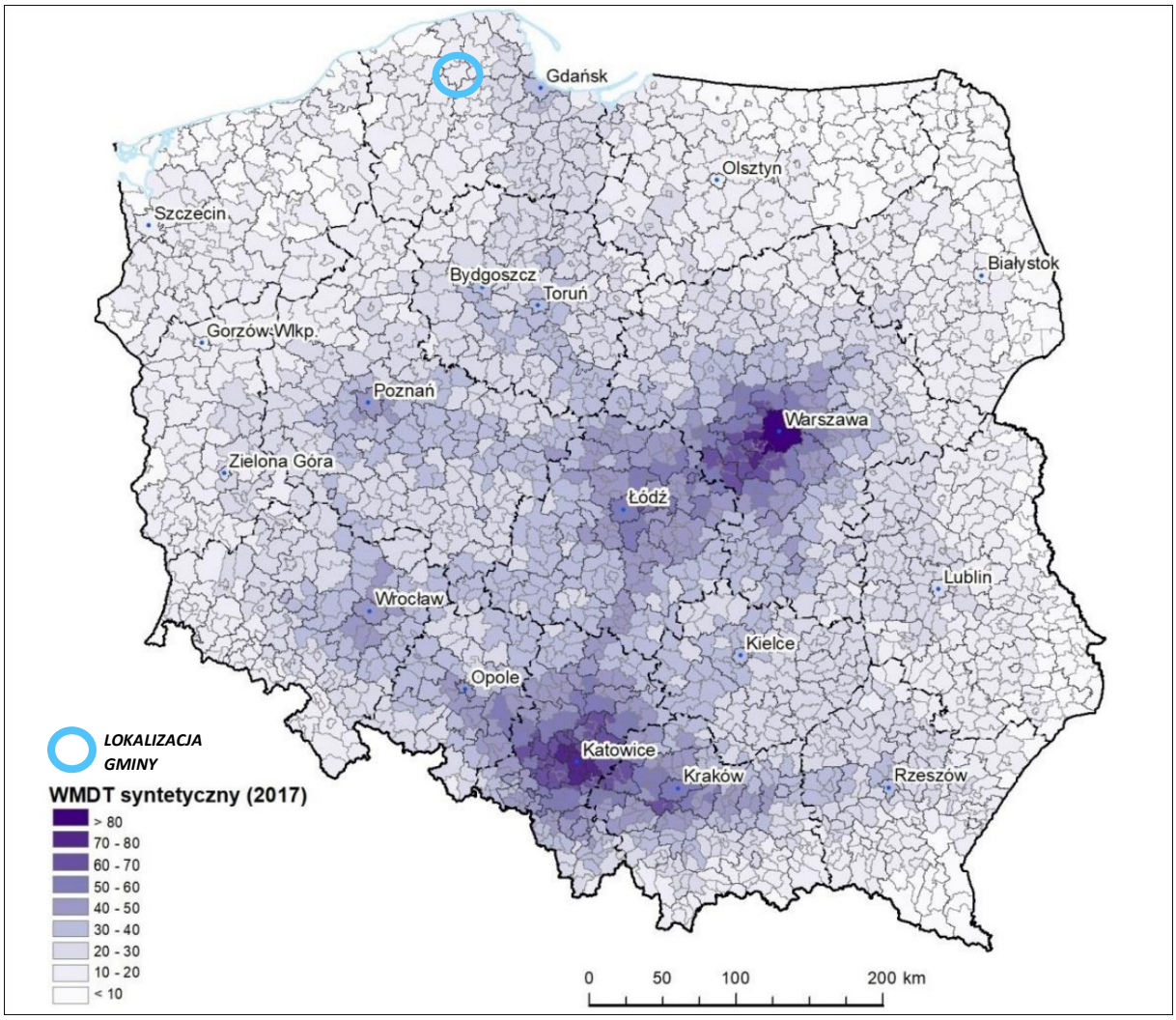

Ryc. 8 Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej w odniesieniu do gmin w Polsce, stan na 2017 r.
Materiał źródłowy: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (za: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja). 2017, Komornicki i in. IGiPZ PAN Warszawa).

Uwzględniając przyszłościowy, docelowy układ sieci dróg ekspresowych i autostrad[27] gmina Cewice odznaczać się będzie stosunkowo dobrym poziomem dostępności transportowej w ujęciu krajowym. Kluczowymi szlakami komunikacji drogowej (zewnętrznej) pozostaną drogi wojewódzkie nr 212 i 214, zapewniające dogodne połączenia m.in. z Lęborkiem, Kościerzyną czy Bytowiem. Istotne znaczenie będzie miała w przyszłości rozbudowa i modernizacja ww. dróg, co poprawi dostępność komunikacyjną. Ponadto czas i komfort dojazdu do Trójmiasta oraz w kierunku zachodniej granicy Polski w rejonie Szczecina, w najbliższych latach ulegnie poprawie z uwagi na realizowaną obwodnicę miasta Lębork oraz rozbudowę drogi ekspresowej S6. Średni czas dojazdu transportem indywidualnym z granicy gminy Cewice do drogi ekspresowej S6 wynosi około 10 minut.

Jednocześnie brak pasażerskiego ruchu kolejowego stanowi pewne ograniczenie dla dostępności transportowej gminy, zmniejszając liczbę dostępnych opcji komunikacyjnych.

[27] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

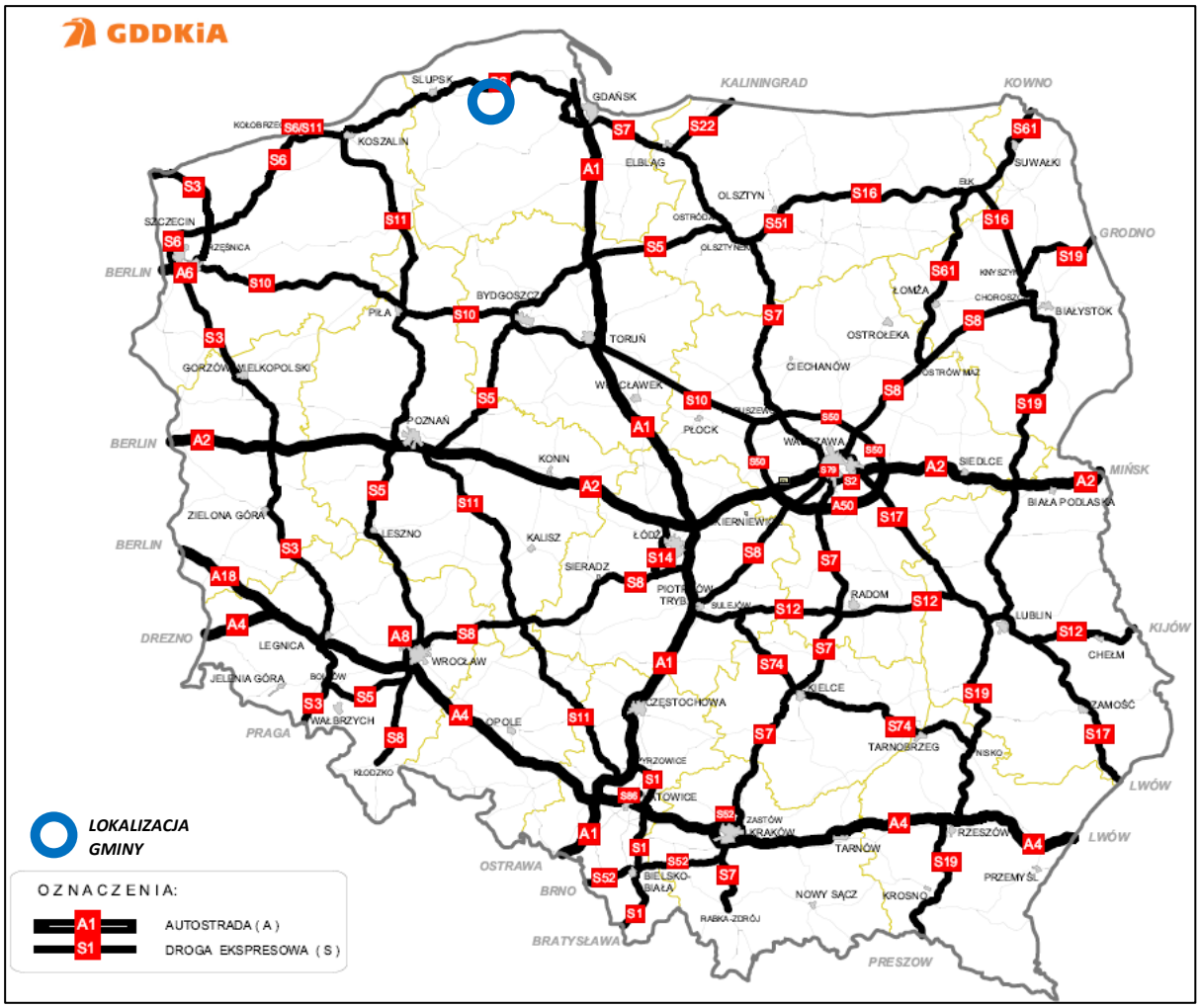

Ryc. 9 Docelowy przebieg sieci dróg ekspresowych i autostrad w Polsce
Materiał źródłowy: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

2.3.8. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ

Zgodnie z ustaleniami dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego stwierdza się, iż wszystkie drogi wojewódzkie przebiegające przez teren gminy Cewice, tj.: nr 212 i nr 214, wskazane zostały jako potencjalne odcinki podlegające zmianie kategorii oraz wymagające współfinansowania w zakresie przebudowy i rozbudowy.[28]

W odniesieniu do dróg powiatowych i gminnych wskazuje się, że znaczna ich część wymaga modernizacji, remontu lub przebudowy. Aktualnie inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej na terenie gminy dotyczą m.in.[29]:

- budowa dróg ul. Topolowej i Spokojnej w miejscowości Cewice,
- przebudowa drogi ul. Drewnianej w miejscowości Maszewo Lęborskie,
- przebudowa drogi gminnej nr 149105G do miejscowości Unieszyniec – dalszy etap,
- budowa drogi ul. Spokojnej w miejscowości Siemirowice,
- przebudowa drogi w miejscowości Bukowina w kierunku jeziora (ciąg pieszo – jezdny),
- budowa drogi w miejscowości Oskowo (od mostku w stronę budynku nr 7),
- budowa drogi w miejscowości Popowo (za Kościołem),
- budowy drogi gminnej na ulicy Rodzinnej i ulicy Spokojnej w miejscowości Łebunia.

[28] Wymienione przedsięwzięcia wskazane zostały w Planie rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+ oraz jednocześnie w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego .
[29] Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024

2.3.9. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO

Centralny Port Komunikacyjny stanowi szereg inwestycji infrastrukturalnych i otoczenia biznesu, które zintegrują transport lotniczy, kolejowy oraz drogowy na terenie całego kraju. Zgodnie z Koncepcją CPK realizacja przedsięwzięć składających się na komponent lotniskowy jest przewidziana do końca 2027 r. Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych składających się na komponent kolejowy ma nastąpić do końca 2034 r., obejmując dwie perspektywy finansowe UE. Ze względu na unikalny stopień skomplikowania przedsięwzięć zawartych w programie inwestycyjnym CPK, jego realizacja jest podzielona na etapy.

Obecny, pierwszy etap obejmuje działania przygotowawcze, w szczególności związane z planowaniem i opracowaniem założeń projektowych, a także wykupem gruntów pod realizację inwestycji. Zasadniczym celem obecnego etapu jest szczegółowe zdefiniowanie zakresu i skali inwestycji, przyjęcie optymalnych rozwiązań odnośnie do możliwych wariantów realizacji przedsięwzięcia, określenie optymalnego planu jego realizacji, szczegółowych harmonogramów, jak i budżetów poszczególnych projektów, a także określenie sposobu ich finansowania, w tym ze środków publicznych. W ramach etapu pierwszego opracowywane będą kolejne fazy dokumentacji projektowej oraz uzyskiwane będą decyzje administracyjne niezbędne do wejścia w etap realizacji poszczególnych zamierzeń budowlanych. Jako główny cel etapu należy uznać ukończenie prac przygotowawczych umożliwiających rozpoczęcie budowy inwestycji CPK i inwestycji towarzyszących.

Aktualnie obowiązuje Uchwała nr 201 Rady Ministrów z dnia 24 października 2023 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego - "Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap II. 2024-2030" (M.P. 2023 poz. 1258), która szczegółowo definiuje przyszłe założenia strategiczne i organizacyjne. Zgodnie z w/w Uchwałą cel główny Programu CPK polega na stworzeniu uniwersalnego systemu transportu pasażerskiego przez wybudowanie i eksploatację rentownego innowacyjnego węzła transportowego, który uzyska miejsce w pierwszej dziesiątce najlepszych portów lotniczych świata, a ponadto doprowadzi do przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego jako atrakcyjnej alternatywy dla transportu drogowego i obejmującego wszystkie obszary Polski, zapewniając jednocześnie rozwój i trwałą integrację aglomeracji warszawskiej i łódzkiej.

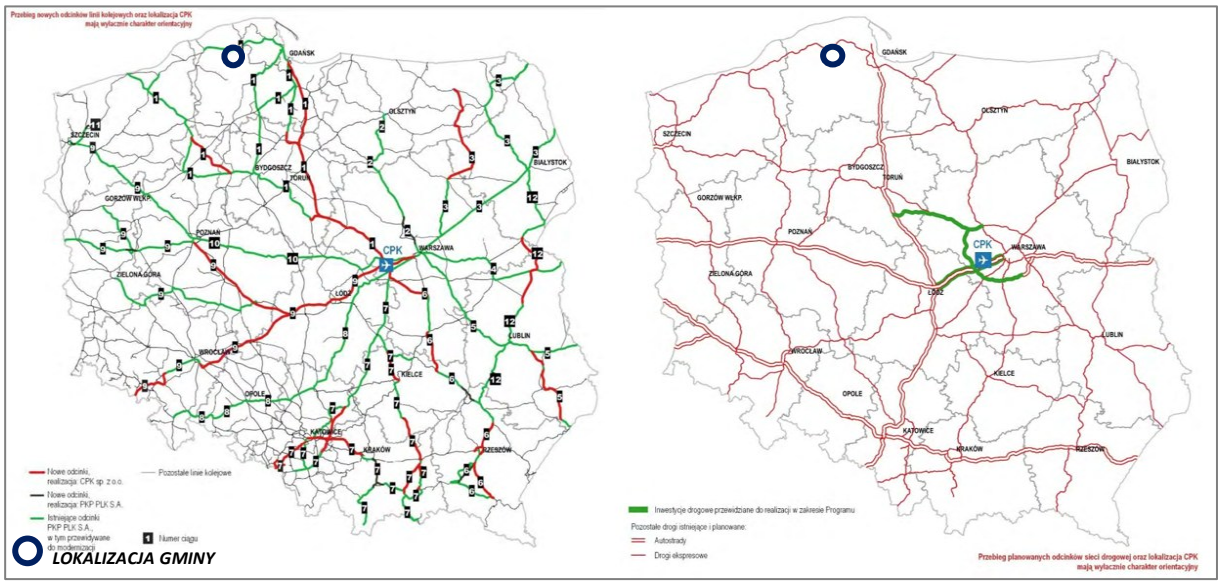

Ryc. 10 Założenia przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego w ramach CPK
Materiał źródłowy: Strategiczne Studium Lokalizacyjne Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, 2021 r.

Nie przewiduje się na terenie gminy Cewice inwestycji związanych z realizacją Centralnego Portu Komunikacyjnego.

2.4. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

Na terenie gminy Cewice znajduje się sieć telekomunikacyjna (zarówno bezprzewodowa, jak i przewodowa). Sieć telekomunikacyjna składa się z łączy telekomunikacyjnych i radiowych. Znajduje się tu kilka stacji bazowych telefonii komórkowej (GSM). Zasięg działania mobilnych sieci komórkowych jest w większości dobry lub bardzo dobry. Problemy z dostępnością sieci występują głównie w północno-zachodniej części gminy na terenach wiejskich, zwłaszcza w zabudowie rozproszonej oraz obszarach niezagospodarowanych, takich jak lasy.

Dostępność Internetu na terenie gminy zapewniają podmioty zewnętrzne (operatorzy sieci). Wybrane miejscowości mogą korzystać z tzw. Internetu stacjonarnego, a dostęp do technologii ruchomych sieci telekomunikacyjnych 4G (LTE) jest możliwy w większej części gminy, przy czym zróżnicowana jest jakość tego dostępu. Dostępność sieci w standardzie 5G, czyli najnowszym standardzie sieci komórkowych pozwalającym na szybszy przesył danych w telefonach komórkowych oraz stacjonarny dostęp do Internetu o szybkości transmisji porównywalnej z szybkimi łączami kablowymi, ograniczona jest jak dotychczas do obszaru miejscowości Bukowina.

Przykład zasięgu jednej z sieci komercyjnych przedstawia poniższa rycina:

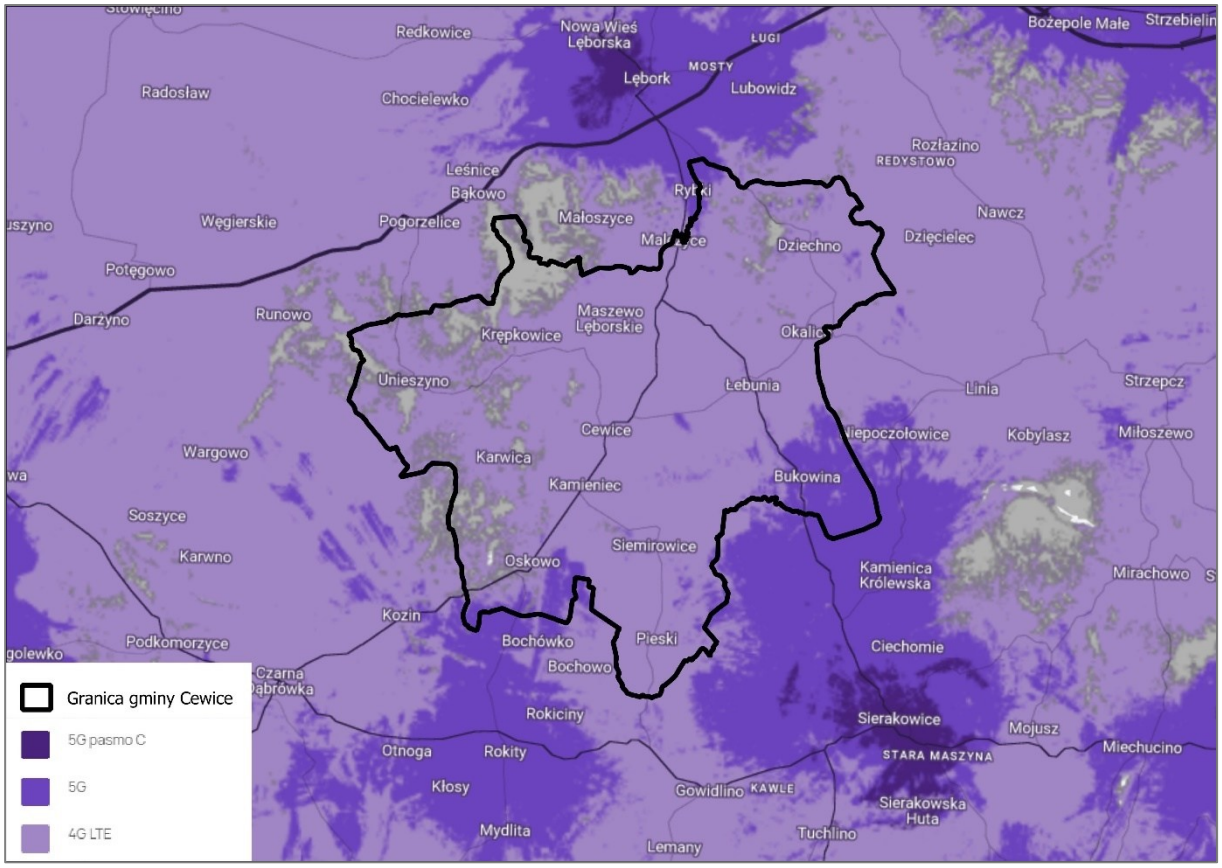

Ryc. 11 Mapa zasięgu sieci telefonii komórkowej (na przykładzie jednego z operatorów) w styczniu 2025 r.
Materiał źródłowy: Dane jednego z operatorów sieci.

W ramach realizacji Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa" realizowana została sieć szybkiego Internetu – sieci światłowodowej. Została ona ukończona lub jest na etapie realizacji w miejscowościach takich jak: Bukowina, Cewice, Maszewo Lęborskie i Pieski.[30] Ponadto gmina przy realizacji inwestycji drogowych buduje kanały technologiczne służące do umiejscowienia sieci światłowodowej.

[30] Materiał źródłowy: https://zgp.com.pl/dzialalnosc/polska-cyfrowa oraz dane Urzędu Gminy Cewice.

Dzięki infrastrukturze światłowodowej mieszkańcy mogą korzystać z usług internetowych i telewizyjnych oferowanych przez ogólnopolskich i lokalnych dostawców. Infrastruktura zrealizowana została w technologii, która opiera się na kablach światłowodowych doprowadzanych bezpośrednio do domostw, gwarantujących szybkość i niezawodność usług cyfrowych. W przypadku miejscowości wiejskich sieć internetowa w dalszym ciągu dostępna jest za pośrednictwem kabli telefonicznych.

W przyszłości alternatywą dla sieci światłowodowej mogą okazać się inne technologie, zapewniające dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych, jak np. satelitarny system telekomunikacyjny. System satelitarny mający docelowo składać się z ok. 12 000 satelitów umieszczonych na niskiej orbicie okołoziemskiej (na wysokościach: 340 km, 550 km oraz 1150 km nad Ziemią), aktualnie jest w fazie tworzenia. Jego ideą jest globalne zapewnienie dostępu do Internetu. Ponadto niewykluczone są, kolejne generacje ruchomych sieci telekomunikacyjnych (5G i więcej).

2.5. WNIOSKI

- **Położenie gminy w obszarze Pojezierza Kaszubskiego o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych.**
- **Obecność układów komunikacyjnych poziomu regionalnego (drogi wojewódzkie nr 212 i 214).**
- **Stosunkowo wysoki poziom dostępności transportowej, oparty na komunikacji drogowej.**
- **W dalszym ciągu niezadowalający stan techniczny niektórych odcinków dróg lokalnych i ponadlokalnych.**
- **Występowanie szlaków rowerowych rangi międzyregionalnej i regionalnej.**
- **W dalszym ciągu niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek rowerowych.**
- **Niska dostępność komunikacji zbiorowej, uskutkowany brakiem bezpośrednich połączeń z głównymi ośrodkami miejskimi w rejonie, poza miastem Lębork.**
- **Obecność lotniska wojskowego w Siemirowicach.**
- **Stosunkowo bliska odległość od największego portu lotniczego w regionie, w Gdańsku.**
- **Ograniczony dostęp do sieci światłowodowej w wielu miejscowościach.**
- **Niedostateczny zasięg działania mobilnych sieci komórkowych na obszarach niezagospodarowanych oraz terenach wiejskich o rozproszonej zabudowie.**

3 LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. STAN LUDNOŚCI

3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Gminę Cewice zamieszkuje ogółem ok. 7,4 tys. osób, co stanowi ok. 12% ludności powiatu lęborskiego. Zdecydowanie największy odsetek zamieszkuje miejscowość Cewice (ponad 27%) oraz w dalszej kolejności: Siemirowice, Maszewo Lęborskie, Bukowina i Łebunia.[31]

Tab. 7 Liczba ludności na terenie gminy w 2023 roku

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA MIESZKAŃCÓW W GMINIE 2023	
	OSOBY	UDZIAŁ %
BUKOWINA	742	10,3
CEWICE	1970	27,2
DZIECHNO	69	1,0
KAMIENIEC	42	0,6
KARWICA	110	1,5
KRĘPKOWICE	102	1,4
KRĘPKOWO	11	0,2
LESIAKI	56	0,8
LEŚNIK	8	0,1
ŁEBUNIA	697	9,6
MALCZYCE	31	0,4
MASZEWO LĘBORSKIE	760	10,5
OKALICE	122	1,7
OSKOWO	209	2,9
OSOWIEC	29	0,4
OSOWO LĘBORSKIE	273	3,8
PIESKI	319	4,4
POPOWO	247	3,4
ROZTOPCZYN	4	0,1
SIEMIROWICE	1187	16,4
UNIESZYNIEC	38	0,5
UNIESZYNKO	73	1,0
UNIESZYNO	135	1,9

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024

Gęstość zaludnienia gminy Cewice wynosi 39,7 os/km^2 i jest[32]:

- znacznie niższa niż średnia dla powiatu lęborskiego (90 os/km^2),
- wyraźnie niższa niż średnia dla województwa pomorskiego (120,7 os/km^2),
- wyraźnie niższa niż średnia dla Polski (119,9 os/km^2).

[31] Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024
[32] Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: gęstość zaludnienia, stan na 31.12.2023 r.

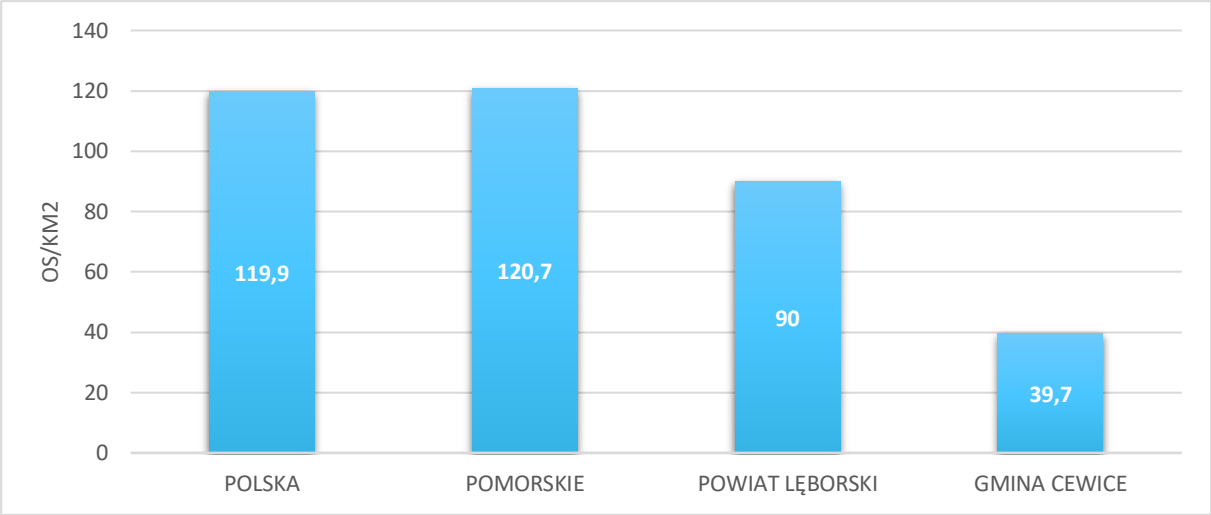

Ryc. 12 Gęstość zaludnienia gminy na tle powiatu, województwa i kraju
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym Ludności i Mieszkań w 2021 roku, największa gęstość zaludnienia przekraczająca 200 os./km^2 występowała na terenie miejscowości: Cewice, Maszewo Lęborskie, Łebunia, Siemirowice oraz Bukowina. Jednocześnie na przestrzeni omawianej dekady zaobserwowano niewielki wzrost gęstości zaludnienia w miejscowości Bukowina.

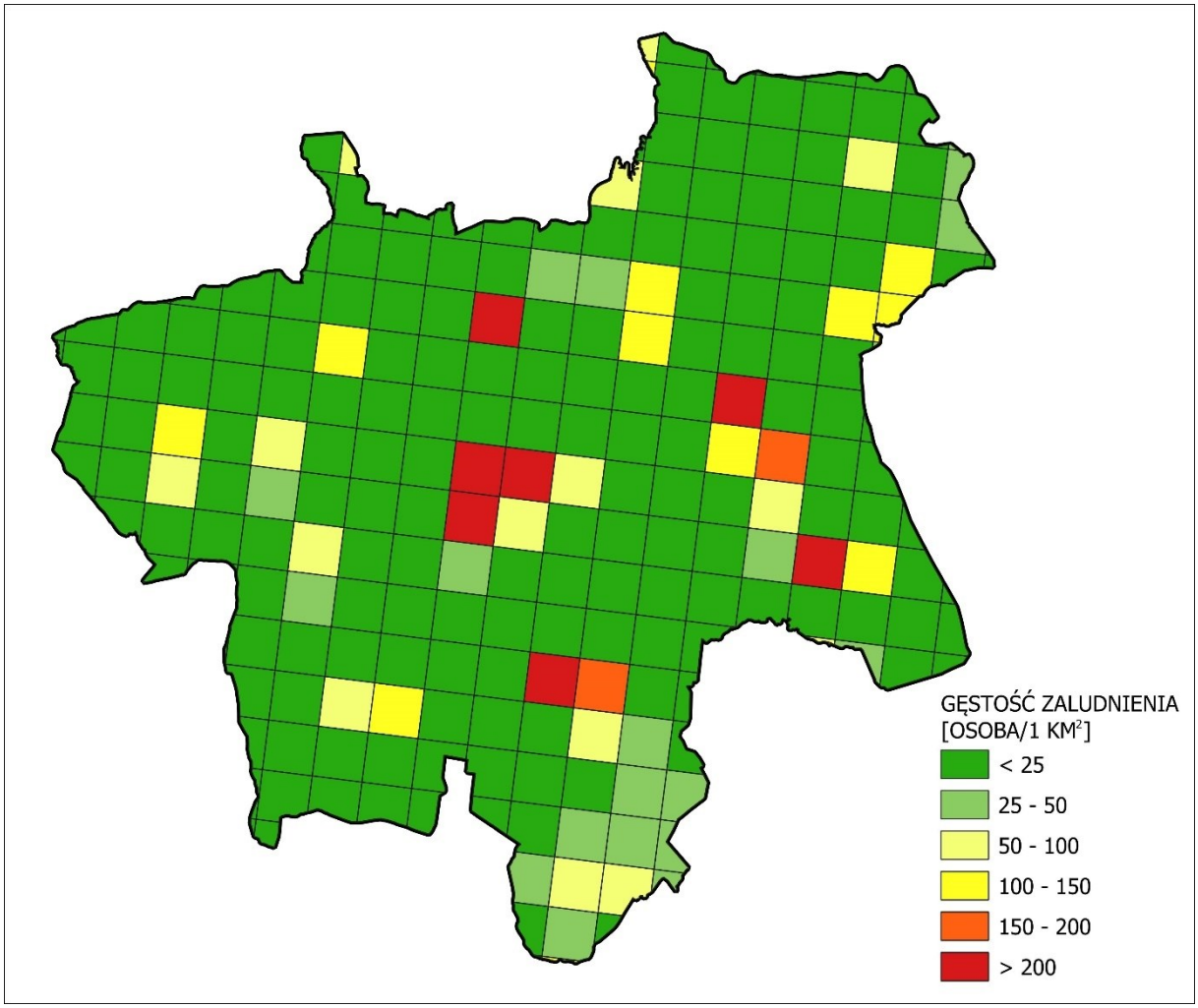

Ryc. 13 Gęstość zaludnienia w gminie Cewice w 2011 roku
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, GUS.

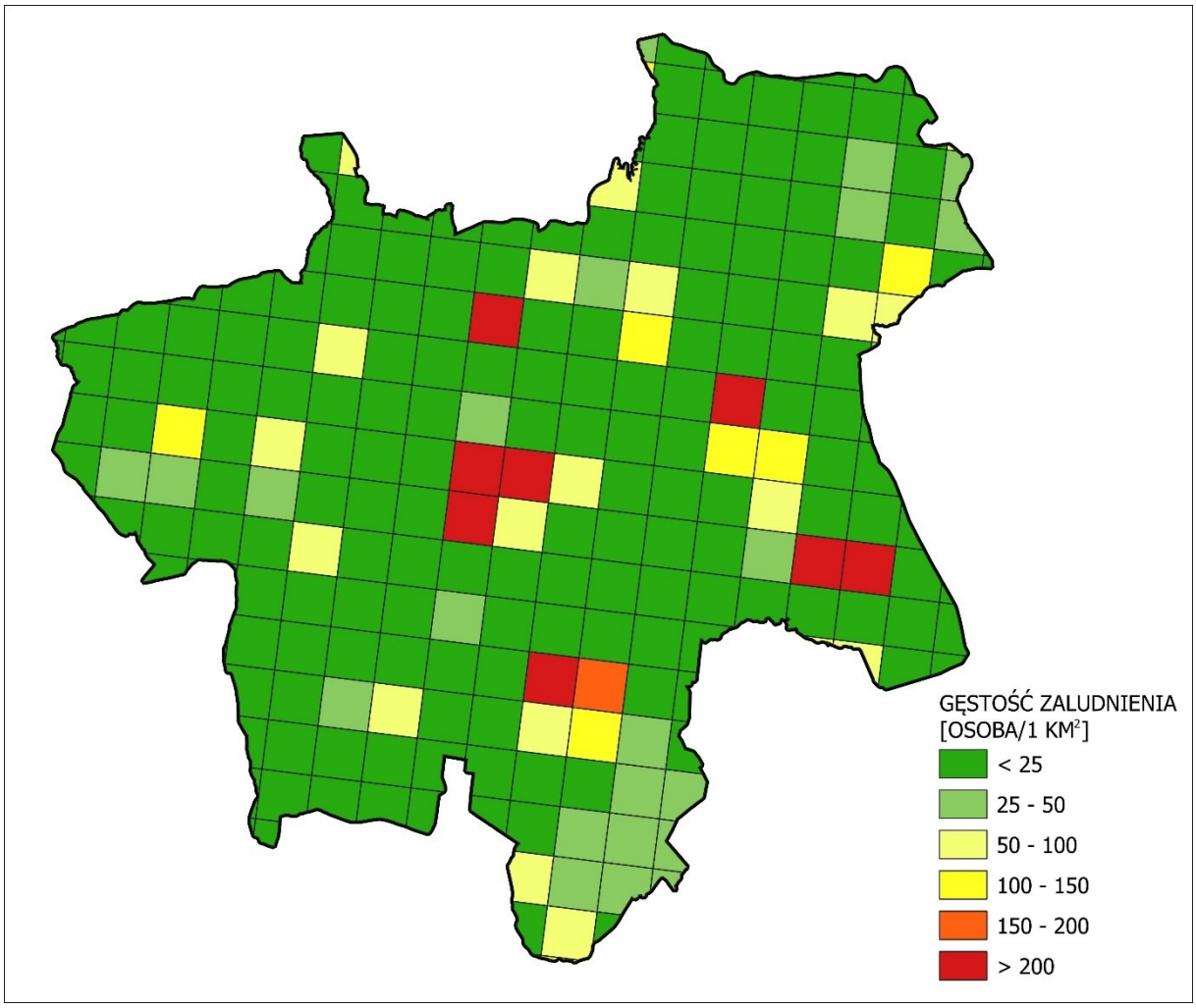

Ryc. 14 Gęstość zaludnienia w gminie Cewice w 2021 roku
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 roku, GUS.

3.1.2. STRUKTURA PŁCI

W strukturze płci gminy Cewice odznacza się niewielka przewaga mężczyzn, których liczba wynosi 3 761, w stosunku do liczby 3 686 kobiet. Zauważalny jest natomiast wzrost liczby kobiet w grupie osób powyżej 55 roku życia.[33]

Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosi zatem 98, co jest wartością niższą w stosunku do średniej dla całego powiatu lęborskiego (105), województwa pomorskiego (106) oraz kraju (107).[34]

[33] Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2023 r
[34] Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: współczynnik feminizacji, stan na 31.12.2023 r.

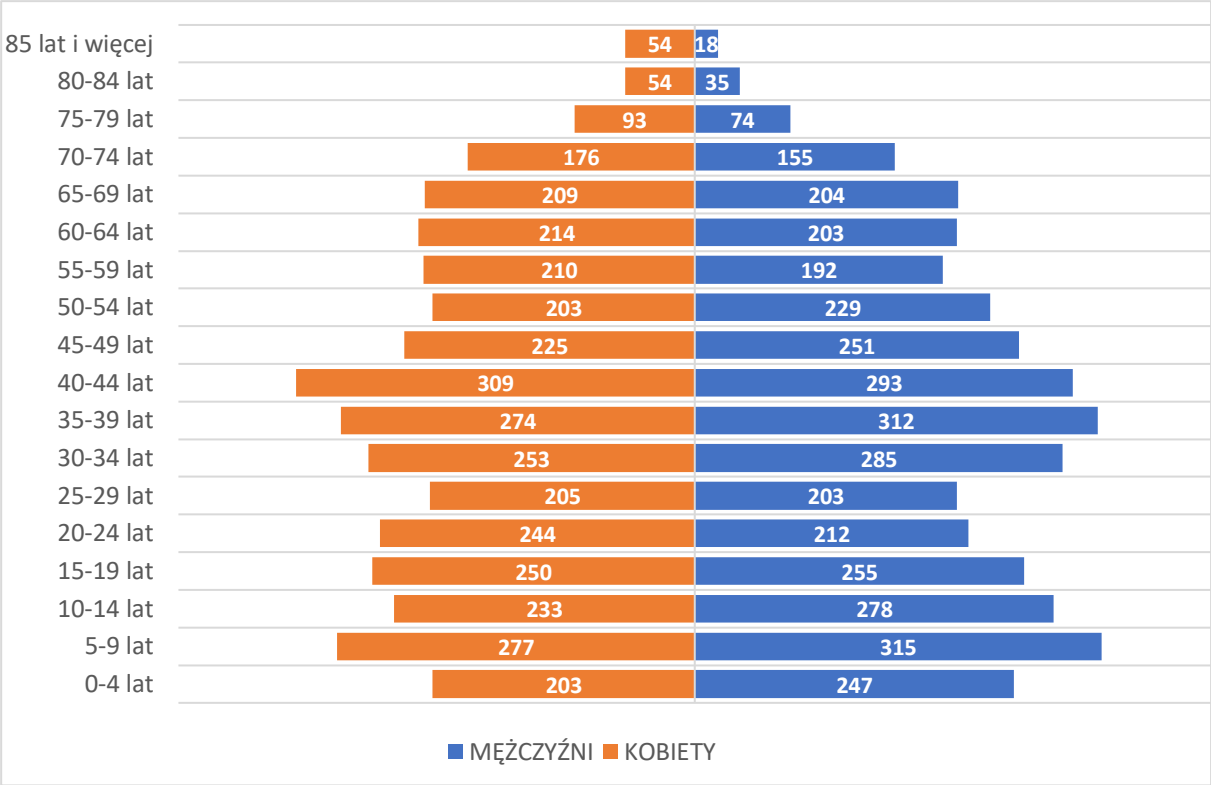

Ryc. 15 Piramida wieku i płci w gminie Cewice
Materiał źródłowy: Dane GUS - stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2023 r.

3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

W podziale na ekonomiczne grupy wieku, w gminie Cewice dominuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowi 57,5% ogółu mieszkańców. Drugą grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym, obejmująca 25,2%. Najmniej liczną grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym, której udział wynosi 17,3%. W porównaniu ze wskaźnikami dla Polski, województwa i powiatu, zaznacza się wyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, a jednocześnie najniższy udział w wieku poprodukcyjnym.[35]

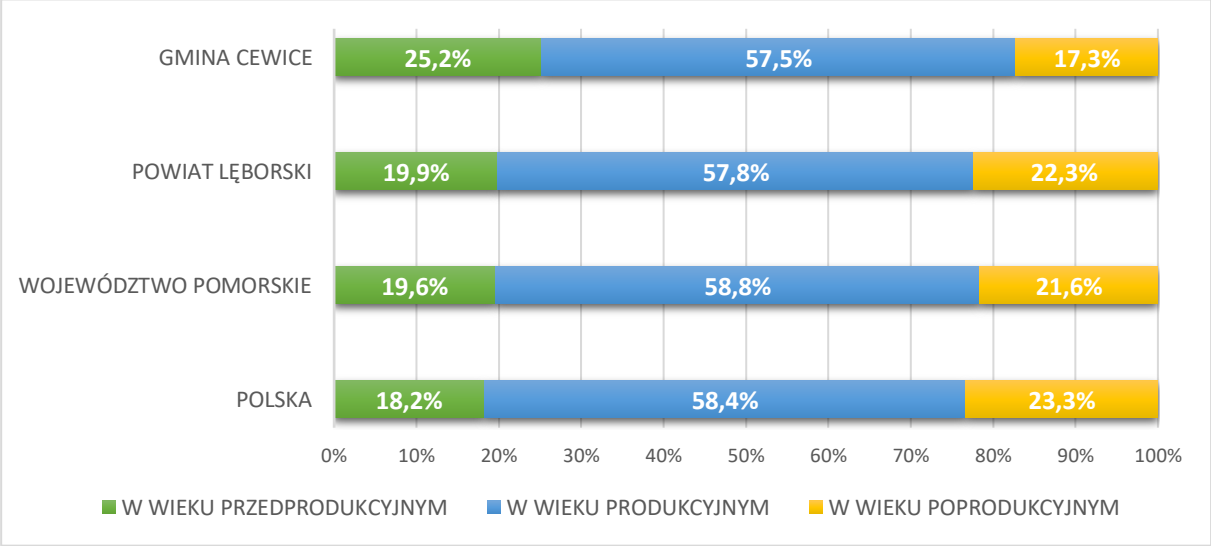

Ryc. 16 Udział ekonomicznych grup wieku w gminie na tle powiatu, województwa i kraju
Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023

[35] Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023

3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wskaźnik przyrostu naturalnego osiągał głównie dodatnie wartości, od -9 os. w 2023 r. do 70 os. w 2017 r. Średni przyrost naturalny na przestrzeni analizowanych lat wyniósł 42 os./rok, a zatem w analizowanym okresie liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów.

Tab. 8 Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2014-2023

RUCH NATURALNY WEDŁUG PŁCI											
ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2014-2023
URODZENIA ŻYWE [os.]											
Ogółem	106	116	102	114	112	113	82	94	80	61	98
Mężczyźni	53	66	50	61	60	67	40	52	40	32	52
Kobiety	53	50	52	53	52	46	42	42	40	29	46
ZGONY OGÓŁEM [os.]											
Ogółem	53	47	57	50	42	58	57	61	64	70	56
Mężczyźni	30	27	35	29	24	28	26	34	39	44	32
Kobiety	23	20	22	21	18	30	31	27	25	26	24
PRZYROST NATURALNY [os.]											
Ogółem	53	69	45	64	70	55	25	33	16	-9	42
Mężczyźni	23	39	15	32	36	39	14	18	1	-12	21
Kobiety	30	30	30	32	34	16	11	15	15	3	22

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

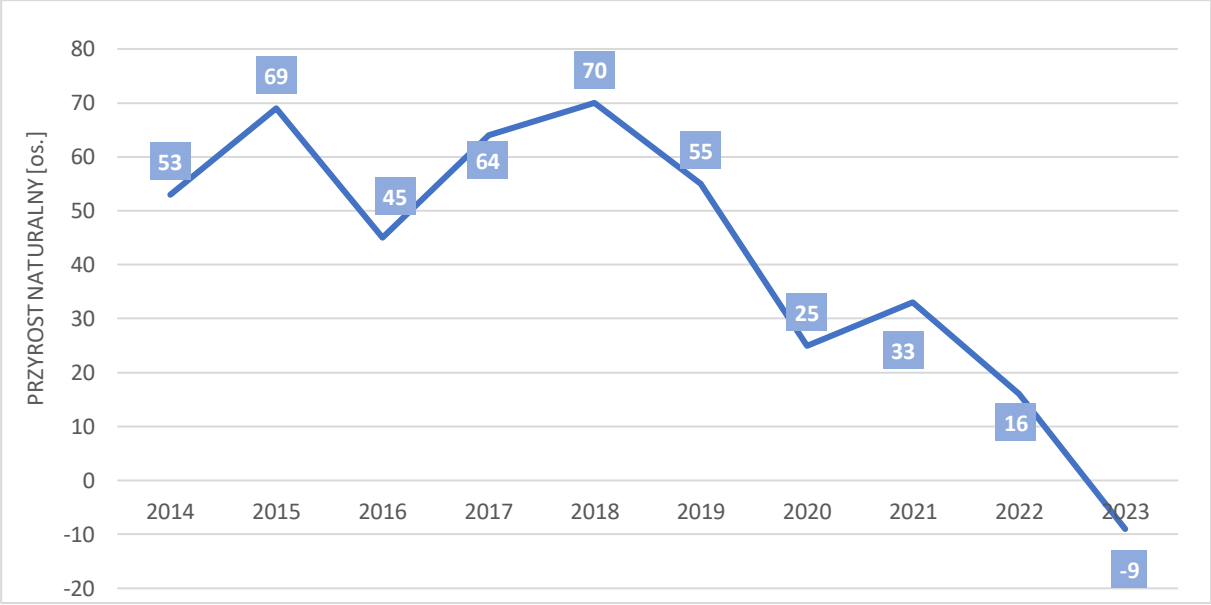

Ryc. 17 Przyrost naturalny w gminie w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

3.2.2. MIGRACJE

W gminie Cewice na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się w większości ujemny poziom salda migracji. Napływ ludności zanotowano w 2020 i 2023 roku, kiedy to zameldowało się więcej osób niż wymeldowało. Najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się w 2019 roku, wówczas wskaźnik ten wyniósł -69 osób.

Średnie saldo migracji w analizowanych latach wyniosło -26 os./rok[36], natomiast łącznie w analizowanych latach 2014-2023[37] dokonano 855 zameldowań i 1 115 wymeldowań, a zatem saldo migracji wyniosło łącznie -260 os.

Tab. 9 Migracje w gminie w latach 2014-2023

MIGRACJE WEDŁUG KIERUNKÓW											
ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2014-2023
ZAMELDOWANIA											
Ogółem	87	92	58	72	110	70	109	68	89	100	85,5
Z miast	46	40	30	33	35	38	47	30	39	42	38,0
Ze wsi	41	52	27	38	71	30	61	37	50	57	46,4
WYMELDOWANIA											
Ogółem	97	133	106	110	123	139	106	95	109	97	111,5
Do miast	57	73	62	65	73	79	46	44	32	55	58,6
Na wieś	40	60	44	45	50	60	60	51	77	42	52,9
Za granicę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO MIGRACJI											
Ogółem	-10	-41	-48	-38	-13	-69	3	-27	-20	3	-26,0

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

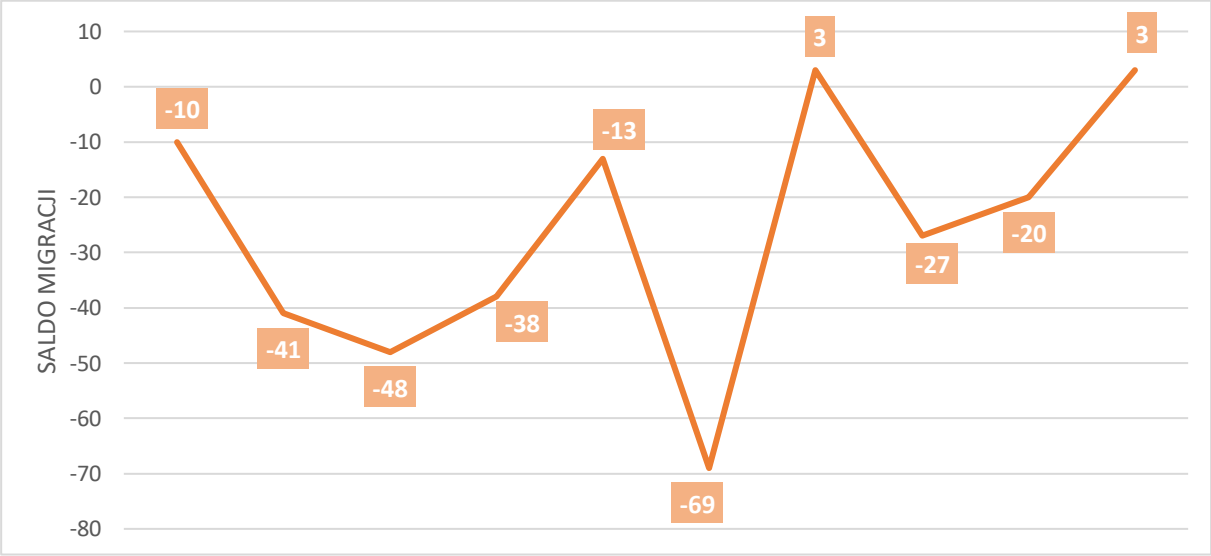

Ryc. 18 Saldo migracji w gminie w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

[36] Materiał źródłowy: Dane GUS – migracje wewnętrzne i zagraniczne: migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku (miasto, wieś), stan na 31.12.2023 r.
[37] Bez 2015 roku – brak danych.

Szansą zahamowania ujemnego salda migracji może być podjęcie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności gminy Cewice jako miejsca do zamieszkania poprzez m.in. polepszenie warunków życia i promocję gminy jako miejsca atrakcyjnego osiedleńczo, a także stymulowanie rozwoju lokalnego rynku pracy.

3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI

Przyrost rzeczywisty to zestawienie przyrost naturalnego z saldem migracji, za pomocą którego można zobrazować rzeczywiste zmiany liczby ludności na terenie badanej jednostki. Z analizy współczynnika przyrostu rzeczywistego gminy Cewice i gmin sąsiednich, dokonanej dla okresu dziesięcioletniego (zestawienie roku 2014 z rokiem 2023) wynika, że w większości gmin wzrosła liczba mieszkańców.

Tab. 10 Wskaźnik przyrostu rzeczywistego w gminie Cewice oraz gminach sąsiednich w latach 2014-2023

PRZYROST RZECZYWISTY											
ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2014-2023
CEWICE	**43**	**69**	**-3**	**26**	**57**	**-14**	**28**	**6**	**-4**	**-6**	**20**
CZARNA DĄBRÓWKA	15	42	1	8	16	-3	27	-51	-29	-2	2
LĘBORK (MIASTO)	-120	-5	-48	9	4	-69	-175	-231	-251	-151	-104
LINIA	51	50	49	61	19	70	27	31	26	24	41
ŁĘCZYCE	61	74	43	-12	19	23	1	-30	1	-42	14
NOWA WIEŚ LĘBORSKA	83	57	15	66	-25	50	77	113	63	31	53
POTĘGOWO	-56	20	-49	-61	-9	-45	-69	-71	-53	-52	-45
SIERAKOWICE	248	239	217	255	267	221	282	177	177	165	225

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Wzrost liczby ludności w gminie Cewice w analizowanych latach średnio wyniósł 20 os., co w porównaniu do gmin ościennych było czwartym najkorzystniejszym wynikiem (zaraz po gminie Sierakowice, Nowa Wieś Lęborska i Linia). Najniższy wskaźnik zanotowano natomiast w mieście Lębork, w którym liczba ludności spadała średnio o 104 os.

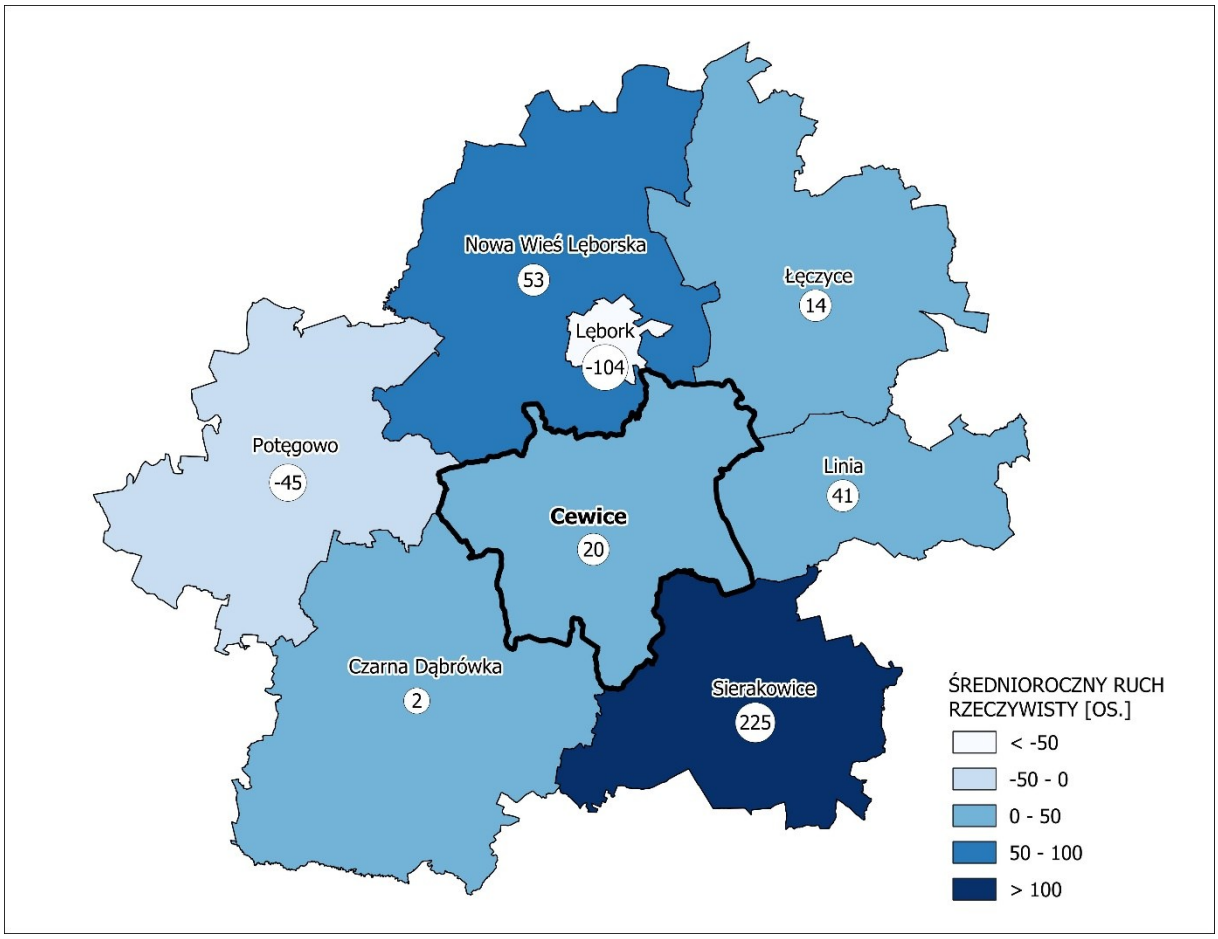

Ryc. 19 Ruch rzeczywisty w gminie Cewice i w gminach sąsiednich w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na postawie danych GUS.

3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zachodzące aktualnie w Polsce i Unii Europejskiej procesy ludnościowe określane są mianem „drugiego przejścia demograficznego" i charakteryzują się m.in. spadkiem liczby urodzeń i zgonów, przesuwaniem średniego wieku rodzenia i tworzenia związków, wzrostem liczby rozwodów oraz niską płodnością. W najbliższych kilkudziesięciu latach przewiduje się dalszy, stopniowy ubytek liczby ludności w Polsce oraz znaczące zmiany struktury wiekowej. Prognozę w tendencji zmian liczby ludności do 2060 r., w stosunku do 2023 r. (2023=100%) dla kraju, województwa pomorskiego, powiatu lęborskiego oraz gminy Cewice zaprezentowano na poniższym wykresie.

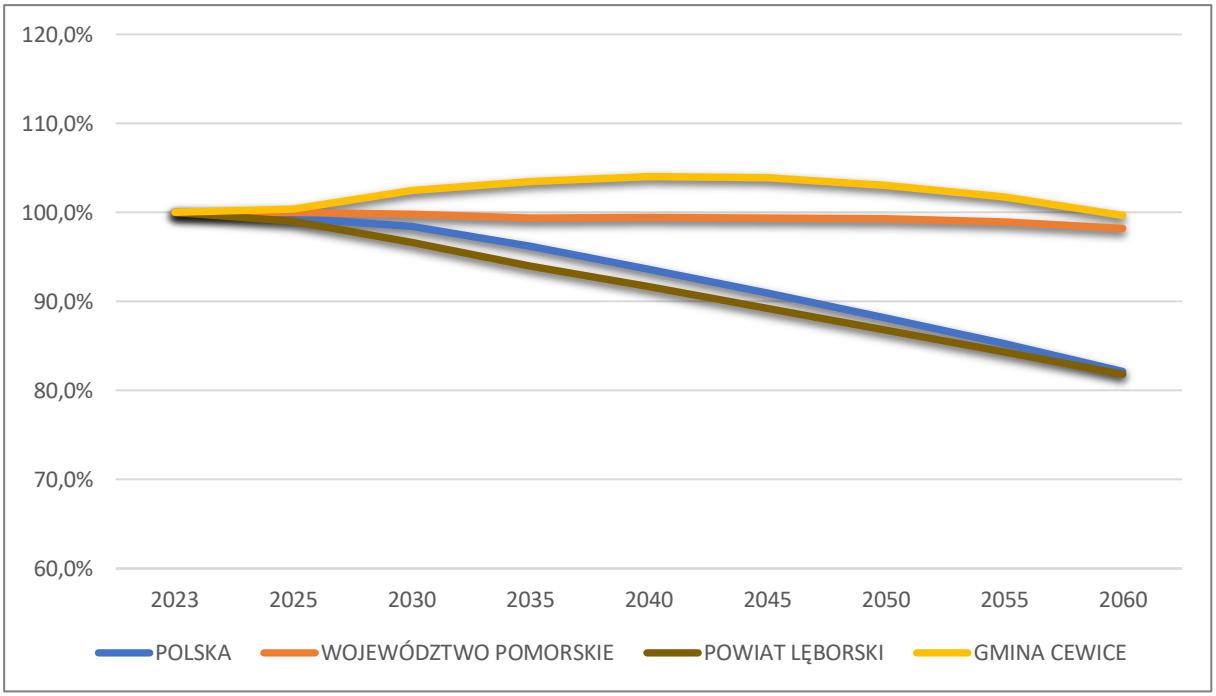

Ryc. 20 Prognoza tendencji zmian liczby ludności do 2060 r., w stosunku do 2023 r. (2023=100%) dla Polski, województwa pomorskiego, powiatu lęborskiego i gminy Cewice
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W perspektywie do 2060 r. szacuje się, że liczba ludności:

- spadnie w Polsce o ok. 17,9%,
- spadnie w wojewódzkie pomorskim o ok. 1,8%,
- spadnie w powiecie lęborskim o ok. 18,2%,
- spadnie w gminie Cewice o ok. 0,3%.

Przedstawiona prognoza demograficzna zakłada, że liczba ludności w gminie Cewice znacząco się nie zmieni oraz pozostanie względnie stabilna do 2060 roku. W związku z czym przewiduje się, pozytywny wariant wzrostu liczby ludności w najbliższych latach, który w dużym stopniu może być związany ze stosunkowo dodatnim przyrostem naturalnym. Kaszuby, na tle innych regionów Polski, wyróżniają się relatywnie wysokim wskaźnikiem dzietności, co wynika z silnych tradycji rodzinnych i religijnych. Należy jednak mieć na uwadze zmieniające się trendy społeczne i kulturowe, które sprawiają, że tradycyjny model rodziny stopniowo traci na znaczeniu, a migracja zarobkowa staje się coraz bardziej powszechna. Jednakże prognozowane tendencje w gminie zdecydowanie ukazują korzystniejszą sytuację w porównaniu do powiatu lęborskiego i kraju, a także nieco wyższą niż średnia województwa pomorskiego.

Przewidywanie zmian w liczbie ludności zawsze obarczone jest dużą niepewnością i zależne jest od postępujących procesów globalizacyjnych oraz stale zmieniających się postaw światopoglądowych ludności. Szacowanie zaludnienia nabiera szczególnej trudności w kontekście wydarzeń w naszej części Europy (konfliktu militarnego w Ukrainie). Sytuacja z jaką mamy do czynienia od lutego 2022 r. pokazuje, jak dynamiczne mogą być zmiany zachodzące w Polsce i na świecie, w tym zmiany demograficzne. W związku z powyższym, celem strategicznego rozwoju gminy Cewice powinno być przede wszystkim zapewnienie warunków w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym do podnoszenia atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i prowadzenia aktywności gospodarczej, co powinno przełożyć się na sukcesywny wzrost liczby ludności.

3.4. WNIOSKI

- ! **Relatywnie korzystna struktura demograficzna. Wysoki odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym na tle średniej dla kraju, województwa i kraju.**
- ! **W większości dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego.**
- ! **Starzejące się społeczeństwo.**
- ! **Przeważnie niskie lub ujemne saldo migracji.**
- ! **Sukcesywny wzrost liczby ludności.**
- ! **Stosunkowo pozytywny wariant prognozy demograficznej na przestrzeni najbliższych lat.**
- ! **Niska gęstość zaludnienia, sprzyjająca pobytowi ludzi.**

4 ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY

4.1. ROLNICTWO

Przestrzenie rolnicze, zaraz po gruntach leśnych (które stanowią ponad 60% powierzchni), stanowią 30,5% całkowitej powierzchni gminy Cewice, czyli około 5,7 tys. ha. W tym obszarze grunty orne to około 4,5 tys. ha, łąki trwałe to około 0,4 tys. ha, a pastwiska trwałe to około 0,5 tys. ha.[38]

Głównym kierunkiem produkcji rolnej w gminie Cewice jest produkcja zwierząt, z uwagi na słabe warunki do rozwoju produkcji roślinnej. Grunty klas bonitacyjnych RIII i ŁIII stanowią zaledwie 3,7% powierzchni użytków rolnych, natomiast grunty klasy RIV – ok. 39 %. W produkcji roślinnej dominują głównie zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi.[39]

Na podstawie danych PSR 2020 w gminie Cewice znajduje się 292 gospodarstw rolnych, z czego 288 są gospodarstwami indywidualnymi. Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie wynosi ok. 4,5 tys. ha. W gospodarstwach rolnych pracuje 313 osób, w tym 202 mężczyzn i 111 kobiet. Ponadto na terenie gminy 211 gospodarstw prowadzi sprzedaż własnych produktów rolnych (ok. 72%).

Struktura gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych wskazuje, iż największy udział mają gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha (ok. 34%), znikoma jest natomiast liczba gospodarstw o powierzchni do 1 ha (ok. 3%).[40]

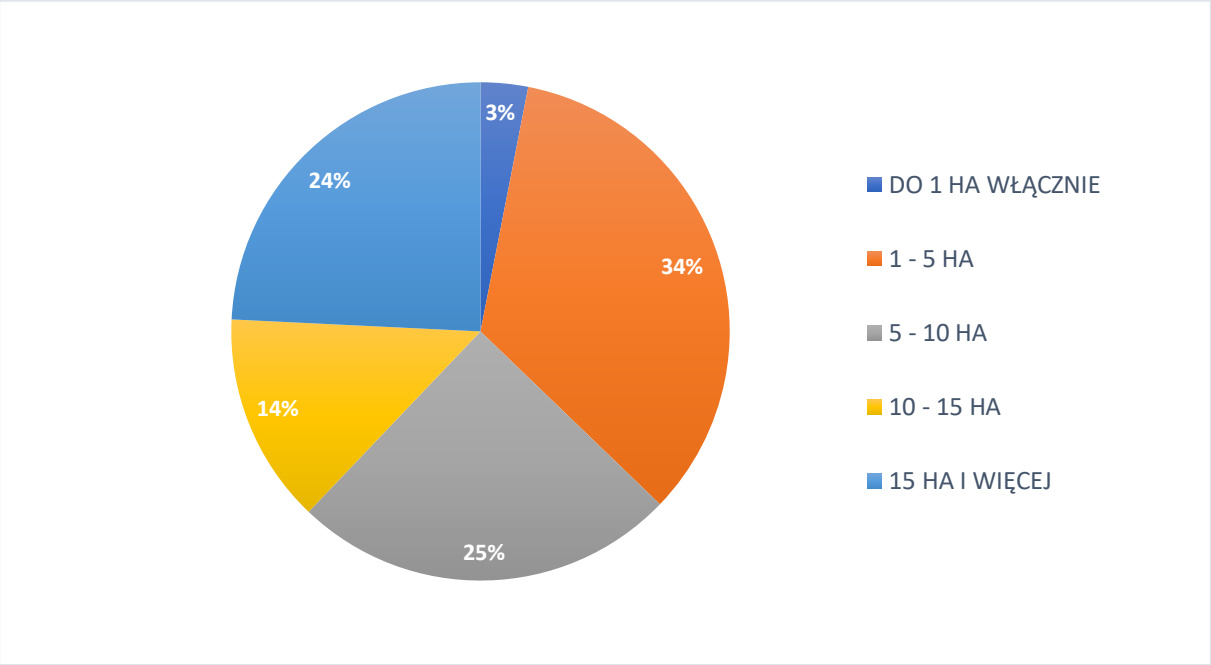

Ryc. 21 Udział gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na postawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

W latach 2010–2020 na terenie gminy Cewice zaobserwowano niewielki spadek udziału rolnictwa w strukturze gospodarki. Liczba gospodarstw rolnych w tym okresie zmniejszyła się aż o 198. Jednocześnie odnotowano bardzo wyraźny, bo aż 95% spadek liczby gospodarstw o powierzchni do 1 ha włącznie. Z pozytywnej perspektywy wzrosła średnia wielkość gospodarstwa rolnego – całkowita powierzchnia gruntów zwiększyła się o około 34% (z 10,2 ha do 15,37 ha), a powierzchnia użytków rolnych o około 39% (z 8,39 ha do 13,84 ha). Zmiany widoczne są również w pogłowiu zwierząt

[38] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2014 r.
[39] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020 r.
[40] Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

gospodarskich – nastąpił znaczny wzrost liczby drobiu i minimalny bydła, natomiast liczba trzody chlewnej spadła o ponad połowę. Ponadto powierzchnia zasiewów zwiększyła się o ponad 160 ha.

Szczegółowe wartości dotyczące gospodarki rolnej na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 11 Gospodarka rolna na terenie gminy - porównanie 2020 r. z 2010 r.

WARTOŚĆ		MIARA	2010	2020
GOSPODARSTWA ROLNE		szt.	491	293
GOSPODARSTWA DOMOWE	Z DOCHODEM Z DZIALNOŚCI ROLNICZEJ	szt.	353	289
	Z DOCHODEM Z POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	szt.	46	43
POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH		ha	5 008,17	4 503,93
GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	DO 1 HA WŁĄCZNIE	szt.	186	9
	1 - 5 HA	szt.	112	100
	5 - 10 HA	szt.	73	73
	10 -15 HA	szt.	123	40
	15 HA I WIĘCEJ	szt.	70	71
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH	BYDŁO OGÓŁEM	szt.	995	1 093
	TRZODA CHLEWNA OGÓŁEM	szt.	6 933	3 286
	DRÓB OGÓŁEM	szt.	66 594	187 650
POWIERZCHNIA ZASIEWÓW UPRAW		ha	2 960,90	3 124,27
GOSPODARSTWA STOSUJĄCE NAWOŻENIE	AZOTOWE, FOSFOROWE, POTASOWE	szt.	243	188
	WAPNIOWE	szt.	59	69
CIĄGNIKI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH		szt.	297	288
ŚREDNIA WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA ROLNEGO	GRUNTY OGÓŁEM	ha	10,20	15,37
	UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	ha	8,39	13,84

*bd – brak danych.
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na postawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, 2010 – dane wg siedziby gospodarstwa.

4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE

4.2.1. LICZEBNOŚĆ

Za podmiot gospodarczy uznaje się podmiot prowadzący działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, czyli zgłoszeniu rodzaju prowadzonej działalności, miejsca jej prowadzenia i danych osoby prowadzącej w urzędzie gminy. Może nim być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba podmiotów gospodarczych w gminie Cewice wykazywała ogólną tendencję wzrostową. W 2014 roku funkcjonowały 523 podmioty, w 2019 ich liczba wzrosła do 619, a w 2023 osiągnęła poziom 715. Wyraźnie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (574 w 2023 r., tj. ok. 80% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie).

Tab. 12 Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie gminy w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sektor publiczny	19	18	18	17	17	17	17	17	17	17
Sektor prywatny	504	518	542	568	574	602	630	670	692	698
w tym: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	409	423	441	462	474	496	522	560	573	574
Ogółem podmioty gospodarcze	523	536	560	585	591	619	647	687	709	715

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Analizując wzrost liczby podmiotów gospodarczych w gminach sąsiednich (zestawienie roku 2014 z rokiem 2023) można zauważyć, że gmina Cewice odznaczała się stosunkowo wysokim wzrostem poziomu przedsiębiorczości. Wyższe wartości odnotowano w gminach Sierakowice i Linia. Najmniej korzystnie kształtowała się sytuacja w mieście Lębork.

Należy przy tym mieć na względzie, że analizowane zjawisko dotyczy nie tyle samego poziomu przedsiębiorczości w gminach, co jego wzrostu na przestrzeni lat, którego wielkość jest wprost zależna od sytuacji wyjściowej roku bazowego.

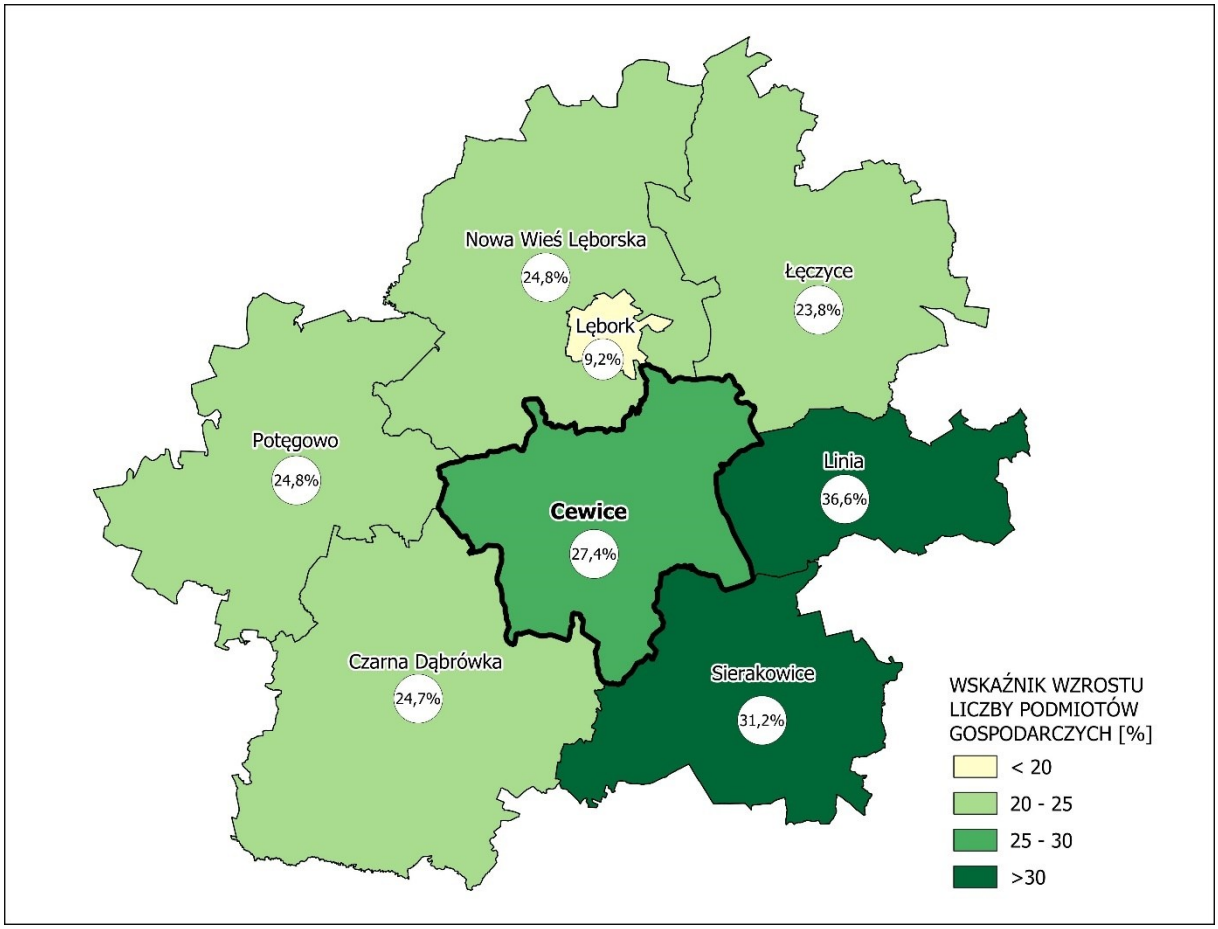

Ryc. 22 Procentowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Cewice i w gminach sąsiednich w latach 2014-2023

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na postawie danych GUS.

Bazując na wartościach wskaźnikowych (przeliczając liczbę podmiotów gospodarczych na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym), można dokonać analizy porównawczej zjawiska z jednostkami administracyjnymi poszczególnych poziomów terytorialnych. Dane za 2023 r. wskazują, że na terenie

gminy Cewice funkcjonuje 1680,7 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu 10 tys. os. w wieku produkcyjnym, podczas gdy średnio w:

- kraju jest to 2 342,5 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym,
- województwie pomorskim jest to 2 577,4 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym,
- powiecie lęborskim jest to 2 561,4 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym.

Należy zatem uznać, że poziom przedsiębiorczości w gminie jest zauważalnie niższy od średniej dla powiatu, województwa oraz kraju.

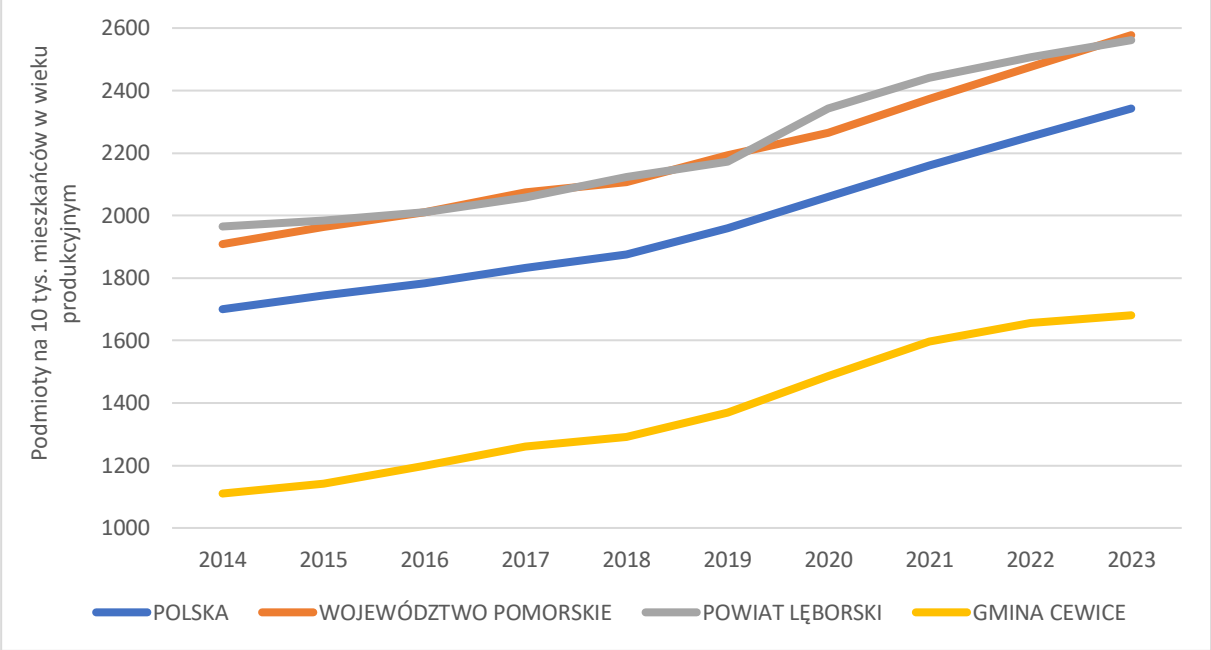

Ryc. 23 Podmioty gospodarcze w przeliczeniu 10 tys. osób w wieku produkcyjnym w gminie na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Analizując opisywany wskaźnik w odniesieniu do gmin ościennych (dane za 2023 r.), uwidacznia się poziom przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach.

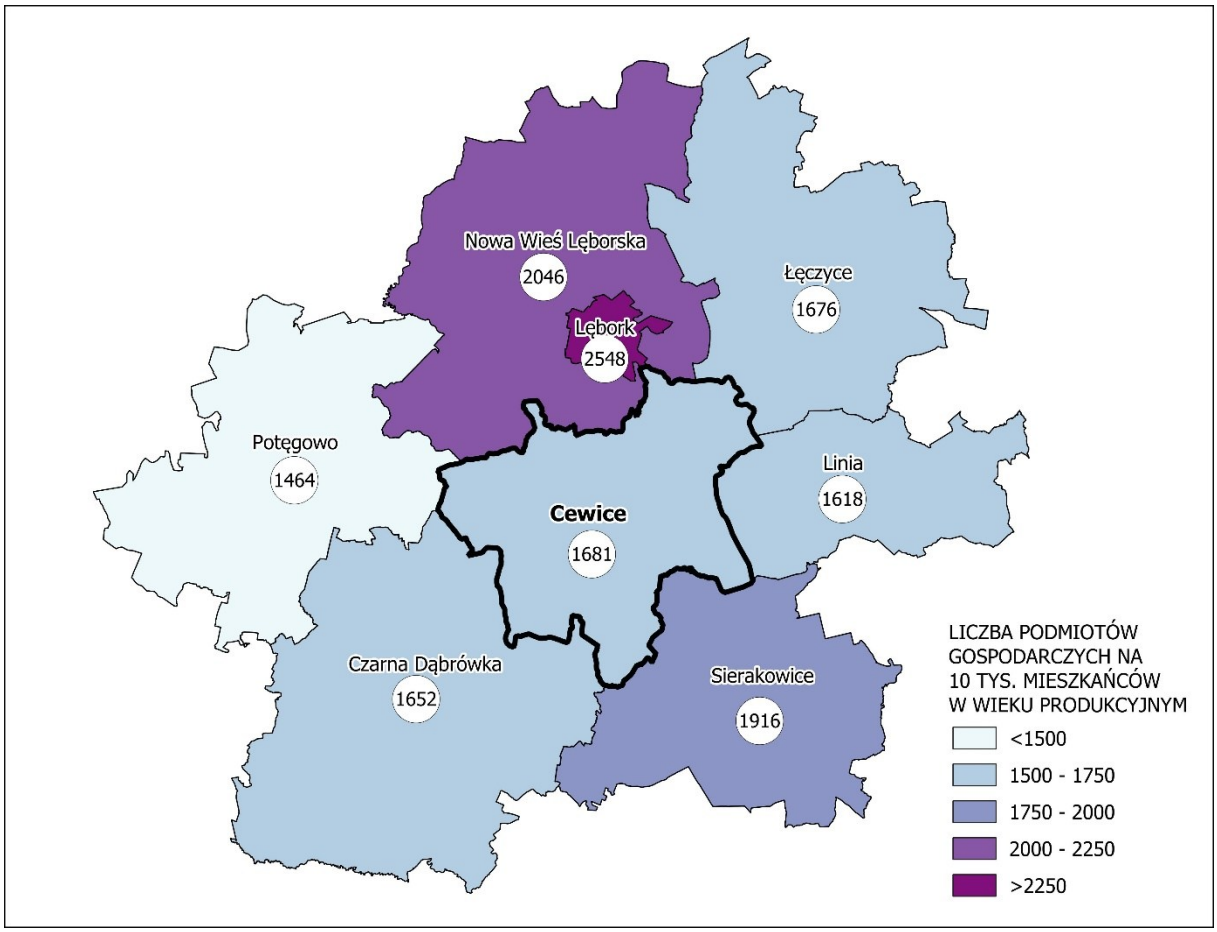

Ryc. 24 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. os. w wieku produkcyjnym w gminie Cewice i w gminach sąsiednich w 2023 r.
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na postawie danych GUS.

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, można zauważyć, że gmina Cewice osiąga wynik przeciętny w porównaniu do sąsiednich gmin. Wskaźnik ten jest niższy tylko w gminach Linia, Czarna Dąbrówka i Łęczyce. Miasto Lębork zdecydowanie przoduje w tej kategorii, wykazując najwyższą liczbę podmiotów gospodarczych.

4.2.2. RODZAJ

W sektorze publicznym zarejestrowanych jest łącznie 17 podmiotów gospodarczych, które dotyczą sektora: rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (1), działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (2), administracji publicznej i obrony narodowej oraz obowiązkowych zabezpieczeń społecznych (2), edukacji (9), opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (1) oraz działalności związanej z kulturą rozrywką i rekreacją (2).

Sektor prywatny charakteryzuje się natomiast wysoką liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji F (budownictwo – 225 podmiotów), sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 110 podmiotów), a także sekcji C (przetwórstwo przemysłowe – 70 podmioty).[41]

[41] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

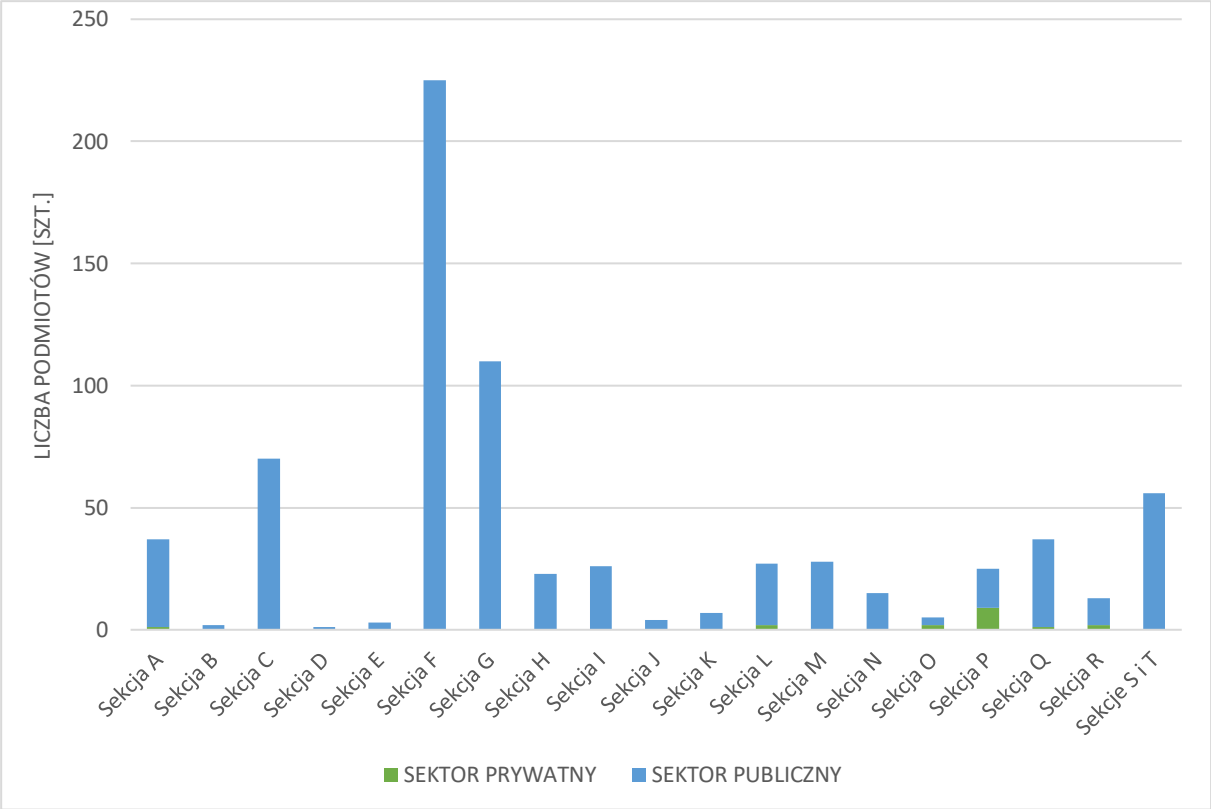

Ryc. 25 Podmioty gospodarcze wg sekcji działów PKD 2007 zarejestrowane na terenie gminy Cewice w 2023 roku

Objaśnienia:
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Sekcja F – Budownictwo
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Sekcja J – Informacja i komunikacja
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
Sekcja P – Edukacja
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Gmina Cewice na tle kraju, województwa pomorskiego i powiatu lęborskiego charakteryzuje się wyższym odsetkiem osób prowadzących działalność w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (ok. 5%), przetwórstwie przemysłowym (ok. 10%) oraz w budownictwie (ok. 31%). Najmniejszy odsetek podmiotów gospodarczych na terenie gminy, a także w kraju, województwie i powiecie, przypada w przemyśle, który stanowi jedynie ok. 1% wszystkich przedsiębiorstw.

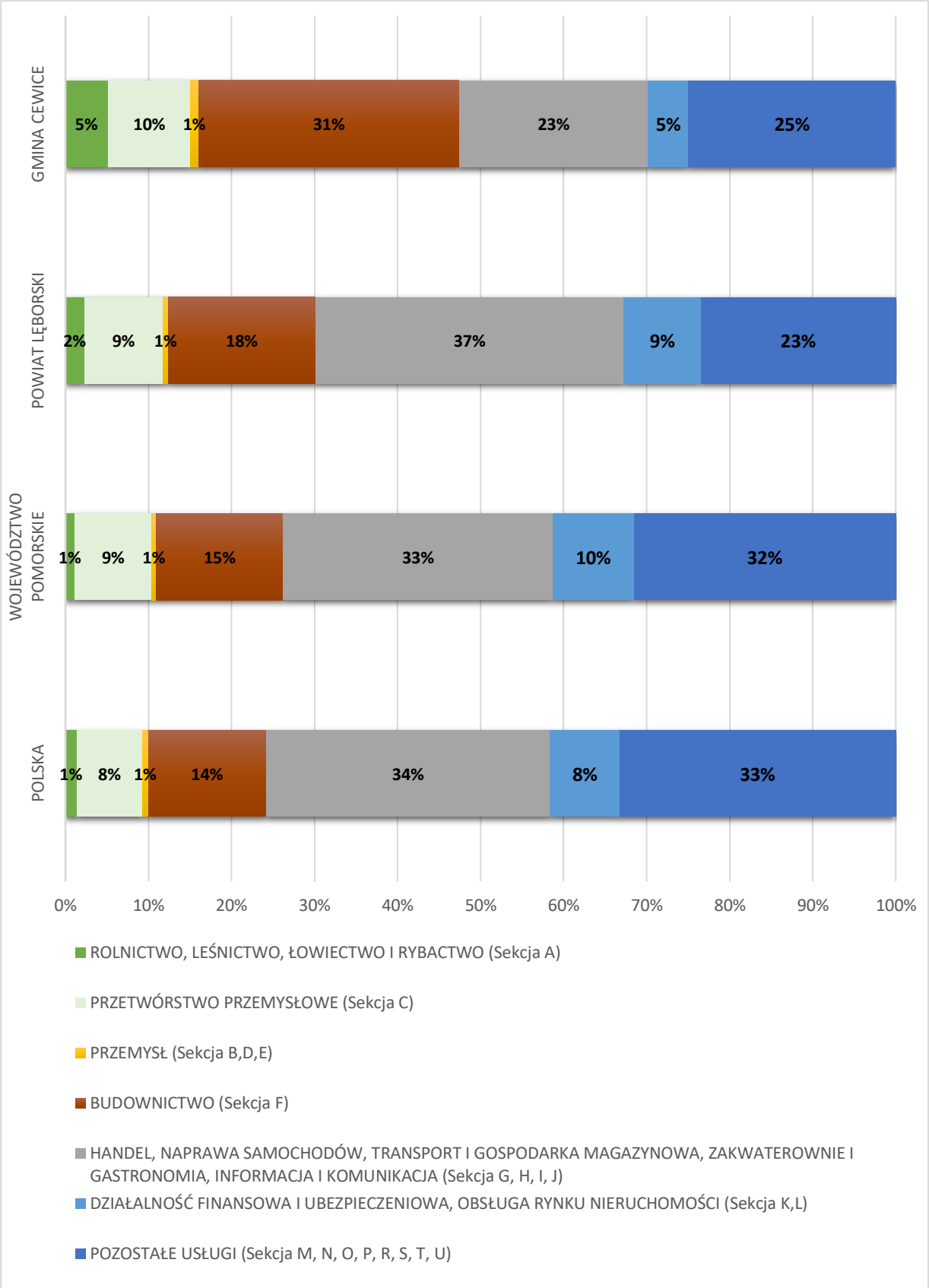

Ryc. 26 Struktura podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD 2007 w 2023 r. w podziale na dane dla gminy, powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Do najważniejszych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy Cewice zalicza się[42]:

- PAŁAC ŁEBUNIA SPÓŁKA z o.o. (Łebunia);
- NACZK ZBIGNIEW USŁUGI KOMUNALNE I TRANSPORTO WE ZBIGNIEW NACZK (Osowo Lęborskie);
- FIRMA KRAUSDREW JERZY KRAUSA (Cewice);
- Prywatny Zakład Opieki Zdrowotnej "INTERMEDICA "Jolanta Szajowska (Cewice);
- Usługi Leśne i Budowlane Krystian Wenta (Popowo);
- Firma Produkcyjno-Handlowo - Usługowa "DZIÓBEK "Justyna Cyman (Bukowina);
- JANUSZ MARSZK Piekarnia Maszewo Lęborskie (Maszewo Lęborskie);
- "DRYWA" Marek Drywa (Cewice);
- WALDEMAR SYLDATK "DREW-DACH" Skup, Sprzedaż i Przerób Drewna (Bukowina);
- WOŹNIAK JAROSŁAW "USŁUGI OGÓLNOBUD OWLANE I HANDLOWE" (Cewice);
- "MARKOPOL" MARCIN KONKEL (Bukowina);
- Usługi Budowlano i Dekarskie "JULA - DACH" Mateusz Głodowski (Bukowina);
- Adam Bojanowski Działki Budowlane w Zaciszu (Pieski);
- Wojciech Baranowski – Usługi (Łebunia);
- Artur Dyszer (Cewice).

4.2.3. WIELKOŚĆ

Spośród funkcjonujących 720 podmiotów gospodarczych, aż 697 (ok. 97%) stanowiły podmioty zatrudniające 0-9 os., 22 stanowiły podmioty zatrudniające 10-49 os. oraz 1 pomiot zatrudniający 50-249 osób.

W związku z powyższym na terenie gminy znajdują się zarówno zakłady z rodzaju mikro-, małych oraz średnich przedsiębiorstw. Dominują podmioty mające charakter mikroprzedsiębiorstw, zaś udział małych i średnich przedsiębiorstw jest znikomy. Nie występują duże przedsiębiorstwa (dane za 2023 r.).[43]

4.3. RYNEK PRACY

4.3.1. PRACUJĄCY

W 2023 roku liczba pracujących na terenie gminy Cewice wynosiła średnio w miesiącu 2 660 os., z czego większość (ok. 58%) pracujących stanowili mężczyźni. Największy udział pracujących zauważalny jest w lipcu (2 684 os. pracujących), natomiast najniższy w styczniu (2 629 os. pracujących). Biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku produkcyjnym w gminie (ok. 4,3 tys. osób), odsetek liczby osób pracujących do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi ok. 62,1%.

[42] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

[43] Mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniają do 9 pracowników, osiągają roczny obrót nieprzekraczający 2 milionów euro lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekroczyły równowartości tej kwoty;
- Małe przedsiębiorstwa – zatrudniają od 10 do 49 pracowników, a roczny obrót lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekraczają równowartości 10 milionów euro;
- Średnie przedsiębiorstwa – zatrudniają od 50 do 249 pracowników, natomiast roczne obroty nie przekraczają równowartości 50 milionów euro, sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie mogą przekroczyć równowartości 43 milionów euro;
- Duże przedsiębiorstwa – pozostałe przedsiębiorstwa, które przekraczają limity dla wyżej wymienionych firm.

Tab. 13 Struktura osób pracujących wg miesięcy na terenie gminy w latach 2023-2024

MIESIĄC/ROK	2024	
	mężczyźni	kobiety
styczeń	1 526	1 103
luty	1 548	1 116
marzec	1 555	1 117
kwiecień	1 553	1 123
maj	1 557	1 118
czerwiec	1 551	1 126
lipiec	1 556	1 128
sierpień	1 541	1 120
wrzesień	1 514	1 113
październik	1 519	1 137
listopad	1 525	1 127
grudzień	1 517	1 135
ŚREDNIA OGÓŁEM	1539	1122
	2660	

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

W 2023 r. odsetek liczby pracujących w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w gminie Cewice wynosił ok. 59,9% i był to wynik: [44]

- wyższy w stosunku do powiatu lęborskiego (ok. 59,9%),
- niższy w stosunku do województwa pomorskiego (ok. 66,5%) oraz kraju (ok. 68,7%).

Ponadto warto mieć na uwadze, że powyższe dane nie uwzględniają osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym.

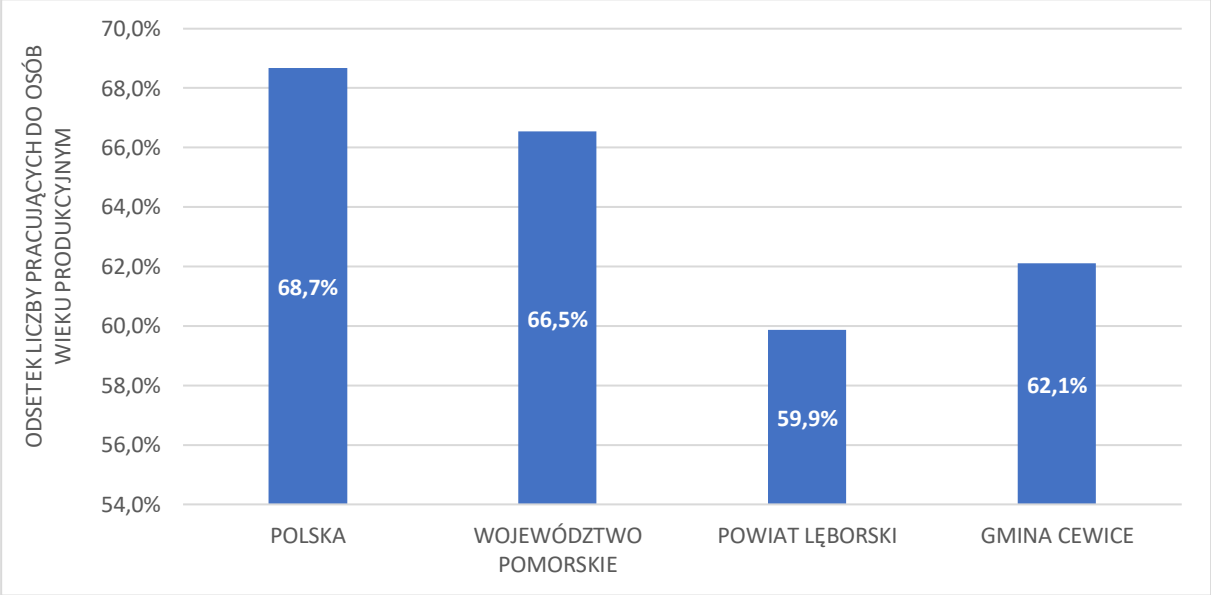

Ryc. 27 Odsetek liczby pracujących w gminie Cewice na tle powiatu, województwa i kraju w 2023 roku
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

4.3.2. BEZROBOCIE

W 2023 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Cewice wynosi 5,4%, przy czym bezrobocie wśród mężczyzn wynosi 3,7%, a wśród kobiet 7,3%. Reasumując, zarejestrowanych bezrobotnych ogółem było 232 osób, z czego 85 stanowili mężczyźni, wobec 147 kobiet.

[44] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

Tab. 14 Liczba bezrobotnych na terenie gminy w latach 2014-2023

PŁEĆ/ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mężczyźni	186	115	77	68	76	74	90	101	86	85
Kobiety	281	227	161	102	131	127	150	125	136	147
Ogółem	467	342	238	170	207	201	240	226	222	232

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się wyraźny spadek bezrobocia w gminie Cewice. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła o ponad połowę w okresie 2014-2023 (o 235 osób, tj. o ok. 50,3%). W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych dominują kobiety, średnio 63% w stosunku do 37% mężczyzn. Najwyższą liczbę bezrobotnych zarejestrowano w 2014 r. – 467 osób, zaś najniższą w 2017 r. – 170 osób.[45]

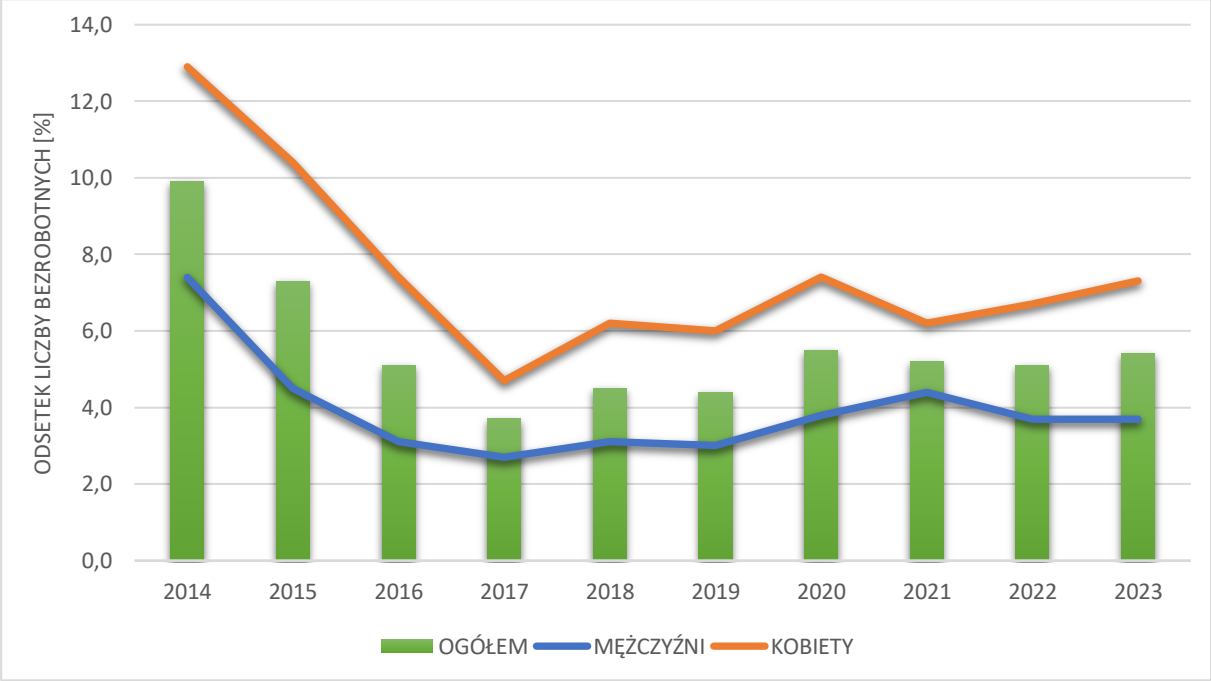

Ryc. 28 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Do nieznacznego wzrostu wskaźnika bezrobocia w 2020 r. mogła przyczynić się pandemia COVID-19, która spowodowała załamanie gospodarcze i trudną sytuację na rynku. Sytuacja pandemiczna jaka wówczas miała miejsce była niezależna od działań wewnętrznych w gminie.

4.4. TERENY INWESTYCYJNE

Gmina Cewice nie posiada kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych[46].

[45] Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: bezrobocie rejestrowane: bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci, stan na 31.12.2023 r.
[46] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

4.5. WNIOSKI

- ! Stosunkowo korzystne warunki rozwoju gospodarki rolnej, szczególnie w zakresie produkcji zwierzęcej.
- ! Niewielkie rozdrobnienie gospodarstw rolnych, w tym duży udział gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha.
- ! Relatywnie wysoki w stosunku do gmin ościennych poziom przedsiębiorczości.
- ! W dalszym ciągu wyraźnie niższy od średniej w powiecie, województwie i kraju poziom przedsiębiorczości.
- ! Brak dużych przedsiębiorstw.
- ! Spadek poziomu bezrobocia.
- ! Wyższy odsetek osób zatrudnionych w porównaniu do średniej dla powiatu.
- ! Brak wyznaczonej strefy ekonomicznej.

5 ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Obszar gminy Cewice położony jest w zasięgu najmłodszego zlodowacenia plejstoceńskiego (Bałtyckiego). Teren ten charakteryzują pagórkowate wzniesienia, tworzące moreny czołowe i boczne, nadające krajobrazowi charakterystyczny, falisty wygląd. Moreny czołowe, będące rezultatem nagromadzenia materiału skalnego na przedpolu lodowca, tworzą naturalne bariery, które wyznaczają granice dolin. Przez gminę od północy, przebiega pasmo wzgórz czołowomorenowych (w tym: moreny Okalickie z Kotłowymi Górami, moreny Maszewskie, moreny Siemirowickie). Na południu zaś rozpościera się lekko sfalowane pole sandrowe, zwane Równiną Cewicką.[47]

W regionie znajdują się także rynny lodowcowe, czyli długie, wąskie doliny, które powstały w wyniku erozji przez przepływający lód oraz doliny wód roztopowych o przebiegu południkowym jak i równoleżnikowym, m.in.: doliny cieków: Bukowiny, Sitnicy, Unieszynki, Sopotu i Okalicy.

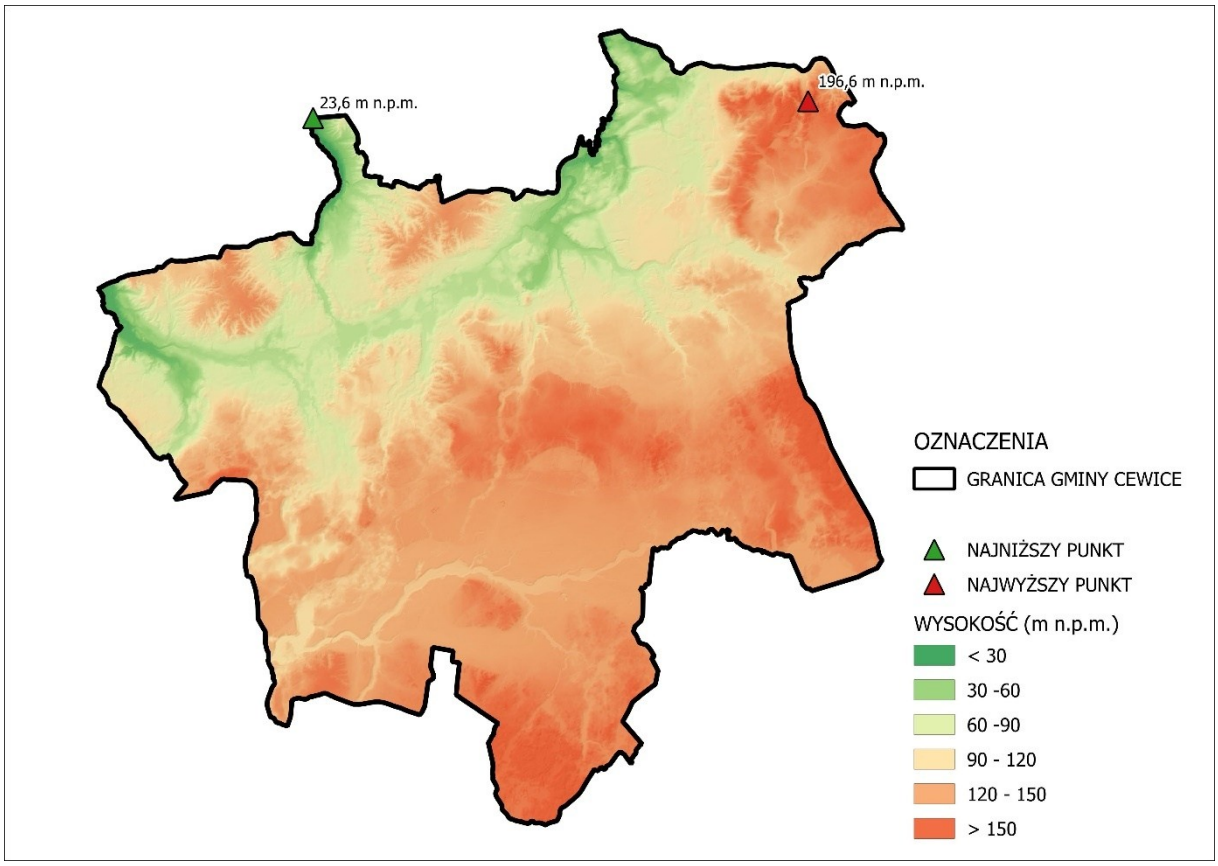

Ryc. 29 Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Cewice
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Numerycznego Modelu Terenu (NMT); geoportal.

Najwyższym punktem w gminie Cewice jest wzniesienie o wysokości 196,6 m n.p.m., położone na północny wschód od wsi Dziechno. Z kolei najniżej usytuowany punkt znajduje się w dolinie Sitnicy, na granicy gminy, gdzie wysokość terenu wynosi poniżej 24 m n.p.m.

[47] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020.

Ograniczenia do wdrażania procesów rozwojowych występują głównie na obszarach o większych spadkach terenowych, osuwiskach oraz w terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi (opisane szerzej w rozdz. 9.3.4.).

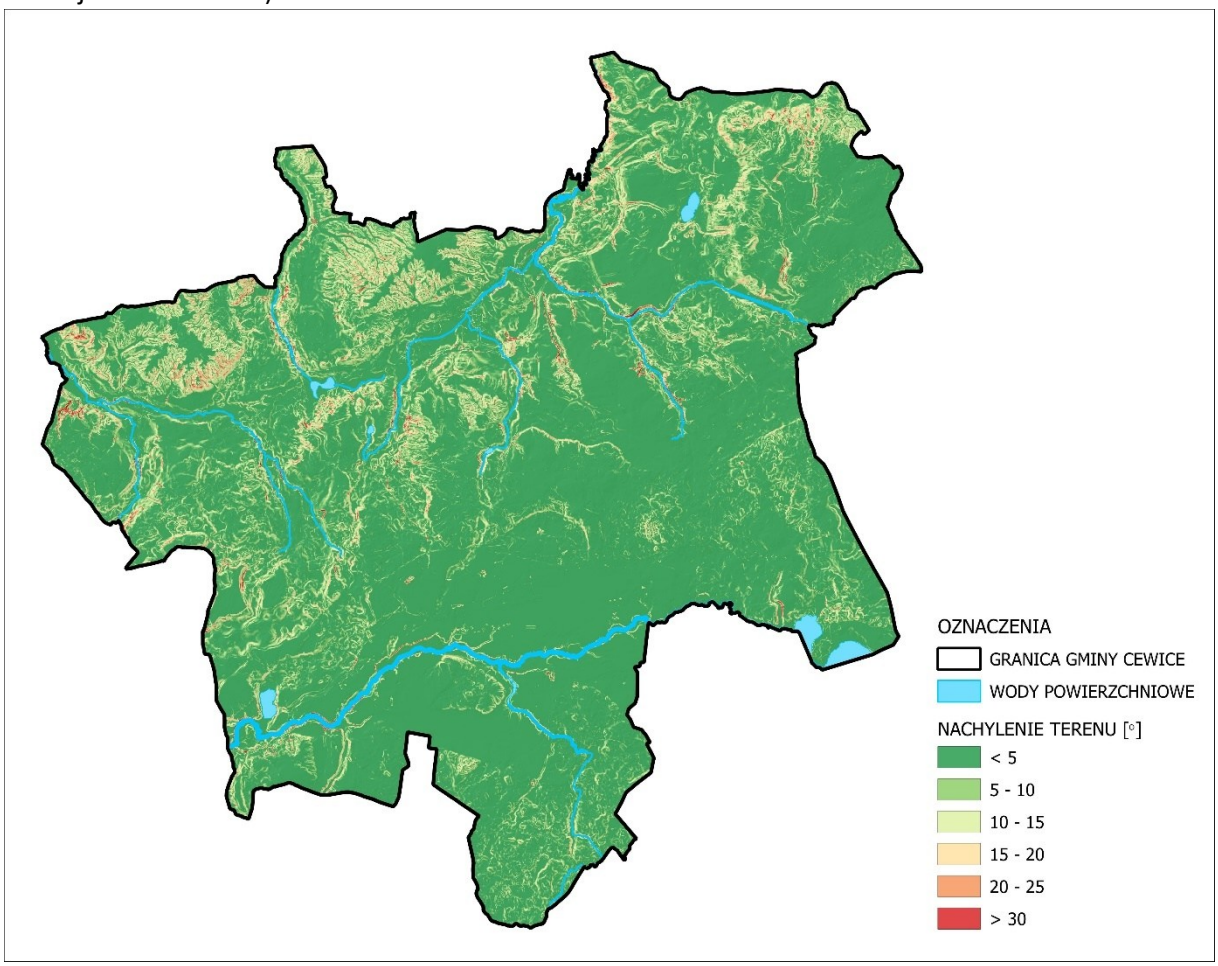

Ryc. 30 Klasy nachylenia terenu gminy Cewice
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Numerycznego Modelu Terenu (NMT) oraz PGW Wody Polskie.

5.1.2. LITOSFERA I GLEBY

Gmina położona jest Synklinie Perybałtyckiej, której fundamenty geologiczne stanowią skały krystaliczne leżące na głębokości około 3 tys. m. Na tym podłożu zalegają utwory starszego paleozoiku oraz kompleks permsko-mezozoiczny, a rzeźba powierzchni podczwartorzędowej jest słabo rozpoznana z powodu ograniczonej liczby otworów wiertniczych.

Osady trzeciorzędowe, głównie piaski, mułki i węgiel brunatny, reprezentują miocen, a nad nimi leżą osady czwartorzędowe, które stanowią najmłodszy element budowy geologicznej obszaru. Osady czwartorzędowe, nagromadzone w wyniku kolejnych nasunięć lądolodu skandynawskiego, pokrywają niemal cały teren, a ich profil obejmuje osady zlodowaceń środkowopolskich i zlodowacenia Wisły.

Na północ od miejscowości Cewice, występuje plejstoceńska glina zwałowa z fragmentami piasków, żwirów, głazów narzutowych oraz glin zwałowych moren czołowych, natomiast na południu dominują piaski i piaski z żwirami wodnolodowcowymi (plejstoceńskimi). Osady holocenu pojawiają się lokalnie w postaci piasków i żwirów rzecznych, szczególnie w dolinie Bukowiny, a torfy, typowe dla obszarów wysoczyznowych i sandrowych, występują w lokalnych zagłębieniach.[48]

[48] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020.

Gmina Cewice należy do regionu glebowego Miastecko-Cewickiego, gdzie dominują gleby kompleksów 5 (żytni dobry) i 6 (żytni słaby), głównie piaski gliniaste lekkie i słabo gliniaste na glinie. Typy gleb to brunatne wyługowane i kwaśne oraz gleby piaskowe różnych typów. Na zachód, północny zachód i północny wschód od miejscowości Cewice, jak również fragmentowo w rejonie Bukowiny oraz Popowa i Unieszyna występuje kompleks glebowy 4 (żytni bardzo dobry) z piaskami gliniastymi mocnymi na glinie. Typ gleby to brunatne wyługowane i kwaśne. Mały fragment gleb kompleksu 2 (pszennego dobrego) znajduje się po zachodniej stronie Cewic.

Udział gruntów wyższych klas bonitacyjnych łącznie to: III (ok. 1,5%), IIIa (ok. 0,1%), IIIb (ok. 3,0%). Użytki zielone występują w zagłębieniach terenu.

Pod lasami występują gleby bielicowe wytworzone z piasków, które mają miąższość poziomu próchnicznego wynoszącą około 20 cm, co sprawia, że są często w słabym stopniu kultury. Uwilgotnienie tych gleb jest słabo zróżnicowane, a mimo wysokich opadów w okresie wegetacji zdarzają się niedobory wody, spowodowane dużymi spływami powierzchniowymi i małą retencyjnością gleb. Przyczyną tego stanu są płytka uprawa oraz słaba strukturalność gleb.[49]

5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Pod względem podziału hydrograficznego obszar gminy Cewice położony jest na terenie:

- dorzecza rzek Przymorza (I rzędu);
  - zlewni Przymorze od Wieprzy do Martwej Wisły (II rzędu);
    - zlewni Łeba (III rzędu);
    - zlewni Łupawa (III rzędu).

Sieć hydrograficzna należy do dorzecza rzek przymorskich, których główne cieki wodne wpływają bezpośrednio do Morza Bałtyckiego. Najważniejszą rzeką gminy jest Bukowina, stanowiąca prawy dopływ Łupawy. Długość Bukowiny w granicach gminy wynosi ok. 14,7 km, przy całkowitej długości rzeki ok. 28,6 km. Pozostałe ważne rzeki znajdują się na obszarze zlewni Łeby, do których należą: Unieszynka, Sitnica, Okalica z Sopotem.

Na zasoby wód powierzchniowych składają się również jeziora polodowcowe powiązane z rzekami, wśród których największe to: Kamienickie, Święte, Oskowo, Osowo, Brody. Całkowita powierzchnia obszarów zajętych przez zbiorniki wodne wynosi ok. 173,6 ha, co przekłada się na jeziorność na poziomie ok. 0,9%[50]. Ponadto jezioro Święte ma unikatową wartość przyrodniczą, jest jednym ze 160 istniejących w Polsce jezior lobeliowych, w których znaczną ich część strefy przybrzeżnej pokrywa zimozielona roślina - lobelia wodna. [51]

Dodatkowo do wód powierzchniowych zalicza się niewielkie zbiorniki w postaci stawów hodowlanych oraz oczek wodnych. W granicach gminy występuje rozwinięty system rowów i kanałów melioracyjnych, który znajduje się na terenach użytkowanych rolniczo.

Obszar gminy Cewice położony jest na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku. W stosunku do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) występujących w gminie obowiązuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły[52], w którym określono cele środowiskowe i ryzyko ich nieosiągnięcia:

[49] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020.
[50] Obliczenia własne na podstawie bazy danych BDOT10k.
[51] Materiał źródłowy: https://www.lotzl.lebork.pl/
[52] Aktualnie obowiązujący Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęto w 2022 r.

Tab. 15 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy

NAZWA I KOD JCWP	STATUS	POWIERZCHNIA ZLEWNI JCWP (km²)	OCENA STANU OGÓLNEGO	OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELU ŚRODOWISKOWEGO
Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych				
Łupawa z dopływem z Mydlity do Bukowiny (RW20000947419)	Naturalna	73,38	Zły	Zagrożona
Bukowina od jez. Kamienickiego do ujścia (RW20001147429)	Naturalna	91,67	Zły	Zagrożona
Pogorzelica (RW20001047649)	Naturalna	109,12	Zły	Zagrożona
Łeba od Dębnicy do Pogorzelicy (RW20001147639)	Naturalna	238,54	Zły	Zagrożona
Struga Potęgowska (RW20001747425499)	Naturalna	46,88	Zły	Zagrożona
Sitnica (RW20001047634)	Naturalna	22,74	Brak danych	Zagrożona
Okalica (RW20001047629)	Naturalna	105,44	Zły	Zagrożona
Węgorza (RW200010476189)	Naturalna	72,56	Brak danych	Niezagrożona
Jednolite części wód powierzchniowych jeziornych				
Kamienickie (LW21016)	Naturalna	7,40	Zły	Zagrożona

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie kart charakterystyk Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), dostęp z: http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje

Gmina położona jest w całości w zasięgu jednolitej części wód podziemnych nr 11 (GW200011) w regionie wodnym Dolnej Wisły. Całkowita powierzchnia JCWPd wynosi ok. 3,9 tys. km^2. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrożona, a ogólny stan oceniono na dobry. [53]

Ponadto gmina położona w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 114 „Zbiornik międzymorenowy Maszewo". Całkowita powierzchnia GZWP wynosi ok. 81,8 km^2, typ zbiornika to porowy, średnia głębokość ujęć to 10 – 50 m. [54]

[53] Materiał źródłowy: Karty charakterystyk Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd), dostęp z: http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje
[54] Materiał źródłowy: https://www.pgi.gov.pl/

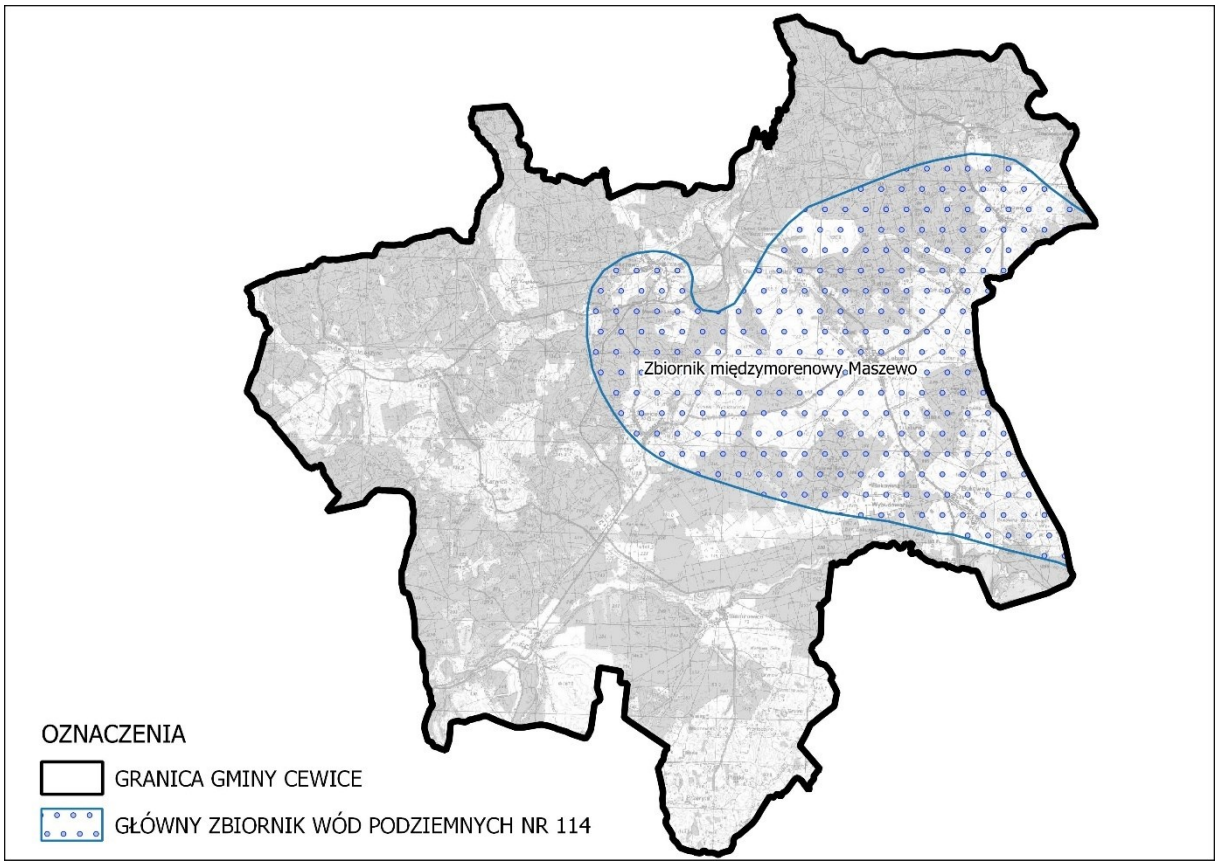

Ryc. 31 Zasięg udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych
Materiał źródłowy: Opracowanie własne według danych CBDG.

5.1.4. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN

Gmina Cewice jest zasobna w złoża kopalin. Według Bilansu Kopalin PIG oraz regionalnego systemu ewidencji zasobów złóż „MIDAS", występują tutaj udokumentowane złoża piasku i żwiru:

Tab. 16 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin występujących na terenie gminy Cewice

NUMER ZŁOŻA	NAZWA ZŁOŻA	FORMA ZŁOŻA	STAN ZAGOSPODAROWANIA	KOPALINA	POWIERZCHNIA ZŁOŻA
KN 20065	Bukowina	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	0,764 ha
KN 14382	Cewice I	Pokładowa	Eksploatacja złoża zaniechana	Piaski, żwiry	0,357 ha
KN 22173	Karwica	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	1,394 ha
KN 11163	Krępkowice	Pokładowa	Eksploatacja złoża zaniechana	Piaski, żwiry	4,160 ha
KN 3938	Oskowo	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	7,213 ha
KN 8270	Oskowo II	Pokładowa	Eksploatacja złoża zaniechana	Piaski, żwiry	4,260 ha
KN 3947	Oskowo III	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	5,063 ha
KN 21263	Oskowo V	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	13,098 ha

NUMER ZŁOŻA	NAZWA ZŁOŻA	FORMA ZŁOŻA	STAN ZAGOSPODAROWANIA	KOPALINA	POWIERZCHNIA ZŁOŻA
KN 19895	Pieski	Pokładowa	Złoże zagospodarowane	Piaski, żwiry	1,995 ha
KN 21111	Pieski I	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	1,997 ha
KN 17676	Siemirowice	Pokładowa	Złoże zagospodarowane	Piaski, żwiry	15,832 ha
KN 19897	Siemirowice I	Pokładowa	Złoże zagospodarowane	Piaski, żwiry	2,000 ha
KN 20938	Siemirowice II	Pokładowa	Złoże rozpoznane szczegółowo	Piaski, żwiry	1,356 ha

Materiał źródłowy: System ewidencji zasobów złóż Państwowego Instytutu Geologicznego „MIDAS".

5.1.5. ZASOBY LEŚNE

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Cewice wynosi ok. 11,6 tys. ha, z czego ok. 98% to grunty publiczne, natomiast pozostałe z nich to grunty prywatne. Lesistość w gminie (60,5%) jest znacznie wyższa w stosunku do średniej dla powiatu lęborskiego (40,4%) i jednocześnie w stosunku do województwa pomorskiego (34,2%) i kraju (29,6%).[55]

Na tle gmin sąsiednich lesistość natomiast przyjmuje następujące wartości:

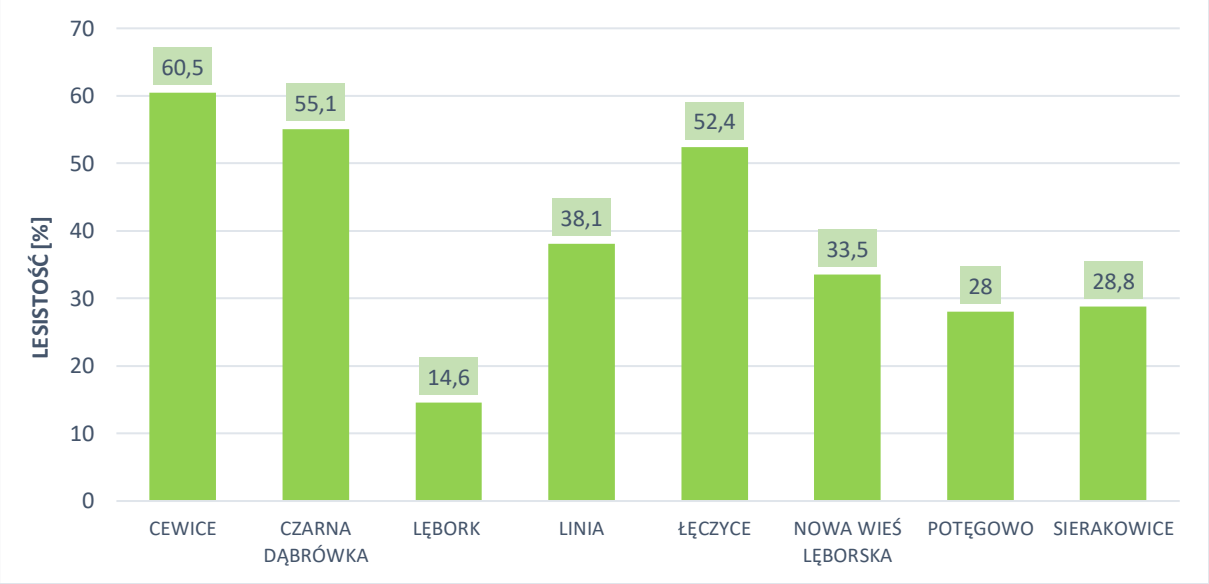

Ryc. 32 Lesistość gminy Cewice na tle gmin sąsiednich
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Gmina Cewice odznacza się najwyższym wskaźnikiem lesistości w stosunku do pozostałych gmin ościennych. Wysoki wynik również zauważalny jest w gminach: Czarna Dąbrówka (55,1%) i Łęczyce (52,4%). Najniższa lesistość występuje w gminach: Sierakowice (28,8%) i Potęgowo (28%) oraz w mieście Lębork (ok. 14,6%).

W większości tereny leśne w gminie należą do Nadleśnictwa Cewice, północne fragmenty kompleksów leśnych podlegają Nadleśnictwie Lębork, zaś niewielki obszar gminy obok miejscowości Popowo obejmuje Nadleśnictwo Strzebielno. Nadleśnictwo Cewice składa się z dwóch obrębów: Cewice i Mikorowo.

[55] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 rok.

Warto podkreślić, iż znaczna część zbiorowisk leśnych posiada statut lasów szczególnie chronionych, w rozumieniu Ustawy z dnia 28 września o lasach. Na terenie Nadleśnictwa Cewice występują następujące kategorie ochronności: [56]

- lasy wodochronne;
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody;
- lasy obronne;
- lasy nasienne;
- lasy stałej powierzchni badawczej i doświadczalnej;
- lasy glebochronne.

W gminie przeważają lasy gospodarcze stanowiące ok. 81,3% lasów, lasy ochronne stanowią ok. 18,5%, a rezerwaty ok. 0,2%.[57]

Szatę roślinną oprócz wyżej opisanych kompleksów leśnych współtworzą: zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe, torfowiska, zbiorowiska towarzyszące polom uprawnym i istniejącej zabudowie, zbiorowiska szuwarowe, urządzona zieleń wiejska, roślinność parkowa, pozostały drzewostan, zbiorowiska wodne oraz zbiorowiska ruderalne.

5.1.6. ŚWIAT ZWIERZĘCY

Niewielka gęstość zaludnienia oraz wysoki udział terenów biologicznie czynnych i zróżnicowanie siedlisk (ekosystemy otwarte łąk i pastwisk oraz pól uprawnych, ekosystemy leśne, ekosystemy wodne), warunkuje duże zróżnicowanie gatunkowe fauny.

Spośród gatunków zwierząt na wyróżnienie zasługują ptaki (awifauna), w tym gatunki wodolubne. Związane jest to z obecnością jezior, rzek oraz podmokłych okresowo terenów łąkowo-pastewnych. Występować mogą tutaj takie gatunki jak m.in. bekasy, perkozy dwuczube, wróblowce, czapla siwa, kaczka czernice, łabędź niemy, bąk, dzięcioł czarny, czajka, błotniak stawowy, sikora modra i sikora bogatka.

Wśród ssaków możemy spotkać na terenie gminy przede wszystkim: jelenie, daniele, sarny, dziki i zające, które w lasach znajdują dogodne warunki do bytowania. Ssaki drapieżne reprezentowane są przez wilka, lisa, jenota, borsuka, kunę leśną i domową, tchórza zwyczajnego, norkę amerykańską, łasicę, gronostaja. Na terenach chronionych potencjalnie zaobserwować można również m.in. wydrę, bobra, łasicę oraz nietoperze.

Powszechnie występuje także bóbr, który stał się zwierzęciem dość często spotykanym w dolinach rzek, gdzie buduje żeremia w postaci kopców z pociętych gałęzi i mułu. Ponadto występują liczne gatunki płazów i gadów, jak: żaba, ropucha, jaszczurka, padalec, żmija zygzakowata, żółw błotny, zaskroniec. Spośród ryb najliczniejsze są gatunki ryb: karaś, kleń, leszcz, lipień, płoć, sandacz, stynka, szczupak, śliz.[58]

5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW

Zasklepianie gruntów wiąże ze sobą szereg negatywnych konsekwencji zarówno przyrodniczych jak i społeczno-gospodarczych. Proces ten polega bowiem na sztucznym utwardzaniu wierzchniej warstwy litologicznej, co skutkować może m.in. degradacją naturalnego profilu glebowego oraz większą podatnością terenu na zjawisko suszy poprzez zwiększony spływ powierzchniowy.[59]

[56] Materiał źródłowy: https://cewice.gdansk.lasy.gov.pl/
[57] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020.
[58] Materiał źródłowy: https://cewice.gdansk.lasy.gov.pl/; https://cewice.pl/gmina-cewice/srodowisko-przyrodnicze/; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020;
59 Materiał źródłowy: Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.

Analizując strukturę pokrycia terenów gminy Cewice na podstawie Corine Land Cover (CLC 2018) stwierdzono, iż dominują zwarte kompleksy leśne, w szczególności lasy iglaste (ok. 35,8%) oraz lasy mieszane (ok. 17,9%). W dalszej kolejności występują grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających (27,4%). Najmniejszy udział w pokryciu terenu zajmują zbiorniki wodne, tj. ok. 0,3%.

Tab. 17 Powierzchnia klas pokrycia terenu na podstawie CORINE Land Cover (CLC 2018)

KLASY CLC	112	124	211	231	242	243	311	312	313	324	512
POWIERZCHNIA [HA]	258	290	5138	358	114	463	1426	6725	3358	576	55
UDZIAŁ [%]	1,4	1,5	27,4	1,9	0,6	2,5	7,6	35,8	17,9	3,1	0,3

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie CORINE Land Cover (CLC 2018).

Tereny antropogeniczne objęte zabudową miejską luźną obejmują niewielki udział w całkowitej powierzchni (ok. 1,4%). Ponadto powierzchniowa warstwa litologiczna w znacznej części gminy zbudowana jest z utworów łatwo przepuszczalnych (piaski i żwiry wodnolodowcowe). Tereny, na których podłoże zostało sztucznie utwardzone obejmują zatem niewielkie areały. W związku z powyższym stwierdza się niski stopień zasklepienia gruntów na terenie gminy Cewice.

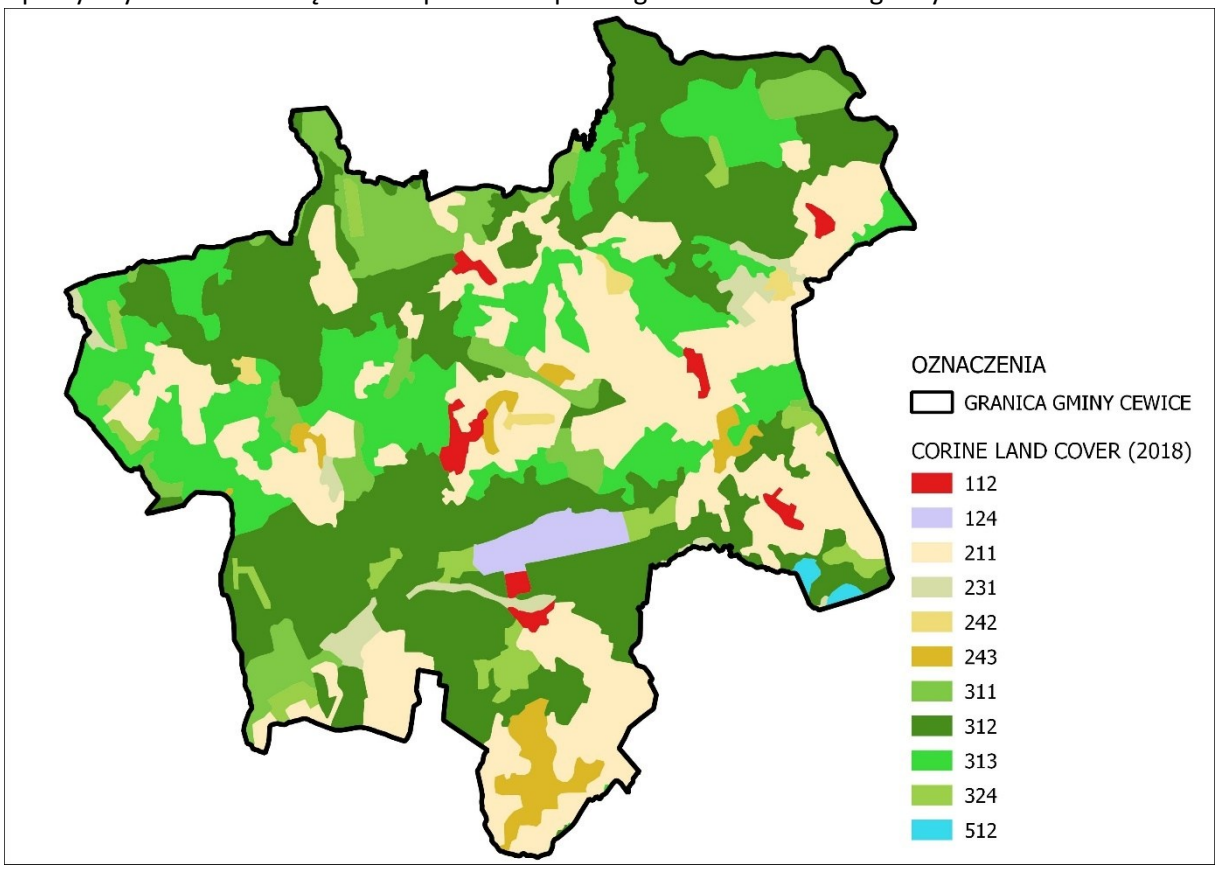

Ryc. 33 Pokrycie terenu gminy na podstawie Corine Land Cover (CLC 2018)

Objaśnienia:
112 - Zabudowa miejska luźna
124 - Lotniska
211 - Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
231 - Łąki, pastwiska
242 - Złożone systemy upraw i działek
243 - Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej.
311 - Lasy liściaste
312 - Lasy iglaste
313 - Lasy mieszane
324 - Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian
512 - Zbiorniki wodne
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie CLC 2018 (www.clc.gios.gov.pl).

5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

5.3.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY

Spośród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w granicach gminy Cewice występują:

- rezerwaty przyrody:
  - Karwickie Źródliska wraz z otuliną,
  - Olszowe Źródliska wraz z otuliną;
- Obszary Natura 2000;
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Białe Błoto PLH220002,
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Dolina Łupawy PLH220036,
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Karwickie Źródliska PLH220071;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Lęborskich;
- pomniki przyrody (wykaz w tabeli poniżej);
- użytki ekologiczne:
  - „Sarnia Łąka" [0,04 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Marglowa Łąka" [0,03 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Storczykowa Łąka" [0,05 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych i cennych gatunków roślin,
  - „Trójkątna Łączka" [0,02 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Nad Rzeką Unieszynką" [0,002 km2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Ciągi Słonek" [0,02 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych,
  - „Karwicka Łąka" [0,03 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Nad Grążelowym Jeziorem" [0,02 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych i oczka śródleśnego,
  - „Wąska Łączka" [0,002 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Torfowa Łąka" [0,002 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Łąka nad Torfowiskiem" [0,002 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Długa Łączka" [0,02 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych,
  - „Rozlewiska Jeziora Święte" [0,02 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych,
  - „Łąka nad Jeziorem Oskowskim" [0,04 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych,
  - „Oskowskie Szuwary" [0,02 km^2] – zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów – obligatoryjna dla terytorium całego kraju.

Ponadto południowo-wschodnia część gminy, w pobliżu miejscowości Bukowina, bezpośrednio graniczy z Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym (gmina Sierakowice, gmina Linia).

Tab. 18 Rejestr pomników przyrody w gminie Cewice

Lp	Gatunek	Typ	Data utworzenia	Lokalizacja
		drzewo		
1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	1968-01-13	Osowo Lęborskie, park b. PGR
2	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	Jednoobiektowy	1968-01-13	Osowo Lęborskie, park b. PGR, ok. 100 m na pd.-zach. od dawnego pałacu, przy wyschniętym strumieniu
3	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Jednoobiektowy	1968-01-13	Oskowo, park b. PGR, ok. 80 m od szosy
4	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Jednoobiektowy	1968-01-13	Oskowo, park b. PGR

Lp	Gatunek	Typ	Data utworzenia	Lokalizacja
5	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	Wieloobiektowy (aleja 31 buków, obecnie 29 drzewa i 2 pnie)	1968-01-13	Cewice, park przy szkole
6	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	1969-12-09	Krępkowice, L. Maszewo, obr. Cewice, o.3b
7	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Wieloobiektowy (grupa 3 dębów)	1970-12-30	Okalice, park b. PGR
8	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	1995-09-19	L. Krępkowice, obr. Cewice,o.16c
9	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus	Jednoobiektowy	1995-09-19	Osowo Lęborskie, park podworski
10	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	Jednoobiektowy	1995-09-19	Osowo Lęborskie, park podworski
11	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Jednoobiektowy	1995-09-19	Osowo Lęborskie, park podworski
12	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Wieloobiektowy (grupa 4 lip i 1 pień)	1995-09-19	Cewice, przy szkole podstawowej
13	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Wieloobiektowy (grupa 5 lip, obecnie 4 lipy)	1995-09-19	Cewice, przy szkole podstawowej
14	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	2009-05-09	Cmentarz poniemiecki, pagórek morenowy, przy drodze powiat. nr 1320G (dz. nr 120)
15	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Jednoobiektowy	2009-05-09	niedaleko riun po byłych zabudowaniach
16	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Jednoobiektowy	2009-05-09	przy drodze prowadzącej do „Karwickich Źródlisk”
17	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	Jednoobiektowy	2021-02-24	drzewo rosnące na nieruchomości położonej w miejscowości Pieski o numerze ewidencyjnym 246 z obrębu Pieski
18	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	Jednoobiektowy	2021-02-24	drzewo rosnące na nieruchomości położonej w miejscowości Pieski o numerze ewidencyjnym 246 z obrębu Pieski
Głaz narzutowy				
19	Głaz narzutowy "Diabelski Kamień"	Jednoobiektowy	2012-07-13	dz. nr 88 w obrębie Maszewo Lęborskie, gmina Cewice, stanowiąca własność Koła Łowieckiego „KORMORAN”

Materiał źródłowy: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, https://crfop.gdos.gov.pl/

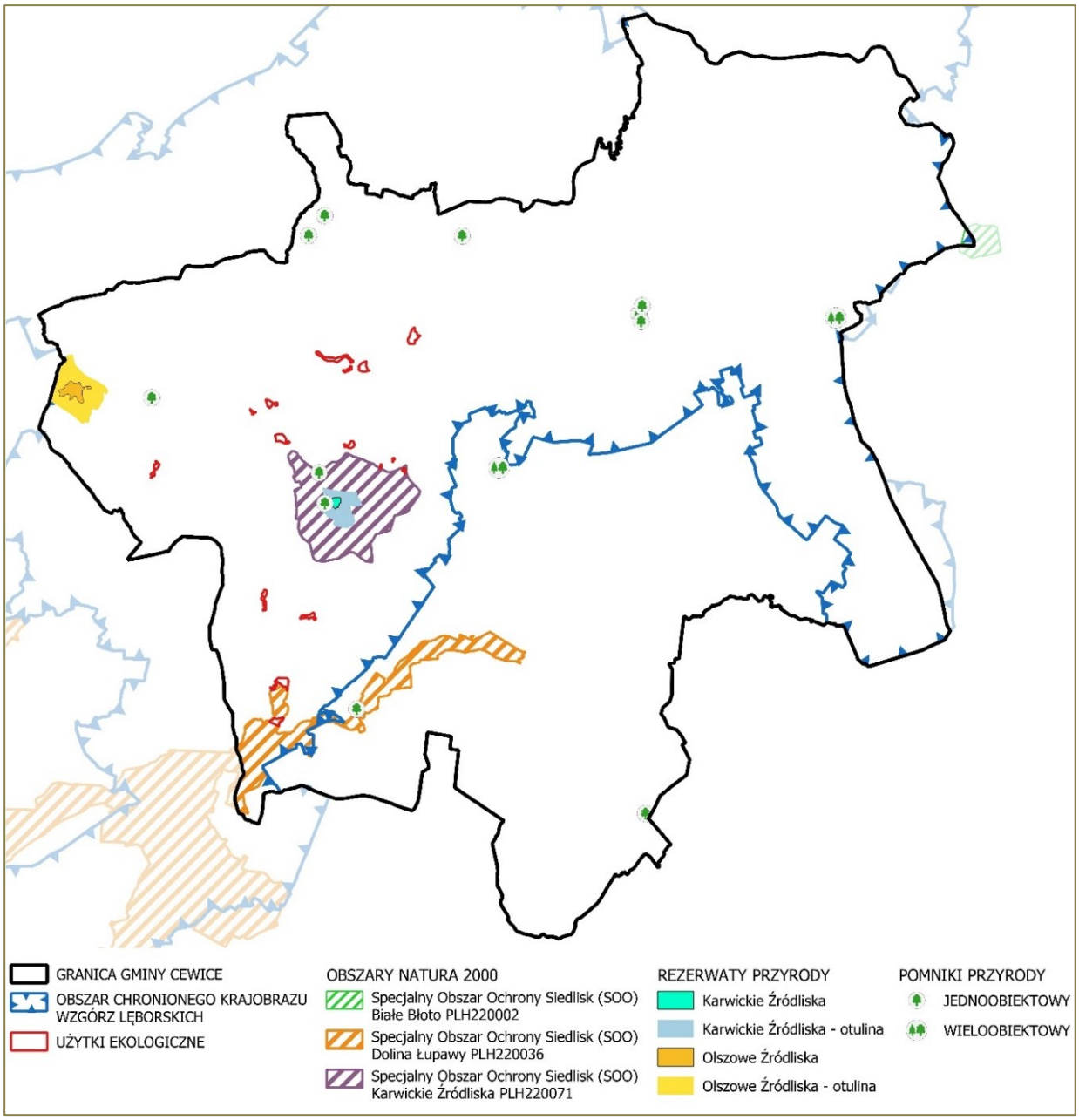

Ryc. 34 Formy ochrony przyrody w rejonie gminy Cewice
Materiał źródłowy: Opracowanie własne według danych GDOŚ.

Całkowita powierzchnia obszarów objętych ochroną w gminie Cewice wynosi ok. 12,98 tys. ha, co stanowi ok. 69,2% jej obszaru.[60] Ponadto obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, obligatoryjna na terytorium całego kraju.

W odniesieniu do poszczególnych obszarów chronionych obowiązują stosowne akty prawne, z których wynikają m.in. zakazy, nakazy i ograniczenia w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu. Występowanie powierzchniowych lub obiektowych form ochrony przyrody niesie za sobą ograniczenia w możliwościach rozwoju zagospodarowania przestrzennego – gospodarowanie przestrzenią w obrębie form ochrony przyrody podporządkowane jest przede wszystkim celom przyrodniczym. W zależności od rodzaju formy ochrony przyrody jest ono bardziej restrykcyjne (np. rezerwaty przyrody – zakaz zabudowy), lub mniej restrykcyjne (np. obszary chronionego krajobrazu – sytuowanie zabudowy ograniczone, ale możliwe pod pewnymi warunkami).

[60] Materiał źródłowy: Dane GUS – Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej - Obszary prawnie chronione, stan na 31.12.2023 r.

5.3.2. PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Biorąc pod uwagę ustalenia i wytyczne aktualnie obowiązujących krajowych oraz wojewódzkich dokumentów planistycznych i strategicznych, w tym m.in.:

- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030;
- Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030;
- Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego 2030;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice.

stwierdza się, że na terenie gminy Cewice występuje obszar chronionego krajobrazu (OCHK), który był objęty procesem weryfikacji (przedsięwzięcie zrealizowane).[61] W ramach prac nad weryfikacją tego obszaru został utworzony na mocy uchwały[62] Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Lęborskich. Obszar ten stanowi aktualnie łącznik pomiędzy dwoma korytarzami ekologicznymi rangi regionalnej – korytarzem Pradoliny Redy-Łeby a korytarzem Doliny Łupawy z lasami do Słupi. [63]

Ponadto w PZPWP 2030 został wytypowany proponowany zasięg powiększenia parku krajobrazowego lub ustanowienia nowego (Ryc. 9. Kierunki – Środowisko przyrodnicze, kulturowe i turystyka).

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego może podejmować również decyzje dotyczące ochrony przyrody na poziomie lokalnym, dotyczącą m.in. pomników przyrody. Ponadto gmina może proponować lub inicjować tworzenie nowych form ochrony przyrody w ramach współpracy z odpowiednimi organami ochrony środowiska.

5.4. SYSTEM PRZYRODNICZY GMINY

KONCEPCJA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH WEDŁUG GENERALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

Według koncepcji korytarzy ekologicznych GDOŚ[64] gmina Cewice zlokalizowana jest w zasięgu ponadlokalnego korytarza ekologicznego „Kaszubski Północny" (ryc. poniżej). Korytarz ten swym zasięgiem pokrywa ok. 80% powierzchni gminy.

[61] Materiał źródłowy: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030, 2016.
[62] Uchwała nr 526/XLI/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Lęborskich
[63] Materiał źródłowy: https://pbpr.pomorskie.pl/
[64] Materiał źródłowy: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez wdrożenie lądowych korytarzy ekologicznych na terenie Polski.

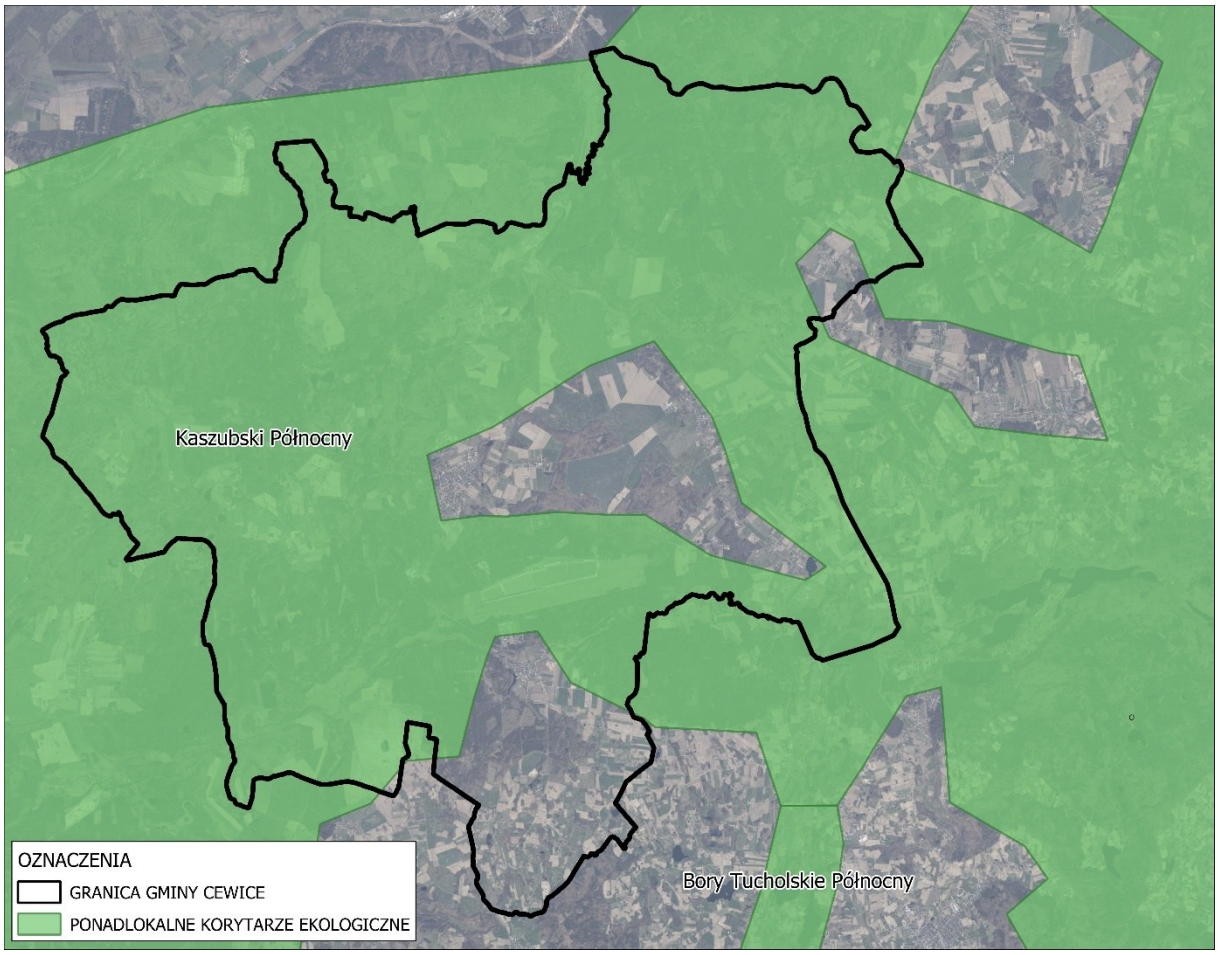

Ryc. 35 Gmina w odniesieniu do koncepcji korytarzy ekologicznych GDOŚ4
Materiał źródłowy: Opracowanie własne według danych GDOŚ.

KONCEPCJA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH WEDŁUG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Jak wskazano w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego strukturalnymi elementami przestrzeni województwa, gwarantującymi zachowanie różnorodności biologicznej środowiska, są różnorodne siedliska, płaty i łączące je korytarze ekologiczne oraz obszary prawnie chronione, współtworzące sieć ekologiczną województwa.

Według w/w Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, w granicach gminy Cewice występują:

- korytarz regionalny: Pradoliny Redy-Łeby,
- korytarze subregionalne: Doliny Bukowiny oraz Leśnego łącznika dolin Łeby i Łupawy,
- płat ekologiczny: Lęborski.

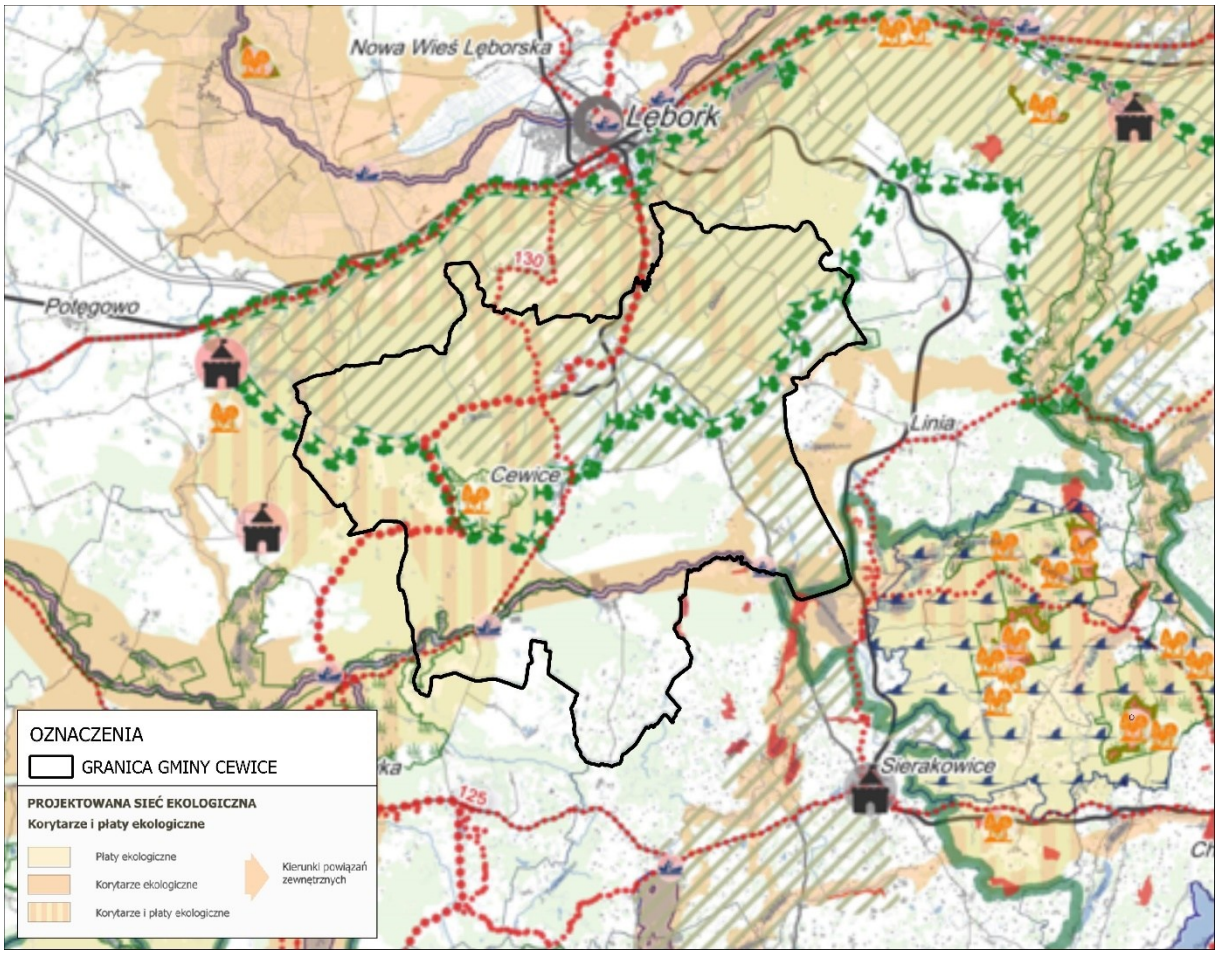

Ryc. 36 Gmina na tle koncepcji sieci ekologicznej zawartej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa
Materiał źródłowy: Rys. 9. Kierunki - Środowisko przyrodnicze, kulturowe i turystyka, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, 2016.

DELIMITACJA SYSTEMU PRZYRODNICZEGO GMINY

Analiza krajowych i wojewódzkich koncepcjach systemu przyrodniczego oraz lokalnej struktury środowiska i jego przekształceń, pozwala na wytypowanie następujących komponentów współtworzące ponadlokalny system przyrodniczy gminy:

- komponenty o znaczeniu regionalnym (wojewódzkim/powiatowym):
  - korytarz ekologiczny Pradoliny Redy-Łeby – obejmuje swym zasięgiem 1% powierzchni gminy Cewice, ponadto znajduje się na obszarze 14 gmin powiatów: słupskiego, lęborskiego, wejherowskiego oraz puckiego. Całkowita powierzchnia korytarza to ok. 37,5 tys. ha, a długość ok. 84 km. Korytarz obejmuje dno rozległej pradoliny z jej zboczami. W dnie pradoliny dominują rozległe powierzchnie roślinności łąkowej, a tereny w obrębie górnej krawędzi i zboczy pradoliny najczęściej są zalesione;
- komponenty o znaczeniu subregionalnym (powiatowym/międzygminnym):
  - korytarz ekologiczny Doliny Bukowiny – obejmuje dolinę rzeki Bukowiny wraz z najbliższym otoczeniem (źródliska i niewielkie potoki (dopływy), kompleksy leśne, podmokłe łąki, torfowiska przejściowe i wysokie oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach);
  - korytarz ekologiczny Leśnego łącznika dolin Łeby i Łupawy – obejmuje doliny rzek Łeby i Łupawy wraz z najbliższym otoczeniem (źródliska i niewielkie potoki (dopływy), kompleksy leśne, podmokłe łąki, torfowiska przejściowe i wysokie oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach);

- płat ekologiczny Lęborski – obejmuje rozległy kompleks leśny na południe od Lęborka, rozciągający się wzdłuż północnej krawędzi Pojezierza Kaszubskiego i południowej krawędzi Pradoliny Redy – Łeby. Jednocześnie płat stanowi łącznik pomiędzy obszarami Natura 2000, specjalnych obszarów ochrony siedlisk „Dolina Łupawy" na zachodzie i „Dolina Górnej Łeby" na wschodzie.

Ponadto znajdują się tu również mikrokorytarze oraz mikropłaty ekologiczne, do których należą:
- mikrokorytarze ekologiczne drobnych cieków i gęstej sieci rowów melioracyjnych;
- mikropłaty ekologiczne enklaw leśnych i semileśnych;
- mikrokorytarze ekologiczne pasmowych zadrzewień (ciągi zadrzewień przydrożnych i śródpolnych);
- mikropłaty ekologiczne drobnych zbiorników wodnych wraz z towarzyszącą im roślinnością.

Korytarze i płaty ekologiczne zasługują na zachowanie i ochronę w działaniach planistycznych gminy. Są to obszary, które należy chronić ze względu na spójność współżycia między środowiskiem przyrodniczym i potrzebą funkcjonowania człowieka jako ważnego elementu tego środowiska. Wskazane powyżej tereny tworzące system przyrodniczy gminy przedstawiają model teoretyczny powiązań sieci ekologicznej i nie zawsze będą tożsame z rzeczywistymi trasami migracji roślin i zwierząt. Stanowią natomiast cenne i powiązane ze sobą elementy systemu ekologicznego, przenikające się wzajemnie i stanowiące spójną całość.

5.5. INFRATRUKTURA TECHNICZNA

5.5.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosi 90%, natomiast jej łączna długość to 85,3 km, z której korzysta 4 580 osób.[65]

Tab. 19 Sieć wodociągowa w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	90,0%
Długość sieci wodociągowej	85,3 km
Liczba osób korzystających z sieci	6 702 os.
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych	240,1 dam3
Liczba przyłączy wodociągowych	1 303 szt.
Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca	32,2 m³

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

W granicach gminy zlokalizowane są następujące ujęcia wody przeznaczone do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę:

Tab. 20 Wykaz ujęć wody w gminie

LP	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ STUDNI	PODŁOŻE WODONOŚNE	GŁĘBOKOŚĆ [M]	WYDAJ-NOŚĆ [M³/H]	ROK WŁĄCZENIA DO EKSPLOATACJI	ZASILANE MIEJSCOWOŚCI
1	Cewice SI	Głębinowa	Utwory trzeciorzędowe	79,6	48,0 m³/h	1968	Cewice (bez ul. Wichrowej, Wspólnej i J. Wybickiego) i Kamieniec
		Głębinowa	Utwory trzeciorzędowe	100	48,0 m³/h	1978	

[65] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 rok.

LP	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ STUDNI	PODŁOŻE WODONOŚNE	GŁĘBOKOŚĆ [M]	WYDAJ-NOŚĆ [M³/H]	ROK WŁĄCZENIA DO EKSPLOATACJI	ZASILANE MIEJSCOWOŚCI
2	Cewice SIII	Głębinowa	Utwory trzeciorzędowe	80	2,4 m³/h	1970	ul. Wichrowa, Wspólna i j. Wybickiego w Cewicach
3	Dziechno	Wiercona	Utwory czwartorzędowe	98	7 m³/h	1973	Dziechno
4	Karwica Górna	Głębinowa	Utwory trzeciorzędowe	59	42 m³/h	2015	Karwica Górna
5	Krępkowice	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	104	11 m³/h	1972	Krępkowice
6	Lesiaki	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	40	10,8 m³/h	2017	Lesiaki
7	Łebunia	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	52,5	66 m³/h	1976	Łebunia i Bukowina
		Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	41	66 m³/h	1972	
8	Bukowina	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	46,30	7,22 m³/h	1973	
9	Malczyce	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	59	8,5 m³/h	1992	Malczyce
10	Maszewo Lęborskie	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	35	32 m³/h	1971	Maszewo Lęborskie
		Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	33	23 m³/h	1981	
11	Oskowo	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	63	24 m³/h	1968	Oskowo
		Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	72	24 m³/h	1974	
12	Osowo Lęborskie	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	70	22,2 m³/h	1974	Osowo Lęborskie
		Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	70	22,2 m³/h	1974	
13	Pieski	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	65	9 m³/h	2015	Pieski
		Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	48	8 m³/h	1968	
14	Popowo i Okalice	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	82	14 m³/h	1987	Popowo i Okalice
15	Siemirowice	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	52	25 m³/h	1966	Siemirowice
		Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	82	25 m³/h	1972	
16	Unieszyniec	Głębinowa	Utwory trzeciorzędowe	45	36 m³/h	1973	Unieszyniec
17	Unieszynko	Głębinowa	Brak danych	53	12,33 m³/h	1982	Unieszynko
18	Unieszyno	Głębinowa	Utwory czwartorzędowe	63	2,1 m³/h	1980	Unieszyno

Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

Dodatkowo, w najbliższych latach planowana jest modernizacja hydroforni na terenie gminy Cewice. [66]

[66] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

5.5.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Na terenie gminy Cewice odsetek ludności korzystającej z systemu sieci kanalizacyjnej wynosi 79,1%, natomiast jej łączna długość to 78,6 km, z której korzysta 5 893 osoby.[67]

Do sieci podłączone są przede wszystkim budynki zlokalizowane w największych miejscowościach, gdzie występuje zwarty charakter istniejącej zabudowy. Jednakże, w dalszym ciągu część mieszkańców gminy, zwłaszcza w obszarze zabudowy rozproszonej, korzysta z indywidualnych systemów unieszkodliwiana ścieków sanitarnych, tzn. ze zbiorników bezodpływowych na nieczystości (szamb) lub z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tab. 21 Sieć kanalizacyjna w gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	79,1%
Długość sieci kanalizacyjnej	78,6 km
Liczba osób korzystających z sieci	5 893 os.
Liczba przyłączy do budynków	895 szt.
Ilość ścieków bytowych odprowadzona siecią kanalizacyjną	201 dam^3
Liczba zbiorników bezodpływowych	330 szt.
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	92 szt.

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12 2023 rok.

Na terenie gminy Cewice znajduje się oczyszczalnia ścieków w miejscowości Unieszyno, gdzie odprowadzane są ścieki z tutejszej wsi. Jest to oczyszczalnia typu BIOFIT 340 pracująca w technologii zanurzonego, stałego złoża biologicznego o przepływie grawitacyjnym. Pozostałe ścieki ze skanalizowanych miejscowości odprowadzane są do MPWiK w Lęborku. [68]

Gmina należy zatem do aglomeracji ściekowej Lębork, która zlokalizowana jest w województwie pomorskim, powiecie lęborskim częściowo w mieście Lębork oraz częściowo w gminach Nowa Wieś Lęborska i Cewice (wielkość aglomeracji - 78 020 RLM). Obsługiwane miejscowości w gminie to: Bukowina, Cewice, Kamieniec, Łebunia, Maszewo Lęborskie, Oskowo, Osowiec, Osowo Lęborskie i Siemirowice. Aglomeracja ta wyznaczona została na mocy stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Lęborku[69]. Średnia przepustowość istniejącej Oczyszczalni Ścieków „Lębork" to Q = 8 808 m^3 /d. Aglomeracja ściekowa spełnia wymagania Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG).

Ponadto planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Popowo oraz w Cewicach na ul. Słonecznej. [70]

Istotne jest zachowanie właściwego stanu jakości wód. W kontekście tym należy właściwie kształtować gospodarkę wodno-ściekową, a zwłaszcza zwiększyć odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej lub stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach zabudowy rozproszonej, sukcesywnie zstępując tradycyjne zbiorniki na nieczystości (szamba). Wskazuje się przy tym, że Rada Gminy Cewice podjęła Uchwałę Nr XVII/178/2016 z dnia 26 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy

[67] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 rok.
[68] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.
[69] Aktualnie obowiązuje Uchwała nr LIX-763/2023 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XXI-333/2020 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 22.12.2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Lębork.
[70] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

Cewice". W związku z tym, po spełnieniu odpowiednich warunków, mieszkańcy mogą ubiegać się o takie dofinansowanie.[71]

5.5.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Przez teren gminy nie przebiegają linie najwyższych napięć (NN) oraz linie wysokiego napięcia (WN). Ponadto nie znajdują się tutaj również Główne Punkty Zasilania (GPZ). Energia elektryczna rozprowadzana jest z pomocą sieci elektroenergetycznej złożonej ze stacji transformatorowych 15/04 kV oraz linii średniego i niskiego napięcia (15 i 0,4kV).

Gmina Cewice jest zasilana w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Lębork Krzywoustego przyłączonego do linii 110kV. Dostawcą energii elektrycznej zajmują się odpowiedni gestorzy sieci.[72]

5.5.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA

Głównymi obiektami energetycznymi na terenie gminy są kotłownie: [73]

- Osiedlowa Cewice moc 4,4 MW nośnik energii: miał węglowy;
- Osiedlowa Siemirowice moc 5,0 MW nośnik energii: miał węglowy;
- Zespół Szkół w Cewicach moc – 250 kW - pompy ciepła
- Urząd Gminy Cewice moc-3x16 kW - pompy ciepła
- Gminne Centrum Kultury Cewice moc 0,1 MW nośnik energii: groszek;
- Inne - o łącznej mocy 4,6 MW nośnik energii: olej opałowy i węgiel.

Poza tym w gminie Cewice nie istnieje centralny system ciepłowniczy. Mieszkańcy korzystają ze źródeł rozproszonych, indywidualnych, głównie w postaci piecy węglowych oraz na drewno, pellet i groszek, kotłów na paliwa stałe, prąd elektryczny oraz paliwo gazowe.

W coraz większym stopniu do zasilania zielonych źródeł ciepła takich jak pompy ciepła i kolektory słoneczne wykorzystywana jest energia elektroenergetyczna pochodząca ze źródeł odnawialnych za pomocą mikroinstalacji OZE, takich jak panele fotowoltaiczne i przydomowe turbiny wiatrowe.

5.5.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Gmina Cewice ma potencjał do rozwoju energetyki odnawialnej w różnych jej formach. Na terenie gminy działa elektrownia wodna w miejscowości Osowo, wykorzystująca energię rzeki Okalicy, z mocą 18,5 kW, a wysokość piętrzenia wód wynosi 62 m n.p.m. Możliwe jest także wykorzystanie innych cieków wodnych do budowy mikroelektrowni wodnych, jednak wymaga to szczegółowej analizy warunków wodnych. Nie planuje się rozwoju energetyki wiatrowej w granicach gminy, z uwagi na ograniczenia związane z obecnością lotniska w Siemirowicach, które uniemożliwiają budowę elektrowni wiatrowych.[74]

Gmina dysponuje również dużymi zasobami biomasy, w tym odpadami leśnymi, które mogą stanowić surowiec do produkcji energii. Ponadto znajduje się w obszarze korzystnym dla energii słonecznej, z możliwością wykorzystania kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych, co już jest realizowane w postaci indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii.[75] Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej może pozytywnie wpłynąć na bilans energetyczny gminy.

[71] Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024
[72] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.
[73] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020.
[74] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020 r.
[75] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020 r.

W gminie na bieżąco prowadzone są działania mające na celu zwiększeniu źródeł energii odnawialnej. W 2023 r. wykonana była budowa instalacji fotowoltaicznych przy budynkach świetlic wiejskich w miejscowościach: Oskowo i Unieszyno. Obecnie jest realizowana budowa źródła ciepła zeroemisyjnego w budynku Zespołu Szkół w Cewicach [planowany termin realizacji: 16.09.2025 r.].[76]

5.5.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA

Aktualnie w gminie Cewice nie występuje zbiorczy, scentralizowany system zaopatrzenia mieszkańców w gaz. Potrzeby cieplne w gospodarce komunalno-bytowej w gospodarstwach domowych są zaspokajane dostawą gazu płynnego, dostarczanego w butlach gazowych. [77]

5.5.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 2019 r. obowiązuje nowelizacja przepisów prawa z zakresu gospodarowania odpadami. Na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiony został podział województw na regiony gospodarki odpadami. Ponadto zrezygnowano z regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), które zaadaptowane zostały jako instalacje komunalne. Równolegle, wraz z przyjęciem nowelizacji, uchylone zostały uchwały w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami. Na podstawie zapisów w/w Ustawy oraz innych ustaw Marszałek Województwa w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi listę:

- funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów,
- instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Lista aktualizowana jest na bieżąco, natomiast wpisu dokonuje się na pisemny wniosek prowadzącego instalację komunalną. Bezpośrednio na terenie gminy Cewice nie ma zlokalizowanych instalacji gospodarowania odpadami wymienionych na listach prowadzonych przez Marszałka Województwa. Odpady komunalne są zbierane w sposób zorganizowany oraz wywożone poza jej teren. Od 2018 r. na terenie gminy działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Zielonej w Cewicach. Do PSZOK-u mieszkańcy mogą dostarczać odpady selektywne m.in. plastik, papier, metal, szkło, gabaryty oraz odzież, tekstylia i baterie.

Dane dotyczące ilości odebranych odpadów komunalnych w latach 2020-2023, z podziałem na odpady zebrane selektywnie oraz zmieszane, przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 22 Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy w latach 2020-2023

ROK	2020	2021	2022	2023
Odpady odebrane ogółem w ciągu roku (t)	2 009,28	2 064,24	2 009,29	2 013,21
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (t)	1 047,78	1 059,08	977,79	980,55
Zmieszane odpady odebrane w ciągu roku (t)	961,50	1 005,16	1 031,50	1 032,66
Udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	52,1	51,3	48,7	48,7
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg)	272	278	270	270

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

[76] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/
[77] Materiał źródłowy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020 r.

Na przestrzeni omawianego okresu ilość odebranych odpadów komunalnych kształtuje się na relatywnie zbliżonym poziomie. Jednocześnie zaobserwowano niewielki spadek udziału odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów. W 2020 r. udział ten wynosił 52,1%, natomiast w 2023 r. wartość ta wyniosła 48,7%.[78]

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań, mających na celu zwiększanie udziału selektywnie zebranych odpadów w kolejnych latach.

Ponadto w 2023 r. został zrealizowany projekt dotyczący przedsięwzięcia pt. „Odbiór i odzyskiwanie lub unieszkodliwianie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach typu Big Bag z terenu Gminy Cewice". W programie wzięło udział 31 rolników, a łącznie zebrano 22,7 Mg odpadów.[79]

Szczegółowe zadania, obowiązki i wymagania z zakresu wykonywania gospodarki odpadami określa aktualnie obowiązujący Regulamin utrzymania czystości i porządku, przyjęty uchwałą Rady Gminy Cewice.[80]

[78] Materiał źródłowy: Dane GUS., stan na 2023 r.
[79] Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024
[80] Aktualnie obowiązuje: Uchwała nr XLIV/378/2023 Rady Gminy Cewice z dnia 6 lutego 2023 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Cewice.

5.6. WNIOSKI

- ! Na przeważającym obszarze brak znaczących utrudnień geologiczno-inżynierskich (za wyjątkiem dolin rzecznych i lokalnych zagłębień terenowych).
- ! Przewaga gleb o przeciętnych warunkach dla produkcji rolniczej.
- ! Występowanie terenów o znacznych nachyleniach i obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (w tym obecność osuwisk).
- ! Ogólny zły stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) lub brak prowadzonego regularnego monitoringu jakości wód (wymaga działań naprawczych).
- ! Stosunkowo niski potencjał zasobów wodnych (jeziorność na poziomie ok.<1%.).
- ! Obecność potencjału surowcowego (udokumentowane złoża kopalin).
- ! Wartościowe walory przyrodnicze gminy (urozmaicony krajobraz, obecność zwartych kompleksów leśnych i doliny rzeki Bukowiny, bogactwo fauny i flory).
- ! Najwyższy wskaźnik lesistości w stosunku do gmin ościennych.
- ! Stosunkowo niewielkie przekształcenia środowiska, w tym niski stopień zasklepienia gruntów.
- ! Ustanowiona ochrona pomnikowa dla wartościowych okazów drzew i głazu narzutowego.
- ! Obecność obszarowych form ochrony przyrody (rezerwaty przyrody, Obszary Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne).
- ! Wysoki stopień zwodociągowania gminy.
- ! Rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenie gminy.
- ! Brak scentralizowanej gospodarki cieplnej.
- ! System gospodarki cieplnej oparty głównie na indywidualnych źródłach ciepła m.in. kotłownie, piece, pompy ciepła itp.
- ! Wzrastający stopień rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii.
- ! Stosunkowo duży udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do odpadów ogółem.
- ! Dostosowany do wymogów i standardów wspólnotowych oraz krajowych system gospodarki odpadami.

6 KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

6.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią tzw. zasoby dziedzictwa kulturowego. Stanowią one istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Aktualnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej cześć lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

6.1.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Jedną ze sztandarowych i najbardziej powszechnych form ochrony zabytków jest rejestr zabytków. Rejestr prowadzony jest w podziale na odrębne księgi prowadzone i oznaczone wg następujących kategorii: A – zabytek nieruchomy; B – zabytek ruchomy; C – zabytek archeologiczny.

Na terenie gminy Cewice znajdują się 3 obiekty - zabytki nieruchome oraz 10 zabytków ruchomych, wpisanych do Rejestru Zabytków.

Tab. 23 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

LP	NR REJESTRU	OBIEKT CHRONIONY	DATA WPISU	MIEJSCOWOŚĆ	EWIDENCJA
1	A-266	Kościół filialny p.w. Narodzenia NMP	09.12.1961	Bukowina	dz. nr 83
2	A-1179	Zespół pałacowo-parkowy (pałac, park)	21.07.1987	Łebunia	dz. nr 171/8
3	A-1532	Kościół parafialny p.w. Michała Archanioła wraz z otoczeniem	20.03.1995	Łebunia	dz. nr 51

Materiał źródłowy: Narodowy Instytut Dziedzictwa, https://nid.pl/zasoby/rejestr-zabytkow-zasoby/, stan na 30.09.2024 r., Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, https://www.ochronazabytkow.gda.pl/, stan na 15.11.2024 r.

Tab. 24 Wykaz zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków

LP	NR REJESTRU	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ ZABYTKU	PRZEDMIOT OCHRONY	DATA POWSTANIA	DATA WPISU
1	156	Bukowina	wyposażenie kościoła p.w. Narodzenia NMP	Ołtarz główny	2 poł. XVIII w.	12.04.1975 r.
2	156	Bukowina	Chór muzyczny jest odtwarzany	Chór muzyczny	XIX w.	12.04.1975 r.
3	156	Bukowina	wyposażenie kościoła p.w. Narodzenia NMP	Chrzcielnica	XVII w.	12.04.1975 r.
4	156	Bukowina	wyposażenie kościoła p.w. Narodzenia NMP	Skrzynia	pocz. XVIII w.	12.04.1975 r.
5	156	Bukowina	wyposażenie kościoła p.w. Narodzenia NMP	Płyta nagrobna Franciszka Wejhera	1739 r.	12.04.1975 r.
6	156	Bukowina	wyposażenie kościoła p.w. Narodzenia NMP	Płyta nagrobna Ernesta Wejhera	1743 r.	12.04.1975 r.
7	156	Bukowina	wyposażenie kościoła p.w. Narodzenia NMP	Dzwon	1740 r.	12.04.1975 r.
8	156	Bukowina	Cmentarz kościoła p.w. Narodzenia NMP	Krzyż żeliwny Johanny Grunau	1866 r.	12.04.1975 r.

LP	NR REJESTRU	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ ZABYTKU	PRZEDMIOT OCHRONY	DATA POWSTANIA	DATA WPISU
9	156	Bukowina	Cmentarz kościoła p.w. Narodzenia NMP	Krzyż żeliwny Johanny von Kalkstein	ok. 1844 r.	12.04.1975 r.
10	156	Bukowina	Cmentarz kościoła p.w. Narodzenia NMP	Krzyż żeliwny Otylii Gutsheitterin	ok. 1832 r.	12.04.1975 r.

Materiał źródłowy: Gminny program opieki nad zabytkami gminy Cewice na lata 2015 – 2018.

Na terenie gminy znajduję się również zabytkowy park wpisany do rejestru zabytków – park wchodzący w skład zespołu pałacowo-parkowego z 2 poł. XIX w. – początek XX w. (nr rejestru A-1179, decyzja KL.II- 5340/27/87 z dnia 21.07.1987 r.).

6.1.2. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW

W ewidencji zabytków ujmowane są: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome, zabytki ruchome, wyznaczone przez Wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wśród obiektów wpisanych do ewidencji znajdują się m.in.: budynki (mieszkalne, szkolne, gospodarcze, stacyjne), zespoły pałacowo-folwarczne, zespoły dworsko-folwarczne, zespół dworsko-folwarczno-fabryczny, dworek myśliwski, kościoły protestanckie, cmentarze ewangelickie, parki oraz założenia parkowe.

Łącznie na terenie gminy zidentyfikowano blisko 350 obiektów lub obszarów wpisanych do ewidencji zabytków, co świadczy o stosunkowo dużych zasobach zachowanych dóbr kultury materialnej.[81]

6.1.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach regionu. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze. Stanowiska archeologiczne są jednym z najbardziej narażonych elementów środowiska, dla których zagrożenie stanowi wszelka działalność człowieka naruszająca powierzchnię ziemi.

Łącznie na terenie gminy Cewice zidentyfikowano ponad 198 stanowisk archeologicznych, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Jednocześnie, do rejestru zabytków archeologicznych jest wpisane cmentarzysko kultury łużyckiej (AZP 11-35/10). Cmentarzysko w Siemirowicach położone jest w lesie, przy drodze prowadzącej z Siemirowic do Oskowa.[82]

6.1.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia zasób dziedzictwa kulturowego może doprowadzić szereg przyczyn wewnętrznych, zewnętrznych i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- nadmierna intensywność użytkowania lub wadliwa gospodarka;
- kradzież, zaginięcie lub nielegalny wywóz;

[81] Materiał źródłowy: Gminny program opieki nad zabytkami gminy Cewice na lata 2015 – 2018; Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020 r.
[82] Materiał źródłowy: Zgodnie z decyzją Nr Kl. V/KZ/2/13/56 z dnia 25.11.1956 r. Wojewódzkiego Konserwatora w Gdańsku (nr rejestru: A-a-96/024/G).

- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane);
- niewłaściwa eksploatacja (użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Najważniejsze są:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Przyczyny ogólne, powodujące uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych to m.in.:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jaki np. wichury, trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwie dla zabytku.

6.2. INSTYTUCJE KULTURY

GMINNE CENTRUM KULTURY W CEWICACH

Na terenie gminy w Cewicach przy ul. Węgrzynowicza 16 funkcjonuje Gminne Centrum Kultury. GCK w Cewicach jako Instytucja Kultury działa od 01.01.2000 r. na podstawie Uchwały Nr XIV/93/99 Rady Gminy w Cewicach z dnia 30 grudnia 1999 r. Podmiot ten służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalno-oświatowych i sportowych, tworzeniu nawyków korzystania z dóbr kultury i udziału w jej tworzeniu oraz kształtowaniu postaw czynnego odbiorcy kultury i kultury fizycznej. [83]

Filią GCK jest Dom Kultury w Maszewie Lęborskim, zlokalizowany przy ul. Drewnianej 35.

Do zadań Gminnego Centrum Kultury należy w szczególności:

- Inspirowanie i opieka nad działalnością zespołów kulturalnych,
- Wypracowanie programu działalności kulturalno-wychowawczej i sportowej,
- Inspirowanie i opieka nad klubami i drużynami sportowymi,
- Prowadzenie pracy środowiskowej, organizowanie imprez oświatowych, artystycznych, rozrywkowych i sportowych dla mieszkańców gminy,
- Utrwalanie tradycji narodowych i patriotycznych,
- Utrwalanie tradycji regionalnych oraz popularyzacja osiągnięć kulturalnych regionu Ziemi Kaszubskiej i Pomorza oraz innych regionów,
- Organizowanie różnorodnych form pracy z dziećmi i na rzecz dzieci,
- Współdziałanie z organizacjami sportowo-turystycznymi w krzewieniu kultury fizycznej,
- Nadzór nad placówkami kulturalno-oświatowymi na terenie wsi,
- Organizowanie czynnego uczestnictwa mieszkańców gminy Cewice w różnorodnych formach działalności sportowej i rekreacyjnej,
- Popularyzacja walorów rekreacji ruchowej.

[83] Materiał źródłowy: https://gck.cewice.pl/

Wśród wydarzeń i imprez organizowanych lub współorganizowanych przez GCK wymienić należy m.in. turnieje, konkursy, festyny, spotkania, zabawy, spektakle, pokazy oraz rajdy. Ponadto, prowadzone są regularne zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W CEWICACH

Na obszarze gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach, przy ul. Osiedle Na Wzgórzu 2. Biblioteka posiada filie w Maszewie Lęborskim, przy ul. Drewnianej 35.

Całkowity księgozbiór biblioteki w 2023 r. wyniósł ok. 23 750 wolumenów, z której wypożyczono łącznie 10 822 książki, natomiast z samej biblioteki korzystało 505 czytelników[84]. Biblioteka w Cewicach oferuje 3 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu, natomiast Filia w Maszewie Lęborskim - 4 stanowiska.

Do głównych zadań Gminnej Biblioteki Publicznej należy[85]:

- gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspakajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształcenia na terenie gminy Cewice,
- pośredniczenie w wymianie międzybibliotecznej, udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz,
- pełnienie funkcji ośrodka biblioteczno-bibliograficznego,
- organizowanie form pracy z czytelnikiem, służących popularyzowaniu i upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy,
- realizacja innych zadań uzgodnionych z organizatorem.

Dodatkowo w bibliotece organizowane są warsztaty, wystawy, konkursy literackie oraz spotkania z ludźmi kultury i sztuki, a w okresie wakacyjnym zajęcia dla dzieci.

ŚWIETLICE WIEJSKIE

Na terenie gminy Cewice funkcjonują 3 świetlice wiejskie podlegające pod GCK w Cewicach, znajdujące się w miejscowościach[86]:

- Oskowo 5A (działka nr 82/6) - oddana do użytku w 2023 r.,
- Unieszyno 14A (działka nr 106/1) - oddana do użytku w 2023 r.,
- Lesiaki 10 (działka nr 15/1) - oddana do użytku w 2025 r.

W świetlicach organizowane są regularne spotkania, wydarzenia dla mieszkańców poszczególnych miejscowości, których celem jest m.in. integracja lokalnej społeczności i ich aktywizacja.

6.3. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

WYDARZENIA KULTURALNE

W 2023 r. na terenie gminy Cewice zorganizowano w sumie 42 imprezy kulturalne, w których uczestniczyło łącznie 2 469 osób. Szczegółową charakterystykę wydarzeń kulturalnych i liczbę uczestników przedstawiono w poniżej tabeli:

[84] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.
[85] Materiał źródłowy: https://www.bibliotekacewice.pl/
[86] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice

Tab. 25 Struktura wydarzeń kulturalnych w 2023 r.

RODZAJ WYDARZENIA KULTURALNEGO	LICZBA WYDARZEŃ [SZT.]	LICZBA UCZESTNIKÓW [OS.]
Seanse filmowe	9	410
Festiwale i przeglądy artystyczne	2	25
Koncerty	4	150
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	8	550
Konkursy	3	20
Pokazy teatralne	3	310
Warsztaty	7	64
Inne	6	940
OGÓŁEM	**42**	**2 469**

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

ZESPOŁY FOLKLORYSTYCZNE

Na terenie gminy przy GCK w Cewicach działają zespoły folklorystyczne: „Mareszki" oraz Chór Gminy Cewice.[87]

Zespół Regionalny „Mareszki" [Marësci] powstał 15 lutego 1989 r., a w jego składzie wchodzą członkinie Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Cewice. Zespół propaguje folklor kaszubski. Repertuar zespołu liczy około 300 pieśni: pieśni kaszubskie, kolędy w języku kaszubskim i polskim, pieśni ludowe z innych regionów kraju, pieśni biesiadne oraz pieśni w języku esperanto i niemieckim.

Chór Gminy Cewice pod batutą Huberta Szczypiorskiego działa od 1 stycznia 2009 roku i spotyka się raz w roku w Niepublicznym Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Bukowinie. Członkowie Chóru to amatorzy, pasjonaci muzyki, w większości mieszkańcy Gminy Cewice, a także gmin sąsiadujących. W swoim repertuarze posiada utwory patriotyczne, biesiadne i przeboje operetkowe. Podczas koncertów często towarzyszy im Zespół Symfoników Gdańskich.

6.4. WNIOSKI

- **Obecność obiektów zabytkowych (m.in. obiekty wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków).**
- **Zły stan techniczny niektórych obiektów ujętych w ewidencji zabytków, powodujący stopniowe niszczenie obiektów tradycyjnej zabudowy.**
- **Obecność instytucji kultury na terenie gminy.**
- **Szeroki zakres działalności Gminnego Ośrodka Kultury.**
- **Działające na terenie gminy zespoły folklorystyczne.**
- **Licznie organizowane wydarzenia i imprezy kulturalne, realizowane w ramach promowania i upowszechniania kultury kaszubskiej oraz integracji lokalnej społeczności.**

[87] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/

7 SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE

Do obiektów zaplecza sportowo-rekreacyjnego w gminie Cewice zalicza się[88]:

- 4 siłownie zewnętrzne, w lokalizacji:
  - Bukowina dz. nr 360/1,
  - Cewice dz. nr 2618,
  - Cewice dz. nr 166/46,
  - Oskowo dz. nr 82/6,
- 16 placów zabaw, w lokalizacji:
  - Popowo dz. nr 146,
  - Okalice dz. nr 171/2,
  - Łebunia dz. nr 62/16,
  - Łebunia dz. nr 120/2,
  - Bukowina dz. nr 360/1,
  - Cewice dz. nr 261/7,
  - Cewice dz. nr 170/27,
  - Cewice dz. nr 77/16,
  - Siemirowice dz. nr 176/8,
  - Oskowo dz. nr 82/6,
  - Malczyce dz. nr 201/10L,
  - Osowo Lęborskie dz. nr 137/78,
  - Maszewo Lęborskie dz. nr 17/18,
  - Krępkowice,
  - Unieszyno dz. nr 113/8,
  - Unieszynko dz. nr 153/5-L,
- skate-park w Cewicach dz. nr 261/8,
- 4 boiska do gry w piłkę w miejscowościach:
  - Cewice,
  - Maszewo Lęborskie,
  - Łebunia,
  - Siemirowice.

Gminna baza sportowo-rekreacyjna służy rozwojowi aktywności fizycznej, ruchowej i psychicznej, nauki współpracy i współzawodnictwa mieszkańców, którzy mogą korzystać z infrastruktury sportowej w sposób indywidualny lub zorganizowany. Wartym podkreślenia jest także rola placów zabaw i siłowni zewnętrznych, jako czynników korzystnych dla najmłodszych mieszkańców oraz całych rodzin.

Na terenie gminy Cewice funkcjonuje 6 klubów sportowych:

- Klub Sportowy „Baza 44” (Osiedle Na Skarpie, Siemirowice),
- Uczniowski Klub Sportowy „Bryza Siemirowice” (ul. Szkolna 5, Siemirowice),
- Uczniowski Klub Sportowy „Iryda Cewice” (ul. W. Witosa 65, Cewice),
- Klub Sportowy „Leśnik Cewice” (Osiedle Na Wzgórzu 13, Cewice),

[88] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

- Ludowy Klub Sportowy Łebunia (ul. Sportowa 7, Łebunia),
- Klub Karate Shotokan w Lęborku – sekcja Cewice.

Dodatkowo, na terenie Bazy Lotnictwa Morskiego funkcjonuje Klub Wojskowy 44. Bazy Lotnictwa Morskiego w Siemirowicach, który organizuje różnorodne wydarzenia kulturalne i edukacyjne dla społeczności wojskowej oraz lokalnej. Ponadto w gminie działa Wojskowo-Gminne Koło PZW Siemirowice, które aktywnie zajmuje się ochroną wód i środowiska, a także promowaniem sportu i wypoczynku wędkarskiego. Koło współpracuje z lokalnymi władzami samorządowymi, Strażą Leśną, Bazą Wojskową w Siemirowicach, szkołami oraz WOPR-em. Dodatkowo, zarząd Koła ma ścisłą współpracę z Zarządem Okręgu PZW Słupsk, koncentrując się na zarybianiu oraz ochronie wód na terenie gminy Cewice, obejmującej jeziora Oskowo, Krępkowice i Trzy Stawy.[89]

W 2019 r. na podstawie Zarządzenia[90] została powołana Gminna Rada Sportu w Cewicach. Ponadto gmina na podstawie Uchwały[91] udziela wsparcia finansowego m.in. klubom sportowym, na zadania z zakresu rozwoju sportu, które wpływają na poprawę warunków uprawiania sportu i zwiększają dostępność społeczności lokalnej do działalności sportowej.

7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE

Wśród walorów przyrodniczych na terenie gminy Cewice wyróżnia się:

- walory wód powierzchniowych:
  - kilkanaście jezior, w tym największe z nich to: Brody, Oskowo, Osowskie oraz Święte (jedno z charakterystycznych dla krajobrazu Pomorza jezior lobeliowych), wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (szlaki turystyki wodnej w niektórych fragmentach, z możliwością realizacji szlaków turystyki pieszo-rowerowych, a także wędkarstwo) oraz turystyki wypoczynkowej (urządzone miejsca rekreacji i wypoczynku);
  - sieć hydrograficzna, zwłaszcza rzeka Bukowina o charakterze rzeki podgórskiej, wskazująca potencjał do rozwoju turystyki wodnej, szczególnie kwalifikowanej;
- ogólnie dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym sprzyjające warunki bioklimatyczne, właściwy stan powietrza atmosferycznego (poza okresowo występującą niską emisją), a także rolniczo-leśny charakter gminy, wpływający pozytywnie na potencjał w zakresie turystyki wypoczynkowej i kwalifikowanej (krajoznawczej, pieszo-rowerowej);
- unikatowe zbiorowiska roślinne, w szczególności przestrzenie leśne o zróżnicowanym drzewostanie (w tym szczególnie lasy iglaste, ale również siedliska z bukiem i dębem), osobliwości flory i fauny (torfowiska, obecność roślin reliktowych, bogactwo ssaków leśnych i ptactwa wodnego), sprzyjające potencjalnemu rozwojowi turystyki kwalifikowanej (przyrodniczej, pieszo-rowerowej);
- zwarte zbiorowiska leśne i otwarte przestrzenie łąkowo-pastwiskowe, z bogactwem zwierząt łownych, wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (łowiectwo).

Warto zaznaczyć, iż gminę Cewice cechuje niewielka gęstość zaludnienia, co jest niewątpliwym atutem dla turystów szukających wyciszenia i spokoju. Ponadto brak znaczących emitorów zanieczyszczeń stwarza korzystne warunki aerosanitarne. Przebiegają tutaj również ścieżki pieszo-rowerowe i dydaktyczne na terenach najbardziej cennych przyrodniczo, m.in. ścieżka edukacyjno-przyrodnicza „Dąb Świętopełk" (najstarsze starodrzewo na Pomorzu, liczące ok. 650 lat).

[89] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/
[90] Materiał źródłowy: Zarządzenie Nr 21/2019 Wójta Gminy Cewice z dnia 19 lutego 2019 r. w sprawie ustalenia składu i zasad powoływania Gminnej Rady Sportu oraz ustalenia regulaminu jej działania.
[91] Materiał źródłowy: Uchwała Nr XVI/134/2012 Rady Gminy Cewice z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu na terenie Gminy Cewice.

Dodatkowo, do turystyki krajoznawczej można zaliczyć Stolniczkę, wzniesienie mierzące ok. 142,9 m n.p.m. znajdujące się na terenie leśnictwa Uniesin. Ze Stolniczki rozciąga się malowniczy widok na pradolinę rzeki Łeby w tym drogę Słupsk – Lębork.

7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE

Wśród walorów antropogenicznych, na terenie gminy Cewice wyróżnia się zabytki architektury i budownictwa, obszary zabytkowe, zwłaszcza w tym[92]:

- Kościół w Bukowinie P.W. Narodzenia Najświętszej Marii Panny;
- Kościół pod wezwaniem Michała Archanioła w Łebuni;
- Dwór i park w Cewicach z XIX w.;
- Pałac i park w Łebuni;
- Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej w Siemirowicach, ślady osady z okresu kultury łużyckiej i wczesno – średniowiecznej;
- Ślady osady – siedliska ludności pomorskiej w Unieszynie;
- Cmentarzysko z okresu kultury łużyckiej w Unieszynku;
- Cmentarzysko płaskie ludności kultury pomorskiej i głaz narzutowy w Maszewie;
- Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi w Popowie.

Ryc. 37 Kościół w Bukowinie p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny
Materiał źródłowy: https://cewice.pl/

Do walorów antropogenicznych uznać można także działalność Gminnego Centrum Kultury w Cewicach i świetlic wiejskich, w tym poprzez organizację licznych wydarzeń i imprez integrujących mieszkańców i turystów (opis szczegółowy w rozdz. 6.2.).

Warto zaznaczyć, że na obszarze gminy Cewice znajduje się szereg obiektów rekreacyjno-sportowych, w tym boiska sportowe, które przyczynić się mogą do wzrostu ruchu turystycznego.

[92] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/, https://www.powiat-lebork.com/

Ponadto za atrakcje turystyczne można uznać trasy turystyczne czy ścieżki edukacyjne przebiegające przez teren gminy[93]:

- Zielony Szlak Turystyczny (PM-164) z krajobrazów młodoglacjalnych Czarna Dąbrówka – Mikorowo – Lębork – Łeba;
- Czarny Szlak Turystyczny (PM-1605s) Karwickie Źródliska;
- Szlak Konny w Błękitnej Krainie;
- Ścieżka edukacyjno-przyrodnicza „Dąb Świętopełk";
- Ścieżka edukacyjna "Poznajmy Mieszkańców Lasu" w Maszewie Lęborskim;
- Ścieżka edukacyjna "Kamienne Opowieści Siemirowic".

Dodatkowo przez teren gminy przebiega kilka wyznaczonych tras rowerowych o znaczeniu lokalnym, ale również regionalnym i międzyregionalnym. (szerszy ich opis w podrozdziale 2.3.3.).

7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI

Gminną bazę noclegową tworzą wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające nocleg poza miejscem zamieszkania, do których należą m.in. pałac, miejsca noclegowe w zajazdach gastronomicznych, miejsca noclegowe prywatne, gospodarstwa agroturystyczne oraz kamping i pole namiotowe. Wśród obiektów bazy noclegowej na terenie gminy możemy zaliczyć m.in. [94]:

- Pałac w Łebuni, wraz z restauracją;
- Pole biwakowe w Krępkowicach przy jez. Brody;
- Gospodarstwo agroturystyczne w Bukowinie;
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Zagroda pod Strzechą" w Krępkowicach;
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Agroturystyka przy ogrodzie" w Bukowinie.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów, takie jak restauracje, kawiarnie, bary, punkty gastronomiczne. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg i szlaków komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się po obszarze gminy przez potencjalnych turystów. Do bazy komunikacyjnej gminy Cewice zalicza się:

- sieć dróg publicznych, w tym drogi wojewódzkie nr 212 i nr 214, drogi powiatowe oraz gminne;
- przystanki autobusowe;
- drogi rowerowe.

Do bazy towarzyszącej zalicza się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną opisano we wcześniejszej części (rozdz. 7.1.). Ponadto w zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, sieć energetyczna) oraz społeczna (przychodnie, apteki, biblioteka, poczta).

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie wyżej wymienione formy i obiekty pod warunkiem, że są one związane z gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne (np. w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego) oraz w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego.

Ponadto gmina Cewice od 2018 roku wchodzi w skład Lokalnej Organizacji Turystycznej „Ziemia Lęborska – Łeba". Głównym zadaniem organizacji jest podejmowanie wszelkich działań mających na

[93] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/
[94] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/

celu promocję ziemi lęborskiej oraz – szerzej – województwa pomorskiego, a także integrację środowiska branży turystycznej regionu.

7.3. WNIOSKI

- **Stosunkowo liczne obiekty sportowo-rekreacyjne (boiska sportowe, siłownie zewnętrzne, place zabaw w wielu miejscowościach).**
- **Obecność klubów sportowych na terenie gminy.**
- **Funkcjonująca Gminna Rada Sportu.**
- **W dalszym ciągu niedostatecznie rozbudowana oferta turystyczna poza okresem wakacyjnym.**
- **Sprzyjające walory przyrodnicze, wykazujące potencjał do rozwoju funkcji sportowo-turystycznej.**
- **Atrakcyjna oferta szlaków turystycznych.**
- **Walory antropogeniczne, zwłaszcza kulturowe (zabytkowe kościoły, cmentarzyska, zespoły dworsko-pałacowe).**
- **Występująca baza noclegowa i gastronomiczna (pałac, pole biwakowe, gospodarstwa agroturystyczne), w dalszym ciągu z dużym potencjałem do rozwoju.**
- **Niski udział wydatków gminy na rozwój turystyki.**
- **Członkostwo w Lokalnej Organizacji Turystycznej promującą kulturę regionu.**

8 PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE

8.1.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wprowadza nowe przepisy dotyczące hierarchii dokumentów planistycznych w gminach w Polsce. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zastąpione zostaną przez plany ogólne gmin (które stanowić będą, w odróżnieniu od studiów, akty prawa miejscowego) oraz przez strategie rozwoju (zwłaszcza w zakresie ustaleń dotyczących polityki rozwoju). Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują ważność do końca 2025 r. lub do uchwalenia planu ogólnego gminy.

W chwili obecnej obowiązującym, nadrzędnym dokumentem planistycznym pozostaje nadal Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, przyjęte Uchwałą nr XVIII/165/2020 Rady Gminy Cewice z dnia 18 czerwca 2020 r. Dokument zawiera generalne zasady zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się w kreowaniu polityki przestrzennej. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi natomiast wiążącą wytyczną (podstawę) do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium, co do zasady definiuje kierunki polityki przestrzennej gminy w zakresie:
- zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów, tym wynikające z audytu krajobrazowego;
- zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone z zabudowy;
- obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rozwoju komunikacji;
- rozwoju systemów infrastruktury technicznej;
- obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego;
- obszarów do objęcia miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwania się mas ziemnych;
- obiektów lub obszarów dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszarów pomników zagłady i ich stref ochronnych;
- obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszarów zdegradowane;
- granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

Zgodnie z zapisami obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice wynika, że istniejąca struktura przestrzenna opiera się na zmianach w dziedzinach takich jak: ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego, sfera gospodarczo–społeczna oraz z zakresu inżynierii technicznej i komunikacji. Szczegółowe kierunki przekształceń w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów zostały przypisane do wyznaczonych 7 stref polityki przestrzennej:
- strefy centralno-gospodarczej „A”,
- strefy rekreacyjno-wypoczynkowej „B”,
- strefy rolnej „C”,

- strefy leśno-rolnej „D”,
- strefy leśno-turystycznej „F”,
- strefy leśnej „G”,
- strefy specjalnej „H”.

Ponadto w ramach stref polityki przestrzennej wyznaczono obszary funkcjonalno-przestrzenne o charakterze inwestycyjnym i przyrodniczym, dla których określono szczegółowe zasady dotyczące przeznaczenia, zabudowy, zagospodarowania oraz użytkowania:

- obszary inwestycyjne:
  - *osadnicze „M” – obejmujące zwarte układy zabudowy wsi lub większe skupiska siedlisk oddalone od wsi o funkcji mieszkaniowej wraz z zabudową inwentarską i z usługami podstawowymi oraz ogólnospołecznymi np. z zakresu ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury i kultury fizycznej, administracji publicznej;*
  - *produkcyjne „P” o funkcji produkcyjnej związanej z przetwórstwem rolnym, hodowlą, a także składów, magazynów, obiektów handlu i usług,*
  - *rekreacyjne „R” o funkcji związanej z turystyką, sportem, rekreacją (również rekreacją indywidualną); usługi handlu dopuszczone wyłącznie jako uzupełniające i związane z obsługą funkcji podstawowej,*
  - *energetyki odnawialnej „E” – obejmujące obszary dopuszczalnego rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW z odnawialnych źródeł wraz ze strefami ochronnymi (ogniwa fotowoltaiczne, biogazownie, elektrownie wodne);*
- obszary przyrodnicze:
  - *obszary lasów – stanowiące leśną przestrzeń produkcyjną,*
  - *obszary upraw rolnych – stanowiące rolniczą przestrzeń produkcyjną,*
  - *zieleni otwartej obejmujące łąki, pastwiska, wody powierzchniowe,*
  - *tereny zadrzewień i zakrzewień.*

8.1.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Uregulowane zasady zagospodarowania przestrzennego posiadają niektóre fragmenty miejscowości, które obejmują obszar 2 042 ha, co stanowi 10,9% całkowitej powierzchni gminy.[95]

Na terenie gminy obowiązują aktualnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjęte lub zmienione następującymi uchwałami[96]:

- Uchwała nr XXXVII/313/2022 Rady Gminy Cewice z dnia 27 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Cewice I;
- Uchwała nr XXXIV/377/2018 Rady Gminy Cewice z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Cewice w gminie Cewice;
- Uchwała nr XXXII/362/2018 Rady Gminy Cewice z dnia 8 maja 2018 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla trasy kanalizacji sanitarnej w gminie Cewice (Oskowo-Cewice, Bukowina-Łebunia, Łebunia-Osowo);
- Uchwała nr XXVII/316/2017 Rady Gminy Cewice z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości ŁEBUNIA;

[95] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.
[96] Materiał źródłowy: Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego, https://edziennik.gdansk.uw.gov.pl/ oraz Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Cewicach https://bip.cewice.pl/

- Uchwała nr XXXVI/322/2014 Rady Gminy Cewice z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Bukowina w gminie Cewice;
- Uchwała nr XXXI/192/09 Rady Gminy Cewice z dnia 23 września 2009 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Bukowina;
- Uchwała nr XXIX/172/09 Rady Gminy Cewice z dnia 28 maja 2009 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Bukowina;
- Uchwała nr XXVII/159/2009 Rady Gminy Cewice z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu m. Cewice tzw. „POD LASEM";
- Uchwała nr XXXVI/259/2006 Rady Gminy Cewice z dnia 6 kwietnia 2006 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla trasy kanalizacji sanitarnej w gminie Cewice (Oskowo – Cewice, Bukowina – Łebunia, Łebunia – Osowo);
- Uchwała nr XXXI/230/05 Rady Gminy Cewice z dnia 30 listopada 2005 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości BUKOWINA;
- Uchwała nr XVIII/138/04 z dnia 26 sierpnia 2004 Rady Gminy Cewice w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice dla terenu odzysku i unieszkodliwiania odpadów w obrębie ewidencyjnym Oskowo;
- Uchwała nr XI/82/03 Rady Gminy w Cewicach z dnia 15 października 2003 roku w sprawie uchwalenia zmiany ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice – uchwała Rady Gminy Cewice nr V/28/93 z dnia 19 lipca 1993 r. dla terenu infrastruktury Międzygminnego Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Oskowie;
- Uchwała nr IX/65/03 Rady Gminy Cewice z dnia 17 czerwca 2003 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki Nr 177 w miejscowości Cewice;
- Uchwała Rady Gminy Cewice nr XL/268/01. z dnia 28 września 2001 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Cewice „Bukowina-Letnisko" zmieniającego ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice;
- Uchwała nr IX/52/99 Rady Gminy w Cewicach z dnia 9 września 1999 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego gminy Cewice uchwalonego uchwałą nr V/28/93 z dnia 19 lipca 1993 roku przez Radę Gminy w Cewicach w obszarze obejmującym fragment działki nr 102L na terenie Leśnictwa Okalice w miejscowości Osowo Lęborskie;
- Uchwała nr X/66/96 Rady Gminy w Cewicach z dnia 30 sierpnia 1996 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części działki nr 61/8 położonej w miejscowości Maszewo Lęborskie dla lokalizacji oczyszczalni ścieków produkcyjnych Kaszubskiej Wytwórni Drożdży "POLMOS".

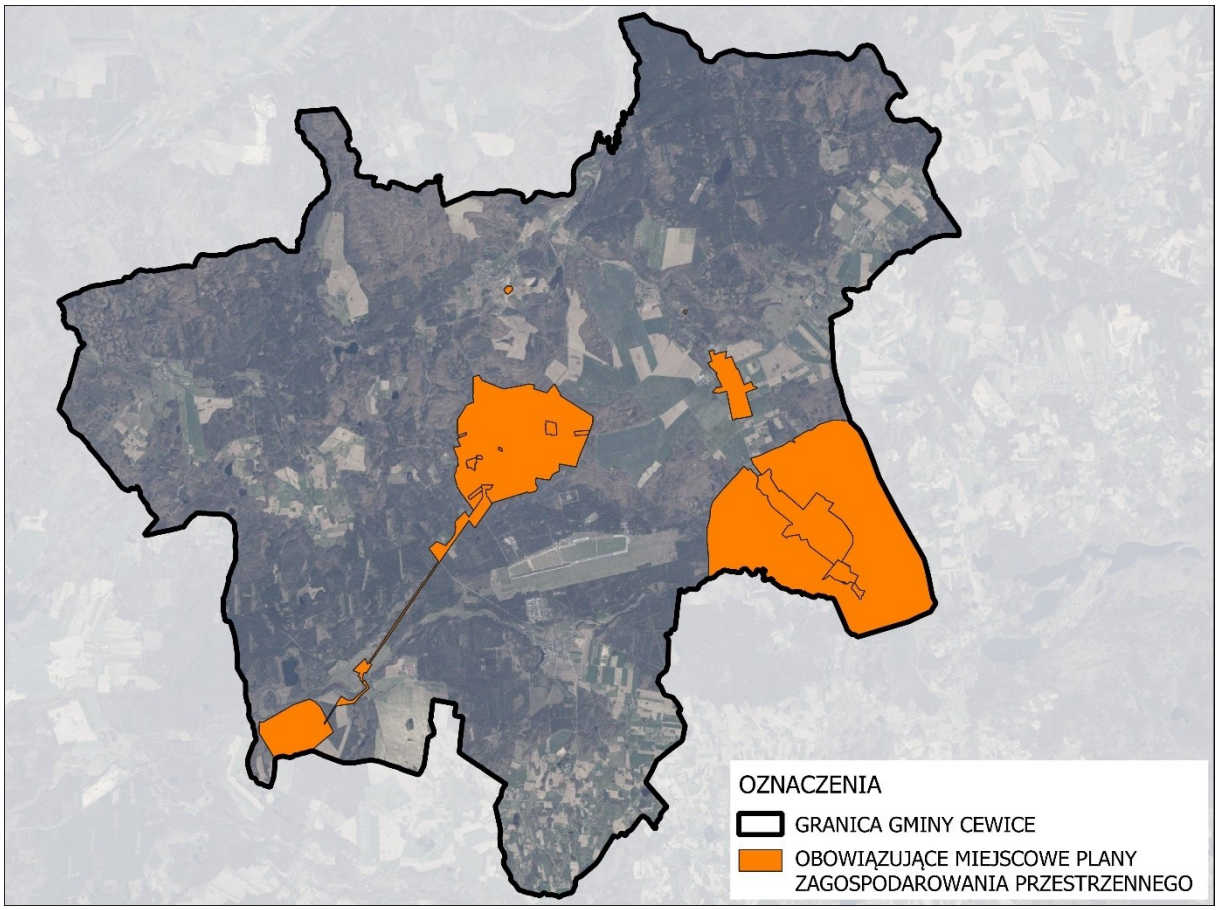

Ryc. 38 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze wskazaniem aktualności na terenie gminy
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie https://cewice.e-mapa.net/wykazplanow/

8.1.3. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

W obszarach nie objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego realizacja inwestycji możliwa jest po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dynamika liczby wydawanych decyzji na przestrzeni lat przedstawia się następująco:

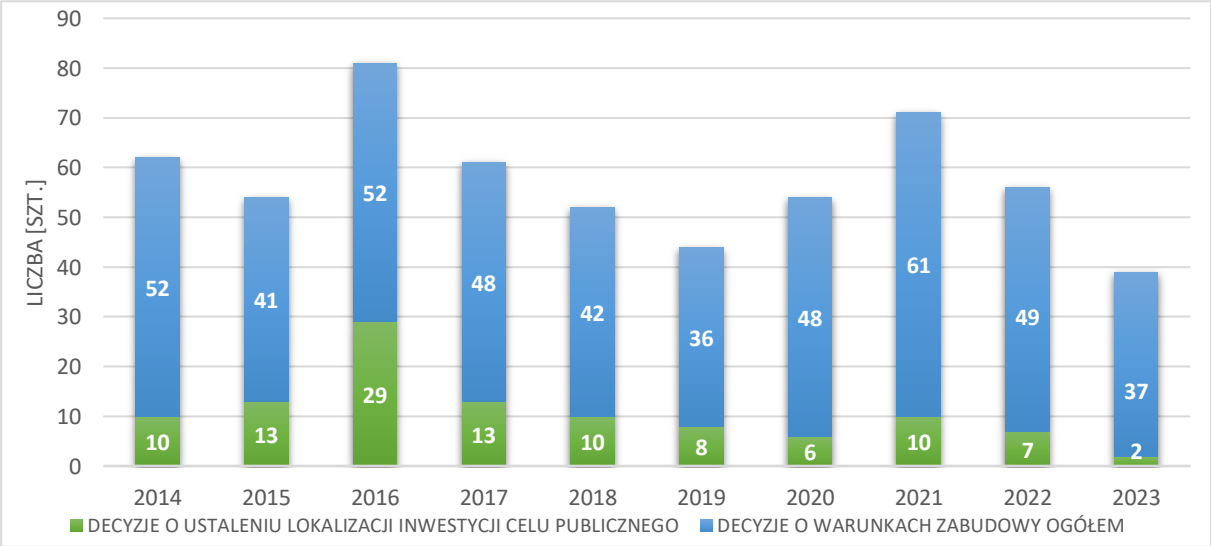

Ryc. 39 Wydane w gminie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Średnio w analizowanych latach wydanych zostało ok. 57 decyzji/rok, z czego ok. 46 decyzji wz/rok i 11 decyzje icp/rok. W 2023 roku wydano 2 decyzje o ustaleniu lokalizacji celu publicznego oraz 37 decyzji o warunkach zabudowy, z czego 34 dotyczyło budownictwa jednorodzinnego, a 3 innych projektów.[97]

8.2. STRUKTURA OSADNICZA

Najistotniejszym i najbardziej zaludnionym ośrodkiem funkcjonalnym jest siedziba gminy, miejscowość Cewice. W obrębie Cewic skupiają się funkcje administracyjne, edukacyjne, kulturowe, handlowo-gospodarcze oraz mieszkaniowe i rolnicze. Ponadto świadczone są usługi medyczne i ochrony zdrowia, lecznica zwierząt, a także znajdują się obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym. Miejscowość odznacza się zwartym charakterem istniejącej zabudowy z przeważającą zabudową mieszkaniową jednorodzinną.

Za „ośrodki wspomagające" uznano miejscowości odznaczające się najwyższym zaludnieniem (zaraz po Cewicach) oraz miejscowości wspomagające „centrum funkcjonalne" na tle turystyczno-wypoczynkowym, edukacyjnym, kulturowym, handlowo-gospodarczym czy mieszkaniowo-rolniczym, tj.: Siemirowice, Maszewo Lęborskie, Bukowina, Łebunia, Pieski i Osowo Lęborskie. Ponadto miejscowość Siemirowice wspomaga na tle bezpieczeństwa obywateli.

Pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcje rolnicze i mieszkalne oraz odznaczają się niskim lub bardzo niskim stopniem zaludnienia i przeważnie rozproszoną zabudową.

8.3. REWITALIZACJA

Według ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Gmina Cewice aktualnie nie posiada Gminnego Programu Rewitalizacji, jednakże sugerowane jest podjęcie działań mających na celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego.

8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) stanowią formę współpracy, w ramach której partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw będą wspólnie przeprowadzać projekty finansowane z Funduszy Europejskich. Ponadto celem wdrażania instrumentu ZIT jest również budowanie partnerstwa i współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego oraz wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Związkami ZIT zarówno w poszczególnych województwach, jak i na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Istotne jest także wspieranie rozwoju kompetencji samorządu

[97] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

terytorialnego niezbędnych do przygotowania i wdrażania strategii, w tym strategii ZIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego.

W ramach ZIT możliwe są następujące formy partnerstwa[98]:

- stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego;
- porozumienie międzygminne;
- związek międzygminny, powiatowy lub powiatowo-gminny;
- związek metropolitalny województwa.

Regionalne Inwestycje Terytorialne (RIT) stanowią element wdrażania funduszy europejskich, dzięki którym część środków pozostawiona jest w zarządzaniu związków lokalnych samorządów.

W rozdziale 1.4. wskazano, że gmina Cewice wchodzi w skład stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk Gdynia (OMGGS), które zrzesza 61 samorządów z województwa pomorskiego. Część z tych jednostek tworzy Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Gmina Cewice nie wchodzi w skład Związku ZIT, należy do pozostałych powiatów członkowskich OMGGS. Podstawą realizacji inwestycji w ramach ZIT jest Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030. Przyjęta Strategia pozwala samorządom ubiegać się o środki europejskie w wysokości blisko 1,3 mld zł, m.in. z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza.[99]

Ponadto, dokument ten określa wizję i misję rozwoju obszaru metropolitalnego do 2030 r. oraz wskazuje cele i działania, których realizacja ma pozwolić na urzeczywistnienie tej wizji. Cele operacyjne strategii obejmują także cele dotyczące realizacji instrumentu ZIT. Cele ZIT są jednak tylko częścią priorytetów rozwojowych OMGGS. Oznacza to, że tylko część działań w ramach celów operacyjnych Strategii ponadlokalnej będzie realizowanych poprzez instrument ZIT, który dotyczy wybranych kwestii: [100]

- dotyczących klimatu i energii,
- w zakresie mobilności,
- społecznych.

[98] Materiał źródłowy: Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
[99] Materiał źródłowy: https://www.metropoliagdansk.pl/
[100] Materiał źródłowy: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030, 2015.

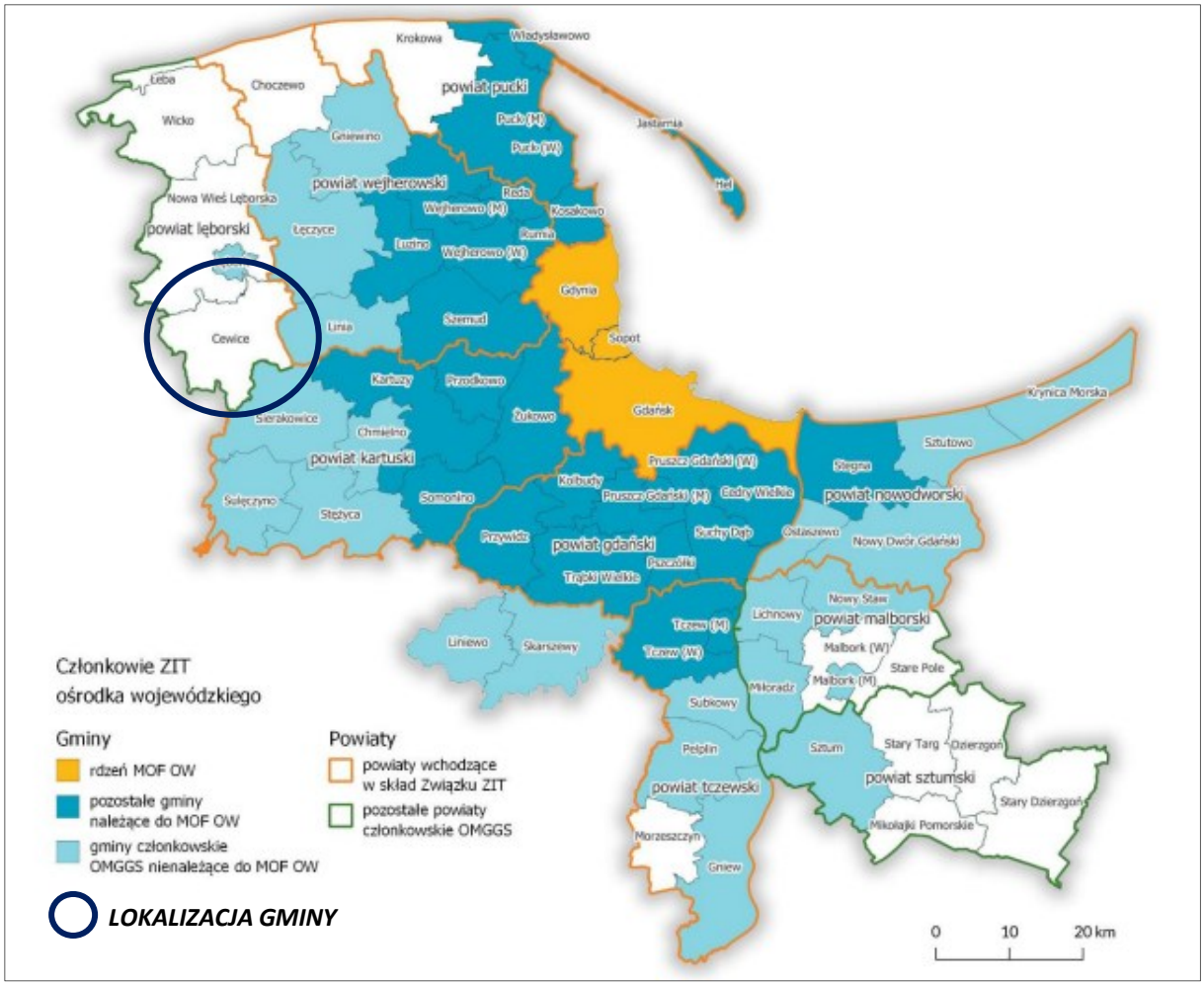

Ryc. 40 Położenie gminy na tle Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz obszaru gmin wchodzących w skład Związku ZIT

Materiał źródłowy: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot , Mapa 1: Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz wskazanie obszaru gmin wchodzących w skład Związku ZIT.

8.5. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONAREGIONALNYM

W obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (2016 r.) zostały określone obszary funkcjonalne województwa, które stanowią narzędzie wspomagające do sfomułowania polityki przestrzennej województwa. W Planie zostały określone poszczególne obszary funkcjonalne:

- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego Trójmiasta;
- miejskie obszary funkcjonalne:
  - ośrodka regionalnego Słupska,
  - ośrodków subregionalnych: Bytowa, układu bipolarnego Chojnice-Człuchów, Kościerzyny, Kwidzyna, Lęborka, układu bipolarnego Malbork-Sztum, Starogardu Gdańskiego;
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej:
  - Strefa Przybrzeżna,
  - Żuławy;
- obszary funkcjonalne o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych:
  - Światowy Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie,
  - Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną - Kółko Raduńskie;

- obszary funkcjonalne o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług:
  - Środkowe Pomorze,
  - Wschodnie Powiśle;
- obszar funkcjonalny kształtowania warunków przestrzennych dla rozwoju strategicznych funkcji gospodarczych - Obszar Funkcjonalny Rozwoju Energetyki Jądrowej.

Obszar gminy Cewice położony jest poza granicami wyznaczonych obszarów funkcjonalnych.

8.6. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zgodnie z ustaleniami obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (2016 r.) na terenie gminy Cewice, planowane są następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki;
- Powiększenie lub uzupełnienie sieci parków krajobrazowych, chroniących cenne obszary przyrodniczo-krajobrazowe, mających znaczenie dla ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony funkcji łączności ekologicznej;
- Optymalizacja regionalnego systemu obszarów chronionych, z założeniem wykonania oceny stopnia zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych i weryfikacji granic oraz zwiększenia w nim udziału obszarów, obiektów przyrodniczych i krajobrazów szczególnie cennych (priorytetowych, unikatowych, reprezentatywnych) i terenów pełniących funkcję korytarzy ekologicznych, w tym weryfikacja sieci obszarów chronionego krajobrazu [przedsięwzięcie zrealizowane].

Ponadto, zgodnie z Planem rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+, planowana jest:

- przebudowa i rozbudowa odcinku drogi nr 214 Maszewo Lęborskie – Sierakowice;
- przebudowa i rozbudowa odcinku drogi nr 212 Osowo Lęborskie – Czarna Dąbrówka;
- przebudowa i rozbudowa odcinku drogi nr 214 Lębork - Maszewo Lęborskie.

8.7. WNIOSKI

! Obecność obiektów i obszarów wymagających poprawy estetyki zainwestowania.

! W dalszym ciągu stosunkowo niski stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (10,9%) – oparcie części inwestycji budowlanych, publicznych i prywatnych, na doraźnych decyzjach administracyjnych wz/icp.

! Zwarta struktura przestrzenna zabudowy znacznej części miejscowości, w tym miejscowości Cewice.

9 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

9.1. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Zadania własne gminy w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty w ramach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także ochrony przeciwpożarowej wskazane są w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Na bezpieczeństwo publiczne wpływa ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych.

Podmioty które są odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Cewice to Wójt, Policja, Ochotnicza Straż Pożarna i Straż Leśna. W miejscowości Cewice, przy Osiedlu Na Wzgórzu 35, znajduje się posterunek policji, natomiast najbliższa Komenda Powiatowa Policji ma swoją siedzibę w Lęborku.[101]

Na terenie gminy Cewice zadania w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, realizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, wyposażone są w podstawowy sprzęt ratownictwa przeciwpożarowego, w tym:[102]

- OSP Cewice;
- OSP Łebunia;
- OSP Pieski.

9.1.1. JEDNOSTKI WOJSKOWE

Na terenie gminy Cewice znajdują się jednostki wojskowe, związane z infrastrukturą wojskową i obronną. W pobliżu miejscowości Siemirowice funkcjonuje 44. Baza Lotnictwa Morskiego, która jest jednym z kluczowych obiektów wojskowych w regionie. Baza ta odgrywa istotną rolę w systemie obronnym Polski, a jej działalność koncentruje się na operacjach lotniczych Marynarki Wojennej. [103]

Struktura 44. BLM przyjmuje wyróżniającą nazwę „Kaszubsko-Darłowska", która obejmuje dwie główne grupy lotnicze: [104]

- Grupa Lotnicza Siemirowice (przyjmuje nazwę „Kaszubska"): Stacjonują tu samoloty patrolowo-rozpoznawcze M28B Bryza, wykorzystywane do zadań patrolowych, rozpoznawczych oraz monitoringu ekologicznego;
- Grupa Lotnicza Darłowo (przyjmuje nazwę „Darłowska"): Zlokalizowana w Darłowie, skupia się na operacjach z udziałem śmigłowców, takich jak Mi-14PŁ do zwalczania okrętów podwodnych oraz W-3WARM Anakonda do misji ratowniczych.

Baza Lotnictwa Morskiego (44. BLM) w Siemirowicach dysponuje infrastrukturą socjalno-wojskową, która obejmuje m.in.: [105]

- lotnisko z pełnym zapleczem bojowym, eksploatacyjnym i szkoleniowym;
- osiedle mieszkaniowe, zarządzane przez Agencję Mienia Wojskowego (AMW), która odpowiada za dystrybucję zasobów mieszkaniowych dla personelu wojskowego i ich rodzin.

[101] Materiał źródłowy: https://lebork.policja.gov.pl/
[102] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/inne-wpisy/ochotnicze-straze-pozarne/
[103] Materiał źródłowy: https://www.wojsko-polskie.pl/
[104] Materiał źródłowy: https://www.jednostki-wojskowe.pl/
[105] Materiał źródłowy: https://polot.net/pl/lotnisko-w-siemirowicach-2021r-962, https://amwkwatera.pl/obiekt/mieszkania-amw-siemirowice/

Kompleks wojskowy znajduje się na terenie zamkniętym (K-6068 Siemirowice).[106] W celu ochrony obiektów przed niekorzystnym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, wyznaczone zostały strefy ochronne, w których obowiązują ograniczenia dotyczące zabudowy i zagospodarowania terenu.

9.2. PRZESTĘPCZOŚĆ

Na terenie gminy Cewice zaobserwowano niewielki spadek przestępczości na przestrzeni ostatnich lat (zob. tabela poniżej). Biorąc pod uwagę charakter popełnianych przestępstw wynika, iż przeważają przestępstwa o charakterze kryminalnym oraz przeciwko mieniu.

Tab. 26 Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Cewice w latach 2013-2022*

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LICZBA PRZESTĘPSTW	209	189	175	149	152	203	145	140	147	180

*brak danych za 2023 r.
Materiał źródłowy: www.polskawliczbach.pl/

W roku 2022 r. stwierdzono 180 przestępstw, co oznacza, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano średnio 24,1 przestępstw. Wskaźnik ten jest wyższy niż średnia dla kraju (22,81) oraz województwa pomorskiego (23,25).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie wynosi ok. 69%, co jest wartością niższą w stosunku do średniej dla kraju (ok. 71%), lecz wyższą w stosunku województwa pomorskiego (65%)[107]. Najwyższy udział wykrywalności sprawców występuje w przestępstwach drogowych. Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik ten wykazuje tendencje wzrostową:

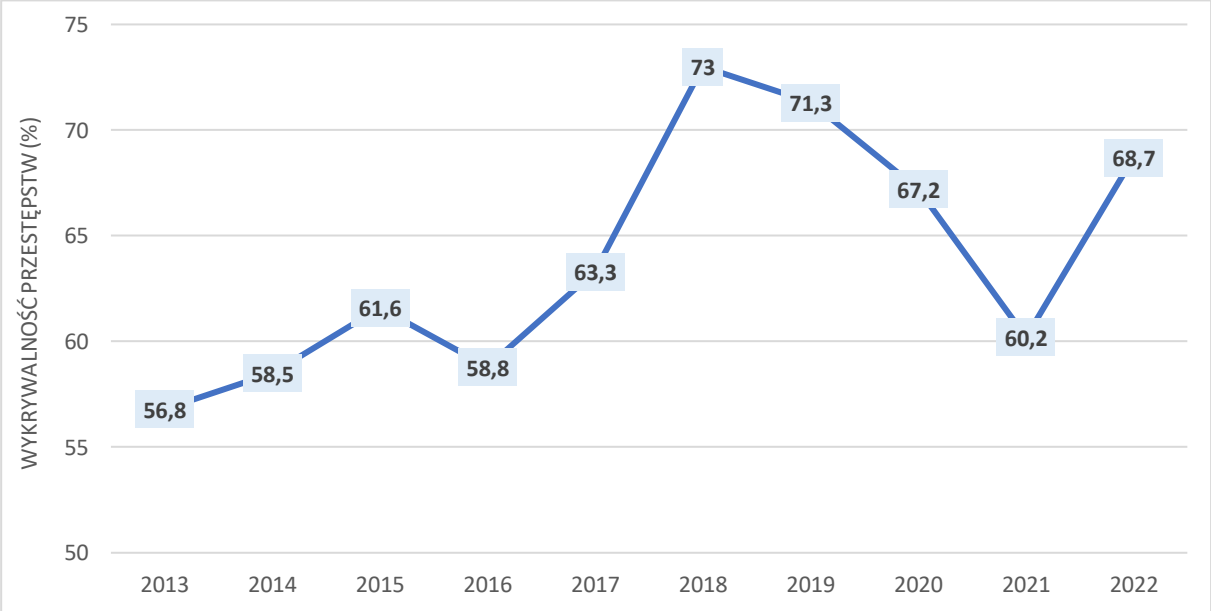

Ryc. 41 Wykrywalność sprawców popełnionych przestępstw w gminie w Cewice w latach 2013-2022
Materiał źródłowy: https://www.polskawliczbach.pl/

Powyższe dane świadczą o zwiększającym się poziomie bezpieczeństwa na terenie gminy Cewice.

[106] Zgodnie z decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 148/MON z dnia 20 lipca 2017r, tereny zamknięte resortu obrony narodowej (związane z lotniskiem wojskowym) obejmują działki zlokalizowane w Łebunii, Cewicach i Oskowie.
[107] Materiał źródłowy: https://www.polskawliczbach.pl/

9.3. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, wynikające z położenia geograficznego, dotyczyć mogą przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka, a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

9.3.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w gminie Cewice jest tzw. emisja powierzchniowa związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana jest spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych kotłach oraz nierzadko, spaleniem odpadów. Zagrożenie dodatkowo potęgują okresy niekorzystnych warunków klimatycznymi w okresie zimowym (długotrwałe okresy chłodu lub ekstremalnie niskie temperatury).

Zagrożeniem dla powietrza atmosferycznego jest także tzw. emisja liniowa, związana z transportem samochodowym i emisją spalin. Zagrożenie to uzależnione jest od charakterystyki ruchu, rodzaju pojazdów i stosowanego w nich paliwa oraz rodzaju i jakości nawierzchni tras. Na terenie gminy Cewice najbardziej zagrożone emisją liniową są tereny mieszkaniowe, przez które przebiegają drogi o relatywnie największym nasileniu ruchu pojazdów silnikowych, tzn. dróg wojewódzkich. Zagrożenie w wyraźnie mniejszym stopniu dotyczy także dróg powiatowych i gminnych.

Stosunkowo niewielkie jest zagrożenie tzw. emisją punktową. Ten rodzaj emisji związany jest z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi (odprowadzającymi substancje do powietrza za pośrednictwem emitorów w sposób zorganizowany), a na terenie gminy Cewice nie występują zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska.

Ponadto jako potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza można wskazać zagrożenia naturalne, związane z procesami i zagrożeniami przyrodniczymi takimi jak np. pożary lasów, erozja gleb, pylenie z terenów zielonych.

9.3.2. ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU

Problematyka zmian klimatu stanowi jeden z kluczowych aspektów politycznych, społecznych i gospodarczych. Klimat na Ziemi zmieniał się wielokrotne, przechodząc długie okresy zlodowacenia i wyższych temperatur. Od początku XX wieku temperatura na Ziemi zaczęła stopniowo wzrastać, a trend ten utrzymuje się do dzisiaj. Prognozuje się dalszy wzrost średniej temperatury, który z największą intensywnością wystąpi na półkuli północnej, zwłaszcza na obszarach polarnych.

Globalne zmiany klimatyczne zauważalne są także w gminie Cewice. Analizując wybrane lata (2014 r., 2017 r., 2019 r.) można zauważyć, że w porównaniu do okresu wielolecia 1971-2000, w rejonie gminy wystąpiło:

- ocieplenie (wzrostem średniej rocznej temperatury powietrza),
- okresowe zmniejszenie ilości odpadów, w tym wydłużenie okresów suchych,
- coraz częstsze występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w postaci:
  - intensywnych burz i nawałnic,
  - gradobić,
  - huraganowych wiatrów i trąb powietrznych,
- zwiększenie średniego, rocznego usłonecznienia.

Prognozuje się, że postępujące zmiany klimatu będą miał zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki, przy czym dominować będą konsekwencje negatywne[108]:

- do najważniejszych skutków pozytywnych należeć będą m.in.:
  - wydłużenie okresu wegetacyjnego,
  - skrócenie okresu grzewczego,
  - wydłużenie sezonu turystycznego,
- do najważniejszych skutków negatywnych należeć będą m.in.:
  - niekorzystne zmiany hydrologiczne (a co za tym idzie niekorzystny wpływ na różnorodność biologiczną i siedliska przyrodnicze),
  - zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof,
  - nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód,
  - zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza,
  - większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, czy też zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej.

9.3.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM POWODZI

Zgodnie z ustawą Prawo wodne przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,*
- *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,*
- *obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 18, stanowiące działki ewidencyjne,*
- *pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.*

Na terenie gminy Cewice nie występują obszary szczególnie zagrożone powodzią.

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM PODTAPIANIA

Pomimo braku obszarów szczególnie zagrożonych powodzią, w granicach gminy Cewice może dochodzić do zjawiska podtapiania terenu, na które potencjalnie narażone są tereny z płytko zalegającą wodą gruntową, zagłębienia terenu oraz obszary położone w dnach doliny rzecznych. Zjawisko to może być spowodowane przede wszystkim przez opady atmosferyczne lub gwałtowne topnienie dużej ilości pokrywy śnieżnej. Podtopienia mogą również wystąpić na skutek wahań poziomu wody gruntowej. W większości przypadków cykliczne, najczęściej wiosenne, podwyższone stany wód nie powodują strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone lub grunty orne. Ponadto znaczna część obszaru Gminy położona jest w zasięgu zwartych kompleksów leśnych, które znacząco minimalizują ryzyko wystąpienia podtopień. Relatywnie najbardziej narażone na zjawisko podtopień (od wód gruntowych) są obszary zlokalizowane w pobliżu przebiegającej sieci rzecznej, zwłaszcza rzeki Bukowina, co uwarunkowane jest ukształtowaniem terenu, warunkami podłoża i płytkim zaleganiem zwierciadła wody podziemnej.

[108] Materiał źródłowy: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

9.3.4. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

Zjawisko ruchów masowych związane jest przede wszystkim z budową geologiczną, warunkami geomorfologicznymi oraz czynnikami inicjującymi. Na ich rozwój wpływ mają intensywne opady atmosferyczne, infiltracja wód opadowych i roztopowych, erozja zboczy dolin i wąwozów, a także działalność antropogeniczna. Obszarem predysponowanym do występowania ruchów masowych jest zazwyczaj obszar, w którym uwarunkowania geologiczno-geomorfologiczne nie wykluczają rozwoju takich procesów w przyszłości[109].

Z uwagi na charakter rzeźby terenu, w tym stosunkowo duże zróżnicowanie form geomorfologicznych w granicach gminy Cewice występują różne klasy spadków terenowych (szer. w rozdz. 5.1.1).

Występują zarówno powierzchnie płaskie lub lekko faliste (na północy przebiega pasmo wzgórz czołowomorenowych, a na południu rozpościera się lekko sfalowane pole sandrowe), jak i powierzchnie urozmaicone, o spadkach przekraczających 15° (szczególnie w północnej części gminy w rejonie dolin rzecznych). Nie mniej należy zaznaczyć, iż w ujęciu generalnym na terenie gminy dominują obszary, na których nachylenie stoków nie przekracza 5-10°.

Jednocześnie, na obszarze gminy Cewice znajdują się osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. Występują one w okolicy miejscowości: Unieszyno, Osowo Lęborskie oraz Osowiec (przy północnej granicy gminy).

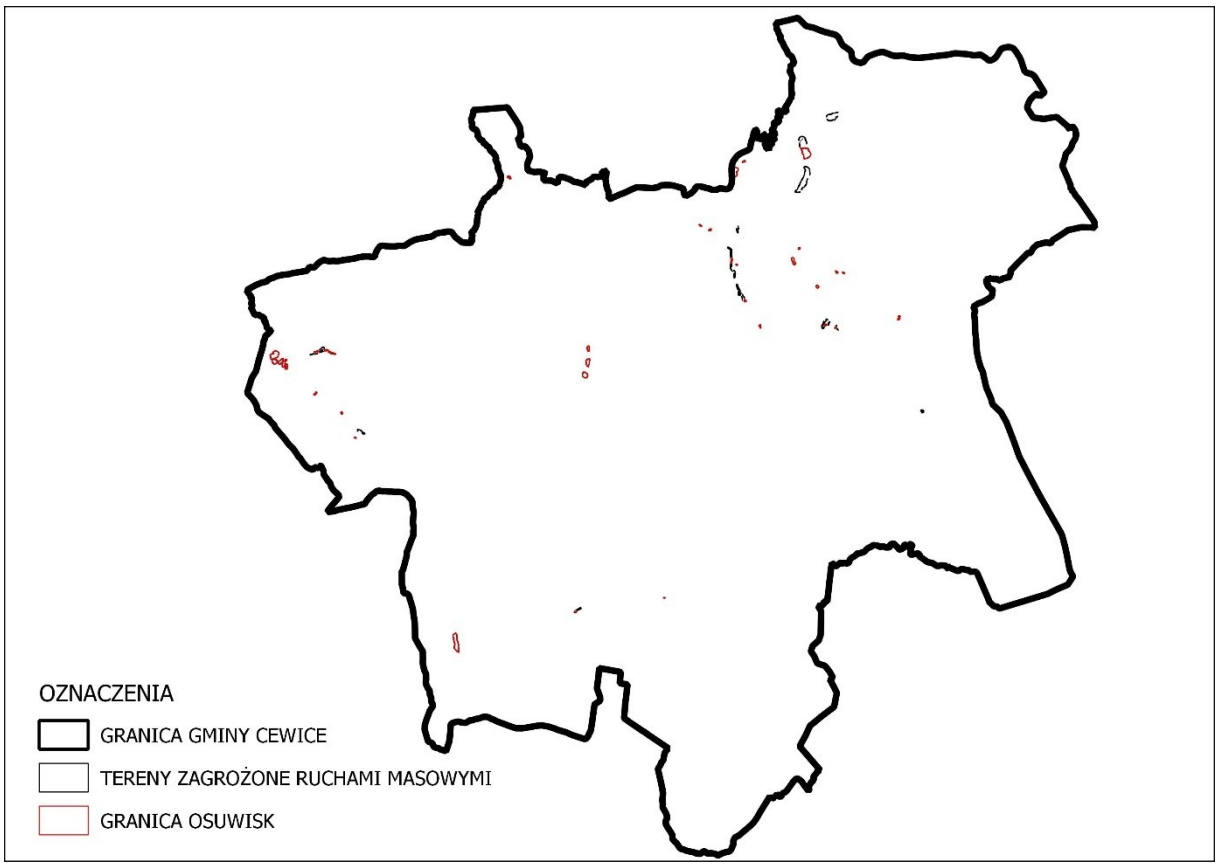

Ryc. 42 Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi zlokalizowane na terenie gminy
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowy Instytut Geologiczny (PIG, SOPO - System Osłony Przeciwosuwiskowej)

Ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych może wzrosnąć, gdy stoki te nie będą porośnięte roślinnością w wystarczającym stopniu. Korzenie drzew przytrzymują bowiem zwietrzeliny skalne,

[109] Za publikacjami Państwowego Instytutu Geologicznego.

uniemożliwiając tym samym ich zsunięcie ze skarp. Istotny wpływ na ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych posiada również budowa geologiczna stoków.

Nie mniej należy podkreślić, iż tereny o wyższych nachyleniach występują w sporej części obszaru gminy. Co więcej, znaczna część tych terenów jest pokryta lasami, które skutecznie ograniczają potencjalne zagrożenia związane z nachyleniem terenu. W związku z powyższym uwarunkowanie to nie będzie w sposób szczególnie znaczący oddziaływać na rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice.

9.3.5. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE

Gmina Cewice w zróżnicowanym stopniu narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy. Wynika to w dużej mierze z aktualnej struktury użytkowania terenu.

Obszary silnie zagrożone zjawiskiem suszy obejmują przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo, gdzie pierwszy poziom wodonośny znajduje się stosunkowo głęboko.

Umiarkowane lub niskie ryzyko wystąpienia suszy obejmuje tereny zwartych kompleksów leśnych, które przeważają powierzchniowo w gminie. Należy nadmienić, iż są to jednocześnie rejony, w których istnieje realne niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru. W przypadku niekorzystnych warunków wietrznych oraz upalnej i bezdeszczowej pogody może dojść do niekontrolowanego rozprzestrzeniania się ognia na większe pałacie lasów. Obszary słabo zagrożone suszą obejmują również rejony dolin rzecznych, jezior oraz terenów, w których stale lub okresowo może gromadzić się woda.[110]

W celu przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie krajowym uchwalony został *Plan przeciwdziałania skutkom suszy* (PPSS). Dokument ten sporządzony został na okres 6 lat (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodne.

Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:
- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Z uwagi na wyżej opisane zagrożenie, obowiązują stosowne plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach.

Panujące długotrwałe susze przyczynić się mogą do przesuszenia runa leśnego oraz ściółki, czego przejawem może być wystąpienie pożaru. Pożary lasów niosą za sobą szereg negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego oraz człowieka (m.in. zniszczenie szaty roślinnej, w tym utrata siedlisk dla wielu gatunków zwierząt, degradacja naturalnego profilu glebowego, emisja dwutlenku węgla). Najbardziej narażone na ryzyko wystąpienia pożaru są kompleksy leśne zlokalizowane na terenach z głęboko zalegającą warstwą wodonośną.

Obszar gminy Cewice w ponad 60% pokryty jest gruntami leśnymi. Niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów leśnych jest zatem znaczne. Do głównych, potencjalnych przyczyn pożarów należy zaliczyć:
- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapałki;
- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych i instalacji;

[110] Materiał źródłowy: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

- wady środków transportu oraz niezachowanie zasad bezpieczeństwa środków transportu;
- wyładowania atmosferyczne oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe jak huragany i silne wiatry;
- podpalenia;
- wypalanie traw.

Na podstawie danych GUS w 2023 roku na terenie gminy Cewice odnotowano łącznie 26 pożarów, z czego 25 sklasyfikowane zostały jako „małe", natomiast 1 jako „duży". Wśród miejscowych zagrożeń wytypowano łącznie 95 zdarzeń, z czego: 38 dotyczyły silnego wiatru, 13 zdarzeń medycznych, 24 zdarzenia w komunikacji oraz 19 zdarzeń związanych z opadem deszczu[111].

9.3.6. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ

Na terenie gminy Cewice nie znajdują się zakłady zakwalifikowane jako potencjalni sprawcy poważnych awarii przemysłowych (zakłady o dużym ryzyku ZDR, zakłady o zwiększonym ryzyku ZZR, zakłady pozostałe PSPA)[112].

Zagrożenie wynikające z wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest stosunkowo niewielkie ze względu na brak dużych zakładów przemysłowych. Funkcjonują tutaj zakłady zajmujące się usługami remontowo-naprawczymi, naprawą samochodów, przeróbką drewna. W przypadku awarii sprzętu lub wystąpienia innych zdarzeń losowych należy przestrzegać obowiązujących przepisów prawa, w tym regulaminów, a także powiadomić odpowiednie służby bezpieczeństwa.

Do ewentualnych zagrożeń zaliczyć można również transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym (substancje ropopochodne, gazy płynne). Przebieg przez teren gminy ważnych szlaków komunikacyjnych (drogi wojewódzkie nr 212 i nr 214) stanowi nie tylko potencjał rozwojowy, ale także zwiększają możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

[111] Materiał źródłowy: Dane GUS: Organizacja państwa i wymiar sprawiedliwości: Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan na 31.12.2023 r.
[112] Materiał źródłowy: www.gios.gov.pl/pl/

9.4. WNIOSKI

- ! Funkcjonujące na terenie gminy podmioty i instytucje zaangażowane w zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zwłaszcza straż pożarna i policja).
- ! Stosunkowo wysoki wskaźnik popełnianych przestępstw.
- ! Wzrost wykrywalności sprawców przestępstw na przestrzeni ostatnich kilku lat.
- ! Występujące okresowo zjawisko niskiej emisji w obszarach zwartej zabudowy i związane z tym okresowe pogarszanie stanu sanitarnego powietrza (w sezonie grzewczym).
- ! Relatywnie czyste powietrze w skali roku, w tym brak dużych, punktowych emitorów zanieczyszczeń.
- ! Brak obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
- ! Obecność osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
- ! Znaczne zagrożenie suszą w części obszaru gminy i związane z nią zagrożenia pożarowe.
- ! Stosunkowo niski poziom zagrożenia poważną awarią przemysłową, ze względu na brak dużych zakładów.
- ! Wystąpienie na odcinku dróg wojewódzkich zagrożeń związanych z zwiększonym hałasem, zanieczyszczeniem powietrza oraz możliwością wystąpienia awarii (transport substancji niebezpiecznych).
- ! Obecność Bazy Lotnictwa Morskiego Marynarki Wojennej.

10 POLITYKA SPOŁECZNA

10.1. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Cewice funkcjonują następujące obiekty związane z ochroną zdrowia[113]:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Cebella-Wieczorek przy Osiedlu na Wzgórzu 35 w Cewicach;
- „Apteka Wrzosowa" przy Osiedlu na Wzgórzu 35 w Cewicach;
- „Twoja Apteka" przy ul. Witosa 42 w Cewicach.

Należy zaznaczyć, że najbliższa stacja pogotowia ratunkowego znajduje się w Lęborku. W przypadku specjalistycznych świadczeń zdrowotnych mieszkańcy gminy również muszą korzystać ze szpitala powiatowego w Lęborku.

W zestawieniu z sąsiednimi gminami, gmina Cewice wypada porównywalnie pod względem wskaźnika zasobności w przychodnie lekarskie. Jedynie miasto Lębork przoduje w tym zestawieniu, osiągając wartość 8 przychodni na 10 tysięcy mieszkańców. Niemniej jednak nie jest to wskaźnik w pełni reprezentatywny, ponieważ Lębork stanowi siedzibę powiatu lęborskiego, co wiąże się z koncentracją obiektów obsługi zdrowia.

Wskaźnik ludności na jedną aptekę ogólnodostępną w gminie Cewice wynosi ok. 3,7 tys. os./aptekę, co stanowi drugi najlepszy wynik wśród gmin sąsiednich, zaraz za gminie Linia, gdzie wskaźnik ten wynosi ok. 3,2 tys./os./aptekę. Natomiast najmniej korzystna sytuacja występuje w gminie Nowa Wieś Lęborska, gdzie na jedną aptekę przypada ok. 13,6 tys. mieszkańców. Ponadto w gminie Czarna Dąbrówka nie ma obecnie apteki - funkcjonuje tam jedynie Punkt Apteczny Centrum Zdrowia. [114]

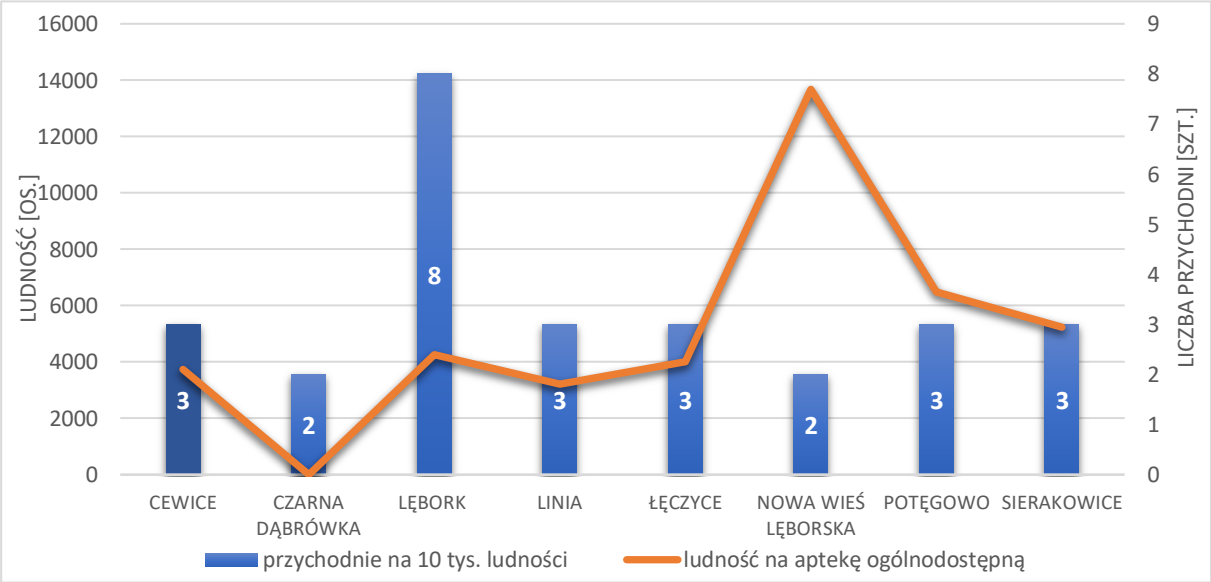

Ryc. 43 Liczba przychodzi na 10 tys. ludności oraz liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w gminie Cewice i gminach ościennych

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

[113] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

[114] Materiał źródłowy: https://www.acz.farm/apteka-czarna-dabrowka,4

Zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne:

1. Poza aptekami obrót detaliczny produktami leczniczymi, z uwzględnieniem art. 71 ust. 1 i 3 pkt 2, mogą prowadzić punkty apteczne.

(…).

3. Punkty apteczne tworzone po dniu wejścia w życie ustawy mogą być usytuowane jedynie na terenach wiejskich, jeżeli na terenie danej wsi nie jest prowadzona apteka ogólnodostępna.

Gmina, w porównaniu do powiatu lęborskiego, województwa pomorskiego oraz kraju, wypada nieco słabiej pod względem liczby przychodni na 10 tysięcy mieszkańców. W powiecie lęborskim i na poziomie krajowym wskaźnik ten wynosi 6 przychodni, natomiast w województwie pomorskim – 5 przychodni. Sytuacja dotyczy również wskaźnika ludności na jedną aptekę ogólnodostępną, gdzie gmina wypada mniej korzystnie w porównaniu do kraju (ok. 3,3 tys. os./aptekę) oraz województwa pomorskiego (ok. 3,6 tys. os./aptekę). Natomiast na tle powiatu lęborskiego gmina wypada bardziej korzystnie, gdzie na jedną aptekę przypada 4,5 tys. mieszkańców.

Można zatem uznać, że dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Cewice jest stosunkowo dobry. Należy nadmienić, iż realizowane są tutaj również usługi rehabilitacji.[115] W przypadku pozostałych lekarzy specjalistów z refundacją NFZ, dostępność jest w dalszym ciągu ograniczona.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat udzielono rokrocznie od ok. 25,6 tys. do ok. 34,8 tys. porad lekarskich, przy czym rok 2020 odznaczył się wyraźnym spadkiem udzielanych porad w stosunku do lat ubiegłych. Mogło to być spowodowane pandemią COVID-19 i mniejszą liczbą zgłoszeń do poradni. Ponadto od 2023 roku są udostępniane dane dotyczące teleporad, zatem w 2023 r. w gminie udzielono niemal 1,5 tys. teleporad lekarskich w podstawowej opiece zdrowotnej.[116]

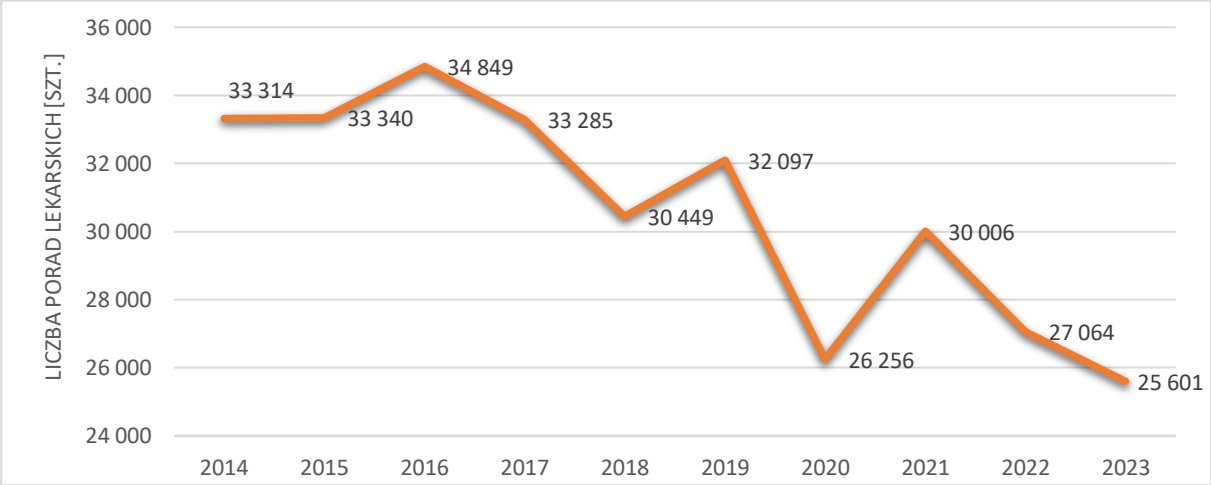

Ryc. 44 Liczba udzielanych porad lekarskich w gminie w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

10.2. POMOC SPOŁECZNA

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż gmina podejmuje szereg działań mających na celu rozwiązywania problemów społecznych, których wymiar strategiczny znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cewice na lata 2023-2031[117], a także bieżąco aktualizowanych programach:

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Cewice na lata 2024-2030 (Uchwała nr LVI/481/2024 Rady Gminy Cewice z dnia 18 marca 2024 r.);
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 (Uchwała nr X/85/2024 Rady Gminy Cewice z dnia 18 grudnia 2024 r.);
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Cewice na rok 2023 (Uchwała nr XLV/389/2023 Rady Gminy Cewice z dnia 6 marca 2023 r.);

[115] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.
[116] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.
[117] Uchwała nr XLVI/397/2023 Rady Gminy Cewice z dnia 11 kwietnia 2023 r.

- Program osłonowy Gminy Cewice „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (Uchwała nr LII/445/2023 Rady Gminy Cewice z dnia 23 października 2023 r.);
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Cewice na lata 2024-2027 (Uchwała nr LIII/451/2023 Rady Gminy Cewice z dnia 29 listopada 2023 r.);
- Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w gminie Cewice na lata 2025-2030 wraz z diagnozą Usług Społecznych (Uchwała nr IX/54/2024 Rady Gminy Cewice z dnia 12 listopada 2024 r.);
- Program Usług Społecznych na lata 2025-2026 (Uchwała nr IX/56/2024 Rady Gminy Cewice z dnia 12 listopada 2024 r.).

Instytucją pomocy społecznej finansowaną z budżetu gminy jest Centrum Usług Społecznych w Cewicach, który aktywnie przeciwdziała wykluczeniu społecznemu. Jednym z najważniejszych celów w/w podmiotu jest udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej m.in. poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń socjalnych, a także doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Tab. 27 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GOSPODARSTWA DOMOWE OGÓŁEM (SZT.)	455	432	403	400	375	360	311	274	276	250
LICZBA OSÓB OGÓŁEM (OS.)	1 553	1 441	1 349	1 286	1 163	1 128	975	809	827	762
ODSETEK MIESZKAŃCÓW (%)	21,1	19,3	17,9	17,0	15,4	14,9	13,2	10,9	11,1	10,2

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

W gminie zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Wartości na przestrzeni ostatnich dziecięciu lat spadły o ponad połowę. W 2023 roku z opieki społecznej skorzystało 250 gospodarstw domowych, co łącznie obejmowało 762 osoby, a odsetek mieszkańców wyniósł ok. 10,2%.

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną są[118]:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym potrzeba ochrony wielodzietności,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- alkoholizm,
- przemoc w rodzinie,
- bezdomność.

W 2023 r. realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym obejmującej udzielanie świadczeń pieniężnych, pomocy usługowej, pomocy rzeczowej i innego rodzaju wsparcia przedstawiało się następująco:

[118] Materiał źródłowy: Strategia Rozwiazywania Problemów Społecznych w Gminie Cewice na lata 2023-2031.

Tab. 28 Świadczenia oraz formy pomocy realizowane w ramach pomocy społecznej w gminie

FORMA POMOCY	PONIESIONE KOSZTY	LICZBA ŚWIADCZDENIOBIORCÓW
Program wspierania rodziny „Asystent rodziny”	13 210 zł	12 rodzin (57 osób)
Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa	48 791 zł	244 rodzin (665 osób)
Pobyt dziecka w pieczy zastępczej	124 148 zł	16 osób
Prace społeczne użyteczne	18 900 zł	5 osób
Wsparcie w ramach „Opieki Wytchnieniowej”	23 842 zł	3 opiekunów
Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”	230 392 zł	11 osób
Usługi opiekuńcze	246 452 zł	12 osób
Program „Opieka 75+”	24 632 zł	3 osoby
Działalność Klubu Seniora i Rodziny	50 134 zł	100 osób
Program „Posiłek w szkole i w domu”	511 110 zł	516 osób
Pomoc w formie zasiłku celowego	300 030 zł	139 rodzin (381 osób)
Działalność terapeuty uzależnień	29 600 zł	19 osób
Jednorazowe świadczenia pieniężne dla obywateli Ukrainy	2 400 zł	8 osób
Świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy	86 520 zł	16 osób

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024.

Na terenie gminy powołany jest Zespół Interdyscyplinarny. Celem zespołu jest przeciwdziałanie problemowi przemocy w rodzinie (od czerwca 2023 r. przemocy domowej) oraz podejmowanie działań interwencyjnych w środowiskach uwikłanych w przemoc. Dodatkowo, od 1998 r. działa Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym “PROMYK”, które kieruje pomoc do osób niepełnosprawnych i chorych w różnym przedziale wiekowym.[119]

Ponadto w gminie funkcjonuje Klub Seniora i Rodziny w Cewicach, którego głównym zadaniem jest integracja i aktywizacja społeczna oraz zaspokajanie potrzeb kulturalno-oświatowych i opiekuńczych osób starszych oraz rodzin z dziećmi.

10.3. MIESZKALNICTWO

Na terenie gminy znajduje się ok. 1,3 tys. budynków mieszkalnych, sama liczba mieszkań wynosi ok. 2,5 tys. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania to 84,5 m^2, co jest wartością wyraźnie wyższą od średniej dla powiatu lęborskiego (78,5 m^2). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie to 28,1 m^2/1 osobę.[120]

Podstawowe wskaźniki dla budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy i powiatu, w poszczególnych latach, zaprezentowano poniżej:

Tab. 29 Gospodarka mieszkaniowa gminy na tle powiatu lęborskiego w latach 2014-2023

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba budynków mieszkalnych										
gmina Cewice	1 073	1 082	1 098	1 117	1 135	1 203	1 255	1 285	1 300	1 321
powiat lęborski	8 294	8 406	8 524	8 634	8 770	9 258	9 405	9 691	9 859	10 050

[119] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/, https://cus.cewice.pl/
[120] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba mieszkań										
gmina Cewice	2 195	2 206	2 222	2 243	2 261	2 288	2 419	2 440	2 455	2 477
powiat lęborski	21 489	21 668	21 906	22 068	22 343	22 634	23 731	24 014	24 404	24 806
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²										
gmina Cewice	77,1	77,5	78,0	78,7	79,5	80,1	83,0	83,4	83,9	84,5
powiat lęborski	75,1	75,5	75,8	76,1	76,5	77,0	77,8	78,0	78,3	78,5
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m²										
gmina Cewice	22,6	22,7	23,0	23,4	23,7	24,2	27,0	27,3	27,6	28,1
powiat lęborski	24,4	24,7	25,1	25,3	25,8	26,4	28,7	29,2	29,9	30,6

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie gminy Cewice:

- sukcesywnie wzrasta liczba mieszkań oraz liczba budynków mieszkalnych;
- systematycznie rosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania;
- systematycznie rosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę.

W porównaniu do gmin ościennych, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na terenie gminy Cewice jest na średnim poziomie, w 2023 roku wartość ta wynosiła 84,5 m². W niniejszym zestawieniu najbardziej korzystnie sytuacja kształtuje się w gminach: Sierakowice, Linia i Nowa Wieś Lęborska, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przekracza 100 m². Najgorzej sytuacja przedstawia się w gminie Potęgowo (76,8 m²) oraz w mieście Lębork (66 m²).

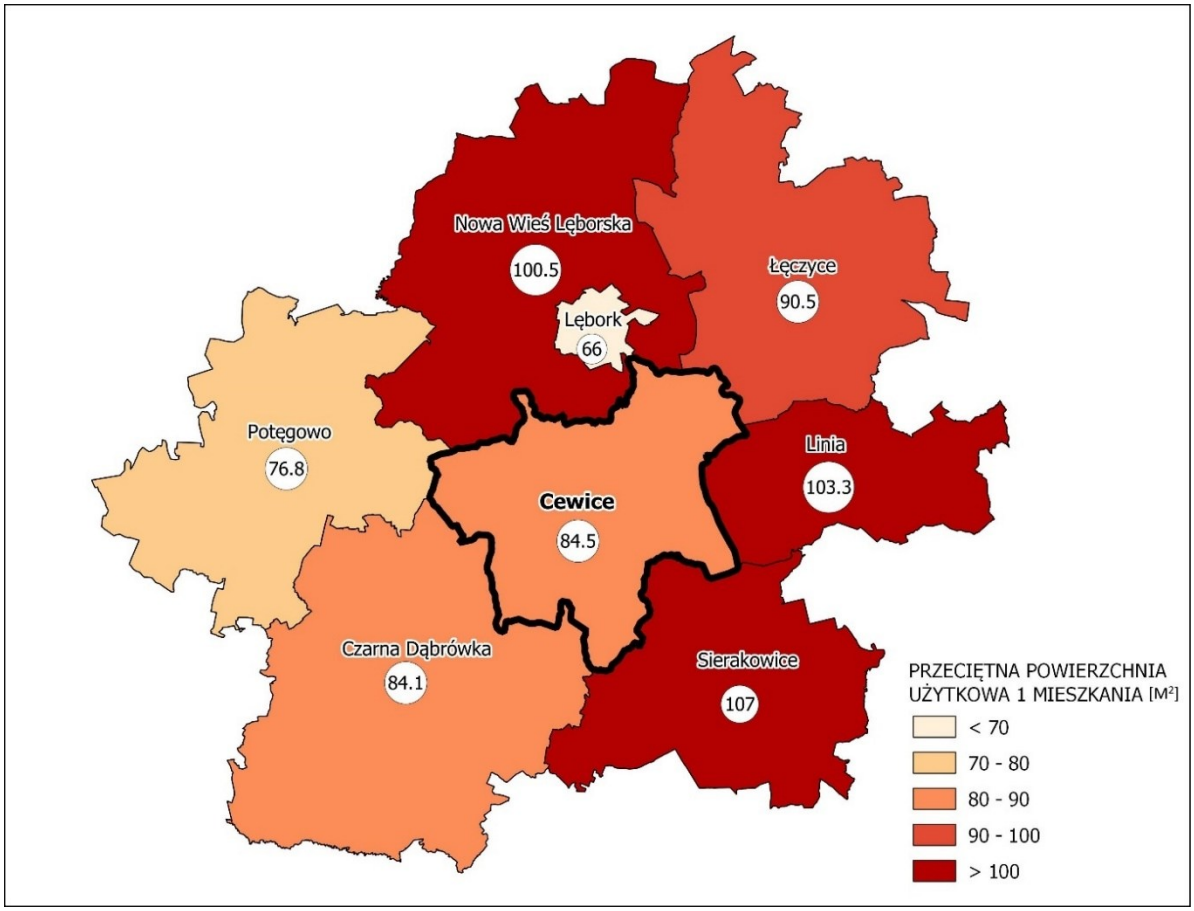

Ryc. 45 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie Cewice oraz gminach ościennych w 2023 roku
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

Do zasobu mieszkaniowego gminy Cewice należy[121]:

- 16 lokali mieszkalnych gminnych o łącznej powierzchni użytkowej 825,33m^2 znajdujących się w 4 budynkach należących do gminy,
- 17 lokali mieszkalnych gminnych o łącznej powierzchni użytkowej 673,46 m^2 znajdujących się w 10 budynkach wspólnotowych.

Łącznie gmina posiada 14 budynków, mieszczących 33 lokale o łącznej powierzchni 1 498,79 m^2. Stan techniczny większości lokali uznano za dobry albo zadawalający. Wszystkie budynki wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy posiadają dostęp do wody. Do sieci wodno-kanalizacyjnej podłączonych jest 9 budynków. Dostęp do lokalnej sieci ciepłowniczej posiada tylko jeden budynek w Siemirowicach.

W porównaniu do gmin ościennych sytuacja kształtuje się dość korzystnie, ponieważ gmina Cewice oraz Nowa Wieś Lęborska zajmują drugie miejsce pod względem liczby lokali komunalnych (33 lokale), zaraz po gminie Sierakowice (72 lokale). Najmniej korzystnie sytuacja przedstawia się w gminie Linia, gdzie znajduje się jedynie 7 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni wynoszącej 452 m^2. [122]

W zestawieniu do gmin ościennych sytuacja kształtuje się następująco (w zestawieniu nie zobrazowano miasta Lębork z uwagi dużą rozbieżność przedstawionych danych).

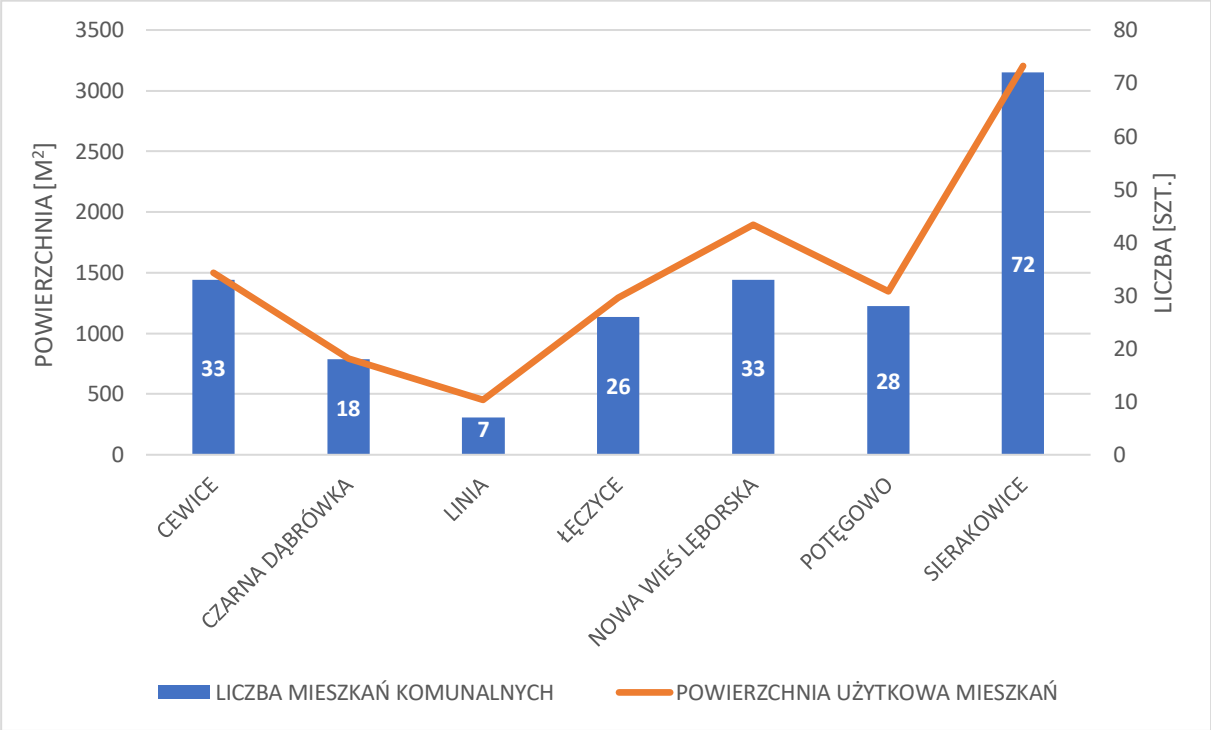

Ryc. 46 Mieszkania komunalne w gminie Cewice i gminach sąsiednich
*Miasto Lębork: liczba mieszkań komunalnych – 1143, powierzchnia użytkowa mieszkań 39 769 m^2
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2022 r. (brak nowszych danych) i Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Cewice na lata 2023 – 2027.

Na terenie gminy Cewice nie ma obecnie tzw. mieszkań treningowych lub wspomaganych. [123] Stanowią one formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego.

[121] Materiał źródłowy: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Cewice na lata 2023 – 2027.
[122] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r., Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Cewice na lata 2023 – 2027.
[123] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

10.4. WNIOSKI

- ! Obecność placówek podstawowej opieki zdrowotnej.
- ! Ograniczony dostęp do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- ! Korzystny wskaźnik liczby mieszkańców na jedną aptekę na tle gmin ościennych.
- ! Funkcjonujące na terenie gminy ośrodki pomocy społecznej.
- ! Realizacja szeregu działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a także istniejący Zespół Interdyscyplinarny.
- ! W dalszym ciągu występowanie problemów społecznych wśród mieszkańców.
- ! Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ostatnich latach.
- ! Stosunkowa wysoka liczba mieszkań komunalnych o dobrym lub zadawalającym stanie technicznym.
- ! Brak mieszkań treningowych i wspomaganych.
- ! Stosunkowo niski wskaźnik przeciętnej wielkości mieszkań w stosunku do większości gmin sąsiednich.
- ! Bliskie położenie Lęborka, co umożliwia korzystanie z miejskich usług, takich jak opieka zdrowotna czy oferta specjalistyczna.
- ! Brak placówek Wsparcia Dziennego.

11 EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE

Na terenie gminy Cewice funkcjonują następujące placówki oświatowe[124]:

- niepubliczny żłobek "Pozytywne Inicjatywy" w Cewicach,
- przedszkola i punkty przedszkolne:
  - Publiczne Przedszkole w Cewicach,
  - Publiczne Przedszkole w Siemirowicach,
  - Niepubliczne Przedszkole w Bukowinie,
  - Niepubliczne Przedszkole w Popowie,
- szkoły podstawowe:
  - Szkoła Podstawowa w Łebuni,
  - Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Maszewie Lęborskim,
  - Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Leśników Polskich w Przerytem,
  - Szkoła Podstawowa im. ks. Edmunda Roszczynialskiego w Cewicach,
  - Szkoła Podstawowa im. Lotników Morskich w Siemirowicach,
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Popowie,
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bukowinie.

11.2. LICZBA UCZNIÓW I WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI

Na przestrzeni ostatnich lat liczba uczęszczających do placówek oświatowych w gminie Cewice kształtowała się następująco:

Tab. 30 Osoby uczęszczające do placówek oświatowych w gminie Cewice w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE										
Dzieci	93	75	87	89	74	72	71	80	77	72
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE (WRAZ Z GIMNAZJAMI*)										
Uczniowie	605	628	570	646	740	761	742	787	800	806
Absolwenci	88	94	75	-	-	82	108	71	134	108

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.
* dotyczy lat 2013-2018. Wraz z końcem roku szkolnego 2018/2019 zlikwidowano wszystkie oddziały gimnazjalne.

W gminie Cewice obserwowany jest od kilku lat wzrost liczby uczniów w szkołach. Na przestrzeni omawianego okresu liczba ta wzrosła o ok. 25%, a zatem średniorocznie przybywało ok. 20 uczniów.

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż skokowy wzrost liczby uczniów szkół podstawowych w 2017 oraz 2018 roku wynikał bezpośrednio z przeprowadzonej reformy szkolnictwa, zgodnie z którą wraz z początkiem roku szkolnego 2019/2020 przestały istnieć oddziały gimnazjalne[125] (do szkół podstawowych i gimnazjów uczęszczało 9 roczników, zaś do szkół podstawowych po reformie jest to 8 roczników).

[124] Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024
[125] Reforma szkolnictwa z 2017 roku zakładała m.in.:
- likwidacje gimnazjów;
- wprowadzenie ośmioletniego roku nauczania w szkołach podstawowych;
- wprowadzenie czteroletniego toku nauczania w liceach ogólnokształcących;
- wprowadzenie pięcioletniego roku nauczania w technikum.

W przypadku wychowania przedszkolnego w omawianym okresie zaobserwowano spadek liczby dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych. W 2014 r. liczba ta wynosiła 93 dzieci , natomiast w 2023 roku spadła do 72 dzieci, co wskazuje na zmniejszenie o ok. 23%.

W gminie Cewice na 1 placówkę wychowania przedszkolnego przypada w przybliżeniu 83 dzieci w wieku 3-5 lat. Jest to trzeci najlepszy wynik wśród wszystkich gmin sąsiednich. Sytuacja ta wygląda korzystniej w mieście Lębork, gdzie na 1 placówkę przypada 65 dzieci oraz w gminie Łęczyce, w której na 1 placówkę przypada mniej niż 75 dzieci. W niniejszym zestawieniu najmniej korzystna sytuacja występuje w gminie Linia, gdzie na 1 placówkę przypada 319 dzieci.

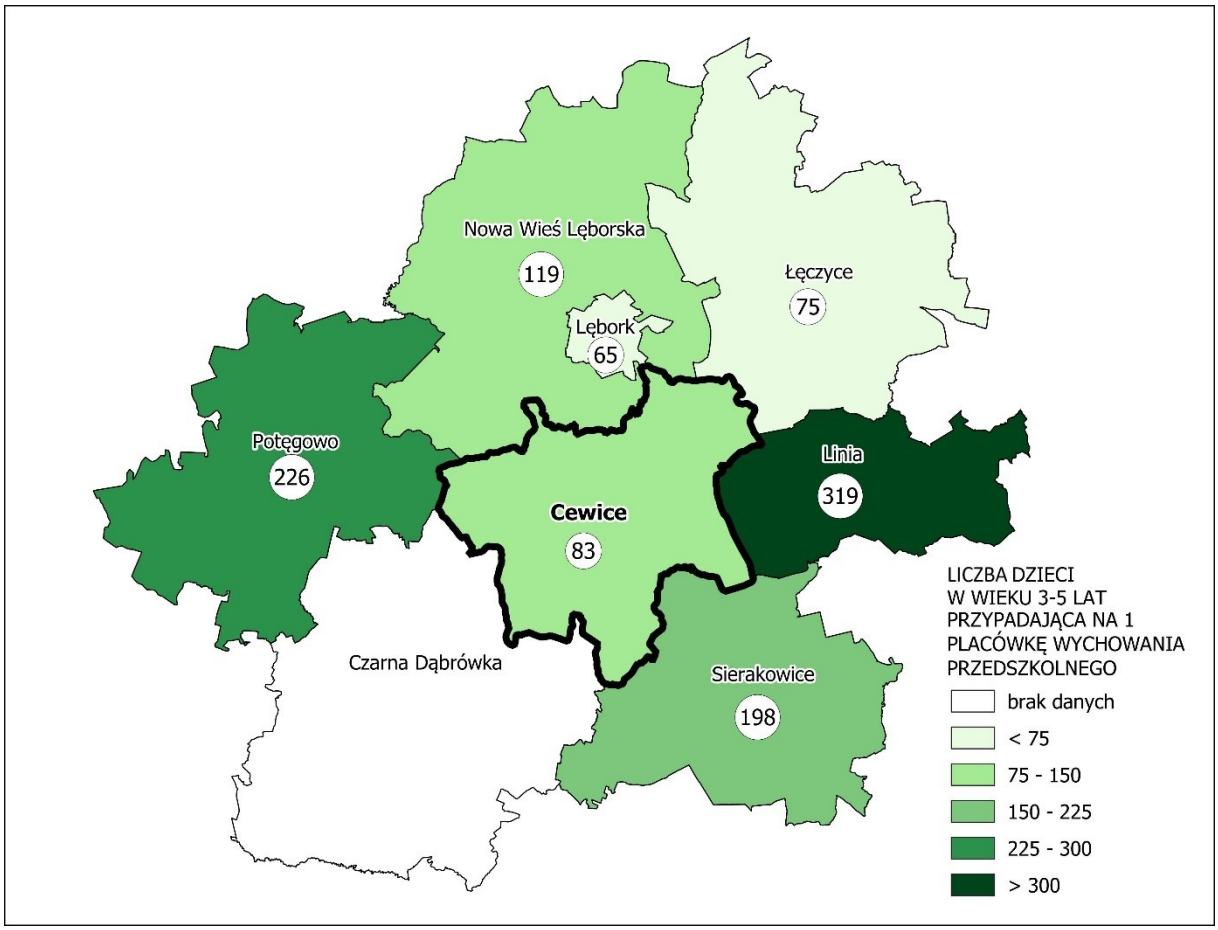

Ryc. 47 Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w gminie Cewice na tle gmin ościennych
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.[126]

Zgodnie z danymi GUS za 2023 rok stwierdza się, iż współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych w gminie Cewice (94,80% brutto; 94,10% netto) są nieco wyższe w stosunku do całego powiatu lęborskiego (92,00% brutto; 90,40% netto).

[126] Definicje Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

W 2023 roku w gminie Cewice funkcjonowało 34 zarejestrowanych stowarzyszeń pozarządowych (w tym fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne), co przekłada się na wskaźnik ok. 4,7 do organizacji na 1000 mieszkańców. [127] Jest to wynik wyższy w stosunku do średniej dla powiatu lęborskiego (ok. 3,8 organizacji), województwa pomorskiego (ok. 4,3 organizacji) oraz kraju (ok. 4,5 organizacji).[128]

Na terenie gminy Cewice funkcjonują następujące organizacje i stowarzyszenia[129]:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Łebuni,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Cewicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pieskach,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „ PROMYK",
- Klub Sportowy" Leśnik — Cewice",
- Stowarzyszenie „Rozwój Bukowiny",
- Stowarzyszenie „Rozwój Sołectwa Popowo",
- Zrzeszenie Kaszubsko — Pomorskie Oddział w Cewicach,
- Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Łebuni,
- Stowarzyszenie „Rodzina Wojskowa" — koło Siemirowice,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju szkoły podstawowej im. Polskich Olimpijczyków w Maszewie Lęborskim,
- Kółko Rolnicze — Koło Gospodyń Wiejskich w Siemirowicach „Kreatywne",
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Łebuni "Aktywne Kobiety",
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Bukowinie,
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Unieszynie,
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Osowie Lęborskim "OSOWIANKI",
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Cewicach "Baby Mają Wychodne",
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Oskowie "Poczytlion",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Sportów Olimpijskich, Obronnych i Ekstremalnych - Klub Sportowy „Baza 44" 84-3 13 Siemirowice Osiedle Na Skarpie 25- Klub Garnizonowy Siemirowice,
- Uczniowski Klub Sportowy „Iryda Cewice",
- Ludowy Klub Sportowy „Łebunia",
- Uczniowski Klub Sportowy „Bryza"- Siemirowice,
- Międzyszkolny Klub Sportowy „FIGHTER Bukowina - Lębork" Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Popowie,
- Klub Sportowy „Koral Maszewo",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Sportu Klub Sportowy „Nowa - Osowo Lęborskie",
- Klub Starożytnej Kultury Fizycznej „Legio X",
- Polski Związek Wędkarski w Słupsku Koło W-G Siemirowice,
- Cewicki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Stowarzyszenie Wędkarskie „Leśnik",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły im. Ks. E. Roszczynialskiego w Cewicach,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ucznia Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi im. Leśników Polskich w Przerytem,

[127] Materiał źródłowy: Ewidencja stowarzyszeń i organizacji pozarządowych z terenu Gminy Cewice, stan na 26.06.2024 r. (dostęp z https://cewice.pl/)
[128] Materiał źródłowy: Dane GUS, Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne, stan na 31.12.2023 r.
[129] Materiał źródłowy: Ewidencja stowarzyszeń i organizacji pozarządowych z terenu Gminy Cewice, stan na 26.06.2024 r. (dostęp z https://cewice.pl/)

- Valkyria Veterans,
- Rodzinny Ogród Działkowy im. XX-lecia Lotnictwa Morskiego w Siemirowicach,
- Fundacja Pasjonata.

W celu współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi, gmina co roku opracowuje Roczny Program Współpracy Gminy Cewice z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz Sprawozdanie z realizacji powyższego Programu.[130]

Ponadto gmina Cewice jest członkiem poniższych stowarzyszeń i związków:[131]

- Związek Gmin Pomorskich,
- Związek powiatowo-gminny „Lęborski Związek Powiatowo-Gminny",
- Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż" Lokalna Grupa Działania,
- Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Łeby",
- Lokalna Organizacja Turystyczna „Ziemia Lęborska – Łeba".

11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH

Uczestnictwo w wyborach powszechnych jest jednym z najważniejszych przejawów aktywności obywatelskiej. Społeczeństwo w sposób realny wywiera bowiem wpływ na sprawy bieżące Kraju oraz mniejsze jednostki samorządu. Dane dotyczące frekwencji wyborczej w gminie Cewice w latach 2014-2024 przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 31 Frekwencja wyborcza w gminie podczas Wyborów Powszechnych oraz Referendum Ogólnokrajowym

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2014	Wybory do Parlamentu Europejskiego	17,8	16,9
2014	Wybory Samorządowe	50,7	47,2
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	42,2	48,9
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	51,2	55,3
2015	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	43,4	50,9
2018	Wybory Samorządowe	57,4	48,8
2019	Wybory do Parlamentu Europejskiego	39,2	45,6
2019	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	56,3	61,7
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	59,5	64,5
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	64,8	68,1
2023	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	71,6	74,4
2023	Referendum Ogólnokrajowe	42,5	40,9
2024	Wybory Samorządowe	54,8	51,9
2024	Wybory do Parlamentu Europejskiego	33,0	40,6

Materiał źródłowy: https://wybory.gov.pl/

[130] Materiał źródłowy: https://cewice.pl/inne-wpisy/roczny-program-wspolpracy-gminy-cewice-z-organizacjami-pozarzadowymi/
[131] Materiał źródłowy: Urząd Gminy Cewice.

Aktywność obywatelska mieszkańców gminy Cewice w zakresie udziału w wyborach powszechnych w latach 2014-2024 była nieregularna. Jednocześnie należy zaznaczyć, że frekwencja w poszczególnych wyborach na terenie gminy była zazwyczaj niższa niż średnia krajowa. Jedynie podczas wyborów samorządowych (w 2014 r., 2018 r. i 2024 r.), wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. oraz referendum w 2023 r. wskaźnik ten nieznacznie przekroczył średnią ogólnokrajową.

11.4. WNIOSKI

- **Brak żłobka.**
- **Wysoki poziom dostępności do usług oświatowych na poziomie wczesnoszkolnym, w tym wyróżniający wskaźnik liczby dzieci na 1 placówkę na tle gmin ościennych.**
- **Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych.**
- **Znaczący udział wydatków z budżetu gminy przeznaczonych na oświatę i wychowanie.**
- **Wysoki na tle powiatu współczynnik skolaryzacji.**
- **Stale aktualizowany Roczny Program Współpracy Gminy Cewice z organizacjami pozarządowymi.**
- **Aktywnie działające organizacje i stowarzyszenia lokalne.**
- **Wysoki wskaźnik organizacji na tle powiatu, województwa i kraju.**
- **Przynależność gminy do stowarzyszeń i związków gminnych.**
- **Przeważnie niższa frekwencja wyborcza w stosunku do średniej krajowej.**

12 FINANSE SAMORZĄDOWE

Podstawowym celem działalności samorządu gminnego jest zapewnienie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej. Realizacja tego działania wymaga zapewnienia stałego dopływu środków, które są niezbędne do finansowania odpowiedniego poziomu dóbr i usług publicznych służących do zaspokajania potrzeb społeczności, a także przedsięwzięć o charakterze rozwojowym.

W procesie strategicznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego zasadniczą rolę odgrywa możliwość finansowania poszczególnych przedsięwzięć. Możliwości finansowe, w powiązaniu z jakością zarządzania, stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w pożądanym kierunku, akceptowanym społecznie, ekonomicznie i środowiskowo, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania, gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Istotnym elementem w kształtowaniu polityki rozwoju danej jednostki administracyjnej jest Budżet Gminy, będący głównym źródłem finansowania usług publicznych i inwestycji związanych z realizacją zadań infrastrukturalnych. Działania te stwarzają warunki do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i poprawy standardów życia mieszkańców.

12.1. DOCHODY GMINY

Dochody ogółem gminy Cewice na przestrzeni lat 2014-2023 wzrosły ponad dwukrotnie (z ok. 33,8 mln zł w 2014 r. do ok. 69,2 mln zł w 2023 r.). Ma to również przełożenie na dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 4 589 zł/os. w 2014 r. do ok. 9 283 zł/os. w 2023 r.).[132]

Tab. 32 Dochody ogółem Gminy w latach 2014-2023

ROK	DOCHODY OGÓŁEM [zł]	DOCHÓD GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2014	33 836 415,72	4 588,61
2015	36 183 067,48	4 836,02
2016	40 283 214,00	5 348,99
2017	42 155 626,14	5 587,97
2018	42 893 896,12	5 661,81
2019	50 937 344,32	6 728,84
2020	54 813 310,18	7 417,23
2021	61 112 362,16	8 219,55
2022	65 424 104,70	8 792,38
2023	69 195 260,17	9 282,97

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

[132] Materiał źródłowy: Dane GUS – finanse publiczne: dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu: dochody ogółem oraz dochody na 1 mieszkańca, stan na 31.12.2023 r.

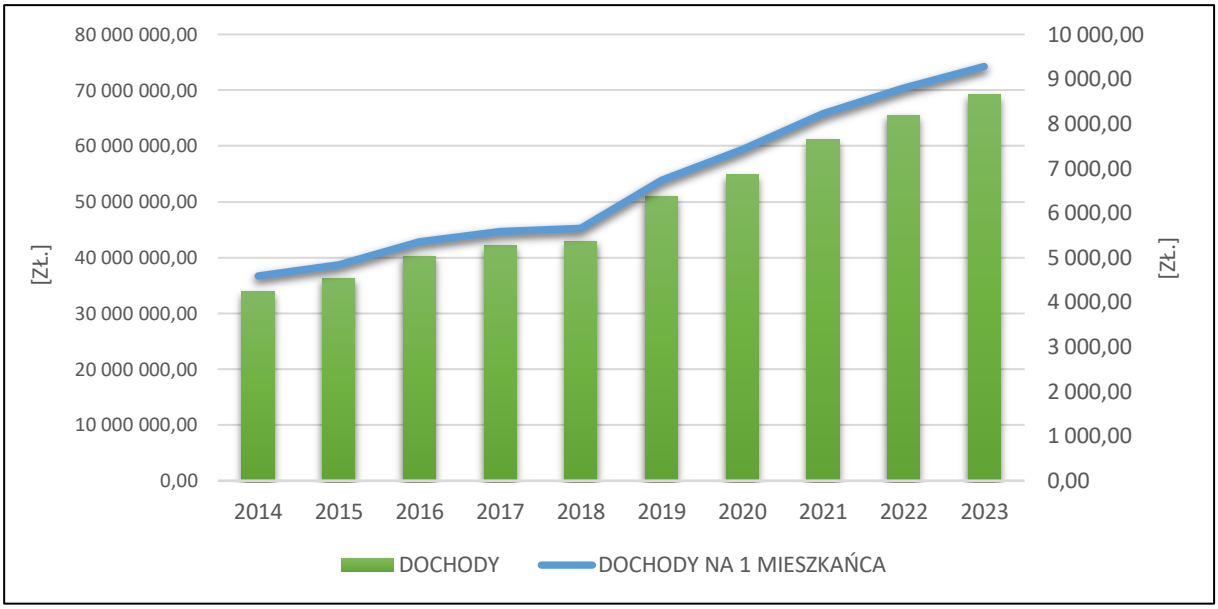

Ryc. 48 Dochody ogółem gminy w latach 2014-2023 wraz z przeliczeniem na 1 mieszkańca
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczny dochód ogółem w dalszym ciągu będzie sukcesywnie wzrastać. Należy przy tym podkreślić, że są to wartości pieniężne nominalne. Realna wartość nabywcza pieniądza uzależniona jest od różnych czynników, a wpływa na nią m.in. inflacja.

Strukturę dochodów gminy Cewice tworzą kolejno: dochody własne, dotacje oraz subwencje ogólne. W okresie 2014-2023 całkowita suma dochodów własnych wzrosła prawie dwukrotnie (z ok. 11,7 mln zł w 2014 r. do ok. 20,8 mln zł w 2023 r.).

Jednocześnie zaznacza się, iż najszybszy wzrost wśród wszystkich źródeł dochodu w gminie zanotowały dotacje, których suma na przestrzeni omawianego okresu powiększyła się o ok. 63% (z ok. 8,5 mln zł w 2014 r. do ok. 22,9 mln w 2022 r.).[133]

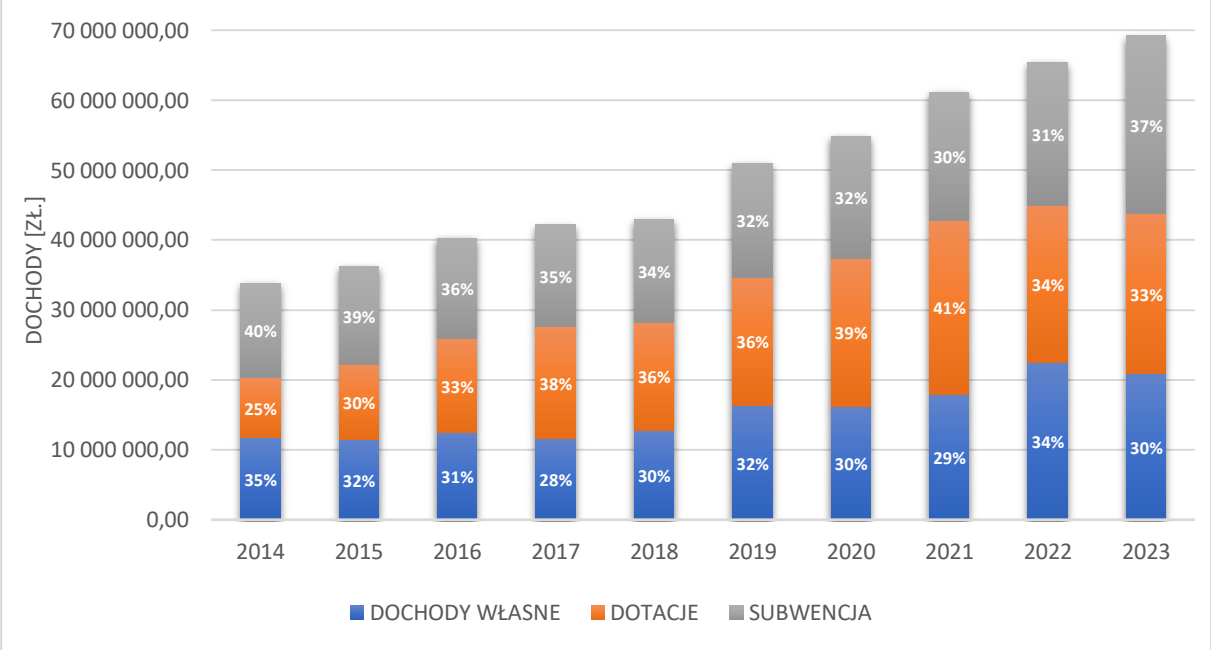

Ryc. 49 Struktura dochodów w gminie w latach 2014-2023
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

[133] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Dochody własne pochodzą ze źródeł finansowania, gdzie swój udział mają:[134]

- dochody z tytułu dochodów podatkowych od osób fizycznych (PIT);
- dochody z tytułu dochodów podatkowych, ustalanych na podstawie odrębnych ustaw;
- dochody z tytułu podatku od nieruchomości;
- dochody z tytułu wpływu z usług;
- dochody z tytułu wpływu z lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw;
- dochody z tytułu podatku rolnego;
- dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych.

Subwencja ogólna składa się natomiast z części:

- oświatowej;
- wyrównawczej;
- równoważącej.

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Cewice w odniesieniu do gmin sąsiadujących kształtują się następująco:

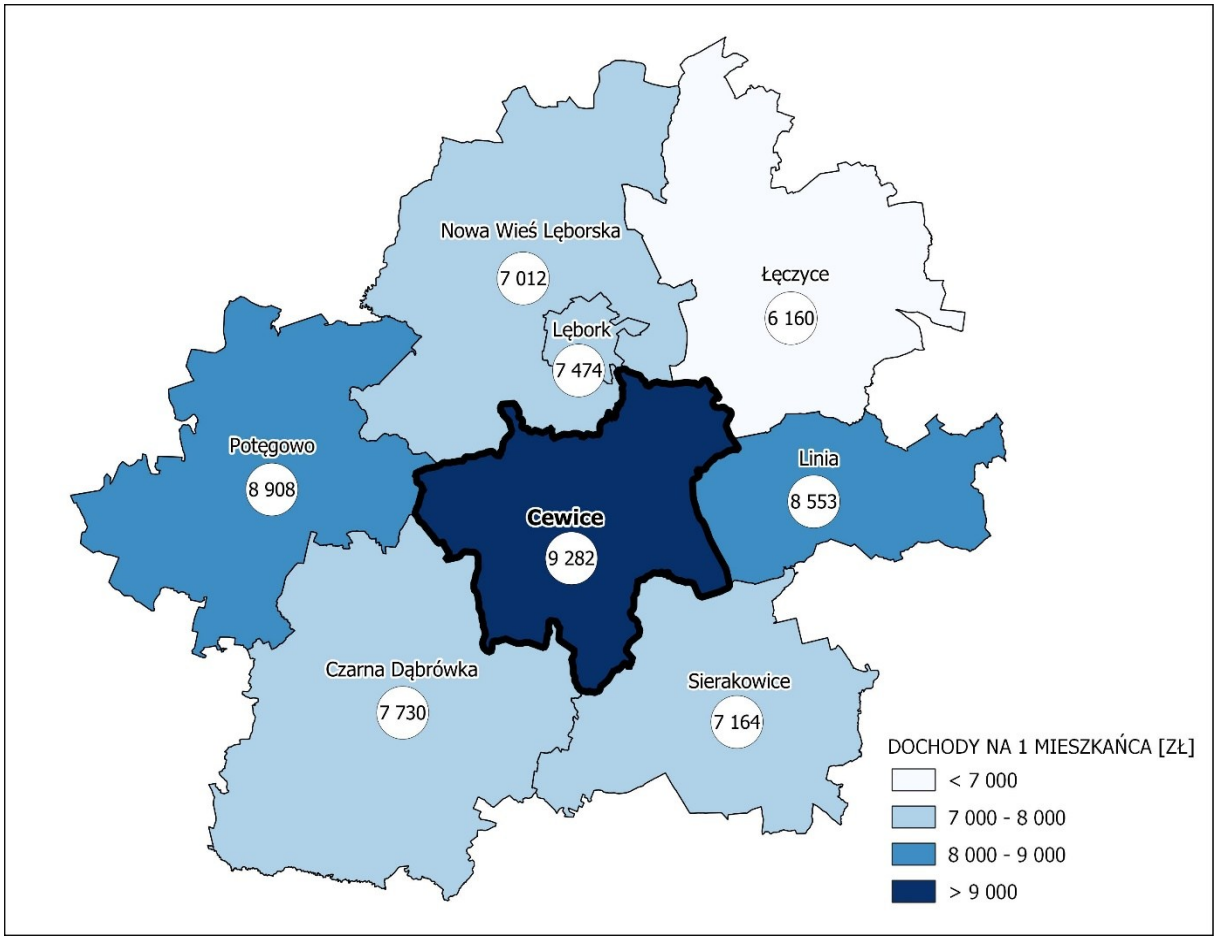

Ryc. 50 Wysokość dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Cewice i w gminach sąsiednich w 2023 r.
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2023 r.

W 2023 r. poziom dochodów na 1 mieszkańca w gminie Cewice był najwyższy w porównaniu z sąsiadującymi gminami. W niniejszym zestawieniu sytuacja najmniej korzystnie kształtowała się w gminie Łęczyce, gdzie wartość dochodów wynosiła ok. 6,2 tys. zł/os.

[134] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2023 r.

12.2. WYDATKI GMINY

Konsekwencją wzrostu dochodów gminy był sukcesywny wzrost wydatków ogółem. Na przestrzeni analizowanych lat wydatki wzrosły ponad dwukrotnie, z poziomu ok. 35,5 mln zł w 2014 r. do ok. 77,2 mln zł w 2023 r. Ma to również przełożenie na wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 4 810 zł/os. w 2014 r. do ok. 10 352 zł/os. w 2023 r.).[135]

Tab. 33 Wydatki ogółem gminy w latach 2014-2023

ROK	WYDATKI OGÓŁEM [zł]	WYDATKI GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2014	35 470 958,98	4 810,27
2015	38 956 496,26	5 206,70
2016	41 863 347,76	5 558,80
2017	43 463 367,75	5 761,32
2018	43 964 439,84	5 803,12
2019	47 377 789,51	6 258,62
2020	56 931 318,60	7 703,83
2021	57 381 857,63	7 717,80
2022	67 093 827,70	9 016,78
2023	77 164 514,78	10 352,09

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczne wydatki ogółem w gminie w dalszym ciągu będą wzrastać.

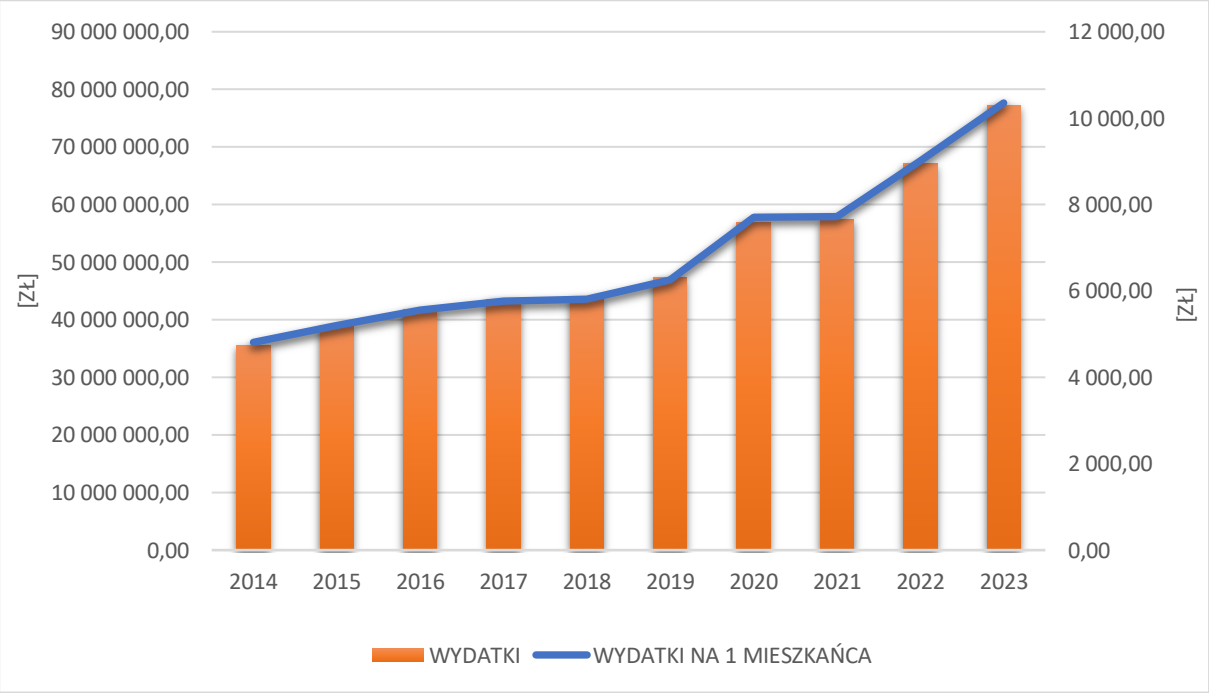

Ryc. 51 Wydatki ogółem gminy w latach 2014-2023 w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

[135] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Wydatki budżetów gminy dzielą się na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. W 2023 r. udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem wynosił 74,9% (ok. 57,8 mln zł), natomiast udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) wynosił 25,1% (ok. 19,3 mln zł).

Realizacja wydatków budżetu gminy Cewice w 2023 r. w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem struktury procentowej prezentuje się następująco:

Tab. 34 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w gminie w 2023 r.

NR DZIAŁU	SEKTOR	ILOŚĆ WYDATKÓW [ZŁ.]	UDZIAŁ W WYDATKACH [%]
Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	5 700 388,37	7,4
Dział 600	Transport i łączność	2 472 285,78	3,2
Dział 630	Turystyka	8 573,10	<0,1
Dział 700	Gospodarka mieszkaniowa	2 436 388,37	3,2
Dział 710	Działalność usługowa	54 052,64	0,1
Dział 750	Administracja publiczna	6 740 781,29	8,7
Dział 751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	42 723,46	0,1
Dział 754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 363 676,89	1,8
Dział 757	Obsługa długu publicznego	1 789 998,28	2,3
Dział 758	Różne rozliczenia	1 752 616,58	2,3
Dział 801	Oświata i wychowanie	31 672 803,56	41,0
Dział 851	Ochrona zdrowia	183 707,60	0,2
Dział 852	Pomoc społeczna	3 194 913,92	4,1
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 386 433,53	1,8
Dział 854	Edukacyjna opieka wychowawcza	138 200,84	0,2
Dział 855	Rodzina	9 049 731,85	11,7
Dział 900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6 120 104,95	7,9
Dział 921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 749 887,24	3,6
Dział 926	Kultura fizyczna	307 246,53	0,4
	Ogółem	**77 164 514,78**	**100,0**

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

Największy udział wydatków Gminy w 2023 r. przypadł na Dział 801 – Oświata i wychowanie (ok. 41,0%) oraz Dział 855 – Rodzina (ok. 11,7%). Najmniej środków przeznaczono natomiast kolejno na turystykę (ok. 8,5 tys. zł), urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa (ok. 42,7 tys. zł) oraz działalność usługową (ok. 54 tys. zł). [136]

[136] Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2023 r.

12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Sukcesywny wzrost wydatków odgrywa szczególną rolę w zakresie obsługi w zakresie zadań własnych gminy. Ponadto wzrost nakładów inwestycyjnych, w tym w wymiarze przestrzennym (m.in. budowa i modernizacja infrastruktury oraz obiektów i urządzeń publicznych, wytypowanie i uzbrajanie nowych terenów rozwojowych), może podnieść atrakcyjność gminy jako miejsca do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Tab. 35 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gminy w latach 2014-2023

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
UDZIAŁ %	12,8	20,7	11,0	6,0	6,7	4,7	12,1	8,2	13,2	25,1

Materiał źródłowy: Dane GUS: Finanse publiczne - wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu - Wydatki z budżetu ogółem, stan na 31.12.2023 r.

Jak wykazano wcześniej, największy udział w strukturze dochodów gminy stanowiły źródła zewnętrzne (dotacje oraz subwencje ogólne). Mają one kluczowe znaczenie dla zdolności inwestycyjnej samorządów gminnych. Gmina Cewice od lat odznacza się stosunkowo wysokim poziomem uzyskiwanych dofinansowań ze środków zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej.

12.4. WNIOSKI

- **! Sukcesywny wzrost dochodów ogółem, w tym dochodów własnych.**
- **! Najwyższy wskaźnik dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w odniesieniu do gmin ościennych.**
- **! Wysoki poziom uzyskiwanych dofinansowań zewnętrznych, głównie dotacji unijnych.**
- **! Nieregularny poziom wydatków inwestycyjnych.**
- **! Regularny wzrost wydatków ogółem.**
- **! Znaczne uzależnienie działań proinwestycyjnych od możliwości finansowania zewnętrznego.**

13 PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO

Jednym z elementów partycypacji społecznej przy tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy, obok tradycyjnych konsultacji (w postaci wyłożenia do publicznego wglądu dokumentu, dyskusji publicznej/warsztatu, z dopuszczeniem możliwość składania sugestii i propozycji w formie wniosków), jest badanie ankietowe. Pozwala ono na zdobycie wiedzy nt. odczuć społeczności lokalnej dotyczących aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy i sposobu jej funkcjonowania oraz stanowi narzędzie poznawcze potrzeb społeczności gminy.

Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego, dokonano charakterystyki najistotniejszych problemów i największych potencjałów gminy Cewice. W badaniu 68,3% stanowiły kobiety, natomiast 31,7% to mężczyźni. Wśród uczestników badania dominowały osoby w wieku w przedziale 36-50 lat (48,4%) oraz w dalszej kolejności 21-35 lat (42,2%). Respondenci posiadają w większości wykształcenie wyższe (62,5%) oraz średnie (31,3%). Niewielki odsetek uczestników badania posiada natomiast wykształcenie podstawowe oraz zawodowe.

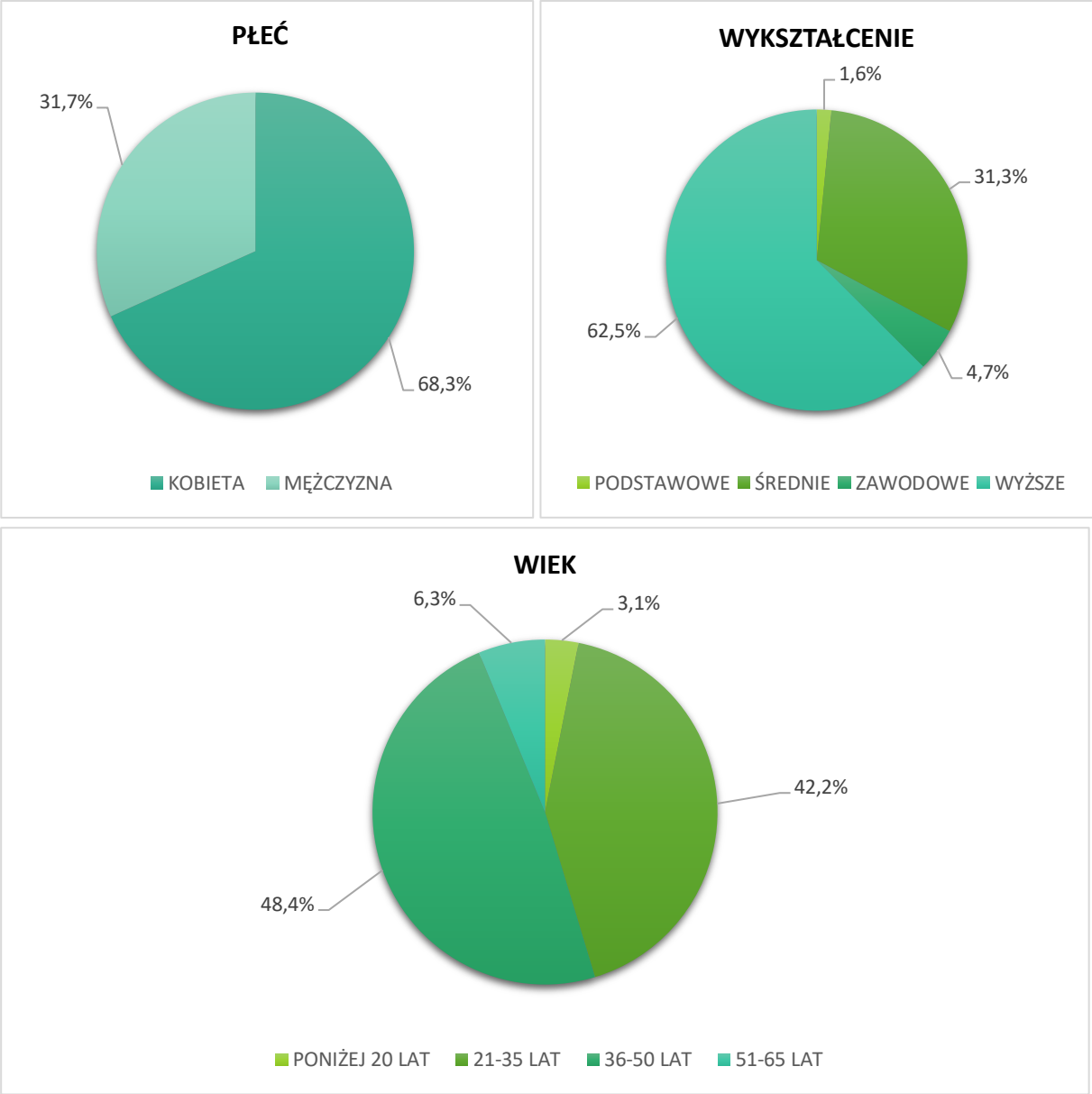

Ryc. 52 Profil uczestnika ankiety (tzn. płeć, wiek, wykształcenie)
Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2025-2031.

Ankietę rozpoczynało pytanie dotyczące ogólnego poziomu życia na terenie gminy. Wyniki wskazują, iż większość uczestników badania ocenia standard życia „raczej dobrze" (63,5%). Statystycznie co szósty mieszkaniec nie był w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć", natomiast najrzadziej respondenci wskazywali na odpowiedź „zdecydowanie źle" (3,2%).

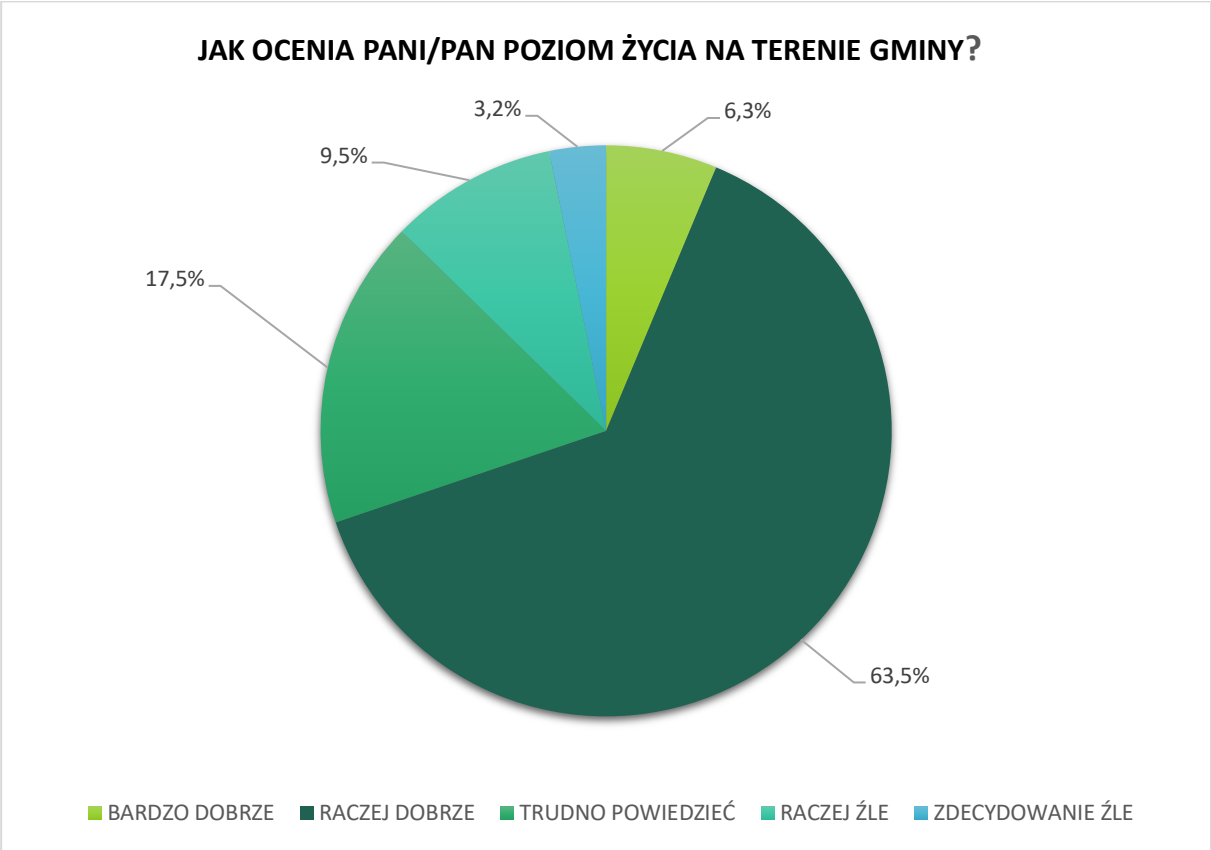

Ryc. 53 Ocena poziomu życia na terenie gminy
Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2025-2031.

Następne pytanie stanowiło dokładną ocenę warunków życia ludzi w różnych aspektach. Dotyczyło to zagadnień zarówno społecznych, jak również ekonomicznych i środowiskowo-przestrzennych.

Spośród uzyskanych odpowiedzi na przedstawione zagadnienia uczestnicy badania najczęściej wskazywali odpowiedź „przeciętnie" (ok. 30,7%) oraz „raczej dobrze" (ok. 28,8%), natomiast najrzadziej wybieraną odpowiedzią było „bardzo dobrze" (ok. 9,6%).

Najmniej korzystnie ankietowani oceniają rynek pracy (możliwość zatrudnienia) oraz warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. Ponadto w opinii większości respondentów dostępność i jakość opieki zdrowotnej, usługi turystyczne, bezpieczeństwo publiczne oraz dostępność i jakość opieki społecznej są niewystarczające. W przeprowadzonym badaniu wśród mieszkańców dostępność komunikacyjna, stan i jakość dróg oraz dostępność do infrastruktury sportu i rekreacji zostały zidentyfikowane jako istotne problemy, co znalazło odzwierciedlenie zarówno w odpowiedziach na pytania zamknięte jak i otwarte.

Pozytywnie uczestnicy badania oceniają natomiast walory środowiskowe i krajobrazowe, dostępność i jakość edukacji szkolnej i przedszkolnej, dostęp do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej oraz dostęp do Internetu, gdzie zdecydowana większość badanych zaznaczyło odpowiedzi „bardzo dobrze" lub „raczej dobrze". Mieszkańcy wyrażają również stosunkowo pozytywną opinie na temat poziomu oferty i wydarzeń kulturalnych.

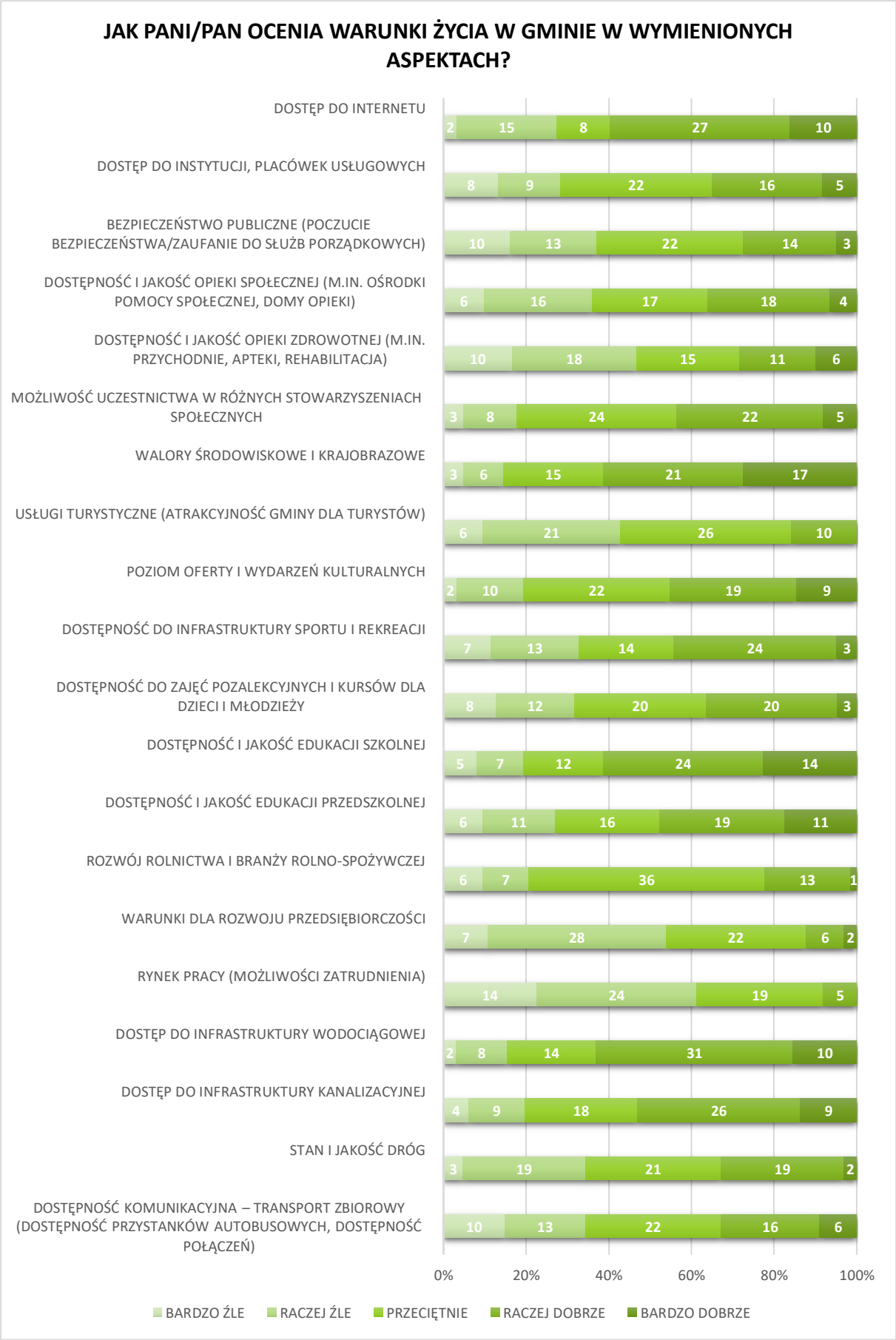

Ryc. 54 Ocena warunków życia w gminie
Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2025-2031.

Kolejne pytanie w przeprowadzonym badaniu ankietowym dotyczyło wskazania największych problemów, z którymi zmaga się gmina Cewice. Odpowiedzi dotyczyły zarówno infrastruktury technicznej w gminie, jak i życia społecznego mieszkańców.

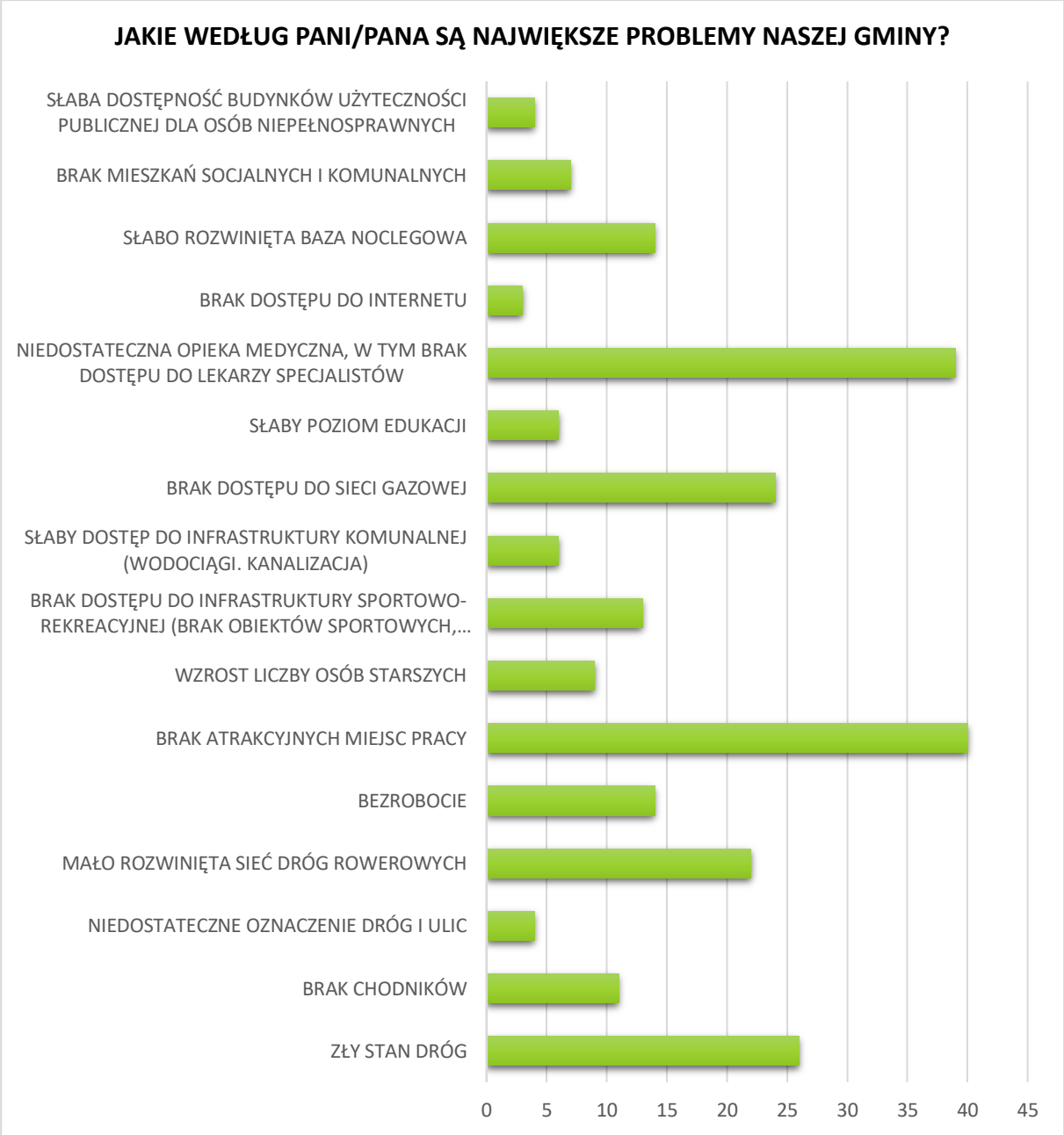

Ryc. 55 Określenie najważniejszych problemów w gminie
Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2025-2031.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych i uzyskanych odpowiedziach wynika, iż głównym problemem gminy jest brak atrakcyjnych miejsc pracy oraz niedostateczna opieka medyczna, w tym brak dostępu do lekarzy specjalistów. Ponadto znaczna część respondentów jako istotny problem wskazało zły stan dróg oraz brak dostępu do sieci gazowej. Zwrócono także uwagę na mało rozwiniętą sieć dróg rowerowych, bezrobocie, słabo rozwiniętą bazę noclegową, brak dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz brak chodników. Pozostałe zagadnienia były rzadziej poruszane.

Następnie respondenci zostali poproszeniu o wybranie priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy w najbliższych latach:

Ryc. 56 Ustalenie głównych priorytetów mających wpływ na rozwój gminy
Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2025-2031.

Spośród wyżej wymienionych zagadnień respondenci badania jako priorytety mogące mieć realny wpływ na rozwój gminy Cewice najczęściej wskazywali poprawę dostępu opieki zdrowotnej oraz budowę nowych i modernizację istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych. Stosunkowo często wskazywano również budowę i modernizację obiektów sportu i rekreacji, wykorzystanie paliw gazowych, rozwój transportu publicznego, modernizację i doposażenie przedszkoli i szkół oraz sprowadzenie do gminy dużego inwestora. Wyrażona została również potrzeba rozwoju turystyki, w tym infrastruktury oraz bazy noclegowej i gastronomicznej.

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło przyszłego wizerunku gminy, Na pytanie: „Z czym chciał(a)by Pani/Pan, aby utożsamiano gminę za 10 lat ?" Mieszkańcy odpowiedzieli następująco:

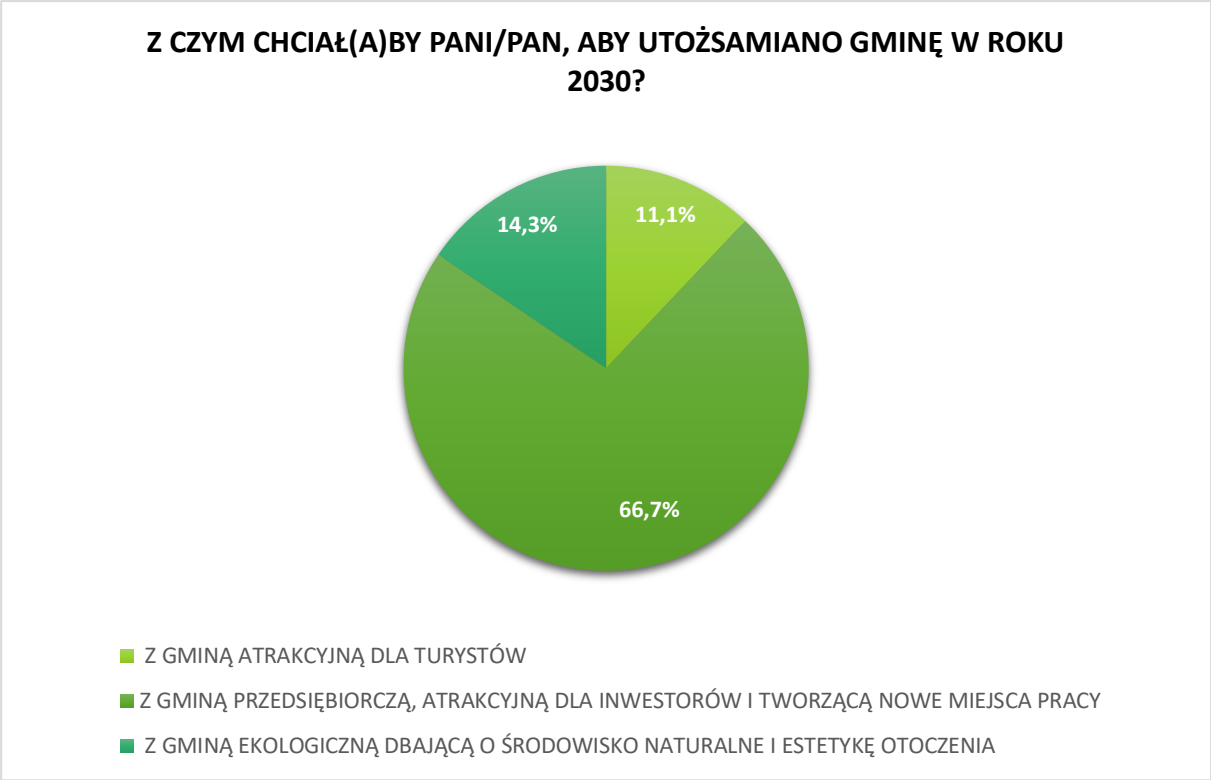

Ryc. 57 Tożsamość gminy w perspektywie najbliższych 10 lat na podstawie opinii mieszkańców
Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2025-2031.

Zdecydowana większość mieszkańców utożsamia gminę za 10 lat z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy. Mieszkańcy, w ramach odpowiedzi swobodnych wskazali, że za 10 lat chcieliby utożsamiać gminę z miejscem dbającym o mieszkańców, zapewniającym bezpieczeństwo, atrakcyjnym do zamieszkania, inwestującym w infrastrukturę publiczną.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Najważniejsze wykorzystane akty prawne:

- Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.2023 poz. 1688).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.).

Najważniejsze dokumenty i publikacje:

- Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.
- Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków.
- Powszechny Spis Rolny 2010, 2020.
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny, 2021, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, 2021.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, 2019, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cewice, 2020.
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Cewice na lata 2023 – 2027.
- Raport o stanie gminy Cewice za rok 2023, 2024.
- Strategia Rozwiazywania Problemów Społecznych w Gminie Cewice na lata 2023-2031.

Najważniejsze witryny internetowe:

- http://karty.apgw.gov.pl/
- http://www.geoportal.gov.pl/
- https://bdl.stat.gov.pl/
- https://capap.gugik.gov.pl
- https://cewice.e-mapa.net/
- https://cewice.e-mapa.net/wykazplanow/
- https://cewice.pl/
- https://european-union.europa.eu/
- https://gck.cewice.pl/
- https://isok.gov.pl/
- https://lebork.naszemiasto.pl/
- https://stat.gov.pl/
- https://www.airport.gdansk.pl/
- https://www.bdl.lasy.gov.pl/
- https://www.bibliotekacewice.pl/
- https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/
- https://www.gios.gov.pl/pl/
- https://www.gov.pl./
- https://www.gov.pl/web/gdos
- https://www.polskacyfrowa.gov.pl/
- https://www.polskawliczbach.pl/
- https://www.powiat-lebork.com/
- https://www.wojsko-polskie.pl/blmw/lotniska/
- https://wybory.gov.pl/
- https://zabytek.pl/
- https://www.metropoliagdansk.pl/